

West-Vlaanderen Ontcijferd

Sociaal-economisch profiel van de provincie

Editie 2021

West-Vlaanderen Ontcijferd

Sociaal-economisch profiel van de provincie

Editie 2021

In de publicatie "West-Vlaanderen Ontcijferd – Sociaal-economisch profiel van de provincie" wordt de recente sociaal-economische toestand van West-Vlaanderen in kaart gebracht aan de hand van kaarten, figuren en tabellen. In dit naslagwerk komen diverse thema's aan bod zoals demografie, huisvesting en ruimtelijke ordening, welvaart, arbeidsmarkt en opleiding en indicatoren van economische activiteit.

INHOUDSTAFEL

DEEL 1

Voorwoord	6
1 Demografie	7
1. Totale bevolking	8
2. Beroepsbevolking	14
2 Huisvesting en ruimtelijke ordening	19
1. Woningen	20
2. Ruimte voor bedrijven	23
3 Welvaart	27
1. Geproduceerde welvaart	28
2. Verdiende welvaart	32
4 Arbeidsmarkt en opleiding	37
1. Tewerkstelling	38
A. Bezoldigden	38
B. Grensarbeid	44
C. Zelfstandigen	46
D. Gedetacheerden	52
2. Werkloosheid	54
A. Algemeen	54
B. Kansengroepen	58
3. Vacatures	62
4. Opleiding	65
A. Algemeen	65
B. Secundair onderwijs	67
C. Hoger onderwijs	70
D. Levenslang leren	74
5 Indicatoren van economische activiteit	79
1. Conjunctuur	80
2. Omzet en investeringen	82
3. Verloop van de ondernemingen	83
A. Actieve, opgerichte en verdwenen ondernemingen	83
B. Overlevingspercentage starters	86
C. Faillissementen	88
D. Verhuisbewegingen	92
E. Collectieve ontslagen	93
4. Onderzoek en ontwikkeling	94

6	Blik op sectoren	99
1.	Land- en tuinbouw	100
2.	Zeevisserij	103
3.	Fabrieken voor de toekomst	105
4.	Grootste sectoren	107
	A. Inleiding	107
	B. Metaalsector	108
	C. Textielsector	109
	D. Voedingssector	110
	E. Bouwsector	111
	F. Groothandel	112
	G. Kleinhandel	113
	H. Horeca	115
	I. Transport, logistiek en post	116
	J. Zakelijke dienstverlening	117
	K. Openbaar bestuur	118
	L. Onderwijs	119
	M. Gezondheidszorg	120
5.	Relatieve aanwezigheid en groei	121
	Afkortingen	124
	Andere publicaties	126

DEEL 2 (apart boekdeel)

Coördinatie en eindredactie

Afdeling Data, Studie en Advies, POM West-Vlaanderen
T 050 14 01 79 | E data@pomwvl.be

Ontwerp

POM West-Vlaanderen

Grafische vormgeving

Canjotto, Gent

POM West-Vlaanderen

Koning Leopold III-laan 66 | 8200 Brugge
T 050 14 01 50 | E info@pomwvl.be | www.pomwvl.be

Gegevens uit deze publicatie mogen gebruikt worden mits uitdrukkelijke vermelding van de bron.

VOORWOORD

Beste lezer,

Voor u ligt de nieuwste editie van 'West-Vlaanderen Ontcijferd, sociaal-economisch profiel van de provincie', editie 2021.

De ondertussen 14de editie van deze POM-publicatie hoeven we wellicht niet meer voor te stellen. Deze publicatie ontleedt jaarlijks met duidelijke tabellen, figuren en kaarten de stand van de West-Vlaamse economie. We vergelijken de socio-economische toestand in onze provincie met de rest van Vlaanderen.

We richten ons met deze publicatie tot gemeenten en regionale organisaties. Met cijfertabellen op gemeentelijk niveau bieden we u als lokaal bestuur de mogelijkheid om te benchmarken in West-Vlaanderen. En als regionale organisatie in West-Vlaanderen krijgt u cijfermateriaal op arrondissementeel niveau.

Op verschillende vlakken staat de West-Vlaamse economie er goed voor. We zijn bij de koplopers voor werkzaamheidsgraad, activiteitsgraad, werkloosheidsgraad en jobratio en we verbeterden de laatste jaren flink het welvaartsniveau van de inwoners. Keerzijde van de medaille is de alsmaar groter wordende arbeidsmarktkrapte in onze provincie. Ook op andere vlakken zoals starters of onderzoek en ontwikkeling moeten we nog een tandje bijsteken. Maar we stelden de afgelopen jaren vast dat de starters in West-Vlaanderen meer dan elders overleven, er minder bedrijven failliet gaan en het aantal collectieve ontslagen beperkter bleef.

De meeste cijfers in deze publicatie gaan tot hoogstens 2020. Hierdoor sijpelt de impact van Brexit of corona maar met mondjesmaat door. Om hierover meer sluitende conclusies te trekken zullen we de volgende editie moeten afwachten. Voor meer recent cijfermateriaal verwijzen we u door naar onze trimestriële conjunctuuranalyses.

We hopen dat de feiten en cijfers in deze nieuwe editie u als beleidsmaker en economische speler helpen bij de evaluatie van uw beleid en activiteiten.

Nood aan extra duiding? Stuur een e-mailtje naar data@pomwvl.be.

Lieven Tack

Algemeen directeur
POM West-Vlaanderen

Jean de Bethune

Gedeputeerde voor Economie
Voorzitter POM West-Vlaanderen

1

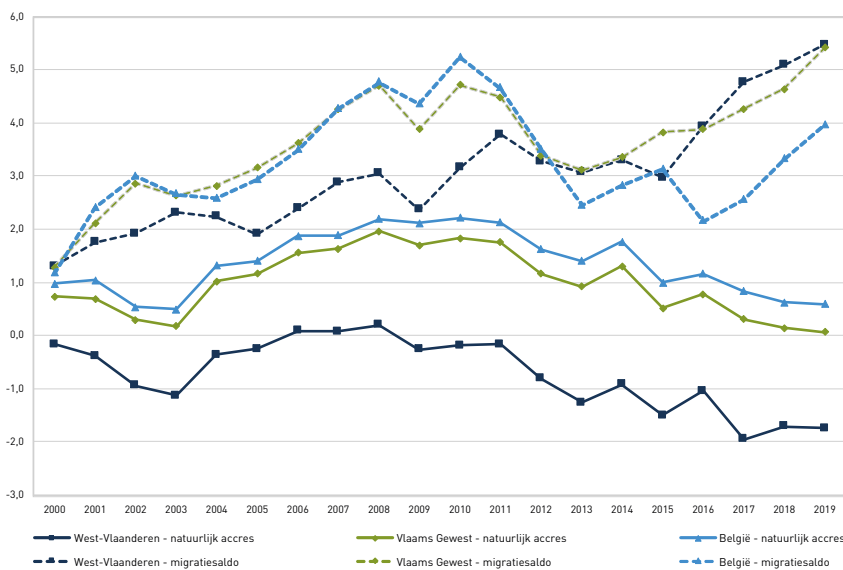
Demografie

1. Totale bevolking
2. Beroepsbevolking

1. TOTALE BEVOLKING

De voorbije 20 jaar groeide de West-Vlaamse bevolking met 6,4% tot 1.200.945 inwoners. Deze groei kan bijna volledig worden toegeschreven aan een inwijkingsoverschot. In de arrondissementen Oostende, Roeselare en Veurne was de bevolkingsgroei in de periode 2000-2019 het grootst. De West-Vlaamse bevolking vergrijsde de afgelopen tien jaar sneller dan gemiddeld in het Vlaamse Gewest. Begin 2020 telde West-Vlaanderen 69.875 inwoners (of 5,8%) met een niet-Belgische nationaliteit; bijna de helft van deze niet-Belgen woonde in Kortrijk (27,1%) en Brugge (21,9%). Het aantal private huishoudens stijgt sterker dan de totale bevolking, waardoor de gemiddelde grootte van een huishouden daalt.

Figuur 1.1.1: Evolutie van het natuurlijk accres en het migratiesaldo per 1.000 inwoners in West-Vlaanderen, het Vlaamse Gewest en België, 2000-2019.

In de periode 2000-2019 groeide de bevolking in West-Vlaanderen (+6,4%) trager dan in het Vlaamse Gewest (+11,6%) en België (+12,2%).

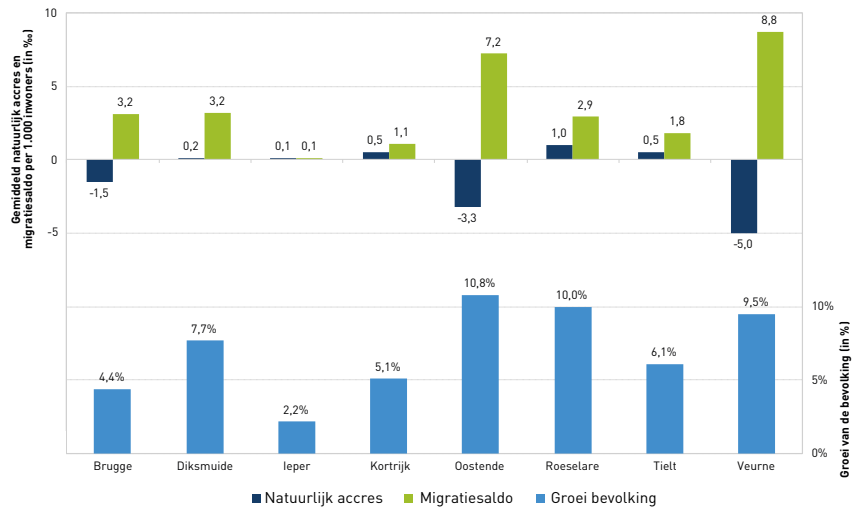
Het verschil tussen West-Vlaanderen enerzijds en Vlaanderen en België anderzijds kan vooral worden toegeschreven aan het natuurlijk accres. In West-Vlaanderen is het natuurlijk accres sinds 2009 onafgebroken negatief. In het Vlaamse Gewest en België is er nog steeds een geboorteoerschot, al blijft dat sinds 2017 onder de 1‰. Van 2001 tot 2012 was het migratiesaldo in West-Vlaanderen duidelijk kleiner dan in Vlaanderen en België. Tussen 2012 en 2015 lag het migratiesaldo in West-Vlaanderen rond dat van Vlaanderen en België. Sinds 2016 is het inwijkingsoverschot in West-Vlaanderen en Vlaanderen duidelijk groter dan in België.

Bron: FOD Economie (ADSEI), Rijksregister, Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

In de arrondissementen Oostende, Roeselare en Veurne was de bevolkingsgroei in de periode 2000-2019 het grootst. In Oostende en Veurne kan de bevolkingsgroei volledig worden toegeschreven aan het aanzienlijke inwijkingsoverschot; het natuurlijk accres was negatief. Roeselare combineerde een positief migratiesaldo met een geboorteoerschot, het grootste binnen West-Vlaanderen. In Diksmuide groeide de bevolking iets sneller en in Tielt iets trager dan gemiddeld in West-Vlaanderen. Beide arrondissementen combineren een geboorteoerschot met een iets groter inwijkingsoverschot.

Kortrijk en Brugge kenden een eerder beperkte bevolkingsgroei. Kortrijk combineerde een positief natuurlijk accres met het op één na kleinste inwijkingsoverschot; Brugge kende een sterfteoverschot en een inwijkingsoverschot. In Ieper waren zowel het natuurlijk accres als het migratiesaldo licht positief, wat leidde tot een zeer beperkte bevolkingsgroei.

Figuur 1.1.2: Evolutie van de bevolking en de bevolkingscomponenten, arrondissementen van West-Vlaanderen, 2000-2019.

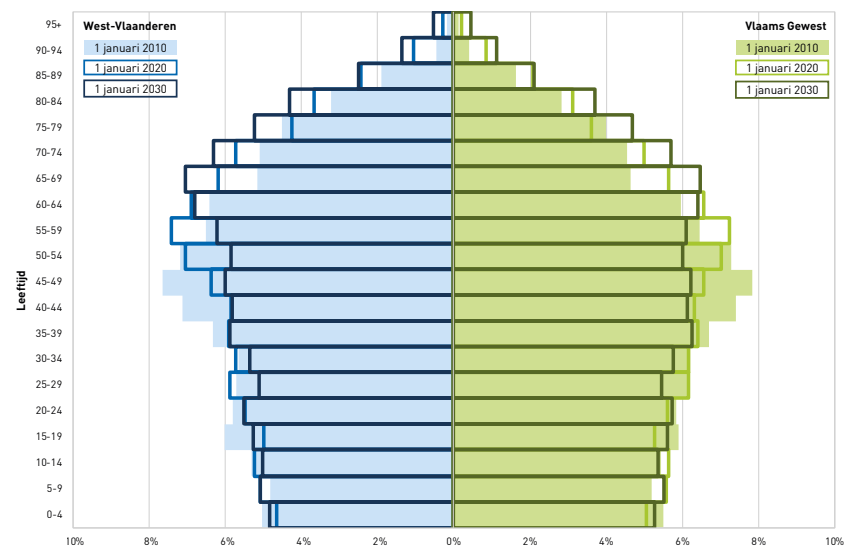
Bron: FOD Economie (ADSEI), Rijksregister, Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

Uit de figuren 1.1.3 en 1.1.4 blijkt dat de West-Vlaamse bevolking sneller vergrijsd dan in Vlaanderen.

In West-Vlaanderen daalde het aandeel -20-jarigen van 21,2% in 2010 tot 19,9% in 2020; in Vlaanderen was de afname in dezelfde periode kleiner (van 22,0% naar 21,5%). Volgens prognoses zal het aandeel jongeren in zowel West-Vlaanderen als Vlaanderen een minieme toename kennen tegen 2030 tot respectievelijk 20,2% en 21,7%.

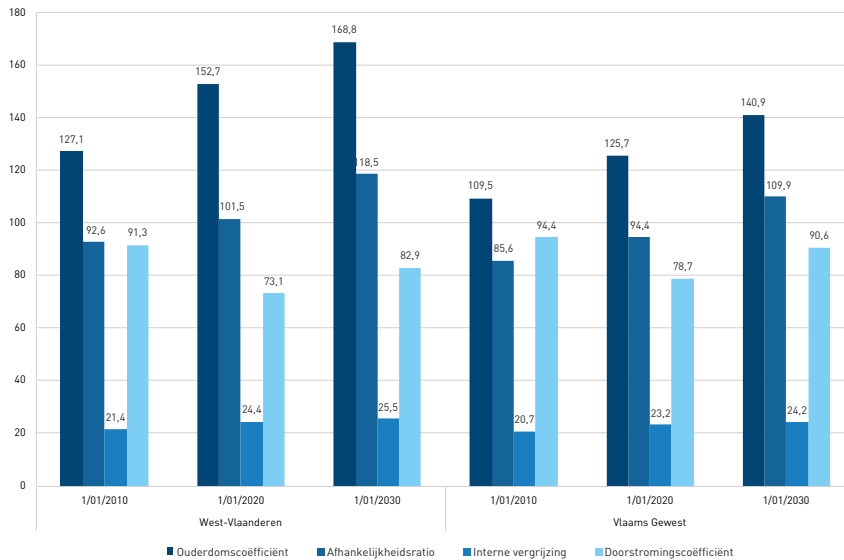
Het aandeel 50-plussers steeg in de periode 2010-2020 sneller in West-Vlaanderen (van 40,6% naar 44,9%) dan in Vlaanderen (van 37,9% naar 41,3%). Volgens prognoses zal het aandeel ouderen de volgende tien jaar in West-Vlaanderen toenemen met 1,3%-punt en in Vlaanderen met 1,4%-punt.

Figuur 1.1.3: Bevolking naar leeftijd, West-Vlaanderen en Vlaams Gewest, 1 januari 2010, 1 januari 2020 en 1 januari 2030.

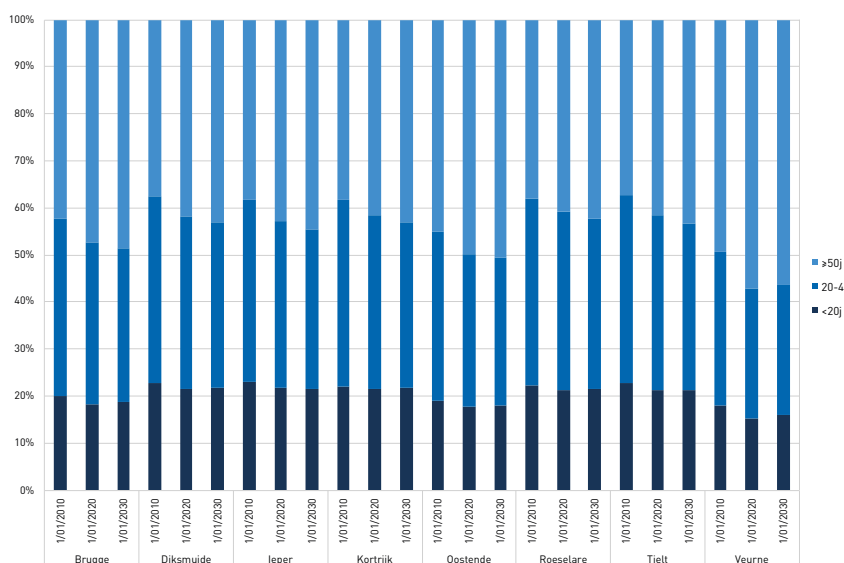
Bron: FOD Economie (ADSEI), Rijksregister (1 januari 2010 en 1 januari 2020), Bevolkingsprognoses SVR (1 januari 2030), Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

Figuur 1.1.4: Bevolkingsmaatstaven (in %), West-Vlaanderen en Vlaams Gewest, 1 januari 2010, 1 januari 2020 en 1 januari 2030.

Bron: FOD Economie (ADSEI), Rijksregister (1 januari 2010 en 1 januari 2020), Bevolkingsprognoses SVR (1 januari 2030), Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

Figuur 1.1.5: Bevolking naar leeftijd, arrondissementen van West-Vlaanderen, 1 januari 2010, 1 januari 2020 en 1 januari 2030.

Bron: FOD Economie (ADSEI), Rijksregister (1 januari 2010 en 1 januari 2020), Bevolkingsprognoses SVR (1 januari 2030), Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

Ook indicatoren zoals de ouderdomscoëfficiënt, de afhankelijkheidsratio en de doorstromingscoëfficiënt tonen aan dat de bevolking in West-Vlaanderen sneller vergrijst dan in Vlaanderen.

Verwacht wordt dat de toename van de ouderdomscoëfficiënt in West-Vlaanderen kleiner zal zijn dan de voorbije tien jaar; in Vlaanderen wordt een nagenoeg even grote toename verwacht. In de periode 2010-2020 was de toename van de afhankelijkheidsratio in West-Vlaanderen even groot als in Vlaanderen; volgens prognoses zal de afhankelijkheidsratio in zowel West-Vlaanderen als Vlaanderen de komende tien jaar een veel sterkere toename kennen. Verwacht wordt dat de interne vergrijzing de komende tien jaar minder sterk zal stijgen dan de voorbije tien jaar, en dit in zowel West-Vlaanderen als Vlaanderen. De voorbije tien jaar kende de doorstromingscoëfficiënt in West-Vlaanderen een sterkere afname dan in Vlaanderen. Volgens voorspellingen voor de komende tien jaar zal de doorstromingscoëfficiënt in West-Vlaanderen opnieuw toenemen, maar minder sterk dan in Vlaanderen.

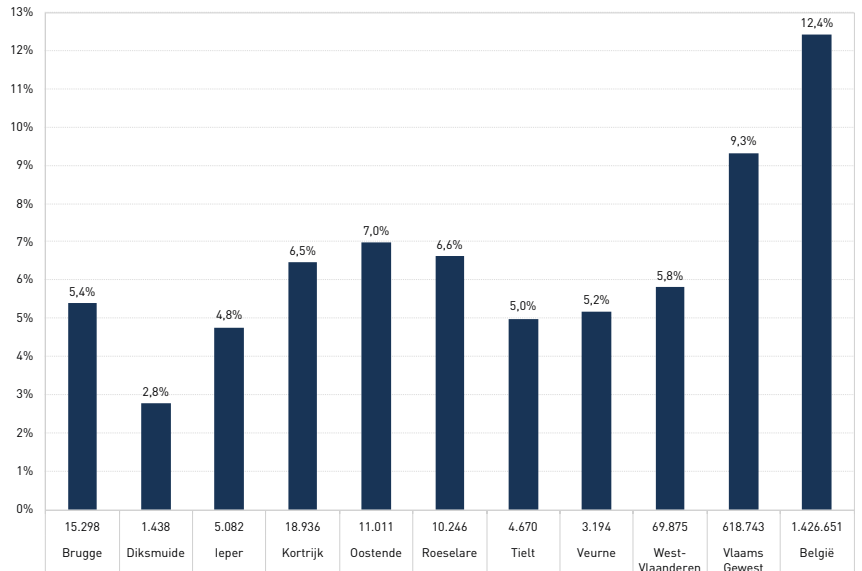
In alle West-Vlaamse arrondissementen daalde de voorbije tien jaar het aandeel -20-jarigen en steeg het aandeel +50-jarigen. Met uitzondering van Ieper wordt de komende tien jaar in elk arrondissement een lichte toename verwacht van het aandeel -20-jarigen. Volgens prognoses zal het aandeel +50-jarigen de komende tien jaar in beperktere mate blijven toenemen in alle West-Vlaamse arrondissementen, met uitzondering van Veurne waar een kleine afname wordt verwacht.

Inzake het aandeel 50-plussers, de ouderdomscoëfficiënt en de afhankelijkheidsratio staan Oostende en vooral Veurne op kop. Op 1 januari 2020 was ruim de helft van de bevolking in Veurne ouder dan 50 jaar; volgens prognoses zal dat begin 2030 ook in Oostende het geval zijn. Ook de ouderdomscoëfficiënt en de afhankelijkheidsratio zijn duidelijk het grootst in Veurne en Oostende, terwijl de doorstromingscoëfficiënt in beide arrondissementen veruit het kleinst is. Opmerkelijk is dat Veurne en Oostende onderaan de rangschikking staan inzake interne vergrijzing.

Op 1 januari 2020 telden Kortrijk (27,1%) en Brugge (21,9%) bijna de helft van alle niet-Belgen in West-Vlaanderen.

De inwoners met een niet-Belgische nationaliteit maken in West-Vlaanderen slechts 5,8% uit van de totale bevolking tegenover 9,3% in Vlaanderen en 12,4% in België. Binnen West-Vlaanderen is het aandeel niet-Belgen het grootst in Oostende en het kleinst in Diksmuide.

Figuur 1.1.6: Aandeel niet-Belgen in de totale bevolking, arrondissementen van West-Vlaanderen, Vlaams Gewest en België, 1 januari 2020.

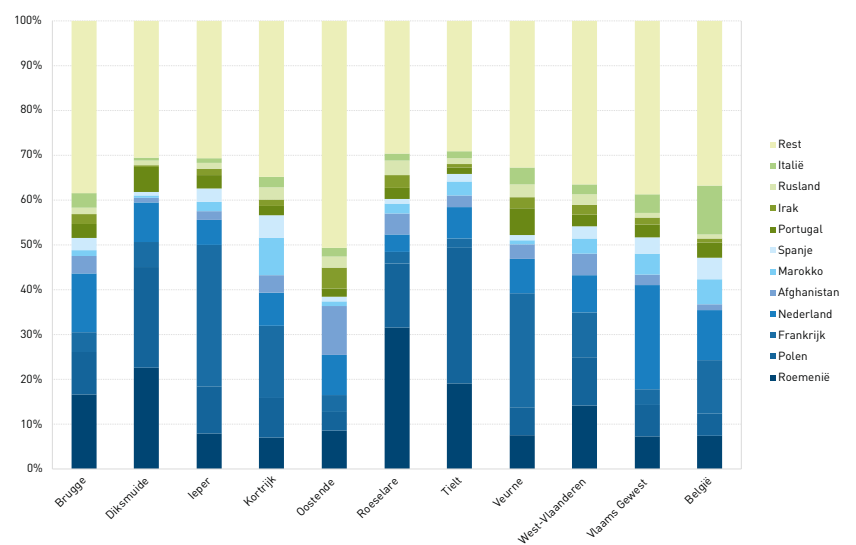

Bron: FOD Economie (ADSEI), Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

De grootste groepen inwoners van West-Vlaanderen met een niet-Belgische nationaliteit zijn de Roemenen (14,2%), de Polen (10,8%) en de Fransen (10%). In het Vlaamse Gewest bestaat de top drie uit de Nederlanders (23,2%), de Roemenen (7,3%) en de Polen (7%).

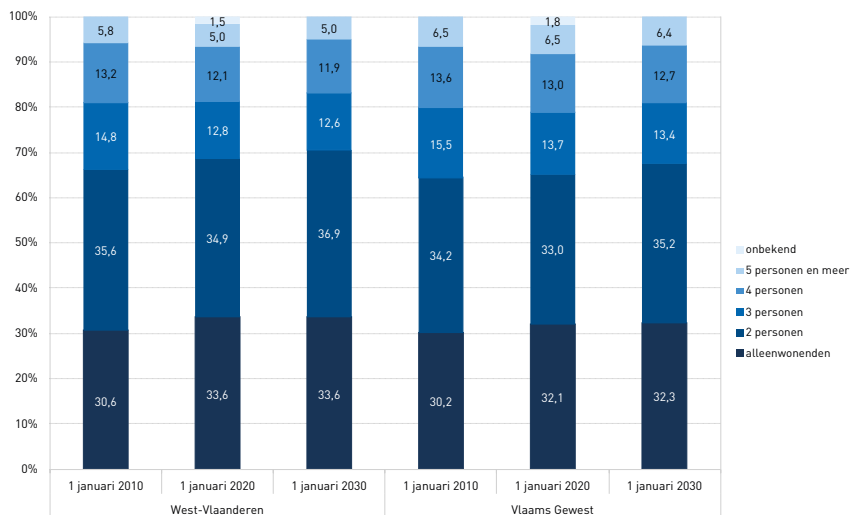
In elk arrondissement komen andere nationaliteiten sterker naar voor: in Ieper, Veurne en Kortrijk zijn de Fransen het sterkst vertegenwoordigd, in Roeselare en Brugge zijn dat de Roemenen. In Diksmuide staan Roemenen en Polen samen op kop. In Tielt zijn de Polen het sterkst vertegenwoordigd en in Oostende zijn dat de Afghanen. In Brugge zijn de Nederlanders veel sterker vertegenwoordigd dan gemiddeld in West-Vlaanderen, in Kortrijk geldt hetzelfde voor de Marokkanen en de Spanjaarden.

Figuur 1.1.7: Niet-Belgen naar voornaamste nationaliteiten, arrondissementen van West-Vlaanderen, Vlaams Gewest en België, 1 januari 2020.

Bron: FOD Economie (ADSEI), Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

Figuur 1.1.8: Evolutie van het aantal private huishoudens in West-Vlaanderen en het Vlaamse Gewest, 1 januari 2010, 1 januari 2020 en 1 januari 2030.

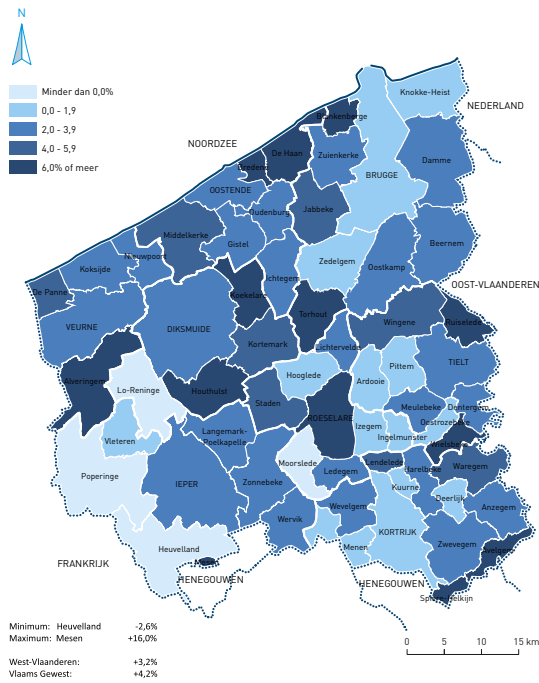

Bron: FOD Economie (ADSEI), Rijksregister (1 januari 2010 en 1 januari 2020), Bevolkingsprognoses SVR (1 januari 2030), Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

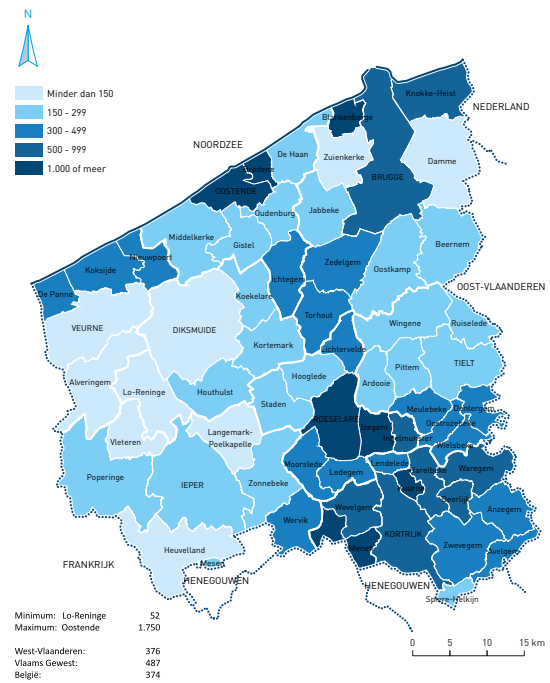
Het aantal private huishoudens steeg in de periode 2010-2020 zowel in West-Vlaanderen als in Vlaanderen sterker dan de totale bevolking en volgens prognoses zal dat ook de komende tien jaar het geval zijn. Bijgevolg zal de gemiddelde grootte van huishoudens verder dalen, namelijk van 2,34 in 2010 naar 2,23 in 2030 in West-Vlaanderen en van 2,38 naar 2,32 in dezelfde periode in Vlaanderen.

In West-Vlaanderen steeg het aandeel alleenwonenden van 30,6% in 2010 tot 33,6% in 2020; in Vlaanderen groeide het aandeel alleenwonenden in dezelfde periode minder sterk (van 30,2% tot 32,1%). Volgens prognoses zal het aandeel alleenwonenden de volgende tien jaar in West-Vlaanderen status quo blijven en in Vlaanderen toenemen met 0,2 %-punt.

Kaart 1.1.1: Verwachte bevolkingsgroei, gemeenten van West-Vlaanderen, 1 januari 2020 - 1 januari 2030.

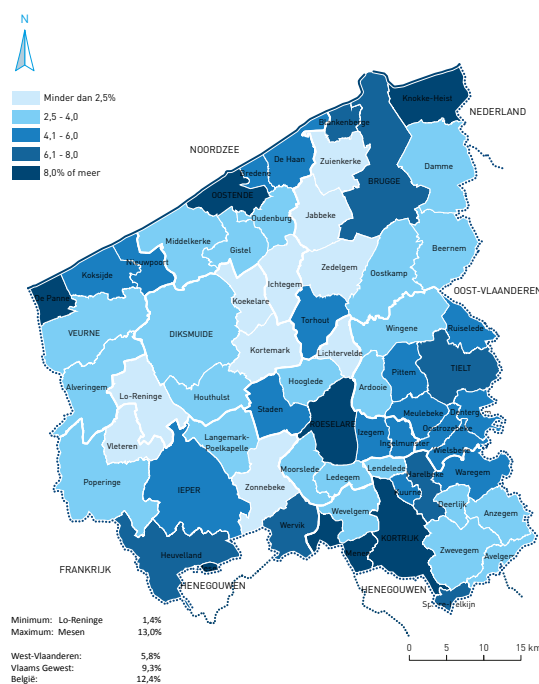
Kaart 1.1.2: Bevolkingsdichtheid, gemeenten van West-Vlaanderen, 1 januari 2020.

Bron: FOD Economie (ADSEI), Rijksregister (1 januari 2020), Bevolkingsprognoses SVR (1 januari 2030), Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

Bron: FOD Economie (ADSEI), Rijksregister, Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

Kaart 1.1.3: Aandeel niet-Belgen in de totale bevolking, gemeenten van West-Vlaanderen, 1 januari 2020.

Bron: FOD Economie (ADSEI), Rijksregister, Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

2. BEROEPSBEVOLKING

In de periode 2014-2019 groeide de beroepsbevolking van 18 tot 64 jaar in West-Vlaanderen met 2,8% tot 554.609 personen. In 2019 waren zowel de activiteitsgraad als de werkzaamheidsgraad bij 18- tot 64-jarigen groter in West-Vlaanderen dan in Vlaanderen en België. De beroepsbevolking van 50 jaar en ouder groeide in de periode 2014-2019 in West-Vlaanderen met maar liefst 15,5% tot 181.899 personen.

Tabel 1.2.1: Evolutie van de beroepsbevolking (18-64 jaar) naar socio-economische positie, West-Vlaanderen, Vlaams Gewest en België, 2014-2019.

	2014	2019	Evolutie 2014-2019
West-Vlaanderen	539.693	554.609	+2,8%
- Werkenden	505.470	528.748	+4,6%
- Niet-werkende werkzoekenden	34.223	25.861	-24,4%
Vlaams Gewest	2.973.868	3.092.589	+4,0%
- Werkenden	2.742.684	2.911.350	+6,1%
- Niet-werkende werkzoekenden	231.184	181.240	-21,6%
België	5.032.854	5.227.365	+3,9%
- Werkenden	4.437.462	4.755.137	+7,2%
- Niet-werkende werkzoekenden	595.392	472.228	-20,7%

Beroepsbevolking 18-64 jaar

De beroepsbevolking (18-64 jarigen) groeide gedurende de periode 2014-2019 minder sterk in West-Vlaanderen (+2,8%) dan in Vlaanderen (+4,0%) waardoor het West-Vlaamse aandeel daalde van 18,1% naar 17,9%.

In de periode 2014-2019 steeg het aantal werkenden in Vlaanderen (+6,1%) sterker dan in West-Vlaanderen (+4,6%), waardoor het West-Vlaamse aandeel daalde van 18,4% naar 18,2%. Het aantal nwwz daalde in West-Vlaanderen (-24,4%) sterker dan in Vlaanderen (-21,6%), waardoor het West-Vlaamse aandeel daalde van 14,8% naar 14,3%.

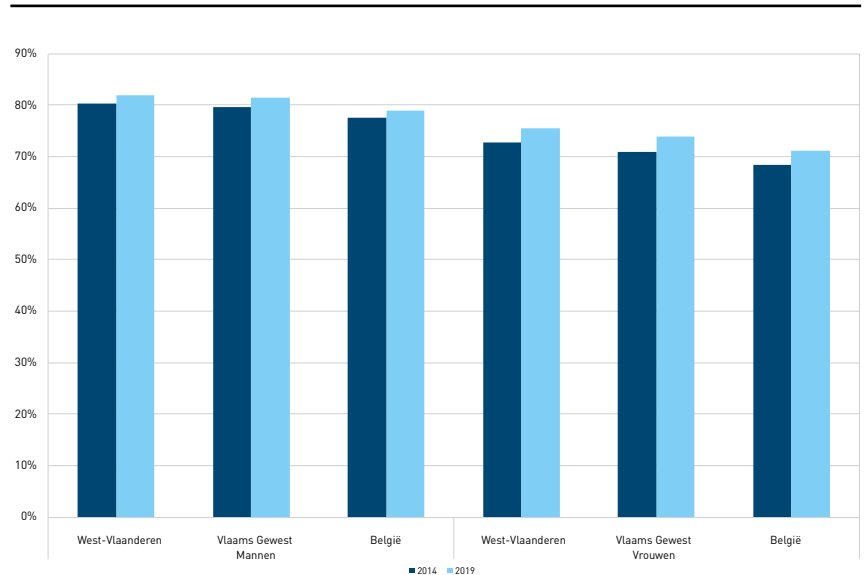
Bron: Vlaamse Arbeidsrekening, Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

De activiteitsgraad lag in 2019 hoger in West-Vlaanderen (78,8%) dan in Vlaanderen (77,6%) en in België (75,0%). In de periode 2014-2019 steeg de activiteitsgraad in West-Vlaanderen en Vlaanderen (+2,2%-punt) iets sterker dan in België (+2,0%-punt).

In de periode 2014-2019 steeg de activiteitsgraad in West-Vlaanderen sterker bij de vrouwen (+2,9%-punt) dan bij de mannen (+1,6%-punt). De activiteitsgraad bij de mannen (82,0%) was wel nog steeds hoger dan bij de vrouwen (75,5%) in 2019.

Binnen West-Vlaanderen was de activiteitsgraad in 2019 het grootst in Tielt (81,8%) en het kleinst in Veurne (74,7%). De activiteitsgraad steeg tussen 2014-2019 het sterkst in Veurne (+2,7%-punt).

Figuur 1.2.1: Evolutie van de activiteitsgraad (18-64 jaar) naar geslacht, West-Vlaanderen, Vlaams Gewest en België, 2014-2019.

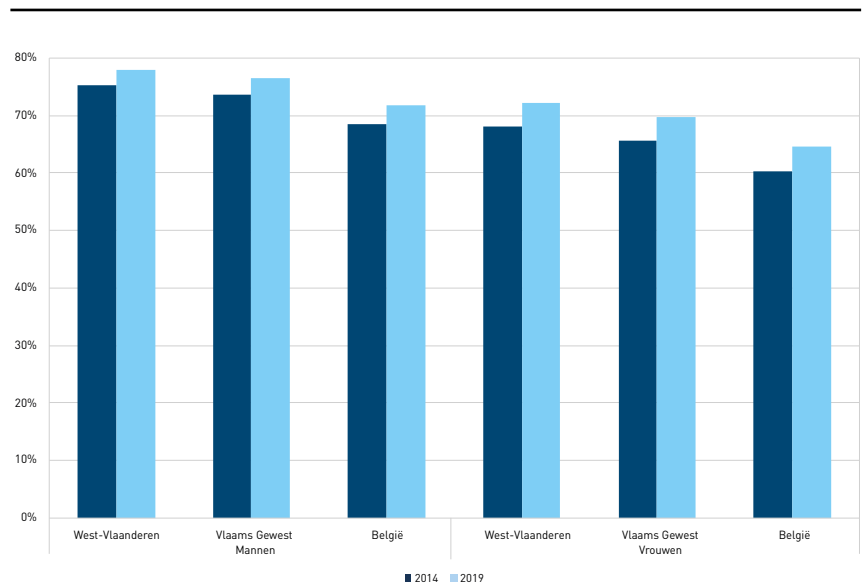
Bron: Vlaamse Arbeidsrekening, Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

In 2019 was de werkzaamheidsgraad in West-Vlaanderen (75,1%) hoger dan gemiddeld in Vlaanderen (73,1%) en België (68,2%). Tussen 2014 en 2019 steeg de werkzaamheidsgraad sterker in België (+3,9%-punt) en Vlaanderen (+3,5%-punt) dan in West-Vlaanderen (+3,4%-punt).

De werkzaamheidsgraad was net zoals de activiteitsgraad groter bij mannen dan bij vrouwen in West-Vlaanderen in 2019. Tussen 2014 en 2019 steeg de werkzaamheidsgraad in West-Vlaanderen wel sterker bij vrouwen (+4,4%-punt) dan bij mannen (+3,3%-punt). Ook voor Vlaanderen en België was dit het geval.

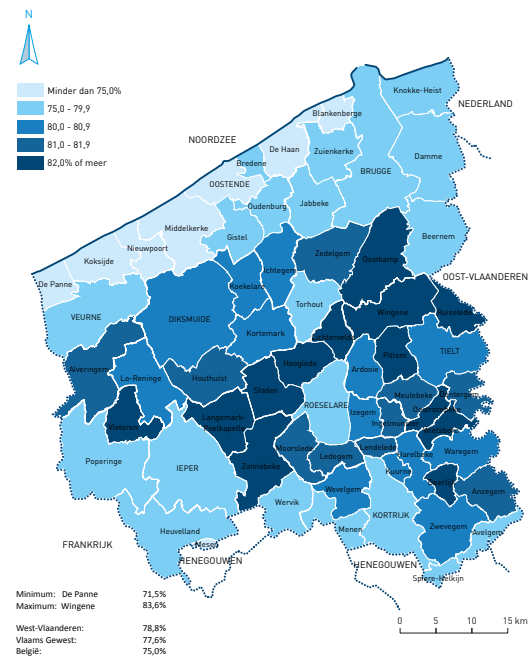
Op arrondissementeel niveau was de werkzaamheidsgraad in 2019 het grootst in Tielt (79,3%) en het kleinst in Oostende (69,4%). De werkzaamheidsgraad groeide het sterkst in Veurne (+3,8%-punt) tussen 2014 en 2019.

Figuur 1.2.2: Evolutie van de werkzaamheidsgraad (18-64 jaar) naar geslacht, West-Vlaanderen, Vlaams Gewest en België, 2014-2019.

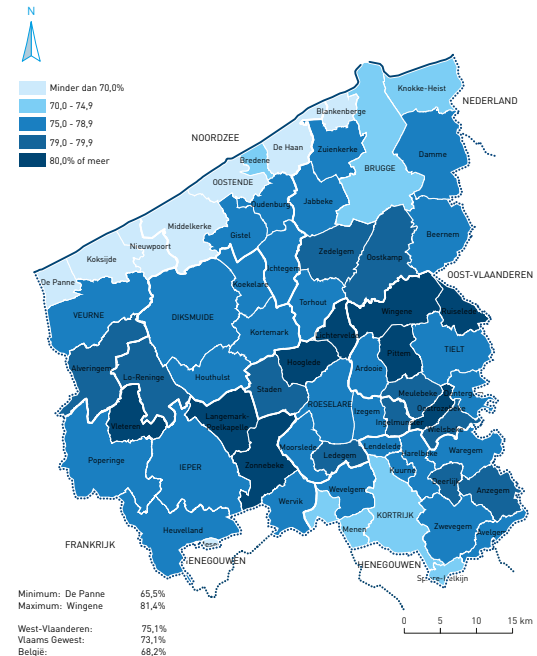

Bron: Vlaamse Arbeidsrekening, Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

Kaart 1.2.1: Activiteitsgraad (18-64 jaar), gemeenten van West-Vlaanderen, 2019.

Kaart 1.2.2: Werkzaamheidsgraad (18-64 jaar), gemeenten van West-Vlaanderen, 2019.

Bron: Vlaamse Arbeidsrekening, Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

Bron: Vlaamse Arbeidsrekening, Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

Tabel 1.2.2: Evolutie van de beroepsbevolking (50-64 jaar) naar socio-economische positie, West-Vlaanderen, Vlaams Gewest en België, 2014-2019.

	2014	2019	Evolutie 2014-2019
West-Vlaanderen	157.538	181.899	+15,5%
- Werkenden	148.143	173.889	+17,4%
- Niet-werkende werkzoekenden	9.395	8.010	-14,7%
Vlaams Gewest	849.891	985.478	+16,0%
- Werkenden	791.082	928.812	+17,4%
- Niet-werkende werkzoekenden	58.809	56.666	-3,6%
België	1.399.177	1.605.828	+14,8%
- Werkenden	1.256.393	1.471.897	+17,2%
- Niet-werkende werkzoekenden	142.784	133.931	-6,2%

Bron: Vlaamse Arbeidsrekening, Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

Beroepsbevolking 50-64 jaar

De beroepsbevolking van 50 jaar en ouder groeide tussen 2014 en 2019 veel sneller dan de beroepsbevolking van 18 tot 64 jaar. In West-Vlaanderen was de toename iets kleiner dan in Vlaanderen waardoor het West-Vlaamse aandeel een minieme afname kende.

De toename van de beroepsbevolking kan uitsluitend worden toegeschreven aan een toename van het aantal werkenden. Bij de nwwz was de afname duidelijk groter in West-Vlaanderen (-14,7%) dan in Vlaanderen (-3,6%) en België (-6,2%).

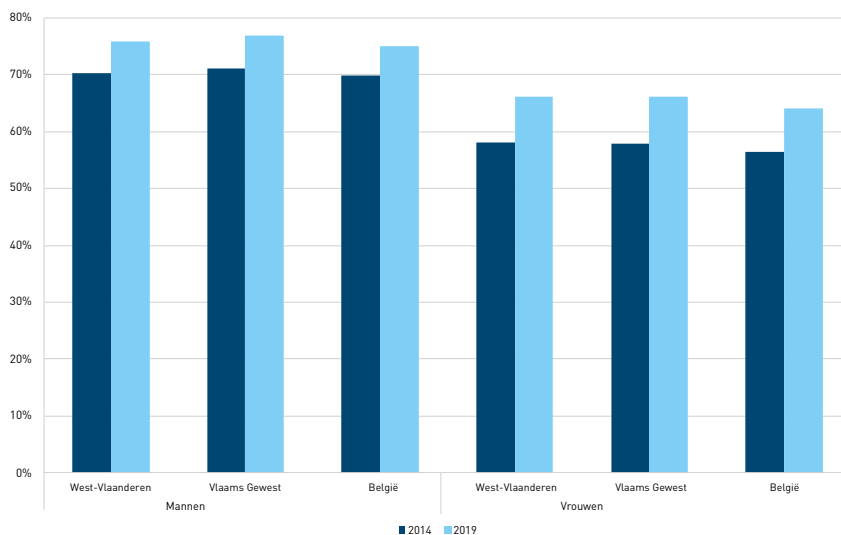
Het West-Vlaamse aandeel inzake werkenden bleef stabiel in de periode 2014-2019; het aandeel nwwz kende een sterke afname van 16,0% tot 14,1%.

De activiteitsgraad bij 50-plussers lag in 2019 een eind onder die bij 18- tot 64-jarigen, maar steeg in de periode 2014-2019 in zowel West-Vlaanderen, Vlaanderen als België duidelijk sterker. In tegenstelling tot bij de 18- tot 64-jarigen is de activiteitsgraad bij de 50-plussers in West-Vlaanderen (71,1%) iets kleiner dan in Vlaanderen (71,5%). De activiteitsgraad bij 50-plussers steeg tussen 2014 en 2019 sterker in West-Vlaanderen en Vlaanderen (beiden +6,9%-punt) dan in België (+6,4%-punt).

Het verschil tussen mannen en vrouwen is bij 50-plussers meer uitgesproken dan bij 18- tot 64-jarigen. Tussen 2014 en 2019 steeg de activiteitsgraad bij vrouwen van 50 jaar en ouder wel een stuk sterker dan bij de mannen.

De activiteitsgraad binnen West-Vlaanderen bij 50-plussers was het grootst in Tielt (74,5%) en het kleinst in Oostende (65,8%). In Tielt was de toename tussen 2014 en 2019 het grootst (+7,7%-punt).

Figuur 1.2.3: Evolutie van de activiteitsgraad (50-64 jaar) naar geslacht, West-Vlaanderen, Vlaams Gewest en België, 2014-2019.

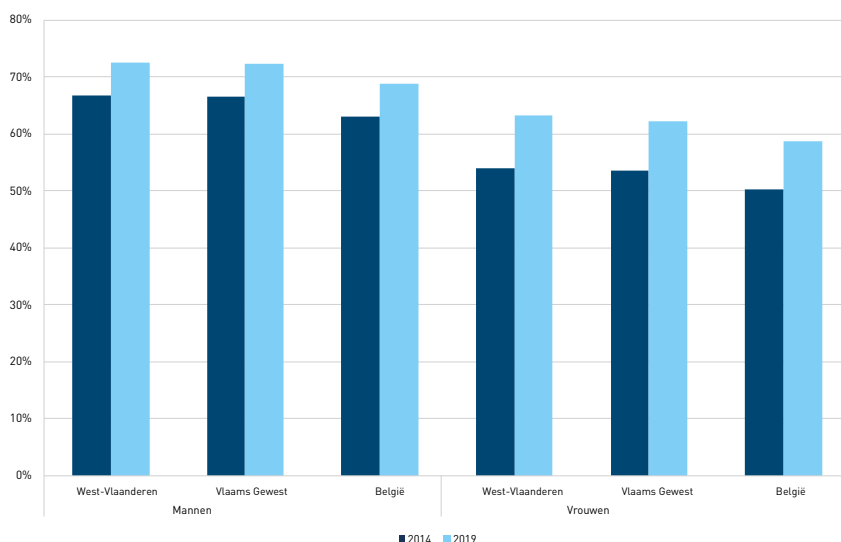
Bron: Vlaamse Arbeidsrekening, Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

De werkzaamheidsgraad bij 50-plussers lag in 2019 een eind onder die bij 18- tot 64-jarigen, maar tussen 2014 en 2019 was de toename wel duidelijk groter. In West-Vlaanderen is de werkzaamheidsgraad bij 50-plussers (68,0%) groter dan in Vlaanderen (67,4%) en België (63,7%).

Ook inzake de werkzaamheidsgraad bij 50- tot 64-jarigen is de kloof tussen mannen en vrouwen groter dan bij de 18- tot 64-jarigen. In de periode 2014-2019 steeg de werkzaamheidsgraad bij de vrouwelijke 50-plussers een stuk sterker dan bij de mannen.

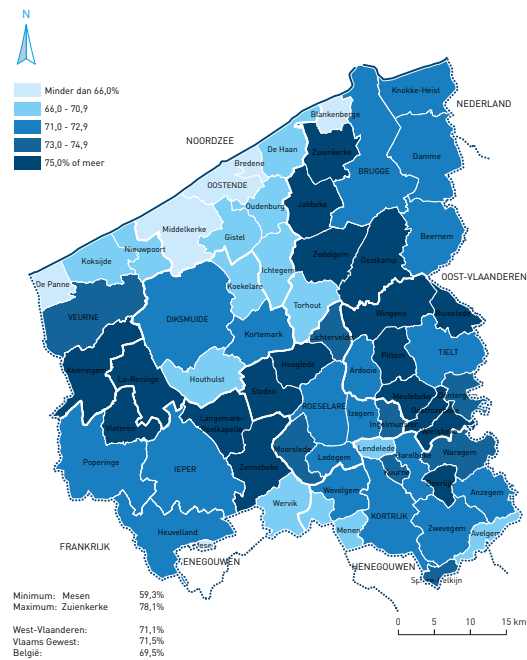
Op arrondissementeel niveau is de werkzaamheidsgraad bij 50-plussers het grootst in Tielt (72,1%) en het kleinst in Oostende (61,2%). In de periode 2014-2019 steeg de werkzaamheidsgraad bij 50-plussers het sterkst in Kortrijk (+8,4%-punt).

Figuur 1.2.4: Evolutie van de werkzaamheidsgraad (50-64 jaar) naar geslacht, West-Vlaanderen, Vlaams Gewest en België, 2014-2019.

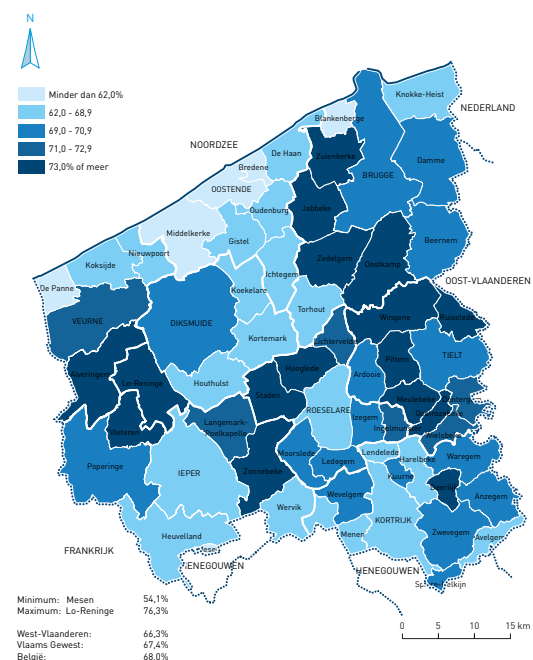
Bron: Vlaamse Arbeidsrekening, Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

Kaart 1.2.3: Activiteitsgraad (50-64 jaar), gemeenten van West-Vlaanderen, 2019.

Bron: Vlaamse Arbeidsrekening, Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

Kaart 1.2.4: Werkzaamheidsgraad (50-64 jaar), gemeenten van West-Vlaanderen, 2019.

Bron: Vlaamse Arbeidsrekening, Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

Definities en methodologie

Activiteitsgraad

Verhouding van de beroepsbevolking in een bepaalde leeftijdsklasse ten opzichte van de totale bevolking (werkenden, niet-werkende werkzoekenden en niet-beroepsactieven) in die leeftijdsklasse.

Afhankelijkheidsratio

Bevolking van 60 jaar en ouder en bevolking jonger dan 20 jaar ten opzichte van de bevolking van 20 tot 60 jaar. Deze ratio is een benadering voor het percentage niet-actieven ten opzichte van het aantal actieven.

Beroepsbevolking

Werkenden en niet-werkende werkzoekenden.

Bevolkingsdichtheid

Aantal inwoners per km².

Doorstromingscoëfficiënt

Bevolking van 15 tot 24 jaar ten opzichte van de bevolking van 55 tot 64 jaar. Deze ratio is een

indicatie voor de mate waarin - vanuit demografisch oogpunt - de potentiële uitstroom uit de arbeidsmarkt kan worden opgevangen door de potentiële instroom.

Interne vergrijzing

Bevolking van 80 jaar en ouder ten opzichte van de bevolking van 60 jaar en ouder. Dit is een maat voor het aandeel hoogbejaarden in de oudere bevolking.

Ouderdomscoëfficiënt

Bevolking van 60 jaar en ouder ten opzichte van de bevolking jonger dan 20 jaar.

Werkzaamheidsgraad

Aantal werkenden in een bepaalde leeftijdsklasse naar woonplaats in verhouding tot de bevolking (werkenden, niet-werkende werkzoekenden en niet-beroepsactieven) in die leeftijdsklasse.

2

Huisvesting en ruimtelijke ordening

1. Woningen
2. Ruimte voor bedrijven

1. WONINGEN

In 2020 werden in West-Vlaanderen 10.064 nieuwbouwwoningen en 4.208 renovatiewoningen vergund. Het aantal vergunde nieuwbouwwoningen steeg in de periode 2019-2020 met 2% in West-Vlaanderen; bij de vergunde renovatiewoningen was er in dezelfde periode een toename met 7%. In 2020 was 70,5% van alle vergunde woningen in West-Vlaanderen een nieuwbouwwoning. Zowel de nieuwbouw- als de renovatie-intensiteit liggen in West-Vlaanderen hoger dan gemiddeld in Vlaanderen en België.

Tabel 2.1.1: Evolutie van het aantal vergunde nieuwbouw- en renovatiewoningen in West-Vlaanderen, het Vlaamse Gewest en België, 2019-2020.

	2019	2020	Evolutie 2019-2020
West-Vlaanderen			
- Nieuwbouw	9.866	10.064	+2,0%
- Renovatie	3.933	4.208	+7,0%
Vlaams Gewest			
- Nieuwbouw	42.887	43.326	+1,0%
- Renovatie	17.398	18.973	+9,1%
België			
- Nieuwbouw	55.849	55.546	-0,5%
- Renovatie	30.973	31.950	+3,2%

Bron: FOD Economie (ADSEI), Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

Omwille van de COVID-19-pandemie werden tussen 24 maart en 24 april 2020 lopende openbare onderzoeken opgeschort, werden niet gestarte openbare onderzoeken pas na 24 april opgestart en werden de beslissingstermijnen bij lopende aanvragen verlengd. Dit zorgde voor een afname op jaarbasis van het aantal vergunningen voor zowel nieuwbouw- als renovatiewoningen in april en mei 2020. Toch werden in West-Vlaanderen en Vlaanderen – in België was er een minieme afname – in 2020 meer nieuwbouwwoningen vergund dan in 2019. Bij de vergunde renovatiewoningen was de toename op jaarbasis in West-Vlaanderen kleiner dan in Vlaanderen maar groter dan in België.

Van alle in 2020 vergunde nieuwbouwwoningen in Vlaanderen ligt 23,2% in West-Vlaanderen. Bij de vergunde renovatiewoningen is het West-Vlaamse aandeel iets kleiner (22,2%).

In 2020 was 70,5% van alle vergunde woningen in West-Vlaanderen een nieuwbouwwoning; in Vlaanderen (69,5%) en vooral België (63,5%) lag dit percentage lager.

Uitgedrukt per 1.000 huishoudens telde West-Vlaanderen in 2020 meer vergunde nieuwbouwwoningen (18,8) dan Vlaanderen (15,2) en België (11,1). Bij de renovatie-intensiteit is het verschil tussen West-Vlaanderen (7,8) enerzijds en Vlaanderen (6,7) en België (6,4) anderzijds minder groot.

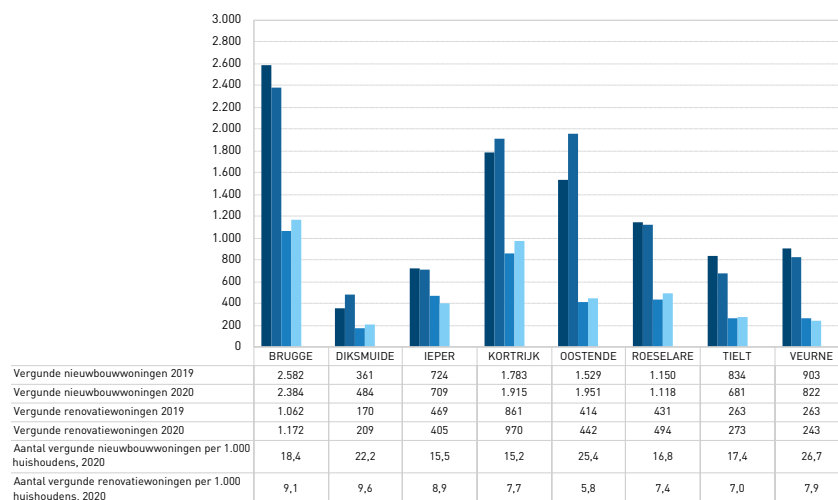
Respectievelijk 23,7%, 19,4% en 19,0% van alle in 2020 vergunde nieuwbouwwoningen in West-Vlaanderen situeert zich in Brugge, Oostende en Kortrijk. Ook bij de vergunde renovatiewoningen staat Brugge (27,9%) op kop, gevolgd door Kortrijk (23,1%) en Roeselare (11,7%).

Het aandeel van de nieuwbouwwoningen in het totale aantal vergunde woningen was in 2020 het grootst in de arrondissementen Oostende (81,5%), Veurne (77,2%) en Tielt (71,4%) en het kleinst in Ieper (63,6%).

De nieuwbouwintensiteit was in 2020 het grootst in Veurne (26,7) en Oostende (25,4) en het kleinst in Ieper (15,5) en Kortrijk (15,2). Per 1.000 huishoudens telde Diksmuide (9,6) in 2020 het grootste aantal vergunde renovatiewoningen; in Oostende was de renovatieintensiteit het kleinst (5,8).

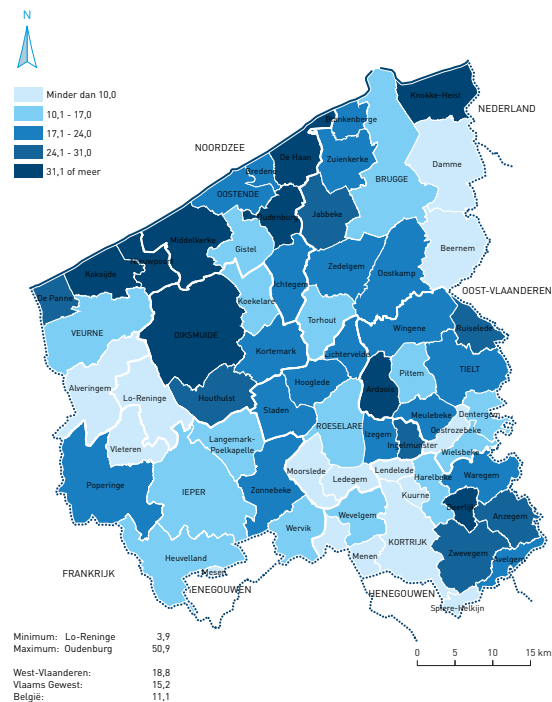
In 2020 telden de arrondissementen Oostende (+422 of +27,6%), Kortrijk (+132 of +7,4%) en Diksmuide (+123 of +34,1%) meer vergunde nieuwbouwwoningen dan in 2019. In dezelfde periode was in Brugge de afname in absolute termen het grootst (-198 of -7,7%); in Tielt was de procentuele afname het grootst (-153 of -18,3%). Met uitzondering van Ieper (-64 of -13,6%) en Veurne (-20 of -7,6%) was er bij de vergunde renovatiewoningen in dezelfde periode in elk West-Vlaams arrondissement een toename. In absolute termen steeg het aantal vergunde renovatiewoningen het sterkst in Brugge (+110 of +10,4%) en Kortrijk (+109 of +12,7%); de procentuele toename was het grootst in Diksmuide (+39 of +22,9%).

Figuur 2.1.1: Evolutie van het aantal vergunde nieuwbouw- en renovatiewoningen in de arrondissementen van West-Vlaanderen, 2019-2020.

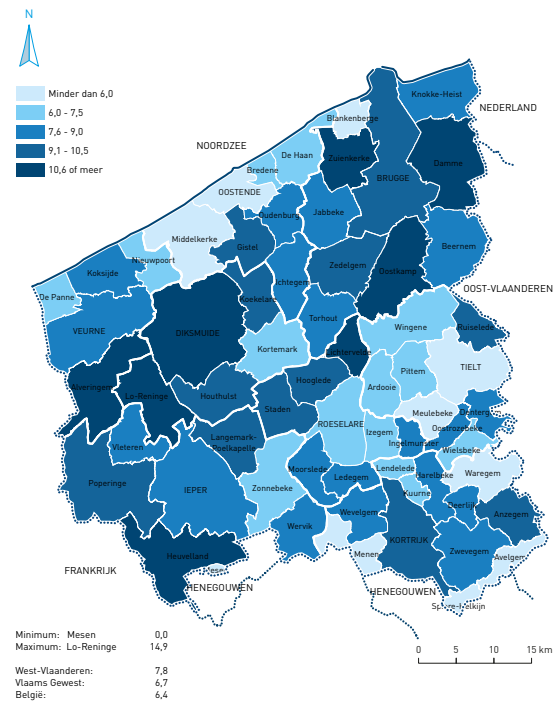
Bron: FOD Economie (ADSEI), Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

Kaart 2.1.1: Vergunde nieuwbouwwoningen per 1.000 huishoudens, gemeenten van West-Vlaanderen, 2020.

Bron: FOD Economie (ADSEI), Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

Kaart 2.1.2: Vergunde renovatiewoningen per 1.000 huishoudens, gemeenten van West-Vlaanderen, 2020.

Bron: FOD Economie (ADSEI), Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

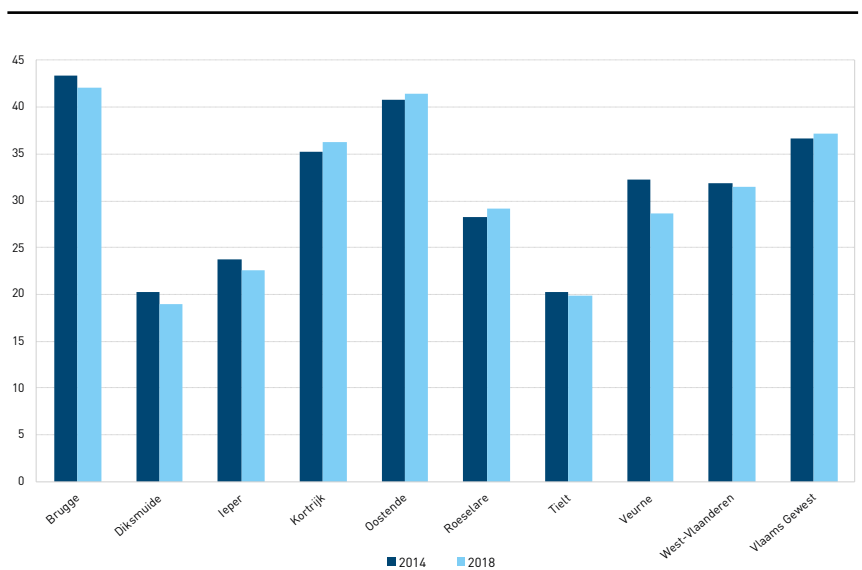
2. RUIMTE VOOR BEDRIJVEN

Met 31,5 werkenden per hectare economisch bezette bodem was de ruimteproductiviteit in West-Vlaanderen in 2018 kleiner dan gemiddeld in Vlaanderen (37,2). Van de 324,3 hectare aan beschikbare bedrijventerreinen in West-Vlaanderen op 1 januari 2020 is 54,5% niet-bouwrijp, 28,8% bouwrijp en 16,7% leegstaand. Respectievelijk 21,4%, 19,0% en 13,9% van het aanbod situeert zich in de subregio's Roeselare, Kortrijk en Oostende.

In 2018 telde West-Vlaanderen 31,5 werkenden per hectare economisch bezette bodem. Brugge (42,1) en Oostende (41,5) waren de enige West-Vlaamse arrondissementen waar de ruimteproductiviteit groter was dan gemiddeld in Vlaanderen (37,2).

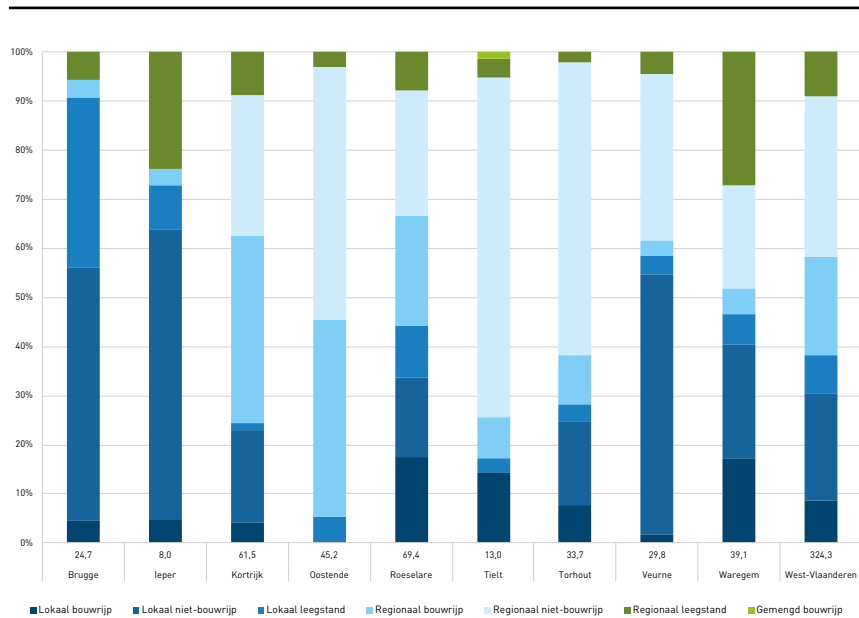
In de periode 2014-2018 kende de ruimteproductiviteit in West-Vlaanderen een minieme afname (-1,2%) terwijl er in Vlaanderen een minieme toename was (+1,4%). In vijf West-Vlaamse arrondissementen - Brugge, Diksmuide, Ieper, Tielt en Veurne - was de ruimteproductiviteit in 2018 kleiner dan in 2014. In Veurne was de afname het grootst (-11,3%). In Kortrijk en Roeselare was de toename het grootst (beiden +2,9%). In West-Vlaanderen en de vijf West-Vlaamse arrondissementen die de ruimteproductiviteit zagen afnemen, was deze afname het resultaat van een toename van het aantal werkenden en een nog sterkere relatieve toename van het aantal hectare economisch bezette bodem. Een groeiende ruimtelijke spreiding van wonen en werken en een extensiever ruimtegebruik liggen aan de basis van een dalende ruimteproductiviteit.

Figuur 2.2.1: Evolutie van de ruimteproductiviteit, arrondissementen van West-Vlaanderen en Vlaams Gewest, 2014-2018.

Bron: FOD Economie (ADSEI), Vlaamse Arbeidsrekening, Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

Figuur 2.2.2: Beschikbaar aanbod bedrijventerreinen (ha) naar type en bebouwbaarheid, subregio's van West-Vlaanderen, 1 januari 2020.

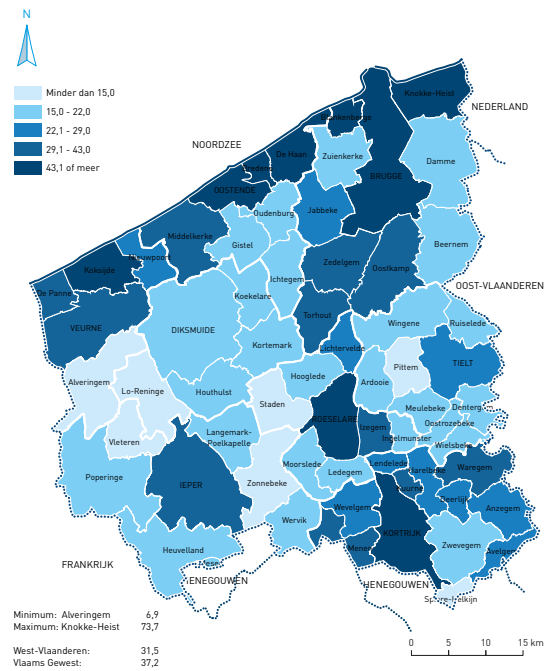

Bron: Ruimtemonitor POM West-Vlaanderen, Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

Van de 324,3 hectare beschikbare bedrijventerreinen in West-Vlaanderen op 1 januari 2020 situeert zich ruim de helft in de subregio's Roeselare (21,4%), Kortrijk (19,0%) en Oostende (13,9%). Van het totale aanbod is 61,8% een regionaal, 38,2% een lokaal en 0,1% een gemengd lokaal-regionaal bedrijventerrein. Het grootste deel (54,5%) van het aanbod is niet-bouwrijp; 28,8% is bouwrijp en 16,7% is leegstaand.

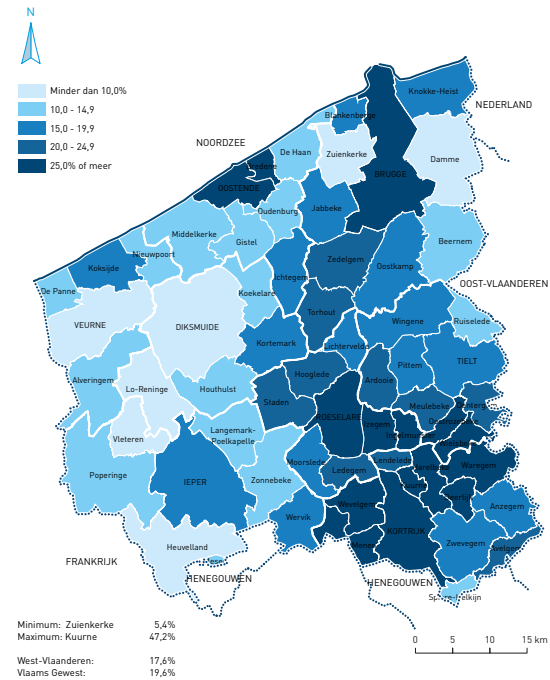
Binnen West-Vlaanderen is het aanbod aan regionale bedrijventerreinen het grootst in Kortrijk (23,2%), Oostende (21,3%) en Roeselare (19,3%). Bijna een kwart van het aanbod aan lokale bedrijventerreinen situeert zich in Roeselare (24,8%); Brugge (18,1%) en Waregem (14,7%) vervolledigen op geruime afstand de top drie. Het aanbod aan gemengde bedrijventerreinen situeert zich uitsluitend in Tielt. Ruim de helft van het bouwrijpe aanbod ligt in Roeselare (29,5%) en Kortrijk (27,7%). Wat het niet-bouwrijpe aanbod betreft staan Kortrijk (16,5%) en Roeselare (16,4%) op kop. Bijna twee derde van het aanbod aan leegstaande bedrijventerreinen ligt in Waregem (24,1%), Roeselare (23,8%) en Brugge (18,4%).

Kaart 2.2.1: Ruimteproductiviteit, gemeenten van West-Vlaanderen, 2018.

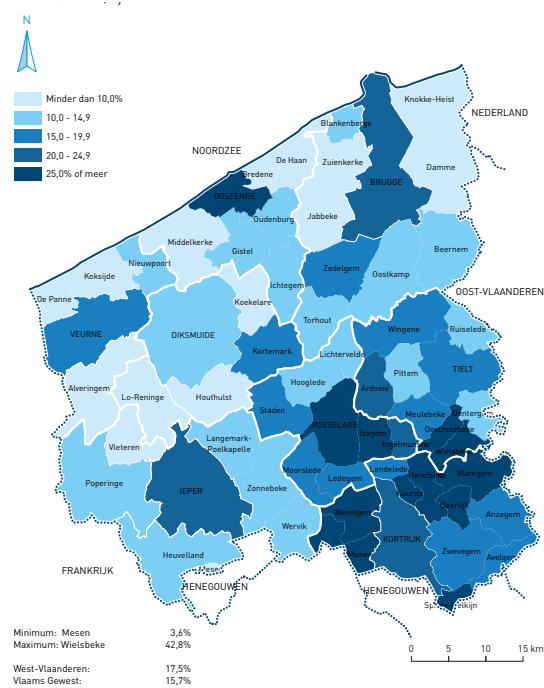
Bron: FOD Economie (ADSEI), Vlaamse Arbeidsrekening, Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

Kaart 2.2.2: Aandeel bebouwde oppervlakte in totale oppervlakte, gemeenten van West-Vlaanderen, 1 januari 2020.

Bron: FOD Economie (ADSEI), Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

Kaart 2.2.3: Aandeel oppervlakte voor bedrijvigheid in bebouwde oppervlakte, gemeenten van West-Vlaanderen, 1 januari 2020.

Bron: FOD Economie (ADSEI), Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

Definities en methodologie

Bebouwde oppervlakte

Oppervlakte van percelen met gebouwen.

Economisch bezette bodem

Oppervlakte van percelen met bijgebouwen (incl. serres), ambachts- en industriegebouwen, opslagruimten, kantoorgebouwen, gebouwen met handelsbestemming, openbare gebouwen, gebouwen voor nutsvoorzieningen, gebouwen voor sociale zorg en ziekenzorg en gebouwen voor onderwijs, onderzoek en cultuur.

Oppervlakte voor bedrijvigheid

Oppervlakte van percelen met ambachts- en industriegebouwen, opslagruimten, kantoorgebouwen en gebouwen met handelsbestemming.

Ruimtemonitor

De ruimtemonitor bestaat uit een kwantitatieve inventaris van het beschikbare aanbod aan bedrijventerreinen in de provincie West-Vlaanderen en werd ontwikkeld om de evolutie in de ontwikkeling en het gebruik van bedrijventerreinen correct in te kunnen schatten. Overheden krijgen op die manier een duidelijk beeld van de nog beschikbare bouwrijpe bedrijventerreinen en de niet ontwikkelde bestemde terreinen. Daarnaast wordt ook duidelijk waar er knelpunten zitten en kunnen de cijfers gebruikt worden als onderbouwing voor nieuwe planinitiatieven.

De inventarisatie baseert zich op een grondige screening van de beschikbare ruimtelijke gegevens van de POM West-Vlaanderen en de diensten Economie en Ruimtelijke Planning van de Provincie West-Vlaanderen. De gegevens werden daarnaast afgetoetst aan de realiteit via terreinwaarneming en overleg met de betrokken gemeenten.

Vanaf 1 januari 2017 wordt West-Vlaanderen in de ruimtemonitor ingedeeld in negen subregio's: Brugge (Beernem, Blankenberge, Brugge, Damme, Jabbeke, Knokke-Heist, Oostkamp, Zedelgem, Zuienkerke), Ieper (Heuvelland, Ieper, Langemark-Poelkapelle, Lo-Reninge, Mesen, Poperinge, Vleteren, Zonnebeke), Kortrijk (Avelgem, Harelbeke, Kortrijk, Kuurne, Menen, Spiere-Helkijn, Wervik, Wevelgem, Zwevegem), Oostende (Bredene, De Haan, Gistel, Middelkerke, Oostende, Oudenburg), Roeselare (Ardoie, Hooglede, Ingelmunster, Izegem, Ledegem, Lendelede, Moorslede, Roeselare, Staden), Tielt

(Meulebeke, Pittem, Ruiselede, Tielt, Wingene), Torhout (Ichtegem, Koekelare, Kortemark, Lichtervelde, Torhout), Veurne (Alveringem, De Panne, Diksmuide, Houthulst, Koksijde, Nieuwpoort, Veurne), Waregem (Anzegem, Deerlijk, Dentergem, Oostrozebeke, Waregem, Wielsbeke).

Ruimteproductiviteit

De verhouding van het aantal werkenden ten opzichte van het aantal hectare economisch bezette bodem. Algemeen beschouwd kan een hoge ruimteproductiviteit of een toename daarvan beschouwd worden als een duurzame ontwikkeling, met name het zuiniger of intensiever omgaan met de economische ruimte, zeker als die al bebouwd is.

Werkenden

Alle personen tussen 15 en 64 jaar met een hoofdjob als loontrekkende, zelfstandige of helper in een bepaalde regio.

3

Welvaart

1. Geproduceerde welvaart
2. Verdiende welvaart

1. GEPRODUCEERDE WELVAART

In de periode 2010-2019 groeide de toegevoegde waarde in West-Vlaanderen met 32,2% tot 43,1 miljard euro. Ruim de helft van deze toegevoegde waarde werd gerealiseerd in Kortrijk (27,3%) en Brugge (24,3%). Het grootste deel van de toegevoegde waarde werd in 2019 gerealiseerd door de handel, en dit in zowel West-Vlaanderen (49,1%), Vlaanderen (54,1%) als België (54,5%). Tussen 2010 en 2019 groeide in zowel West-Vlaanderen, Vlaanderen als België de toegevoegde waarde per werknemer sterker dan de beloning per werknemer, waardoor het loonaandeel in de toegevoegde waarde afnam. De gemiddelde jaarlijkse economische groei was in de periode 2010-2019 in België (1,5%) en West-Vlaanderen (1,6%) kleiner dan in Vlaanderen (1,8%). Tussen 2010 en 2019 groeide het BBP per inwoner in West-Vlaanderen (+28,3%) sterker dan in Vlaanderen (+27,5%) en België (+24,7%) zodat West-Vlaanderen de kloof wat kon verkleinen.

Tabel 3.1.1: Bruto toegevoegde waarde tegen lopende prijzen (miljoen euro), West-Vlaanderen, Vlaams Gewest en België, 2010-2019.

	2010	2019	Evolutie 2010-2019
West-Vlaanderen	32.629	43.130	+32,2%
Vlaams Gewest	185.907	249.205	+34,0%
België	324.347	425.002	+31,0%

Bron: NBB, Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

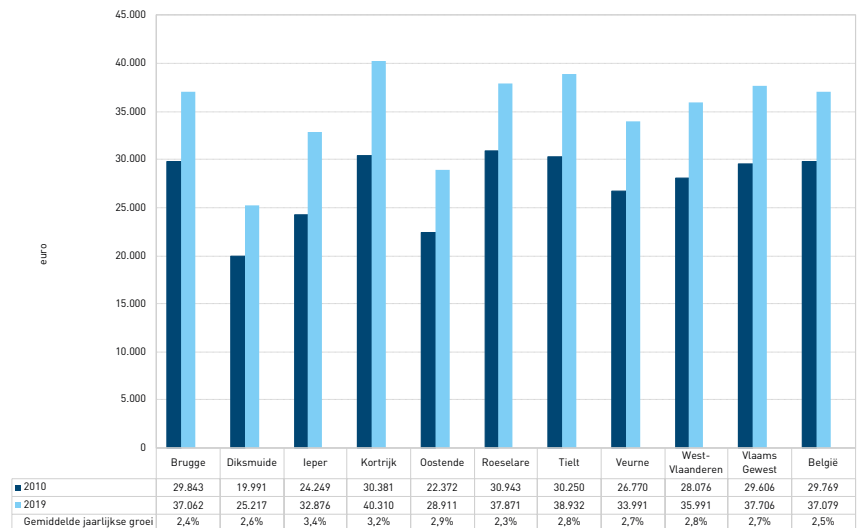
Tussen 2010 en 2019 groeide de toegevoegde waarde in West-Vlaanderen sterker dan in België, maar iets minder sterk dan in Vlaanderen. Hierdoor daalde het West-Vlaamse aandeel in het Vlaamse totaal van 17,6% tot 17,3%.

Binnen West-Vlaanderen werd in 2019 ruim de helft van de toegevoegde waarde gerealiseerd in Kortrijk (27,3%) en Brugge (24,3%). Roeselare volgt op geruime afstand op de derde plaats (13,5%). Onderaan de rangschikking vinden we Diksmuide (3%) en Veurne (4,9%). In de periode 2010-2019 steeg de bruto toegevoegde waarde het sterkst in Kortrijk (+37,4%); in Brugge (+26,7%) was de toename het kleinst.

In de periode 2010-2019 was de gemiddelde jaarlijkse groei van de toegevoegde waarde per inwoner in West-Vlaanderen (+2,8%) sterker dan in Vlaanderen (+2,7%) en België (+2,5%), waardoor West-Vlaanderen de kloof met Vlaanderen en België ietwat kon dichten.

Op arrondissementeel niveau was de toegevoegde waarde per inwoner in 2010 het grootst in Roeselare, gevolgd door Kortrijk en Tielt. In de periode 2010-2019 groeide de toegevoegde waarde per inwoner op jaarbasis het traagst in Roeselare (+2,3%) en Brugge (+2,4%). Dankzij een sterke groei (+3,2%) klom Kortrijk in de periode 2010-2019 naar de eerste plaats. Alleen in Ieper (+3,4%) steeg de toegevoegde waarde per inwoner tussen 2010 en 2019 op jaarbasis nog sterker dan in Kortrijk.

Figuur 3.1.1: Evolutie van de bruto toegevoegde waarde tegen lopende prijzen per inwoner, arrondissementen van West-Vlaanderen, Vlaams Gewest en België, 2010-2019.

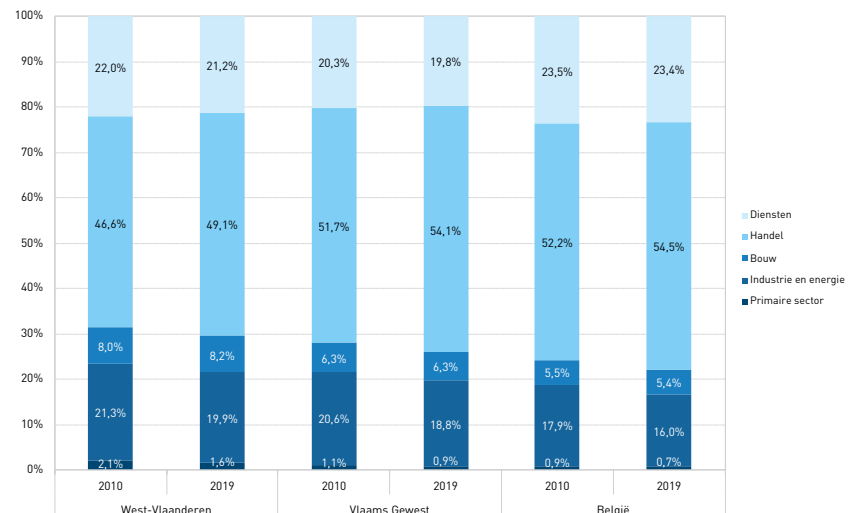
Bron: NBB, Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

In 2019 werd het grootste deel van de toegevoegde waarde in zowel West-Vlaanderen, Vlaanderen als België gerealiseerd door de handel, gevolgd door de diensten, de industrie, de bouwsector en de primaire sector.

Het verschil tussen West-Vlaanderen enerzijds en Vlaanderen en België anderzijds is het grootst bij de handel; het aandeel van deze sector in de totale toegevoegde waarde is in West-Vlaanderen een stuk kleiner dan in Vlaanderen en België.

Tussen 2010 en 2019 daalden op elk geografisch niveau de aandelen van de primaire sector, de industrie en de diensten ten voordele van het aandeel van de handel. In West-Vlaanderen was er een minieme toename van het aandeel van de bouwsector, in België was er een minieme afname en in Vlaanderen een status quo.

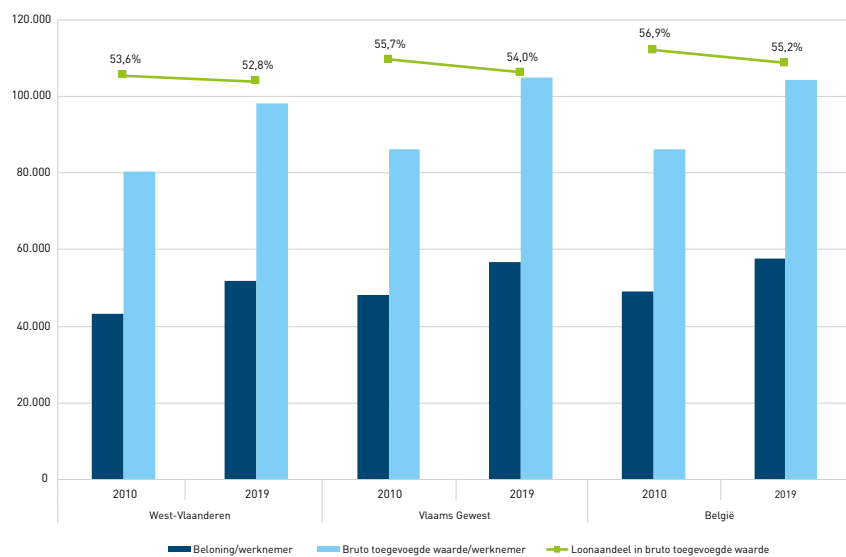
Figuur 3.1.2: Evolutie van de bruto toegevoegde waarde tegen lopende prijzen naar sector, West-Vlaanderen, Vlaams Gewest en België, 2010-2019.

Bron: NBB, Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

In elk West-Vlaams arrondissement werd in 2019 het grootste deel van de toegevoegde waarde gerealiseerd door de handel. In Tielt, Ieper, Kortrijk en Roeselare realiseert de industrie een merkbaar groter deel van de toegevoegde waarde dan de diensten; in de andere arrondissementen staan de diensten op de tweede plaats, gevolgd door de industrie.

Figuur 3.1.3: Evolutie van de loonkost en de arbeidsproductiviteit, West-Vlaanderen, Vlaams Gewest en België, 2010-2019.

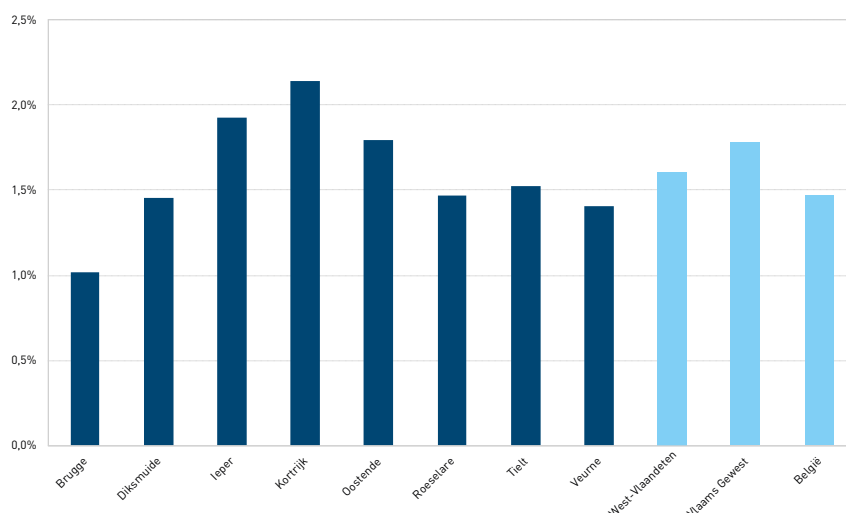
Bron: NBB, Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

In 2019 lag de toegevoegde waarde per werknemer (arbeidsproductiviteit) in West-Vlaanderen onder het Vlaamse en Belgische cijfer. Het feit dat West-Vlaanderen relatief meer kmo's - met een lagere arbeidsproductiviteit - telt dan gemiddeld in Vlaanderen speelt hierbij een rol. Ook bij de beloning per werknemer (loonkost) was dit het geval, en nog in grotere mate, waardoor het loonaandeel in de toegevoegde waarde in West-Vlaanderen onder het Vlaamse en Belgische gemiddelde ligt.

Tussen 2010 en 2019 groeide de arbeidsproductiviteit in zowel West-Vlaanderen, Vlaanderen als België sterker dan de loonkost, waardoor het loonaandeel in de toegevoegde waarde daalde.

Binnen West-Vlaanderen was het loonaandeel in de bruto toegevoegde waarde in 2019 het grootst in Roeselare (57%) en Brugge (55,1%); in Veurne was de verhouding het kleinste (43,6%). Met uitzondering van Diksmuide en Roeselare daalde het loonaandeel in de toegevoegde waarde in de periode 2010-2019 in elk West-Vlaams arrondissement.

Figuur 3.1.4: Gemiddelde jaarlijkse economische groei aan de hand van de bruto toegevoegde waarde tegen vaste prijzen, arrondissementen van West-Vlaanderen, Vlaams Gewest en België, 2010-2019 (a).

(a) De reeks in vaste prijzen wordt uitgedrukt in kettingeuro's (referentiejaar 2015).

Bron: NBB, Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

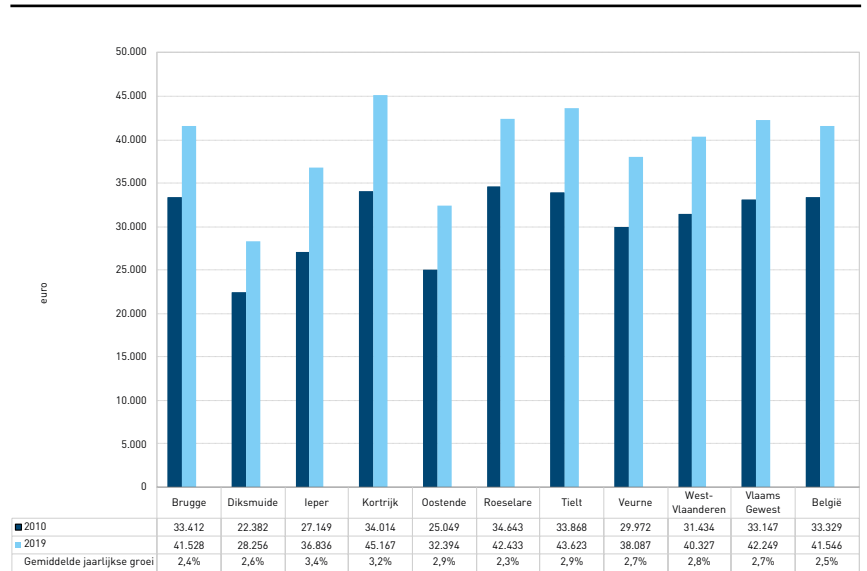
De gemiddelde jaarlijkse economische groei - gemeten aan de hand van de bruto toegevoegde waarde tegen vaste prijzen - was in de periode 2010-2019 in België (1,5%) en West-Vlaanderen (1,6%) kleiner dan in Vlaanderen (1,8%).

In Kortrijk (2,1%) en Ieper (1,9%) was de economische groei in de periode 2010-2019 groter dan gemiddeld in Vlaanderen. In Brugge (1,0%) was de economische groei het kleinste.

In de periode 2010-2019 groeide het BBP per inwoner in West-Vlaanderen (+28,3%) sterker dan in Vlaanderen (+27,5%) en België (+24,7%) waardoor West-Vlaanderen de kloof wat kon verkleinen.

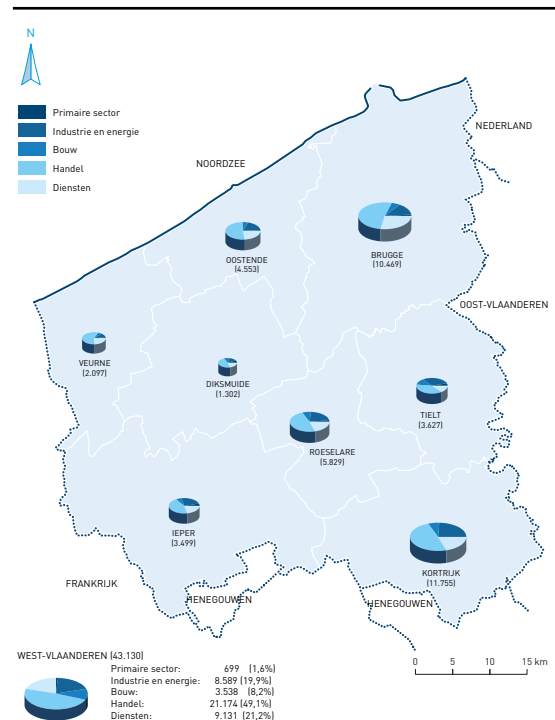
In 2010 stonden Roeselare, Kortrijk en Tielt op kop wat betreft het BBP per inwoner. Doordat de toename van het BBP per inwoner in de periode 2010-2019 in Kortrijk (+32,8%) en Tielt (+28,8%) duidelijk groter was dan in Roeselare (+22,5%), sprongen Kortrijk en Tielt in 2019 over Roeselare naar de plaatsen één en twee. Ieper (+35,7%) was het enige West-Vlaamse arrondissement waar het BBP per inwoner nog sterker steeg dan in Kortrijk.

Figuur 3.1.5: Evolutie van het BBP per inwoner, arrondissementen van West-Vlaanderen, Vlaams Gewest en België, 2010-2019.

Bron: NBB, Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

Kaart 3.1.1: Bruto toegevoegde waarde tegen lopende prijzen (miljoen euro) naar sector, arrondissementen van West-Vlaanderen, 2019.

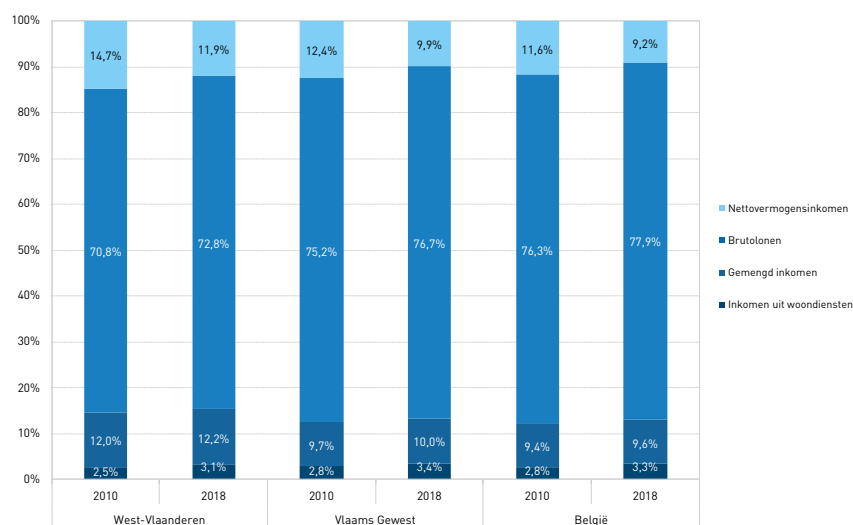

Bron: NBB, Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

2. VERDIENDE WELVAART

Na correctie voor belastingen, netto sociale uitkeringen en netto overige inkomensoverdrachten bleef in 2018 in West-Vlaanderen 82,9% van het primaire inkomen beschikbaar, wat meer is dan in België (80,7%) en Vlaanderen (79%). In de periode 2010-2018 groeide het beschikbaar inkomen per inwoner in West-Vlaanderen (+18,1%) duidelijk sterker dan in Vlaanderen (+16%) en België (+16,1%).

Figuur 3.2.1: Primair inkomen tegen lopende prijzen (miljoen euro) naar bron, West-Vlaanderen, Vlaams Gewest en België, 2010-2018.

In 2018 vertegenwoordigden de brutolonen in West-Vlaanderen 72,8% van het primaire inkomen. In Vlaanderen (76,7%) en België (77,9%) is het belang van de brutolonen in het primaire inkomen nog een stuk groter. Het gemengd inkomen was in 2018 in zowel West-Vlaanderen, Vlaanderen als België iets groter dan het nettovermogensinkomen. In West-Vlaanderen is het belang van het nettovermogensinkomen duidelijk groter dan in Vlaanderen en België. Hetzelfde geldt voor het gemengd inkomen; het feit dat West-Vlaanderen merkelijk meer zelfstandigen en helpers telt per 1.000 inwoners dan Vlaanderen en België speelt hierbij een rol.

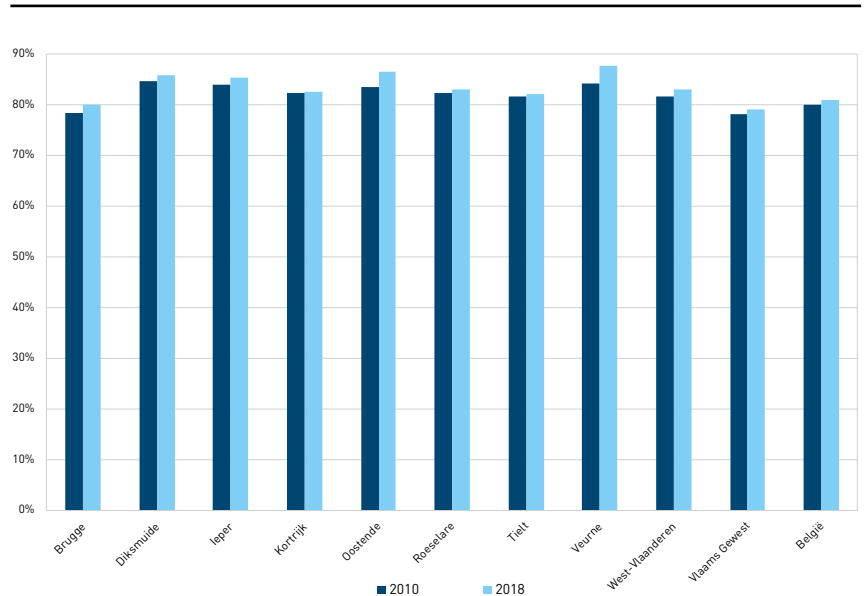
In de periode 2010-2018 nam het belang van het nettovermogensinkomen in het primaire inkomen in zowel West-Vlaanderen, Vlaanderen als België sterk af en dit ten voordele van de andere inkomenscategorieën, met de brutolonen op kop.

Bron: NBB, Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

In 2018 bleef in West-Vlaanderen 82,9% van het primaire inkomen beschikbaar, wat meer is dan in België (80,7%) en Vlaanderen (79,0%). In vergelijking met 2010 lag het beschikbare aandeel van het primaire inkomen in zowel West-Vlaanderen, Vlaanderen als België in 2018 iets hoger.

In Veurne was de secundaire inkomensverdeling in 2018 het kleinst en bleef 87,6% van het primaire inkomen beschikbaar; in Brugge was de secundaire inkomensverdeling het grootst en bleef slechts 80% van het primaire inkomen beschikbaar. In alle West-Vlaamse arrondissementen was het aandeel van het primaire inkomen dat na inkomensverdeling beschikbaar was in 2018 hoger dan in 2010. In Veurne (+3,5%-punt) en Oostende (+2,9%-punt) steeg het aandeel het sterkst.

Figuur 3.2.2: Aandeel beschikbaar inkomen in het primair inkomen, arrondissementen van West-Vlaanderen, Vlaams Gewest en België, 2010-2018.

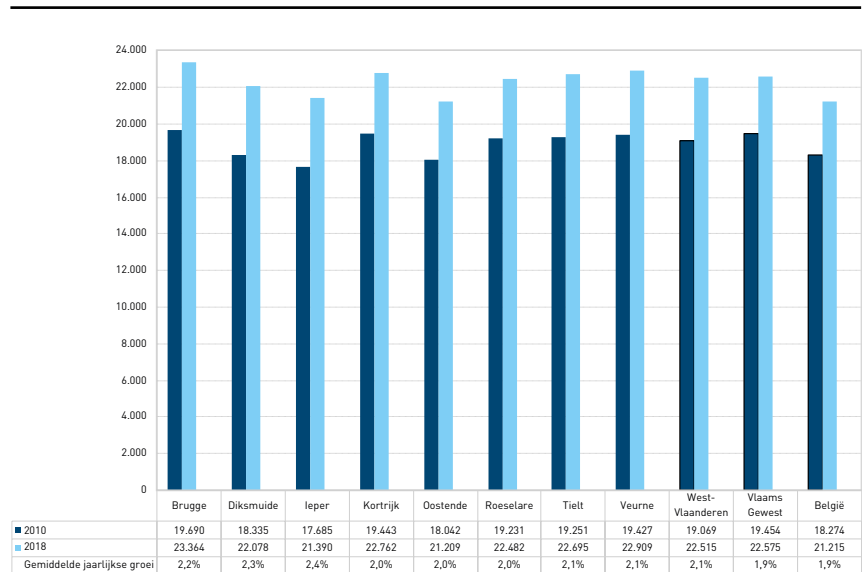
Bron: NBB, Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

In de periode 2010-2018 groeide het beschikbaar inkomen per inwoner in West-Vlaanderen (+18,1%) duidelijk sterker dan in Vlaanderen (+16,0%) en België (+16,1%). Hierdoor kon West-Vlaanderen de kloof met Vlaanderen aanzienlijk verkleinen en het verschil met België vergroten.

Door herverdelingseffecten zijn de verschillen tussen de West-Vlaamse arrondissementen bij het beschikbaar inkomen per inwoner minder groot dan bij het BBP per inwoner.

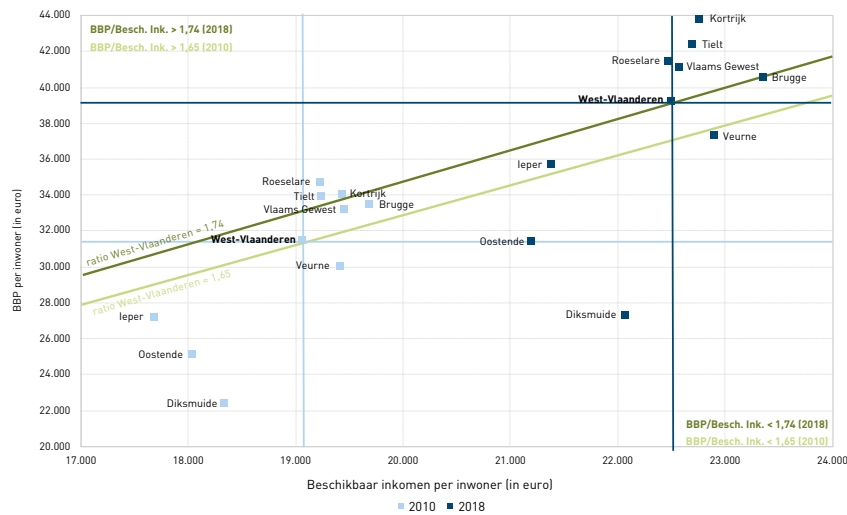
In 2010 en 2018 was het beschikbaar inkomen per inwoner het grootst in Brugge. In Ieper (+20,9%) was de groei van het beschikbaar inkomen per inwoner tussen 2010 en 2018 het grootst. De laatste plaats is anno 2018 voor Oostende waar het beschikbaar inkomen per inwoner in de periode 2010-2018 met slechts 17,6% groeide. Enkel in Roeselare (+16,9%) en Kortrijk (+17,1%) was de groei van het beschikbaar inkomen per inwoner nog iets kleiner dan in Oostende. Door de beperkte groei zakte Kortrijk ook van de tweede plaats in 2010 naar de derde plaats – na Veurne – in 2018.

Figuur 3.2.3: Evolutie van het beschikbaar inkomen per inwoner, arrondissementen van West-Vlaanderen, Vlaams Gewest en België, 2010-2018.

Bron: NBB, Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

Figuur 3.2.4: Relatie tussen de geproduceerde en verdiende welvaart, arrondissementen van West-Vlaanderen en Vlaams Gewest, 2010 en 2018.

De verhouding tussen het BBP per inwoner en het beschikbaar inkomen per inwoner evolueerde in West-Vlaanderen van 1,65 in 2010 naar 1,74 in 2018. De geproduceerde welvaart (BBP/inwoner) steeg bijgevolg sneller dan de verdiende welvaart (beschikbaar inkomen/inwoner).

In Tielt, Roeselare en Kortrijk was zowel in 2010 als 2018 de kloof tussen de geproduceerde en de verdiende welvaart groter dan gemiddeld in West-Vlaanderen. Voor Brugge was dit ook het geval in 2010, maar niet meer in 2018.

Bron: NBB, Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

Beschikbaar inkomen per inwoner

Een maatstaf voor het meten van de verdiende welvaart van een regio of de welvaart van de inwoners van een regio. Het beschikbaar inkomen is het primaire inkomen verminderd met de belastingen op inkomen en vermeerderd met de netto sociale uitkeringen en netto inkomensoverdrachten.

Bruto Binnenlands Product (BBP) per inwoner

Een maatstaf voor het meten van de geproduceerde of voortgebrachte economische welvaart in een land of een regio. Het BBP wordt samengesteld door bij de bruto toegevoegde waarde tegen basisprijzen de productgebonden belastingen op productie en invoer op te tellen en de productgebonden subsidies op productie en invoer af te trekken.

Bruto toegevoegde waarde

Dit is het bedrag dat de productiefactoren aan de waarde van de verbruikte goederen en diensten toevoegen en is gelijk aan het verschil tussen de waarde van de geproduceerde goederen en diensten en de waarde van de in het productieproces verbruikte goederen en diensten. De bruto toegevoegde waarde kan ook beschouwd worden als de som van de vergoedingen voor de primaire productiefactoren die ingeschakeld zijn in het productieproces (lonen, wedden, kapitaalinkomen, winst enz.).

De waardering van de bruto toegevoegde waarde gebeurt tegen basisprijzen. Dat wil zeggen dat de productie niet de door de producent in rekening gebrachte belasting over de toegevoegde waarde omvat en ook niet mogelijke andere productgebonden belastingen zoals accijnzen. Wel zijn productgebonden subsidies inbegrepen.

Voor de geografische subindelingen in bedrijfstakken worden de gegevens in lopende prijzen opgemaakt. Enkel voor de totale bruto toegevoegde waarde is er een berekening in vaste prijzen. De reeks in vaste prijzen - die gebruikt wordt om de economische groei te berekenen - wordt uitgedrukt in kettingeuro's met als referentiejaar 2015. Via deze nieuwe berekeningsmethode wordt de recente economische groei juist berekend. Voor meer informatie verwijzen we naar: http://www.nbb.be/DOC/DQ/N/ME-THOD/B_OVERHN05.pdf

Primair inkomen

Het primair inkomen is de som van de brutolonen, het nettovermogensinkomen, het gemengd inkomen en het inkomen uit woondiensten.

Het nettovermogensinkomen is het verschil tussen ontvangen interesten en dividenden en betaalde interesten op kredieten en pachtgelden. Het gemengd inkomen bestaat uit de verdiensten van zelfstandigen (inclusief winst) en het inkomen dat gezinnen halen uit de verhuur van woningen. Het inkomen uit woondiensten is de toegerekende huur uit woningen die de gezinnen voor eigen gebruik betrekken.

Door het primaire inkomen te verminderen met de secundaire inkomensverdelingen, namelijk de netto sociale uitkeringen, netto overige inkomensoverdrachten en belastingen, komen we tot het beschikbaar inkomen.

Definities en methodologie

4

Arbeidsmarkt en opleiding

1. Tewerkstelling
2. Werkloosheid
3. Vacatures
4. Opleiding

1. TEWERKSTELLING

A. BEZOLDIGDEN

De arrondissementen Kortrijk (27,6%) en Brugge (24,6%) stelden op 31 december 2019 samen ruim de helft van de 438.131 werknemers in West-Vlaanderen tewerk. De tertiaire (39,2%) en quataire (34,5%) sector vertegenwoordigden bijna drie kwart van alle werknemers in West-Vlaanderen. Van alle loontrekkende jobs in West-Vlaanderen werd 54,4% ingevuld door bedienden en 45,6% door arbeiders. In de periode 2015-2019 daalde het aandeel werknemers jonger dan 30 jaar van 21,4% naar 20,8% en steeg het aandeel 50-plus-sers van 28,1% naar 30,9%. In West-Vlaanderen was 45,8% van alle werknemers actief in een vestiging met minder dan 50 werknemers. Van alle werknemers in West-Vlaanderen in 2018 woonden er 56.255 (of 13,4%) niet in West-Vlaanderen. Omgekeerd hadden 63.869 West-Vlamingen (of 15,0%) een job als loontrekkende buiten West-Vlaanderen.

Tabel 4.1.1: Evolutie van de bezoldigde tewerkstelling in West-Vlaanderen, het Vlaamse Gewest en België, 31 december 2018 en 31 december 2019.

	31/12/2018	31/12/2019	Evolutie 2018-2019
West-Vlaanderen	433.385	438.131	+1,1%
Vlaams Gewest	2.342.097	2.382.023	+1,7%
België	4.037.512	4.099.613	+1,5%

Bron: Gedecentraliseerde statistieken RSZ, Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

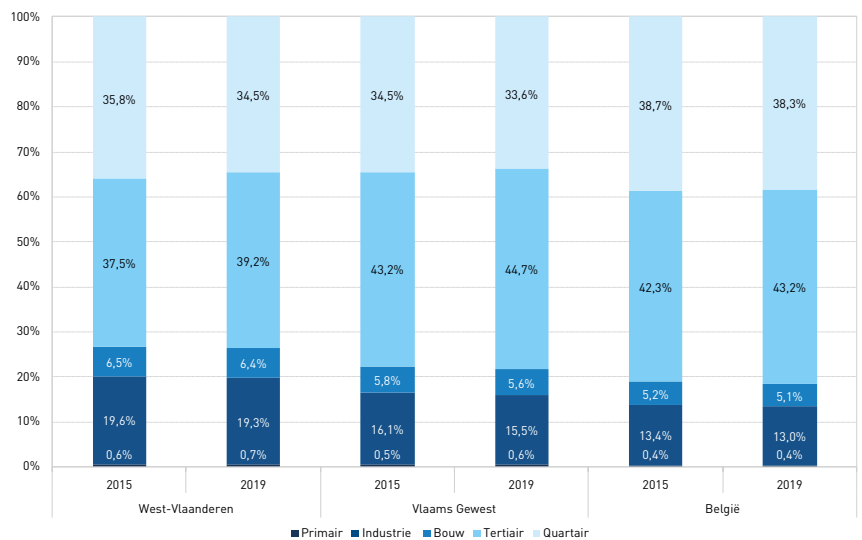
In West-Vlaanderen was de toename van het aantal werknemers in de periode 2018-2019 gemiddeld kleiner dan in België en Vlaanderen. Het West-Vlaamse aandeel in het Vlaamse totaal kende een minieme afname van 18,5% in 2018 tot 18,4% in 2019.

Kortrijk (27,6%) en Brugge (24,6%) vertegenwoordigden in 2019 samen ruim de helft van alle werknemers in West-Vlaanderen; Diksmuide (2,9%) en Veurne (4,3%) telden het minst loontrekkenden. Alle West-Vlaamse arrondissementen telden eind 2019 meer loontrekkenden dan eind 2018; in Kortrijk (+1.589 of +1,3%) was de toename in absolute termen het grootst, in Oostende (+901 of +2,2%) en Veurne (+409 of +2,2%) was de relatieve toename het grootst.

Met 39,2% van de bezoldigden was de tertiaire sector in West-Vlaanderen eind 2019 wel de grootste sector, maar is deze duidelijk minder sterk vertegenwoordigd dan in Vlaanderen (44,7%) en België (43,2%). Het aandeel werknemers in de quartaire sector was in West-Vlaanderen (34,5%) wel groter dan in Vlaanderen (33,6%), maar kleiner dan in België (38,3%). De loontrekkenden in de industrie zijn in West-Vlaanderen (19,3%) dan weer veel sterker vertegenwoordigd dan in Vlaanderen (15,5%) en België (13,0%). In zowel West-Vlaanderen, Vlaanderen als België zijn de bouw en de primaire sector de kleinste sectoren.

In de periode 2015-2019 zagen West-Vlaanderen, Vlaanderen en België het aandeel werknemers in de tertiaire sector toenemen ten koste van de industrie, de bouw en de quartaire sector. In België bleef het aandeel werknemers in de primaire sector ongewijzigd; in West-Vlaanderen en Vlaanderen was er een minieme toename.

Figuur 4.1.1: Evolutie van de bezoldigde tewerkstelling naar sector in West-Vlaanderen, het Vlaamse Gewest en België, 31 december 2015 – 31 december 2019.

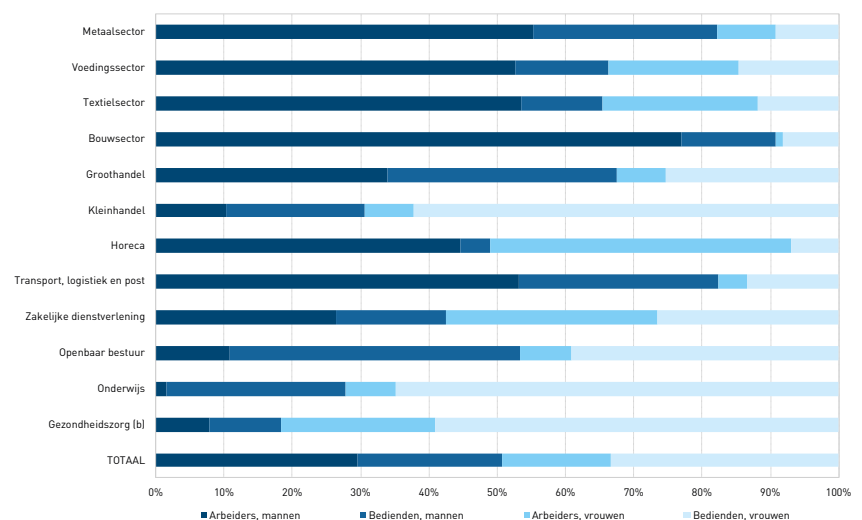

Bron: Gedecentraliseerde statistieken RSZ, Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

Eind 2019 telde West-Vlaanderen iets meer mannelijke dan vrouwelijke werknemers (50,7% ten opzichte van 49,3%). In de sectoren bouw (90,8%), transport (82,3%) en metaal (82,2%) zijn mannelijke werknemers het sterkst vertegenwoordigd. De sectoren gezondheidszorg (81,7%), onderwijs (72,2%) en kleinhandel (69,4%) tellen vooral vrouwelijke loontrekkenden.

Van alle loontrekkende jobs in West-Vlaanderen eind 2019 werd 54,4% ingevuld door bedienden en 45,6% door arbeiders. In de sectoren horeca (88,6%), bouw (78,1%), textiel (76,2%) en voeding (71,6%) heeft de overgrote meerderheid van alle werknemers een arbeidersstatuut; in de sectoren onderwijs (91,2%), kleinhandel (82,6%) en openbaar bestuur (81,7%) daarentegen zijn de werknemers met een bediendenstatuut het sterkst vertegenwoordigd.

Figuur 4.1.2: Verdeling van de bezoldigde tewerkstelling naar geslacht, arbeiders en bedienden (a), in de grootste sectoren in West-Vlaanderen, 31 december 2019.

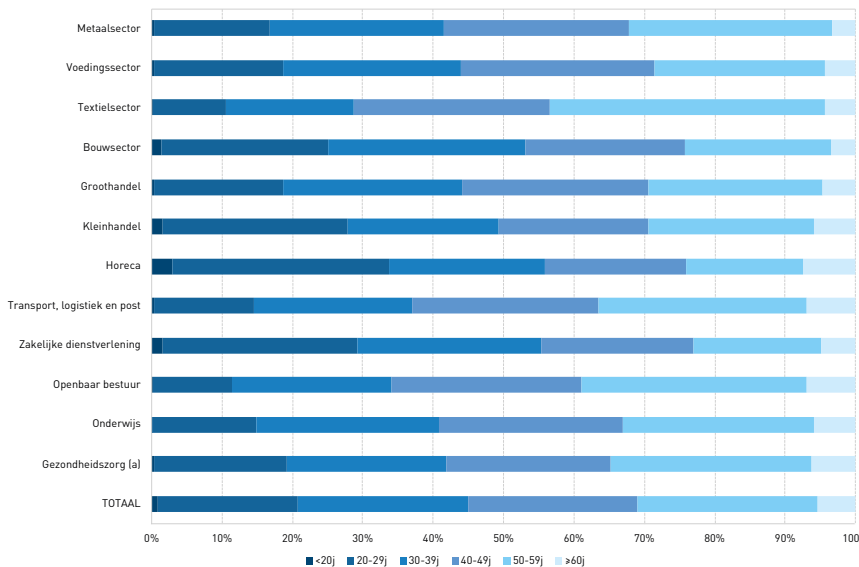

(a) Inclusief ambtenaren.

(b) Menselijke gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening.

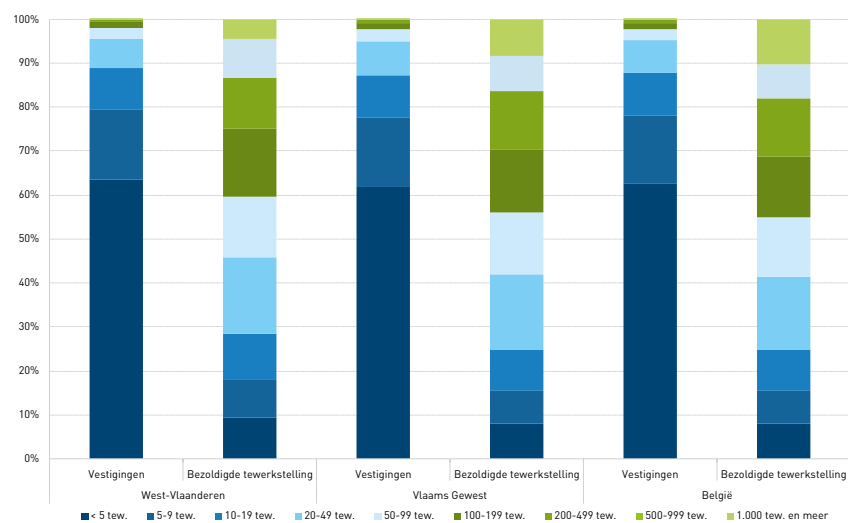
Bron: Gedecentraliseerde statistieken RSZ, Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

Figuur 4.1.3: Verdeling van de bezoldigde tewerkstelling naar leeftijd in de grootste sectoren in West-Vlaanderen, 31 december 2019.

(a) Menselijke gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening.
Bron: Kubus POM West-Vlaanderen o.b.v. RSZ en DIBISS, Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

Figuur 4.1.4: Verdeling van het aantal vestigingen en de bezoldigde tewerkstelling naar grootteklasse in West-Vlaanderen, het Vlaamse Gewest en België, 31 december 2019.

Bron: Gedecentraliseerde statistieken RSZ, Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

Eind 2019 was 20,8% van de werknemers in West-Vlaanderen jonger dan 30 jaar, wat iets minder is dan eind 2015 (21,4%). De werknemers van 50 jaar en ouder waren in 2019 duidelijk sterker vertegenwoordigd dan in 2015 (30,9% ten opzichte van 28,1%).

In de sectoren horeca (33,8%), zakelijke dienstverlening (29,2%), kleinhandel (27,9%) en bouw (25,1%) ligt het percentage werknemers jonger dan 30 jaar een stuk hoger dan gemiddeld. In deze sectoren is ook het aandeel min 20-jarigen het grootst. In de sectoren textiel (10,5%), openbaar bestuur (11,4%) en transport (14,6%) is het aandeel werknemers jonger dan 30 jaar het kleinst.

Ruim een derde van de werknemers in de sectoren textiel (43,5%), openbaar bestuur (38,9%), transport (36,6%) en gezondheidszorg (34,8%) is ouder dan 50 jaar. De sectoren zakelijke dienstverlening (23,0%), horeca (24,1%) en bouw (24,2%) tellen het minst 50-plussers in hun personeelsbestand.

Eind 2019 telde 95,6% van alle vestigingen in West-Vlaanderen minder dan 50 werknemers. In deze kleine vestigingen was 45,8% van alle werknemers actief. Vlaanderen en België tellen relatief iets minder kleine vestigingen (respectievelijk 94,9% en 95,1%) en duidelijk minder werknemers (respectievelijk 41,9% en 41,4%) in kleine vestigingen.

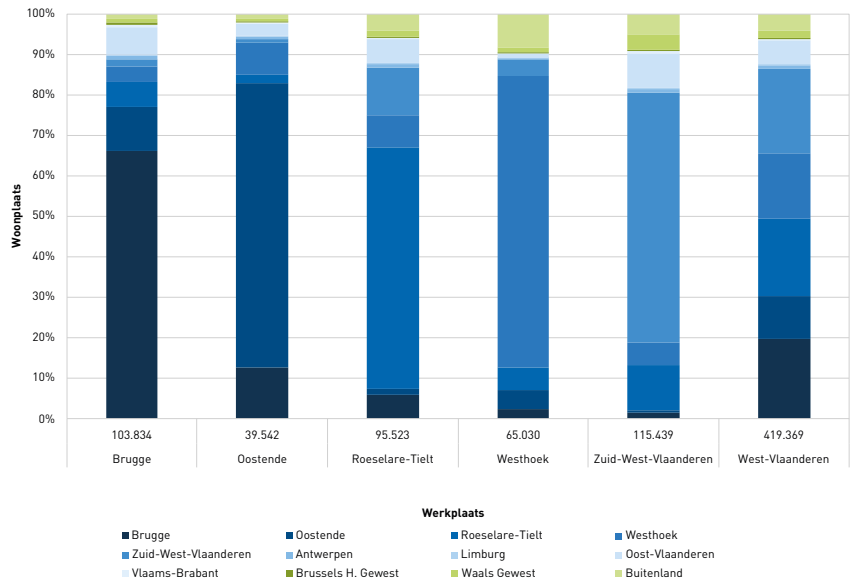
De vestigingen met 50 tot 200 werknemers vertegenwoordigden in West-Vlaanderen 3,7% van alle vestigingen, wat iets minder is dan in Vlaanderen (4,3%) en in België (4%). Toch telde West-Vlaanderen (29,3%) relatief meer werknemers in middelgrote vestigingen dan Vlaanderen (28,4%) en België (27,3%).

Het aandeel vestigingen met meer dan 200 werknemers is in West-Vlaanderen (0,7%) nagenoeg even groot als in Vlaanderen en België (beiden 0,8%), maar het aandeel werknemers in deze grote vestigingen is in West-Vlaanderen (24,9%) wel duidelijk kleiner dan in Vlaanderen en in België (respectievelijk 29,8% en 31,3%).

Van alle werknemers in West-Vlaanderen in 2018 woonden er 56.255 (of 13,4%) niet in West-Vlaanderen. De meerderheid hiervan was afkomstig uit Oost-Vlaanderen (43,6%) en het buitenland (30,1%). Ruim drie kwart (77,1%) van de werknemers uit het buitenland woont in Frankrijk.

Voor de overgrote meerderheid van de loontrekkenden in West-Vlaanderen geldt dat de werkregio dezelfde is als de woonregio. De grensregio's Zuid-West-Vlaanderen (8,6%) en Brugge (6,9%) trekken relatief meer Oost-Vlaamse werknemers aan dan gemiddeld in West-Vlaanderen (5,9%). Van alle werknemers in Zuid-West-Vlaanderen was 3,8% woonachtig in het Waalse Gewest. De pendel vanuit het buitenland, voornamelijk Frankrijk, is het grootst naar de Westhoek (8,1%), Zuid-West-Vlaanderen (5,1%) en Roeselare-Tielt (4,2%).

Figuur 4.1.5: Inkomende pendel bij loontrekkenden, regio's van West-Vlaanderen, 2018.

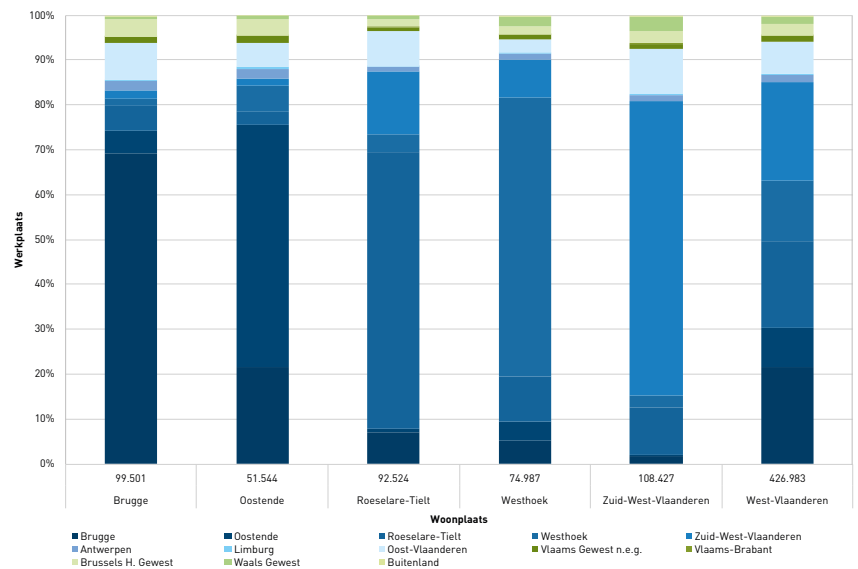

Bron: Vlaamse Arbeidsrekening, Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

In 2018 waren er 63.869 West-Vlamingen (of 15%) aan de slag als loontrekkende buiten West-Vlaanderen. Hiervan pendelde 48,7% naar Oost-Vlaanderen en 18,3% naar het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

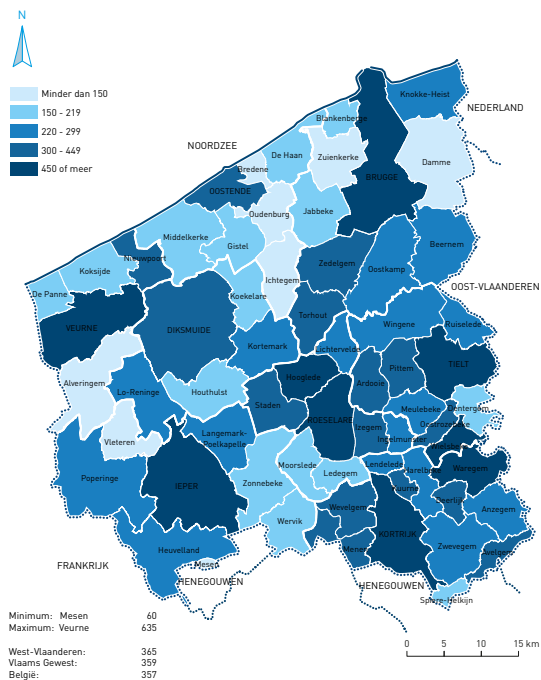
In alle West-Vlaamse regio's geldt voor de meerderheid van alle werknemers dat de woonregio dezelfde is als de werkregio. Vanuit de grensregio's Zuid-West-Vlaanderen (9,9%), Brugge (8,1%) en Roeselare-Tielt (7,8%) pendelden relatief meer werknemers richting Oost-Vlaanderen dan gemiddeld in West-Vlaanderen (7,3%). In Zuid-West-Vlaanderen (3,2%) en de Westhoek (1,9%) ligt het aandeel werknemers dat in het Waalse Gewest aan de slag gaat duidelijk boven het West-Vlaamse gemiddelde (1,5%). Het aantal werknemers dat respectievelijk naar het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en Antwerpen pendelt is het grootst vanuit Brugge (3,9% en 2,1%) en Oostende (3,7% en 2,2%).

Figuur 4.1.6: Uitgaande pendel bij loontrekkenden, regio's van West-Vlaanderen, 2018.

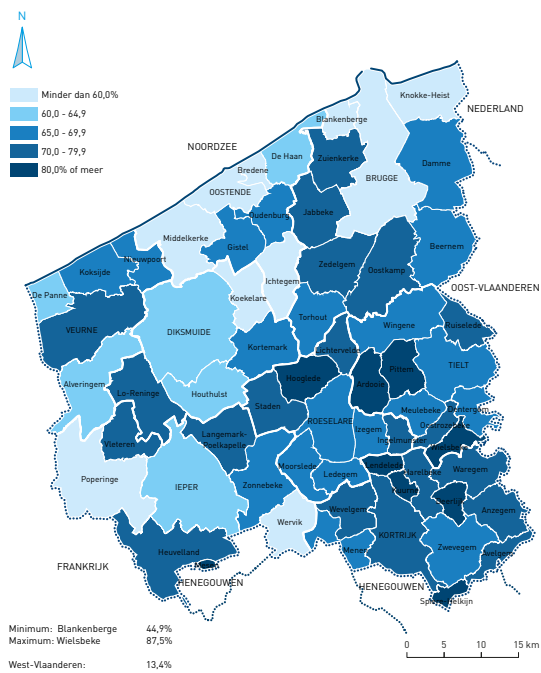
Bron: Vlaamse Arbeidsrekening, Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

Kaart 4.1.1: Bezoldigden per 1.000 inwoners, gemeenten van West-Vlaanderen, 31 december 2019.

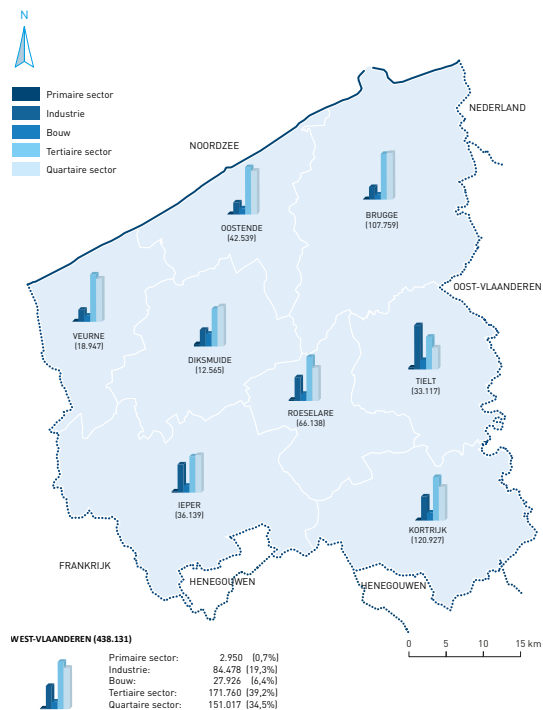
Bron: Gedecentraliseerde statistieken RSZ, FOD Economie (ADSEI), Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

Kaart 4.1.3: Inkomende pendelintensiteit bij loontrekkenden, gemeenten van West-Vlaanderen, 2018.

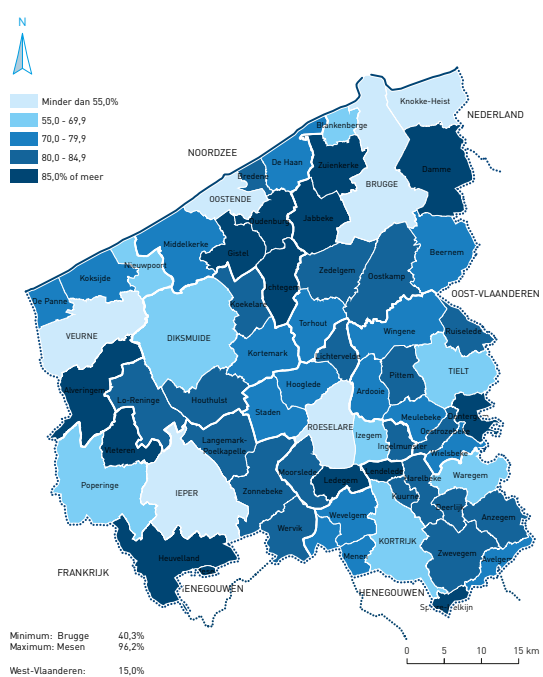
Bron: Vlaamse Arbeidsrekening, Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

Kaart 4.1.2: Verdeling van bezoldigden naar sector, arrondissementen van West-Vlaanderen, 31 december 2019.

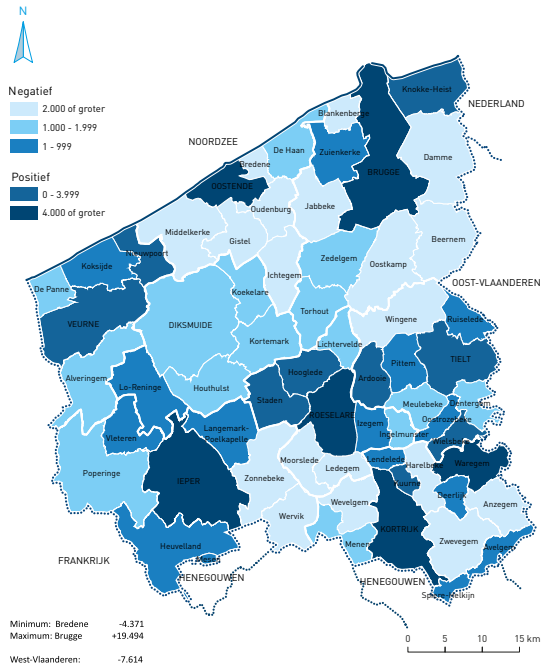
Bron: Gedecentraliseerde statistieken RSZ, Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

Kaart 4.1.4: Uitgaande pendelintensiteit bij loontrekkenden, gemeenten van West-Vlaanderen, 2018.

Bron: Vlaamse Arbeidsrekening, Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

Kaart 4.1.5: Pendelsaldo bij loontrekkenden, gemeenten van West-Vlaanderen, 2018.

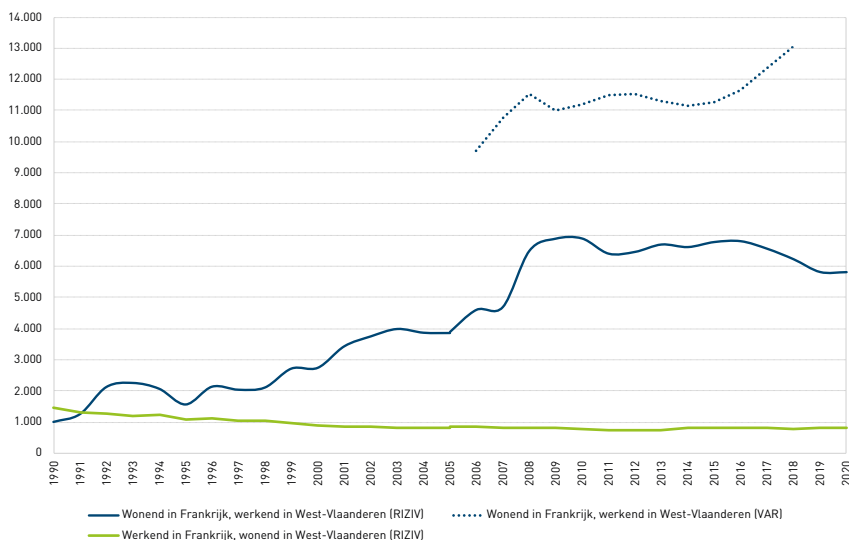

Bron: Vlaamse Arbeidsrekening, Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

B. GRENSARBEID

Eind juni 2020 werkten 5.802 Franse grensarbeiders in West-Vlaanderen en gingen 806 West-Vlaamse grensarbeiders werken in Frankrijk. De grensarbeidersstroom tussen Frankrijk en West-Vlaanderen is in beide richtingen het grootst in het arrondissement Kortrijk. Op 30 juni 2020 telde West-Vlaanderen 795 Nederlandse grensarbeiders. Omgekeerd gingen 390 West-Vlaamse grensarbeiders werken in Nederland. Tussen Nederland en West-Vlaanderen is de grensarbeidersstroom in beide richtingen het grootst in het arrondissement Brugge.

Figuur 4.1.7: Evolutie van de grensarbeid tussen Frankrijk en West-Vlaanderen, 1990-2020 (a).

Grensarbeid tussen Frankrijk en West-Vlaanderen

Eind juni 2020 werkten 5.802 Franse grensarbeiders in West-Vlaanderen; dat zijn er vier of 0,1% minder in vergelijking met een jaar eerder. Van alle Franse grensarbeiders die op 30 juni 2020 in West-Vlaanderen werkten, was maar liefst 78,7% actief in het arrondissement Kortrijk. Volgens cijfers van de Vlaamse Arbeidsrekening (VAR) ligt het aantal Fransen dat in West-Vlaanderen komt werken een stuk hoger dan volgens de RIZIV-cijfers.

Op 30 juni 2020 gingen 806 West-Vlamingen werken in Frankrijk; dit zijn er 19 of 2,3% minder dan eind juni 2019. Van de West-Vlaamse grensarbeiders die in Frankrijk werken, woont 53,3% in het arrondissement Kortrijk en 30,5% in het arrondissement Ieper.

(a) Vanaf 2005: inclusief zelfstandigen.

Bron: RIZIV, Vlaamse Arbeidsrekening, Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

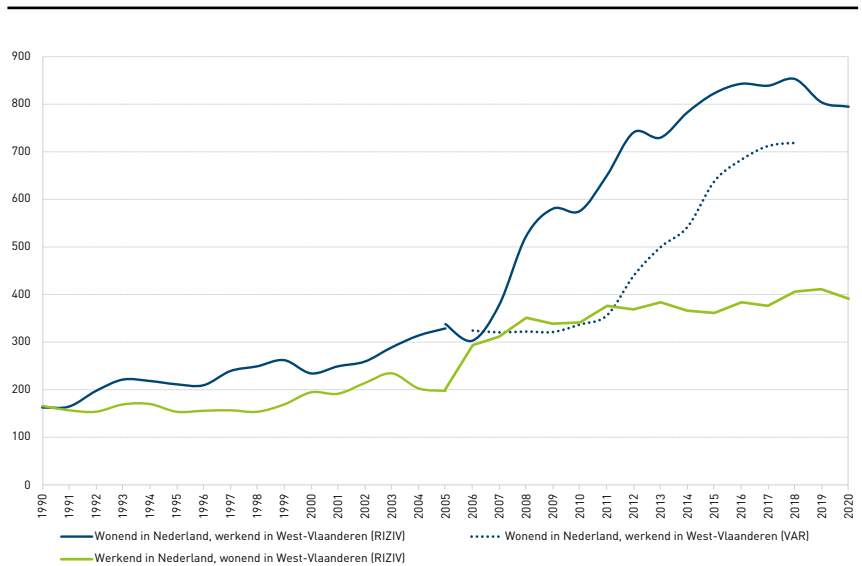
Grensarbeid tussen Nederland en West-Vlaanderen

De grensarbeidersstroom tussen Nederland en West-Vlaanderen is veel beperkter in omvang dan deze tussen Frankrijk en West-Vlaanderen.

Eind juni 2020 telde West-Vlaanderen negen Nederlandse grensarbeiders (of -1,1%) minder dan eind juni 2019. Van de in totaal 795 Nederlanders die in West-Vlaanderen werkten was 47,4% actief in het arrondissement Brugge; 40,4% was aan de slag in het arrondissement Kortrijk. Volgens de VAR-cijfers ligt het aantal Nederlanders dat in West-Vlaanderen komt werken lager dan volgens de RIZIV-cijfers.

Omgekeerd gingen 390 West-Vlamingen eind juni 2020 in Nederland werken; dit zijn er 22 of 5,3% minder dan in juni 2019. Van alle West-Vlaamse grensarbeiders die in Nederland aan de slag zijn, woont 62,8% in het arrondissement Brugge, 12,6% in het arrondissement Oostende en 9,5% in het arrondissement Kortrijk.

Figuur 4.1.8: Evolutie van de grensarbeid tussen Nederland en West-Vlaanderen, 1990-2020 (a).

[a] Vanaf 2005: inclusief zelfstandigen.

Bron: RIZIV, Vlaamse Arbeidsrekening, Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

C. ZELFSTANDIGEN

Op 31 december 2019 telde West-Vlaanderen 112.493 zelfstandigen en helpers; dit is 21,1% van het Vlaamse totaal. Brugge (25,0%) en Kortrijk (22,0%) telden samen bijna de helft van alle West-Vlaamse zelfstandigen en helpers. In West-Vlaanderen was het aandeel zelfstandigen en helpers in de tertiaire sector (61,3%) kleiner dan in België (62,1%) en Vlaanderen (63,5%). In de periode 2009-2019 steeg het aandeel West-Vlaamse zelfstandigen en helpers van 50 jaar en ouder van 40,5% tot 49,9%. In de loop van 2019 startten in West-Vlaanderen 11.962 personen een zelfstandige activiteit terwijl 5.542 personen hun activiteiten als zelfstandige of helper stop zetten. Van alle Vlaamse jobs in 2018 konden er 576.233 of 19,1% in West-Vlaanderen worden gesitueerd. Met 77,9 jobs per 100 inwoners lag de jobratio in West-Vlaanderen hoger dan in Vlaanderen (72,3) en België (70,0).

Tabel 4.1.2: Evolutie van het aantal zelfstandigen en helpers (a) in West-Vlaanderen, het Vlaamse Gewest en België, 31 december 2018 en 31 december 2019.

	31/12/2018	31/12/2019	Evolutie 2018-2019
West-Vlaanderen	110.823	112.493	+1,5%
Vlaams Gewest	519.516	532.315	+2,5%
België	852.402	872.275	+2,3%

(a) Exclusief de zelfstandigen in bijberoep.

Bron: RSVZ, Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

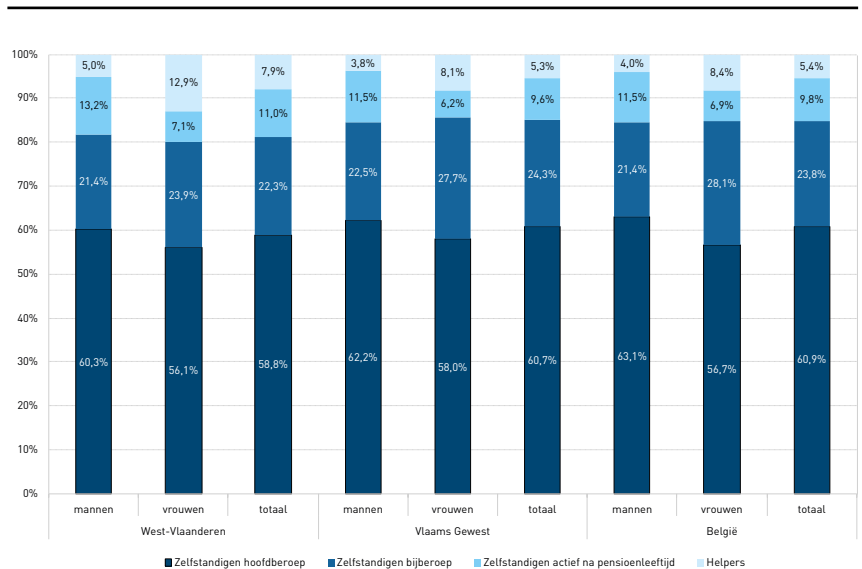
In de periode 2018-2019 steeg het aantal zelfstandigen en helpers in Vlaanderen sterker dan in West-Vlaanderen, waardoor het West-Vlaamse aandeel daalde van 21,3% tot 21,1%. In België was de toename van het aantal zelfstandigen en helpers iets kleiner dan in Vlaanderen. Sowieso is het aandeel zelfstandigen en helpers van West-Vlaanderen in Vlaanderen groter dan voor veel andere sociaal-economische indicatoren.

Op 31 december 2019 telden Brugge (25,0%) en Kortrijk (22,0%) samen 47,0% van alle zelfstandigen en helpers in West-Vlaanderen; in Veurne (5,9%) en Diksmuide (5,2%) was het percentage zelfstandigen en helpers het kleinst. Met uitzondering van Roeselare (-143 personen of -1,0%) telde elk West-Vlaams arrondissement eind 2019 meer zelfstandigen en helpers dan eind 2018. In Brugge was de toename in absolute en relatieve termen het grootst (+594 personen of +2,2%).

Eind 2019 telde West-Vlaanderen procentueel meer vrouwelijke zelfstandigen en helpers (36,6%) dan Vlaanderen (35,5%) en België (35,2%). Dit komt voornamelijk door het overwicht in het aantal vrouwelijke helpers in West-Vlaanderen (59,7%). In Vlaanderen en België ligt dit aandeel betrekkelijk lager (respectievelijk 54,0% en 54,4%).

In zowel West-Vlaanderen, Vlaanderen als België vertegenwoordigen de zelfstandigen in hoofd- en bijberoep de grootste groepen, gevolgd door de zelfstandigen actief na pensioenleeftijd en de helpers. In West-Vlaanderen is het aandeel zelfstandigen in hoofd- en bijberoep kleiner en het aandeel zelfstandigen actief na pensioenleeftijd en vooral het aandeel helpers groter dan in Vlaanderen en België.

Figuur 4.1.9: Aantal zelfstandigen en helpers naar aard van de activiteit en geslacht in West-Vlaanderen, het Vlaamse Gewest en België, 31 december 2019.

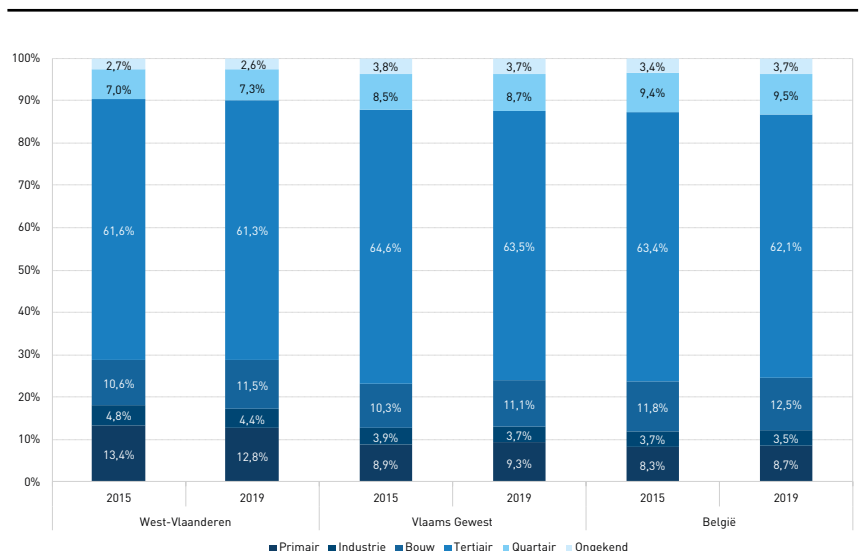

Bron: RSVZ, Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

Eind 2019 vonden we de meeste zelfstandigen en helpers in de tertiaire sector en dit in zowel West-Vlaanderen, Vlaanderen als België. In West-Vlaanderen was het aandeel van de tertiaire sector (61,3%) kleiner dan in België (62,1%) en Vlaanderen (63,5%). In West-Vlaanderen is de primaire sector de op één na grootste sector, gevolgd door de bouw en de quartaire sector. In Vlaanderen en België staat de bouwsector op de tweede plaats. In Vlaanderen vervolledigt de primaire sector de top drie; in België is dat de quartaire sector. In zowel West-Vlaanderen, Vlaanderen als België is de industrie de kleinste sector.

West-Vlaanderen, Vlaanderen en België zagen in de periode 2015-2019 het aandeel zelfstandigen en helpers in de industrie en de tertiaire sector afnemen en het aandeel in de bouwsector en de quartaire sector toenemen. In tegenstelling tot in Vlaanderen en België zag West-Vlaanderen het aandeel zelfstandigen en helpers afnemen in de primaire sector.

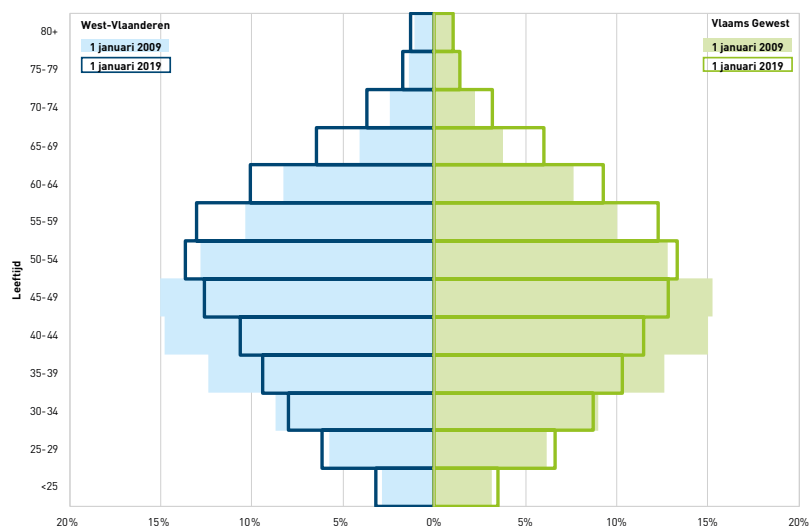
Figuur 4.1.10: Evolutie van de zelfstandigen en helpers (a) naar sector in West-Vlaanderen, het Vlaamse Gewest en België, 31 december 2015 – 31 december 2019.

(a) Exclusief de zelfstandigen in bijberoep.

Bron: RSVZ, Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

Figuur 4.1.11: Zelfstandigen en helpers (a) naar leeftijd, West-Vlaanderen en Vlaams Gewest, 31 december 2009 en 31 december 2019.

(a) Exclusief de zelfstandigen in bijberoep.

Bron: RSVZ, Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

De zelfstandigen en helpers in West-Vlaanderen en Vlaanderen worden ouder. Eind 2019 vertegenwoordigden de 50- tot 54-jarige zelfstandigen en helpers in zowel West-Vlaanderen als Vlaanderen de grootste groep; tien jaar eerder vormden de 45- tot 49-jarige zelfstandigen en helpers de grootste groep.

Op 31 december 2009 was 40,5% van alle zelfstandigen en helpers in West-Vlaanderen een 50-plusser; tien jaar later is dit percentage opgelopen tot 49,9%. In Vlaanderen steeg het aandeel 50-plussers in dezelfde periode iets minder sterk van 38,8% tot 46,6%. Terwijl we bij de zelfstandigen en helpers van de 30- tot 34-jarigen een duidelijke toename zien voor Vlaanderen is deze leeftijdsklasse in West-Vlaanderen licht gedaald. De leeftijdsklassen van de 35- tot 39-jarigen en 40- tot 44-jarigen kenden in West-Vlaanderen een sterkere terugval in de periode 2009-2019 dan in Vlaanderen.

Tabel 4.1.3: Evolutie van het aantal starters en het aantal stopzettingen in West-Vlaanderen, het Vlaamse Gewest en België, 2018 en 2019.

	2018	2019	Evolutie 2018-2019
West-Vlaanderen			
- Starters	11.349	11.962	+5,4%
- Stopzettingen	5.597	5.542	-1,0%
Vlaams Gewest			
- Starters	66.249	70.828	+6,9%
- Stopzettingen	31.362	31.758	+1,3%
België			
- Starters	119.000	126.485	+6,3%
- Stopzettingen	59.306	59.894	+1,0%

Bron: RSVZ, Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

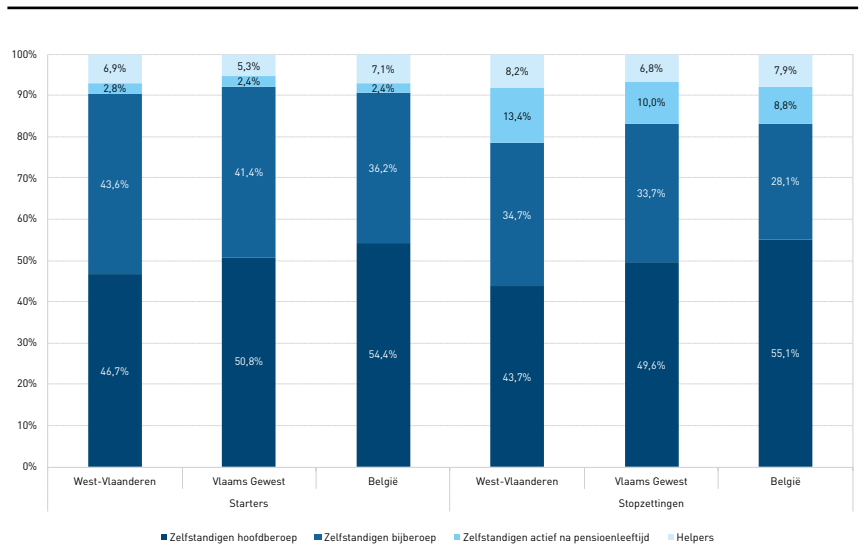
In de periode 2018-2019 steeg het aantal starters in Vlaanderen sterker dan in België en West-Vlaanderen. Hierdoor daalde het West-Vlaamse aandeel in het Vlaamse totaal van 17,1% naar 16,9%. De startersratio in West-Vlaanderen (8,3) lag in 2019 onder het Vlaamse (10,1) en Belgische (11,0) cijfer. In zowel West-Vlaanderen, Vlaanderen als België was de startersratio in 2019 iets groter dan in 2018.

Ondanks dat het aantal stopzettingen in West-Vlaanderen in de periode 2018-2019 licht daalde en deze in Vlaanderen een lichte toename kende, is het West-Vlaamse aandeel in het Vlaamse totaal licht afgenomen van 17,8% naar 17,5%. De stopzettingratio in West-Vlaanderen (3,8) was in 2019 aanzienlijk kleiner dan gemiddeld in Vlaanderen (4,5) en België (5,2). De stopzettingratio lag in West-Vlaanderen, Vlaanderen en België in 2019 iets lager dan in 2018.

In West-Vlaanderen begon 46,7% van alle starters in 2019 een activiteit als zelfstandige in hoofdberoep; in Vlaanderen (50,8%) en België (54,4%) was dit ruim de helft. In West-Vlaanderen werd relatief meer gestart met een activiteit in bijberoep, na pensioenleeftijd of als helper dan in Vlaanderen en België. In zowel West-Vlaanderen (16,2), Vlaanderen (17,1) als België (16,8) was de startersratio duidelijk het grootst bij de zelfstandigen in bijberoep.

De verdeling van de stopzettingen volgt de verdeling van de starters, met dat verschil dat – niet onlogisch – er een groter aandeel stopzettingen is bij de zelfstandigen actief na pensioenleeftijd. In West-Vlaanderen (6,0) en Vlaanderen (6,2) was de stopzettingsratio het grootst bij de zelfstandigen in bijberoep; in België (7,7) was de stopzettingsratio het grootst bij de helpers.

Figuur 4.1.12: Starters en stopzettingen naar aard van de activiteit in West-Vlaanderen, het Vlaamse Gewest en België, 2019.

Bron: RSVZ, Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

Ondanks dat de toename van het aantal jobs in West-Vlaanderen in de periode 2017-2018 in West-Vlaanderen iets kleiner was dan in Vlaanderen, bleef het aandeel van West-Vlaanderen in het aantal Vlaamse jobs status quo op 19,1%. Het West-Vlaamse aandeel inzake jobs voor zelfstandigen en helpers (20,8%) is groter dan inzake jobs voor loontrekkenden (18,6%).

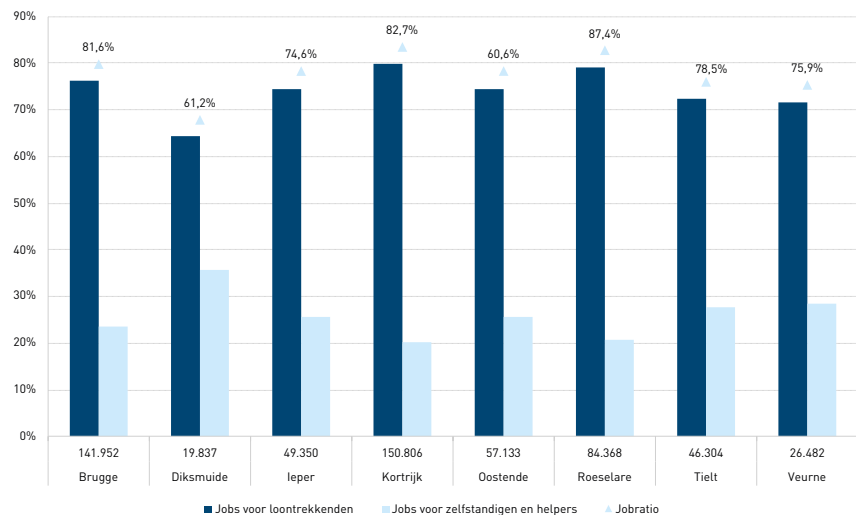
Het aandeel jobs voor loontrekkenden lag in West-Vlaanderen (76,3%) onder het Vlaamse (78,3%) en Belgische (79,4%) gemiddelde. Per 100 inwoners telde West-Vlaanderen in 2018 meer jobs (77,9) dan Vlaanderen (72,3) en België (70,0).

Tabel 4.1.4: Evolutie van het aantal jobs in West-Vlaanderen, het Vlaamse Gewest en België, 2017 en 2018.

	2017	2018	Evolutie 2017-2018
West-Vlaanderen	567.769	576.233	+1,5%
Vlaams Gewest	2.966.737	3.023.715	+1,9%
België	5.049.279	5.129.120	+1,6%

Bron: Vlaamse Arbeidsrekening, Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

Figuur 4.1.13: Verdeling van het aantal jobs naar statuut en jobratio in de arrondissementen van West-Vlaanderen, 2018.

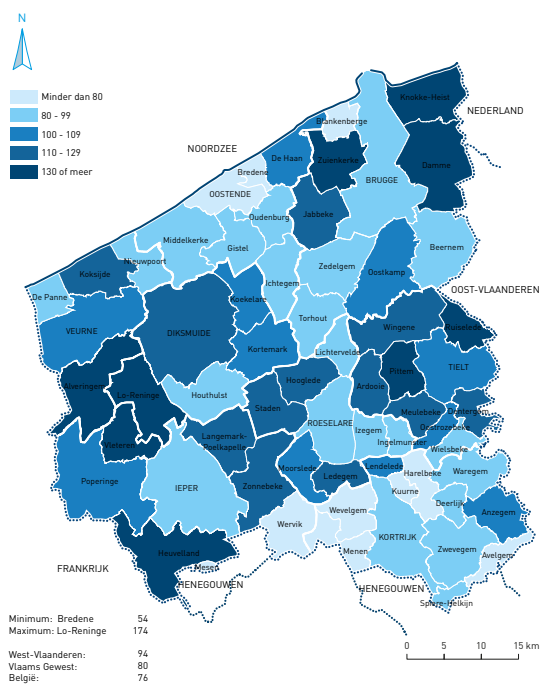
Bron: Vlaamse Arbeidsrekening, Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

Ruim de helft van alle jobs in West-Vlaanderen situeerde zich in 2018 in de arrondissementen Kortrijk (26,2%) en Brugge (24,6%). In Veurne (4,6%) en Diksmuide (3,4%) was het aantal jobs het kleinst.

Het aandeel jobs voor loontrekkenden was het grootst in Kortrijk (79,8%) en veruit het kleinst in Diksmuide (64,4%).

De jobratio ligt in Roeselare (87,4) het verst boven het West-Vlaamse gemiddelde; in Oostende (60,6) is die het kleinst.

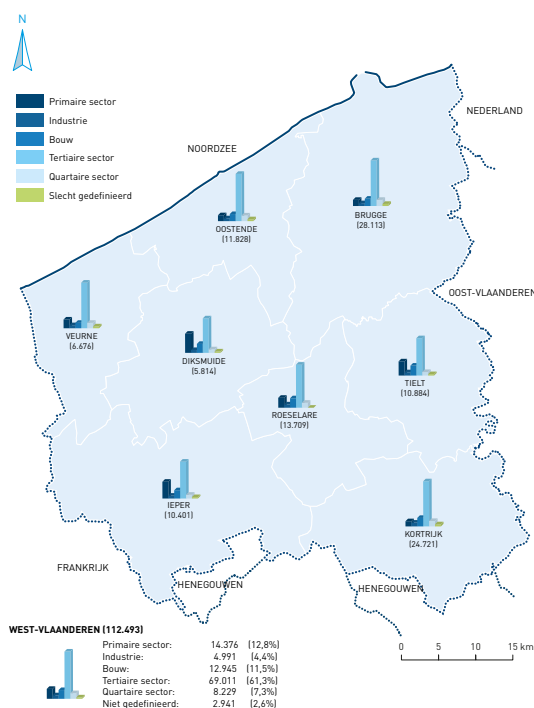
Kaart 4.1.6: Zelfstandigen en helpers (a) per 1.000 inwoners, gemeenten van West-Vlaanderen, 31 december 2019.

(a) Exclusief de zelfstandigen in bijberoep.

Bron: RSVZ, FOD Economie (ADSEI), Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

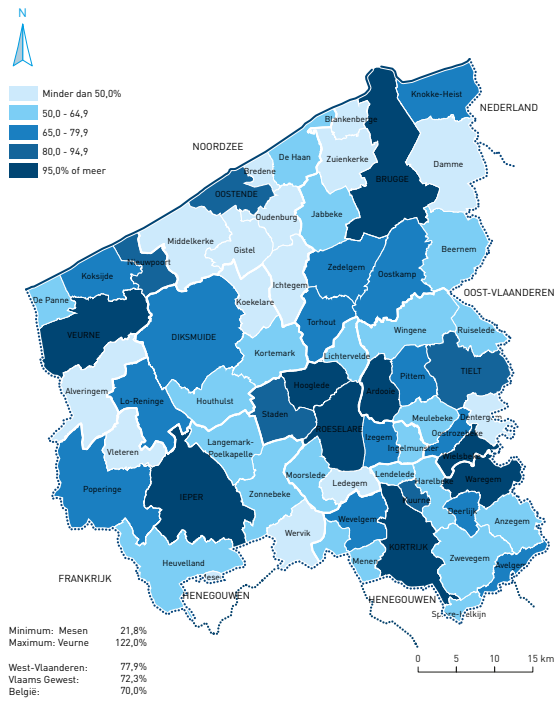
Kaart 4.1.7: Verdeling van zelfstandigen en helpers (a) naar sector, arrondissementen van West-Vlaanderen, 31 december 2019.

(a) Exclusief de zelfstandigen in bijberoep.

Bron: RSVZ, Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

Kaart 4.1.8: Jobratio, gemeenten van West-Vlaanderen, 2018.

Bron: Vlaamse Arbeidsrekening, Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

D. GEDETACHEERDEN

In 2019 werden 39.786 personen gedetacheerd naar West-Vlaanderen om er te werken als loontrekkende of zelfstandige. Hiervan had 20,8% de Poolse, 15,8% de Nederlandse en 9,8% de Roemeense nationaliteit.

Tabel 4.1.5: Evolutie van gedetacheerde werknemers en zelfstandigen in West-Vlaanderen, het Vlaamse Gewest en België, 2018 en 2019.

	2018	2019	Evolutie 2018-2019
West-Vlaanderen	36.293	39.786	+9,6%
- Werknemers	30.042	32.868	+9,4%
- Zelfstandigen	6.251	6.918	+10,7%
Vlaams Gewest	101.714	75.217	-26,1%
- Werknemers	83.763	61.621	-26,4%
- Zelfstandigen	17.951	13.596	-24,3%
België	250.241	177.013	-29,3%
- Werknemers	214.614	150.872	-29,7%
- Zelfstandigen	35.627	26.141	-26,6%

Bron: RSZ, Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

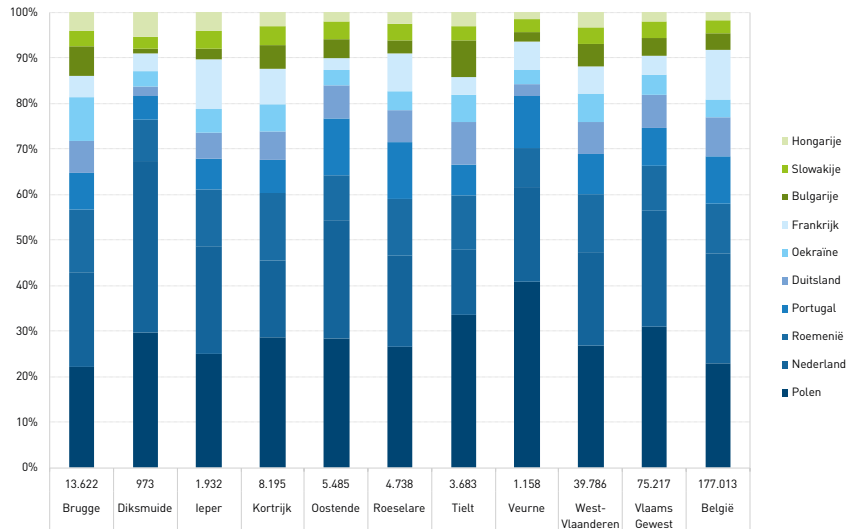
In 2019 werden 39.786 personen voor minstens één dag gedetacheerd naar West-Vlaanderen om er te werken als loontrekkende of zelfstandige. Wellicht ligt dit cijfer in realiteit hoger omdat meldingen waarin enkel Vlaanderen of België werden vermeld als regio van tewerkstelling, ook betrekking kunnen hebben op opdrachten in West-Vlaanderen. Om diezelfde reden ligt het aantal gedetacheerden in Vlaanderen wellicht ook hoger dan aangegeven in de tabel.

In vergelijking met 2018 lag het aantal gedetacheerden in 2019 in West-Vlaanderen 9,6% hoger. In dezelfde periode was er in Vlaanderen (-26,1%) en België (-29,3%) een sterke afname van het aantal gedetacheerden. Het West-Vlaamse aandeel in het Vlaamse totaal steeg hierdoor van 35,7% in 2018 tot 52,9% in 2019. In West-Vlaanderen steeg het aantal gedetacheerde zelfstandigen in de periode 2018-2019 sterker dan het aantal gedetacheerde loontrekkenden. In Vlaanderen en België was de afname van het aantal gedetacheerde zelfstandigen iets kleiner dan de afname van het aantal gedetacheerde werknemers.

Van alle in 2019 naar West-Vlaanderen gedetacheerde werknemers en zelfstandigen had 20,8% de Poolse nationaliteit. De gedetacheerden met een Nederlandse (15,8%) en Roemeense nationaliteit (9,8%) vervolledigen de top drie in West-Vlaanderen. Ook in Vlaanderen vormen de Poolse (24,6%), Nederlandse (20,2%) en Roemeense (7,9%) gedetacheerden de top drie. In België staan de Nederlandse gedetacheerden op kop (18,5%), gevolgd door de gedetacheerden met een Poolse (17,5%) en Franse (8,4%) nationaliteit.

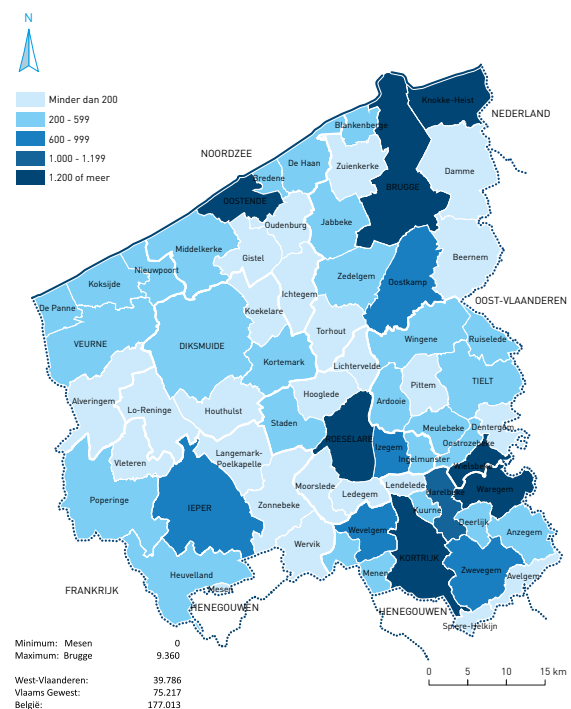
Binnen West-Vlaanderen zien we een aantal opvallende verschillen tussen de arrondissementen. Zo is het percentage gedetacheerden met een Nederlandse (30,6%) en Hongaarse (4,4%) nationaliteit in Diksmuide merklijk hoger dan gemiddeld in West-Vlaanderen. In Ieper heeft 9% van de gedetacheerden de Franse nationaliteit. In Veurne is het percentage gedetacheerden met een Poolse (31,9%) nationaliteit duidelijk hoger dan gemiddeld; in Brugge is dat het geval voor de gedetacheerden met een Oekraïense (7,1%) nationaliteit en in Roeselare voor de gedetacheerden met een Portugese (10,3%) nationaliteit. In Tielt zijn zowel de gedetacheerden met een Duitse (7,2%) als Bulgaarse (6,3%) nationaliteit een stuk sterker vertegenwoordigd dan gemiddeld in West-Vlaanderen.

Figuur 4.1.14: Gedetacheerde werknemers en zelfstandigen naar voornaamste nationaliteiten, arrondissementen van West-Vlaanderen, Vlaams Gewest en België, 2019.

Bron: RSZ, Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

Kaart 4.1.9: Gedetacheerde werknemers en zelfstandigen, gemeenten van West-Vlaanderen, 2019.

Bron: RSZ, Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

2. WERKLOOSHEID

A. ALGEMEEN

In 2020 telde West-Vlaanderen 28.863 werklozen of 14,8% van het Vlaamse totaal. De uitbraak van COVID-19 en de maatregelen die vanaf maart 2020 volgden om het virus in te dijken, zorgden voor een toename van het aantal werklozen in de periode 2019-2020 in zowel West-Vlaanderen (+8,8%), Vlaanderen (+5,8%) als België (+3,7%). De werkloosheidsdruk in West-Vlaanderen (4,1%) lag in 2020 onder het Vlaamse (4,9%) en ver onder het Belgische (7,1%) cijfer. Een toename van het aantal niet-werkende werkzoekenden in combinatie met een afname van het aantal openstaande vacatures, leidde tot een kleinere arbeidsmarktcrachte in 2020 in vergelijking met 2019. Met 3,8 niet-werkende werkzoekenden per openstaande vacature blijft de arbeidsmarktcrachte in West-Vlaanderen in 2020 nog steeds duidelijk groter dan in Vlaanderen (5,3).

Tabel 4.2.1: Evolutie van het aantal niet-werkende werkzoekenden naar geslacht in West-Vlaanderen, het Vlaamse Gewest en België, 2019-2020.

	2019	2020	Evolutie 2019-2020
West-Vlaanderen	26.524	28.863	+8,8%
- Mannen	14.879	16.396	+10,2%
- Vrouwen	11.645	12.467	+7,1%
Vlaams Gewest	184.851	195.591	+5,8%
- Mannen	100.442	107.171	+6,7%
- Vrouwen	84.409	88.420	+4,8%
België	476.146	493.657	+3,7%
- Mannen	252.158	264.446	+4,9%
- Vrouwen	223.988	229.210	+2,3%

Bron: VDAB, Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

Doorheen de jaren werden de voorwaarden voor oudere werklozen om zich te laten uitschrijven als werkzoekende, zonder hierbij het recht op een uitkering te verliezen, steeds strenger. In 2020 moet een oudere werkloze 65 jaar of ouder zijn met een beroepsverleden van minstens 44 jaar. Hierdoor kende het aantal niet-werkende niet-werkzoekenden de afgelopen jaren een sterke afname. Gezien het uitdovende karakter nemen we deze indicator niet meer op in onderstaande analyse.

In 2020 telde West-Vlaanderen 8,8% meer niet-werkende werkzoekenden dan in 2019. Aangezien de toenames in België (+3,7%) en Vlaanderen (+5,8%) in dezelfde periode kleiner waren, steeg het West-Vlaamse aandeel in het Vlaamse cijfer van 14,3% in 2019 tot 14,8% in 2020. Toch blijft het West-Vlaamse aandeel inzake werkloosheid merkelijk lager in vergelijking met andere indicatoren zoals bevolking, tewerkstelling, enz.

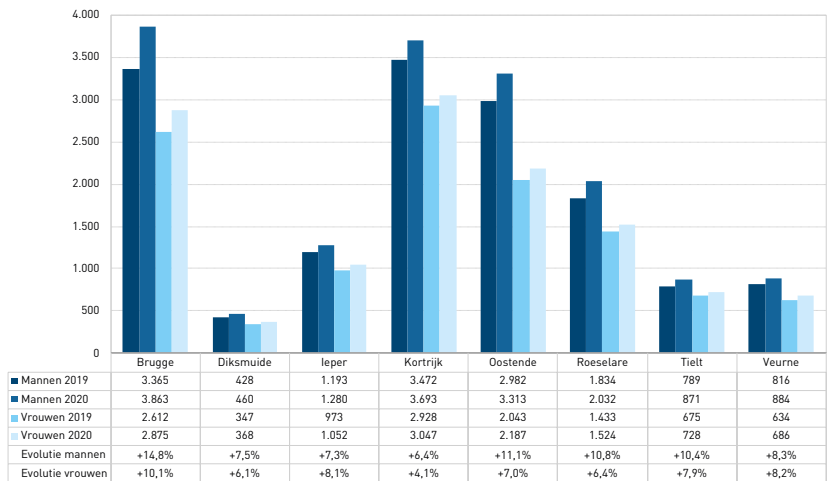
De toename van het aantal werklozen is het gevolg van de uitbraak van COVID-19 en de maatregelen die vanaf maart 2020 volgden om het virus in te dijken. Zo werden onder andere veel contracten van uitzendkrachten stopgezet. In zowel West-Vlaanderen, Vlaanderen als België steeg het aantal mannelijke werklozen in de periode 2019-2020 sterker dan het aantal vrouwelijke werklozen.

Elk West-Vlaams arrondissement telde in 2020 meer mannelijke dan vrouwelijke werklozen. In Oostende was het aandeel mannen het grootst (60,2%); in Tielt (54,5%) lag het aandeel mannen het verst onder het West-Vlaamse gemiddelde (56,8%).

In 2020 telde elk West-Vlaams arrondissement meer werklozen dan in 2019. In absolute en relatieve termen was de toename in deze periode het grootst in Brugge (+761 werklozen of +12,7%).

Met uitzondering van Ieper steeg het aantal mannelijke werklozen in elk arrondissement relatief sterker dan het aantal vrouwelijke werklozen.

Figuur 4.2.1: Evolutie van het aantal niet-werkende werkzoekenden naar geslacht, arrondissementen van West-Vlaanderen, 2019-2020.

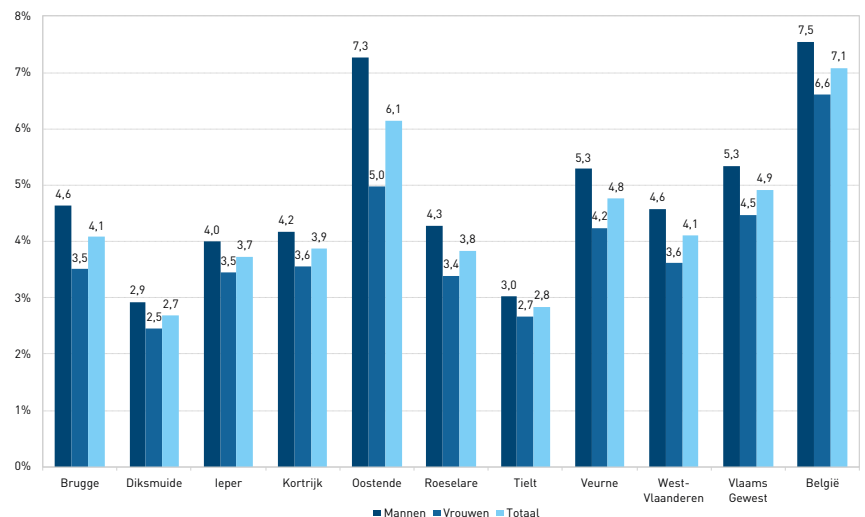

Bron: VDAB, Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

Het aantal werklozen per 100 inwoners op beroepsactieve leeftijd ligt in West-Vlaanderen (4,1%) in 2020 onder het Vlaamse (4,9%) en ver onder het Belgische (7,1%) cijfer. De hoge werkloosheidsdruk in België kan worden toegeschreven aan het Waalse Gewest (9,5%) en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (11,4%). Binnen West-Vlaanderen was de werkloosheidsdruk in 2020 het hoogst in Oostende (6,1%) en het laagst in Diksmuide (2,7%) en Tielt (2,8%).

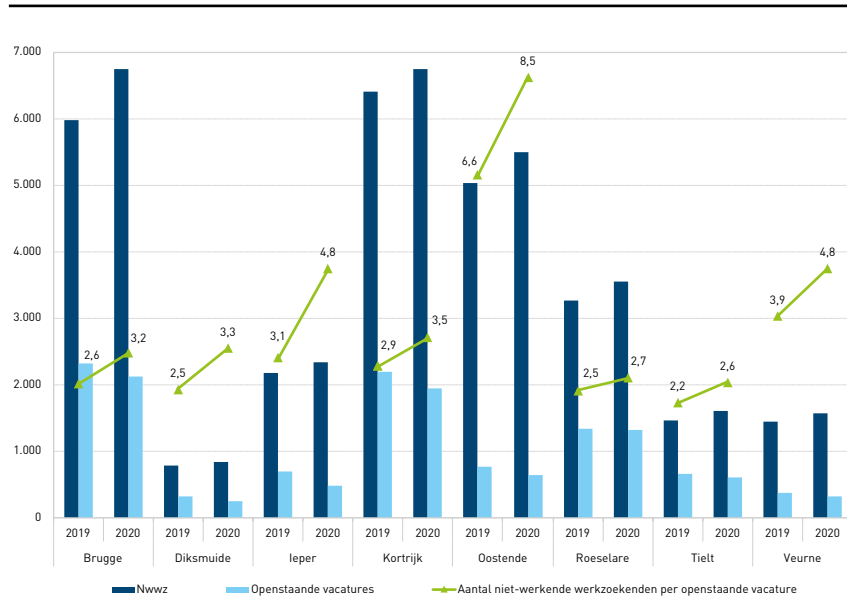
In alle West-Vlaamse arrondissementen, Vlaanderen en België is de werkloosheidsdruk in 2020 groter bij mannen dan bij vrouwen. In 2020 lag de werkloosheidsdruk in alle West-Vlaamse arrondissementen, Vlaanderen en België zowel bij mannen als vrouwen hoger dan in 2019.

Figuur 4.2.2: Werkloosheidsdruk naar geslacht, arrondissementen van West-Vlaanderen, het Vlaamse Gewest en België, 2020.

Bron: VDAB, FOD Economie (ADSEI), Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

Figuur 4.2.3: Evolutie van het aantal niet-werkende werkzoekenden per openstaande vacature in de arrondissementen van West-Vlaanderen, 2019-2020.

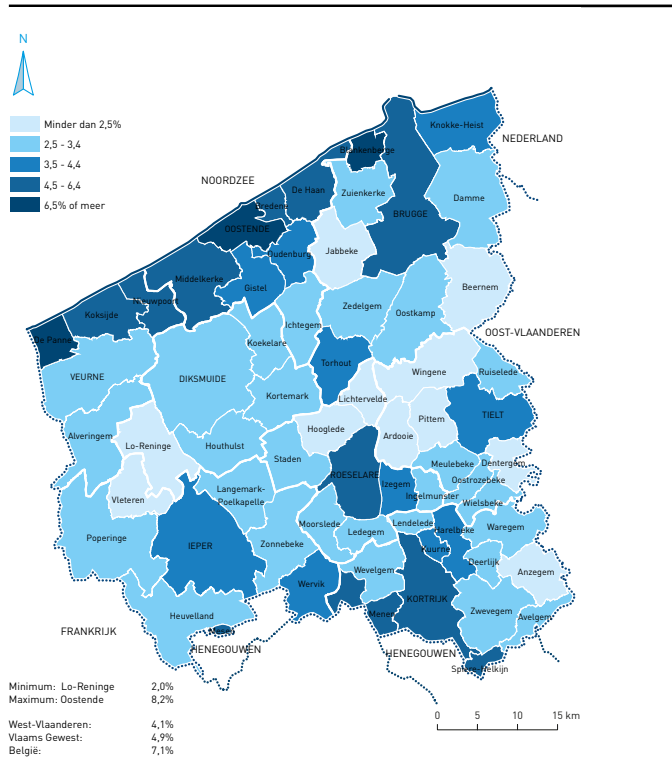

Bron: VDAB, Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

Met 3,8 niet-werkende werkzoekenden per openstaande vacature was de arbeidsmarkt-krapte in West-Vlaanderen in 2020 groter dan in Vlaanderen (5,3). Binnen West-Vlaanderen was de arbeidsmarkt-krapte het grootst in Tielt (2,6) en veruit het kleinst in Oostende (8,5).

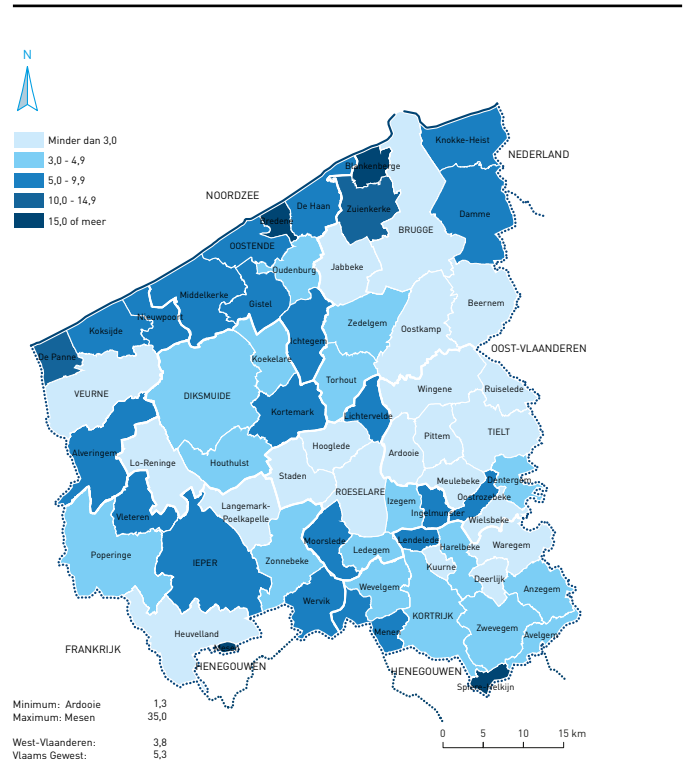
In vergelijking met 2019 is de arbeidsmarkt-krapte in 2020 in elk West-Vlaams arrondissement gedaald. In Oostende (+1,9 punt) en Ieper (+1,7 punt) was de toename van het aantal niet-werkende werkzoekenden per openstaande vacature het grootst. De toename is het gevolg van COVID-19 en de maatregelen om het virus in te dijken. In de periode 2019-2020 combineerde elk West-Vlaams arrondissement een toename van het aantal niet-werkende werkzoekenden met een afname van het aantal openstaande vacatures.

Kaart 4.2.1: Werkloosheidsdruk, gemeenten van West-Vlaanderen, 2020.

Bron: VDAB, FOD Economie (ADSEI), Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

Kaart 4.2.2: Aantal niet-werkende werkzoekenden per openstaande vacature, gemeenten van West-Vlaanderen, 2020.

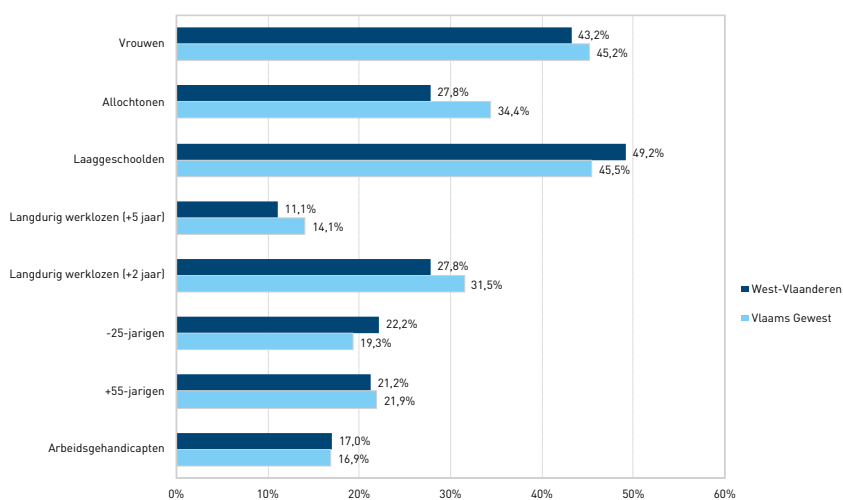

Bron: VDAB, Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

B. KANSENGROEPEN

De laaggeschoolden, min 25-jarigen en arbeidsgehandicapten waren in 2020 oververtegenwoordigd in de West-Vlaamse niet-werkende werkzoekenden in vergelijking met het Vlaamse Gewest.

Figuur 4.2.4: Aandeel van de kansengroepen in het totale aantal niet-werkende werkzoekenden, West-Vlaanderen en Vlaams Gewest, 2020.

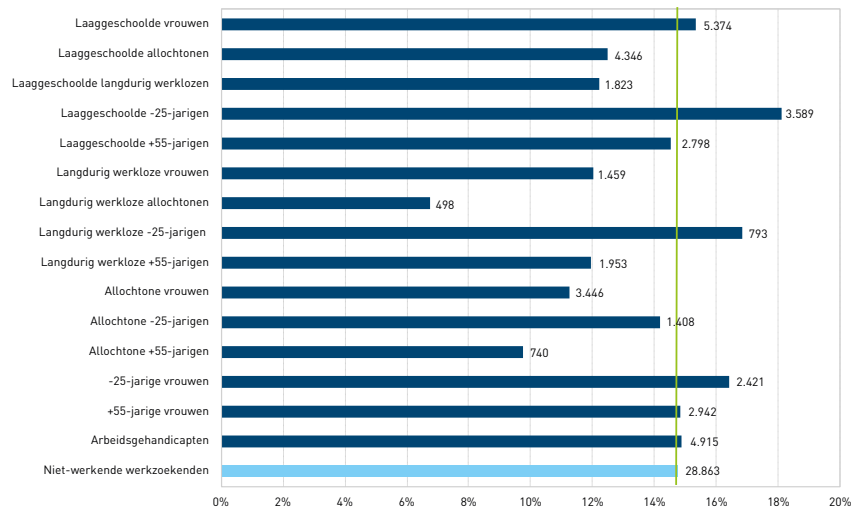
Bron: VDAB, Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

Van de acht potentiële kansengroepen telde West-Vlaanderen er in 2020 drie, namelijk laaggeschoolden, min 25-jarigen en arbeidsgehandicapten waarbij het aandeel van deze groepen in het totale aantal niet-werkende werkzoekenden groter was in West-Vlaanderen dan in het Vlaamse Gewest.

Het aandeel allochtone niet-werkende werkzoekenden is in West-Vlaanderen (27,8%) opvallend kleiner dan in Vlaanderen (34,4%). Dit verklaart we door de geringere aanwezigheid van allochtonen in de West-Vlaamse bevolking in vergelijking met Vlaanderen.

Bij vijf combinaties van kansengroepen - laaggeschoolde min 25-jarigen, langdurig werkloze min 25-jarigen, min 25-jarige vrouwen, laaggeschoolde vrouwen en arbeidsgehandicapten - is het West-Vlaamse aandeel in het Vlaamse totaal groter dan het West-Vlaamse aandeel in het totale aantal niet-werkende werkzoekenden in Vlaanderen (14,8%). Bij de +55-jarige vrouwen was het West-Vlaamse aandeel in het Vlaamse totaal ook 14,8%. Voor alle combinaties van allochtone niet-werkende werkzoekenden ligt het West-Vlaamse aandeel in het Vlaamse totaal onder dit percentage van 14,8%.

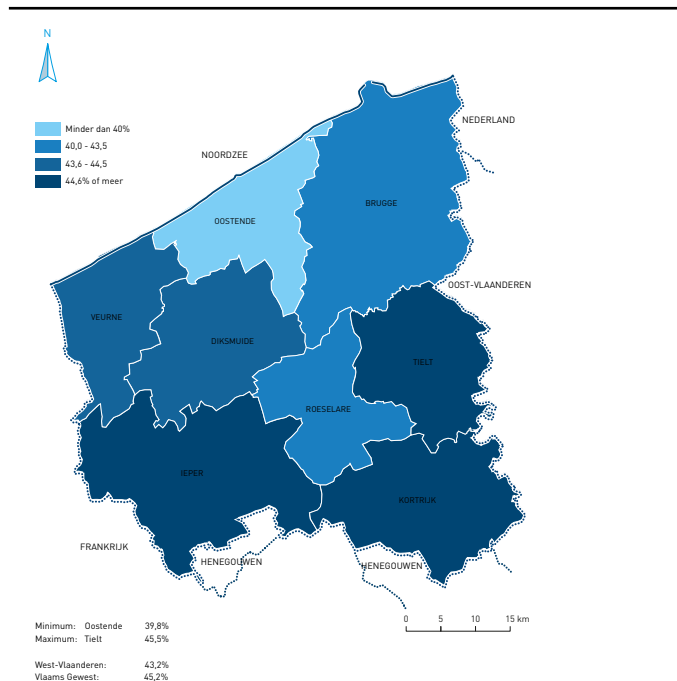
Figuur 4.2.5: Aantal niet-werkende werkzoekenden volgens combinatie van kansengroepen (a), aandeel van West-Vlaanderen in het Vlaamse Gewest, 2020.

(a) Langdurig werklozen: ten minste vijf jaar werkloos, behalve bij de jongeren: ten minste twee jaar werkloos.

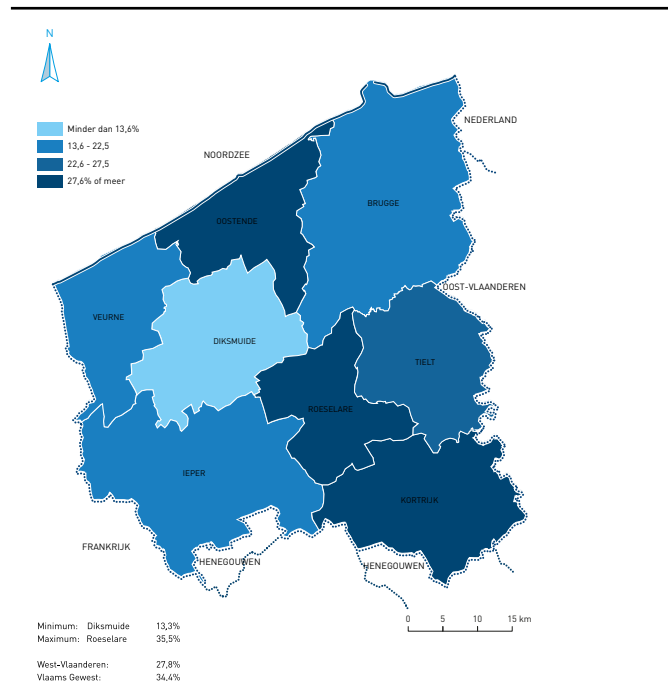
Bron: VDAB, Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

Kaart 4.2.3 A: Aandeel vrouwen in het totale aantal niet-werkende werkzoekenden, arrondissementen van West-Vlaanderen, 2020.

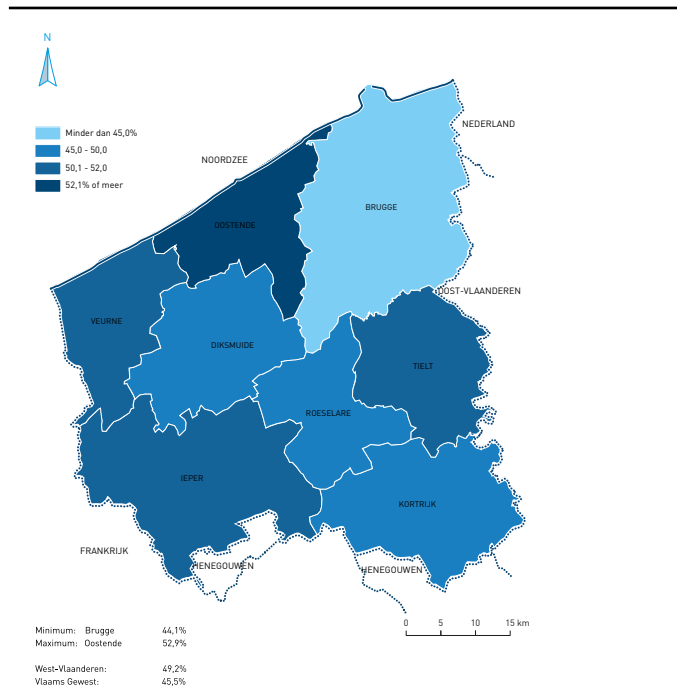
Bron: VDAB, Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

Kaart 4.2.3 B: Aandeel allochtonen in het totale aantal niet-werkende werkzoekenden, arrondissementen van West-Vlaanderen, 2020.

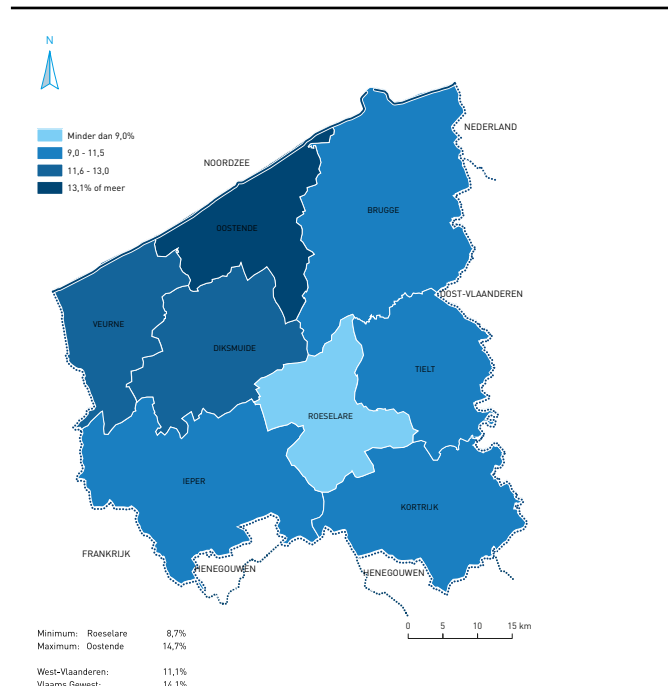
Bron: VDAB, Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

Kaart 4.2.3 C: Aandeel laaggeschoolden in het totale aantal niet-werkende werkzoekenden, arrondissementen van West-Vlaanderen, 2020.

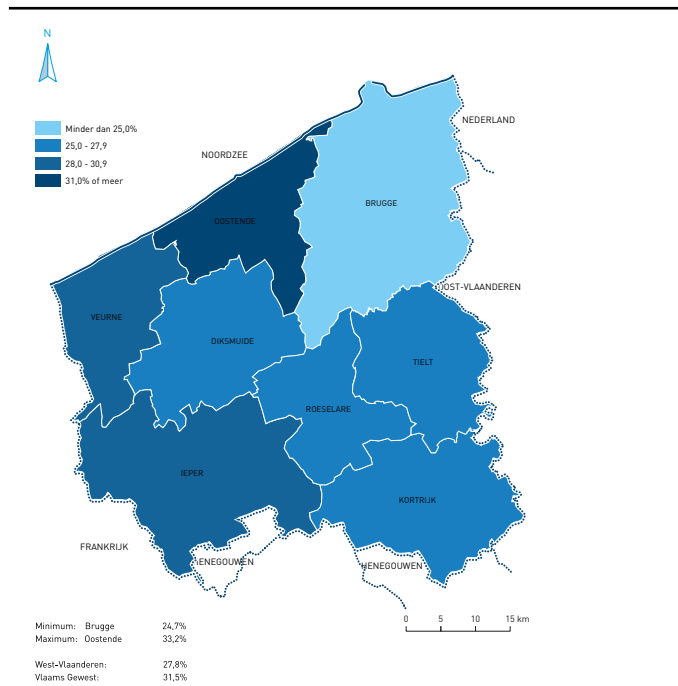
Bron: VDAB, Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

Kaart 4.2.3 D: Aandeel langdurig werklozen (meer dan 5 jaar) in het totale aantal niet-werkende werkzoekenden, arrondissementen van West-Vlaanderen, 2020.

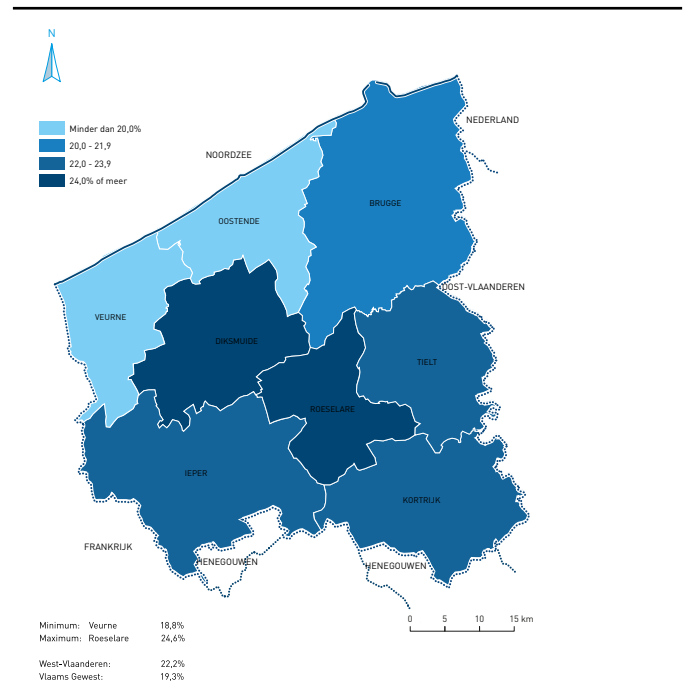
Bron: VDAB, Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

Kaart 4.2.3 E: Aandeel langdurig werklozen (meer dan 2 jaar) in het totale aantal niet-werkende werkzoekenden, arrondissementen van West-Vlaanderen, 2020.

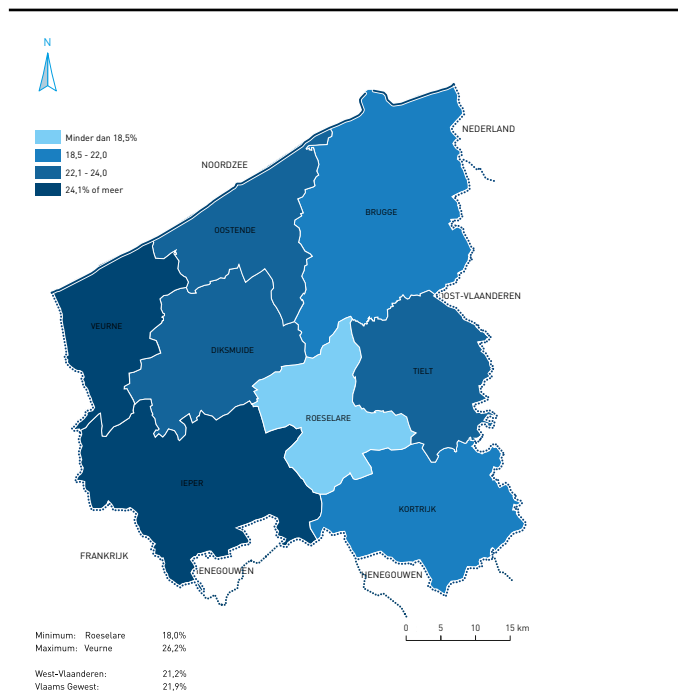
Bron: VDAB, Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

Kaart 4.2.3 F: Aandeel jongeren (-25-jarigen) in het totale aantal niet-werkende werkzoekenden, arrondissementen van West-Vlaanderen, 2020.

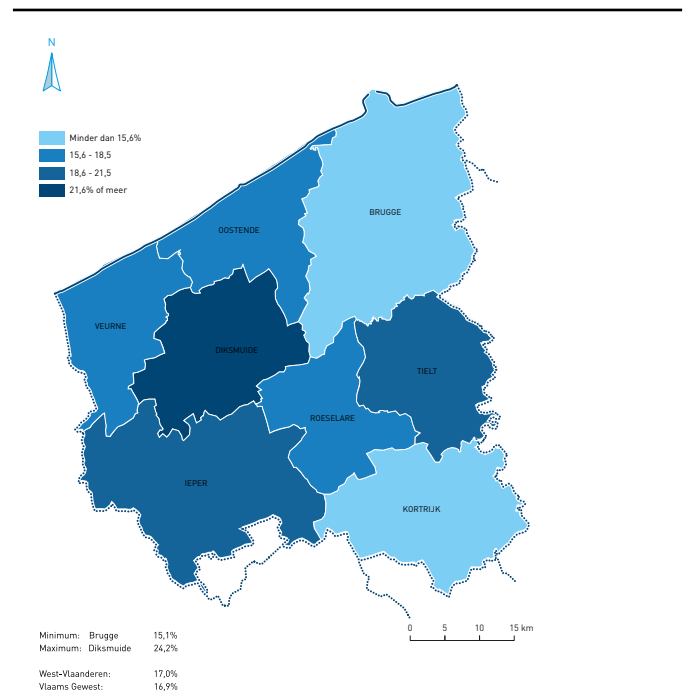
Bron: VDAB, Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

Kaart 4.2.3 G: Aandeel ouderen (+55-jarigen) in het totale aantal niet-werkende werkzoekenden, arrondissementen van West-Vlaanderen, 2020

Bron: VDAB, Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

Kaart 4.2.3 H: Aandeel arbeidsgehandicapten in het totale aantal niet-werkende werkzoekenden, arrondissementen van West-Vlaanderen, 2020.

Bron: VDAB, Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen..

3. VACATURES

In 2020 ontving de VDAB voor West-Vlaanderen 44.225 vacatures in het Normaal Economisch Circuit zonder uitzendopdrachten (NECzU). Als gevolg van de maatregelen tegen de verspreiding van het COVID-19-virus ligt het aantal ontvangen vacatures in 2020 14,3% lager dan in 2019. Ruim de helft van alle in 2020 ontvangen vacatures in het NECzU kwam uit Kortrijk (28,6%) en Brugge (26,8%). Bij 42,2% van alle West-Vlaamse vacatures in het NECzU werd geen specifieke studievereiste vermeld. Bij 57,2% van de vacatures was (enige) ervaring vereist.

Tabel 4.3.1: Evolutie van het aantal ontvangen vacatures in het NECzU (a) in West-Vlaanderen en het Vlaamse Gewest, 2019-2020.

	2019	2020	Evolutie 2019-2020
West-Vlaanderen	51.594	44.225	-14,3%
Vlaams Gewest	292.233	240.811	-17,6%

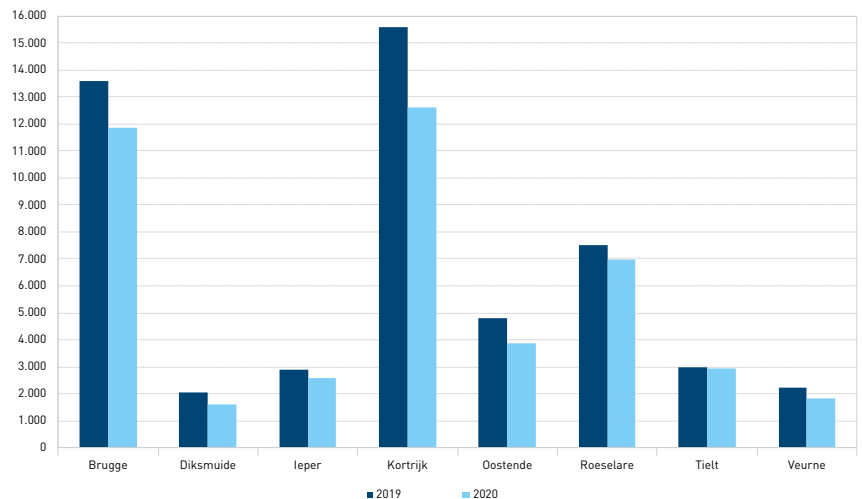
(a) Normaal Economisch Circuit zonder uitzendopdrachten.
Bron: VDAB, Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

Als gevolg van de maatregelen tegen de verspreiding van het COVID-19-virus ontving de VDAB in het tweede kwartaal van 2020 voor West-Vlaanderen op jaarbasis ruim 30% minder vacatures in het Normaal Economisch Circuit zonder uitzendopdrachten (NECzU). In de andere kwartalen waren de afnames op jaarbasis minder groot; in heel 2020 telde West-Vlaanderen 14,3% minder ontvangen vacatures dan in 2019. Aangezien het Vlaamse Gewest het aantal vacatures in dezelfde periode nog sterker zag afnemen, steeg het West-Vlaamse aandeel van 17,7% tot 18,4%.

Van alle vacatures in het NECzU die de VDAB in 2020 ontving voor West-Vlaanderen kwam 28,6% van werkgevers uit Kortrijk en 26,8% van werkgevers uit Brugge. Roeselare vervulde de top drie met 15,8%.

In alle West-Vlaamse arrondissementen ontving de VDAB in 2020 minder vacatures dan in 2019. In absolute termen was de afname het grootst in Kortrijk (-2.945 of -18,9%); in relatieve termen was de afname nog groter in Diksmuide (-474 of -23%) en Oostende (-926 of -19,4%). In Tielt was de afname opvallend beperkt (-47 of -1,6%).

Figuur 4.3.1: Evolutie van het aantal ontvangen vacatures in het NECzU (a), arrondissementen van West-Vlaanderen, 2019-2020.

(a) Normaal Economisch Circuit zonder uitzendopdrachten.

Bron: VDAB, Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

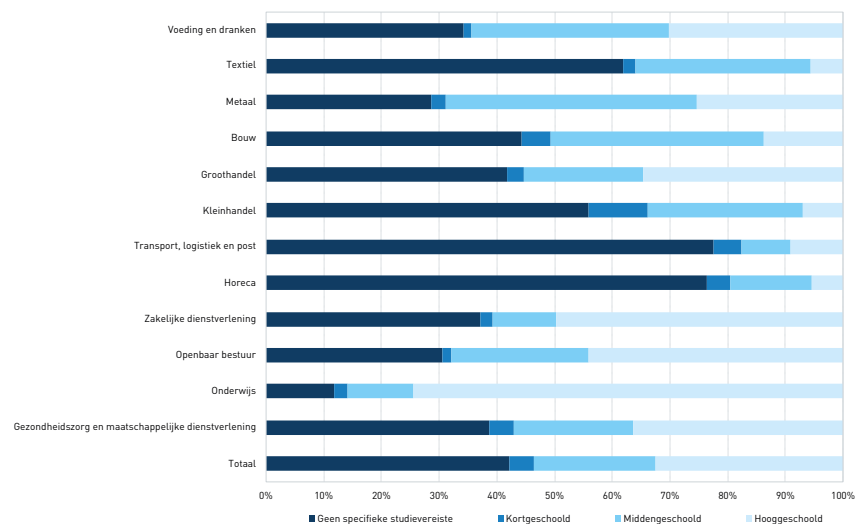
Voor 42,2% van alle vacatures die de VDAB in 2020 ontving voor West-Vlaanderen in het NECzU werd geen specifieke studievereiste geformuleerd. In de sectoren transport, logistiek en post (77,5%), horeca (76,3%) en textiel (61,8%) was het aandeel vacatures zonder specifieke studievereiste merklijk groter.

Voor 4,2% van alle ontvangen vacatures was hooguit een getuigschrift voor de tweede graad secundair onderwijs vereist. Op sectorniveau was het aandeel vacatures voor laaggeschoolden het grootst in de kleinhandel (10,2%).

Bij 21% van alle werkaanbiedingen in West-Vlaanderen moest een diploma hoger secundair onderwijs worden voorgelegd. Uitschieter hier is de metaalsector (43,5%). Ook in de bouwsector (36,9%) was ruim een derde van de vacatures voor middengeschoolden.

In het onderwijs (74,4%) was het aandeel vacatures waarvoor minstens een diploma hoger (beroeps)onderwijs was vereist een stuk hoger dan gemiddeld (32,6%). Ook in de sectoren zakelijke dienstverlening (49,8%) en openbaar bestuur (44,1%) is het aandeel vacatures voor hooggeschoolden veel hoger dan gemiddeld.

Figuur 4.3.2: Ontvangen vacatures (a) in de grootste sectoren (b) naar studieniveau in West-Vlaanderen, 2020.

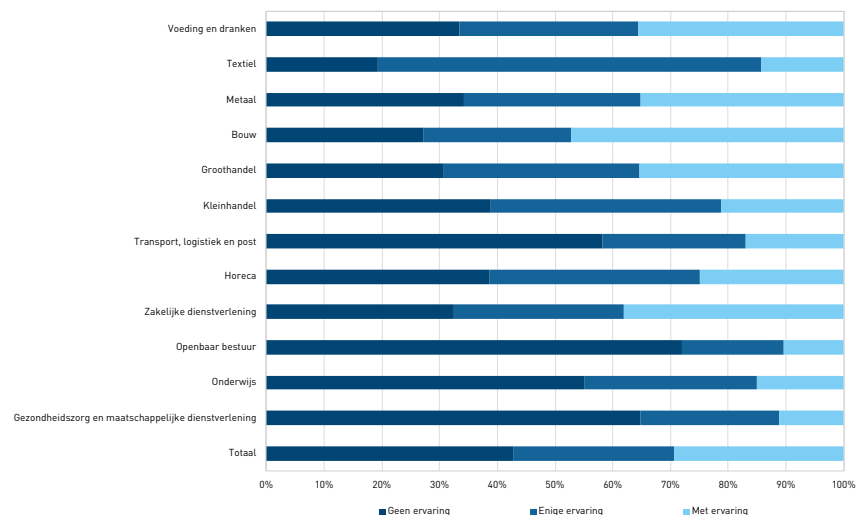

(a) In het Normaal Economisch Circuit zonder uitzendopdrachten.

(b) Sectorindeling op basis van de Nace-Belnoemenclatuur 2003.

Bron: VDAB, Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

Figuur 4.3.3: Ontvangen vacatures (a) in de grootste sectoren (b) naar vereiste ervaring in West-Vlaanderen, 2020.

Bij 42,8% van de vacatures die de VDAB in 2020 ontving voor West-Vlaanderen was geen ervaring vereist. In de sectoren openbaar bestuur (71,9%), gezondheidszorg (64,7%), transport, logistiek en post (58,3%) en onderwijs (55,1%) geldt dit voor ruim de helft van alle vacatures.

In de textielsector werd bij 66,6% van de werk-aanbiedingen enige ervaring gevraagd, wat merkkelijk meer is dan gemiddeld voor alle sectoren samen (27,9%).

In de zakelijke dienstverlening is naast een diploma ook ervaring van belang; 38,2% van de vacatures in de sector kreeg de stempel 'met ervaring', wat merkkelijk meer is dan gemiddeld voor alle sectoren (29,4%). Ook in de sector bouw (47,3%) is ervaring van relatief groot belang.

(a) In het Normaal Economisch Circuit zonder uitzendopdrachten.

(b) Sectorindeling op basis van de Nace-Belnoemenclatuur 2003.

Bron: VDAB, Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

4. OPLEIDING

A. ALGEMEEN

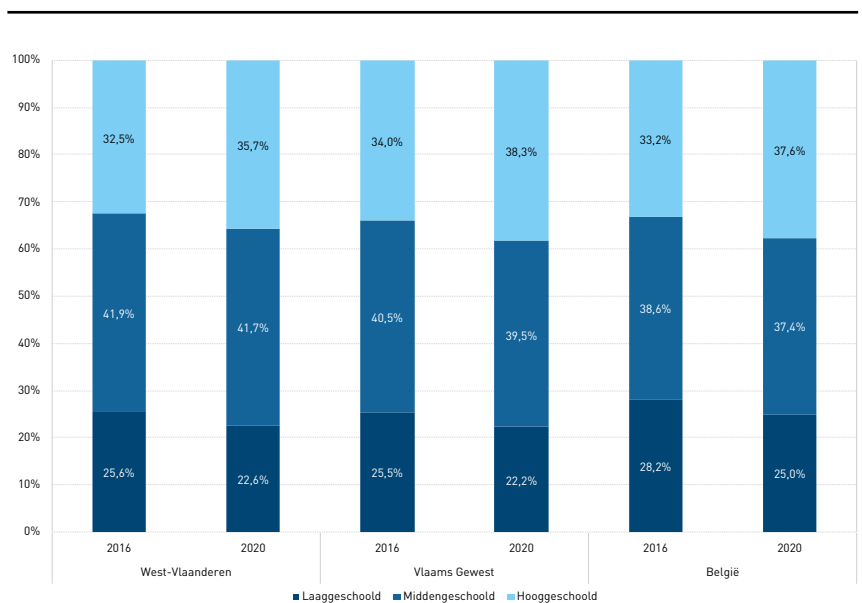
In 2020 was 41,7% van de 15- tot 64-jarige West-Vlamingen middengeskoold, 35,7% hooggeschoold en 22,6% laaggeschoold. Tussen 2016 en 2020 was er binnen West-Vlaanderen een daling bij het aandeel laaggeschoolden en een stijging bij het aandeel hooggeschoolden. Het aandeel middengeskoolden bleef min of meer gelijk. In 2020 was het aandeel laag- en middengeskoolden groter bij de mannen, het aandeel hooggeschoolden was groter bij de vrouwen.

In 2020 was het aandeel laaggeschoolden in West-Vlaanderen (22,6%) nagenoeg even groot als in Vlaanderen (22,2%), maar een stuk kleiner dan in België (25%). Het percentage middengeskoolden was in West-Vlaanderen (41,7%) groter dan in Vlaanderen (39,5%) en België (37,4%), terwijl het aandeel hooggeschoolden (35,7%) kleiner was dan in België (37,6%) en Vlaanderen (38,3%).

West-Vlaanderen telt 17,6% van de totale Vlaamse bevolking tussen 15 en 64 jaar in 2020. In vergelijking met dit cijfer waren de middengeskoolden in West-Vlaanderen sterker (18,6%), de laaggeschoolden nagenoeg even sterk (17,8%) en de hooggeschoolden minder sterk vertegenwoordigd (16,4%).

In zowel West-Vlaanderen, Vlaanderen als België daalde het aandeel laaggeschoolden tussen 2016 en 2020. In België en Vlaanderen was ook het aandeel middengeskoolden in 2020 kleiner dan in 2016, in West-Vlaanderen, waar er procentueel meer middengeskoolden zijn, was de daling eerder beperkt (-0,2%). Het aandeel hooggeschoolden lag in zowel West-Vlaanderen, Vlaanderen als België in 2020 hoger dan in 2016.

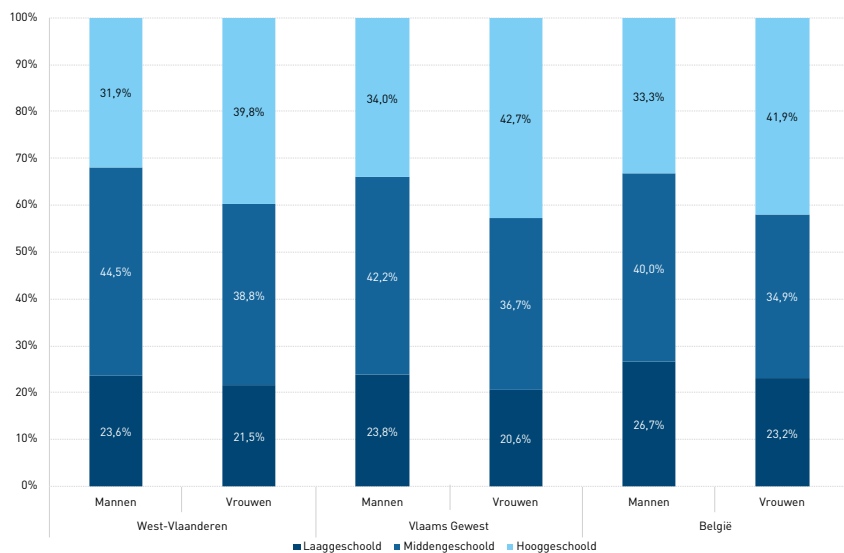
Figuur 4.4.1: Evolutie van de scholingsgraad van de bevolking (a), West-Vlaanderen, Vlaams Gewest en België, 2016-2020.

(a) Bevolking 15-64 jaar.

Bron: FOD Economie (ADSEI), Enquête naar Arbeidskrachten, Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

Figuur 4.4.2: Scholingsgraad van de bevolking (a) naar geslacht, West-Vlaanderen, Vlaams Gewest en België, 2020.

(a) Bevolking 15-64 jaar.

Bron: FOD Economie (ADSEI), Enquête naar Arbeidskrachten,

Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

In zowel West-Vlaanderen, Vlaanderen als België vormden bij de mannen de middengespoolden de grootste groep. Bij de vrouwen waren dat de hooggeschoolden.

West-Vlaanderen telt relatief meer middengespoolden en minder laag- en hooggeschoolde mannen dan Vlaanderen en België. Het aandeel laaggeschoolde vrouwen is in West-Vlaanderen iets groter dan in Vlaanderen, maar kleiner dan in België. West-Vlaanderen telt procentueel meer middengespoolde vrouwen maar minder hooggeschoolde vrouwen dan in Vlaanderen en België.

In zowel West-Vlaanderen, Vlaanderen als België zijn relatief meer mannen dan vrouwen laag- en middengespoold; bij de hooggeschoolden zijn vrouwen duidelijk sterker vertegenwoordigd dan mannen.

B. SECUNDAIR ONDERWIJS

Met 76.908 leerlingen secundair onderwijs in het schooljaar 2019-2020 vertegenwoordigde West-Vlaanderen 17,4% van het Vlaamse totaal. Het ASO, TSO en BSO vertegenwoordigden respectievelijk 33,9%, 32% en 19% van de 11.940 West-Vlaamse leerlingen in het tweede jaar van de derde graad in het schooljaar 2019-2020. In het TSO volgde het merendeel van de West-Vlaamse laatstejaarsleerlingen les in de richtingen personen­zorg (29,4%), handel (19,9%) en mechanica-elektriciteit (16,1%). Ook in het BSO bevatten de richtingen personen­zorg (27,1%), handel (13,9%) en mechanica-elektriciteit (9,4%) de grootste aandelen laatste­jaarsleerlingen.

In het schooljaar 2019-2020 (telling op 1 februari 2020) telde West-Vlaanderen 76.908 leerlingen in het secundair onderwijs. In vergelijking met het schooljaar 2018-2019 is dit een toename met 1,1%. Het aantal Vlaamse leerlingen secundair onderwijs kende in deze periode een grotere toename met 1,7% waardoor het West-Vlaamse aandeel licht daalde van 17,5% tot 17,4%.

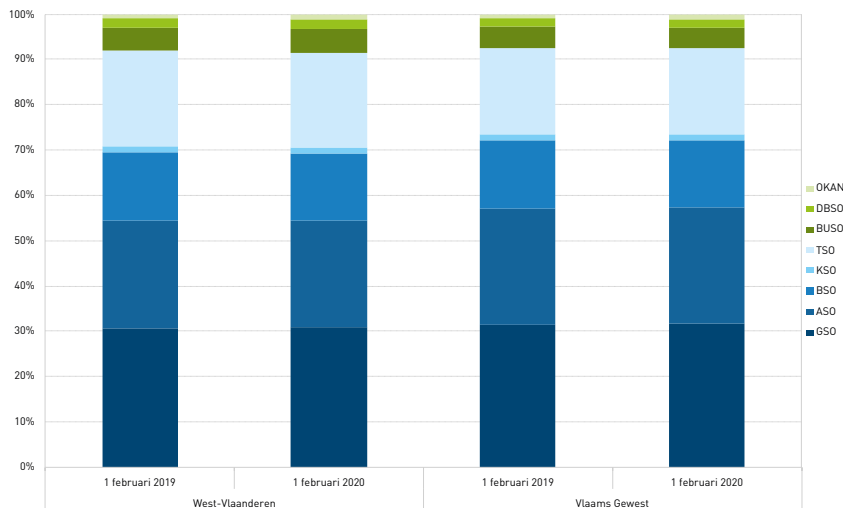
Zowel West-Vlaanderen als Vlaanderen telden meer jongens dan meisjes in het secundair onderwijs. Opvallend is de beperkte toename bij het aantal meisjes in West-Vlaanderen (+0,7%) ten opzichte van Vlaanderen (+1,8%) binnen het secundair onderwijs. Bij de jongens verloopt de stijging in West-Vlaanderen (+1,4%) wel gelijk­aardig als deze in Vlaanderen (+1,6%).

Tabel 4.4.1: Evolutie van het aantal leerlingen secundair onderwijs naar geslacht in West-Vlaanderen en het Vlaamse Gewest, 1 februari 2019 – 1 februari 2020.

Woonplaats	01/02/2019	01/02/2020	Evolutie 2019-2020
West-Vlaanderen	76.085	76.908	+1,1%
- Jongens	39.373	39.929	+1,4%
- Meisjes	36.712	36.979	+0,7%
Vlaams Gewest	434.419	441.711	+1,7%
- Jongens	225.271	228.828	+1,6%
- Meisjes	209.148	212.883	+1,8%

Bron: Departement onderwijs en vorming van de Vlaamse Gemeenschap,
Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

Figuur 4.4.3: Evolutie van het totale aantal West-Vlaamse en Vlaamse leerlingen in het secundair onderwijs naar onderwijsvorm, 1 februari 2019 – 1 februari 2020.

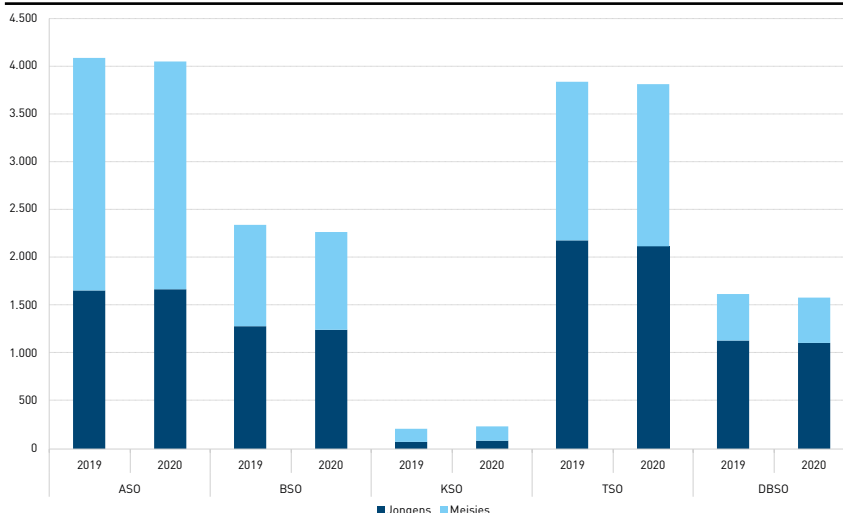

Bron: Departement onderwijs en vorming van de Vlaamse Gemeenschap,
Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

In het schooljaar 2019-2020 zat 30,9% van de West-Vlaamse leerlingen secundair onderwijs in het GSO, 23,6% in het ASO, 21% in het TSO en 14,8% in het BSO. Bij de Vlaamse leerlingen waren de aandelen GSO (31,6%) en ASO (25,7%) groter, het aandeel BSO (14,8%) gelijk en het aandeel TSO (18,9%) kleiner.

In vergelijking met het schooljaar 2018-2019 telde West-Vlaanderen in het schooljaar 2019-2020 in twee onderwijsvormen minder leerlingen, namelijk in het BSO (-81 of -0,7%) en het DBSO (-37 of -2,3%). In het GSO was de toename in absolute termen het grootst (+406 of +1,7%); in relatieve termen was de toename het grootst in de OKAN (+211 of +29,6%). In Vlaanderen telde geen enkele onderwijsvorm minder leerlingen. Net als in West-Vlaanderen was de absolute toename in Vlaanderen het grootst in het GSO (+3.029 of +2,2%) en was de procentuele toename het grootst in de OKAN (+713 of +17,5%).

Figuur 4.4.4: Evolutie van het aantal West-Vlaamse laatstejaarsleerlingen in het secundair onderwijs naar onderwijsvorm en geslacht, 1 februari 2019 – 1 februari 2020.

Bron: Departement onderwijs en vorming van de Vlaamse Gemeenschap,
Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

In het schooljaar 2019-2020 zaten 11.940 West-Vlaamse leerlingen in het tweede leerjaar van de derde graad. Het ASO, TSO en BSO vertegenwoordigden respectievelijk 33,9%, 32% en 19% van deze West-Vlaamse laatstejaarsleerlingen.

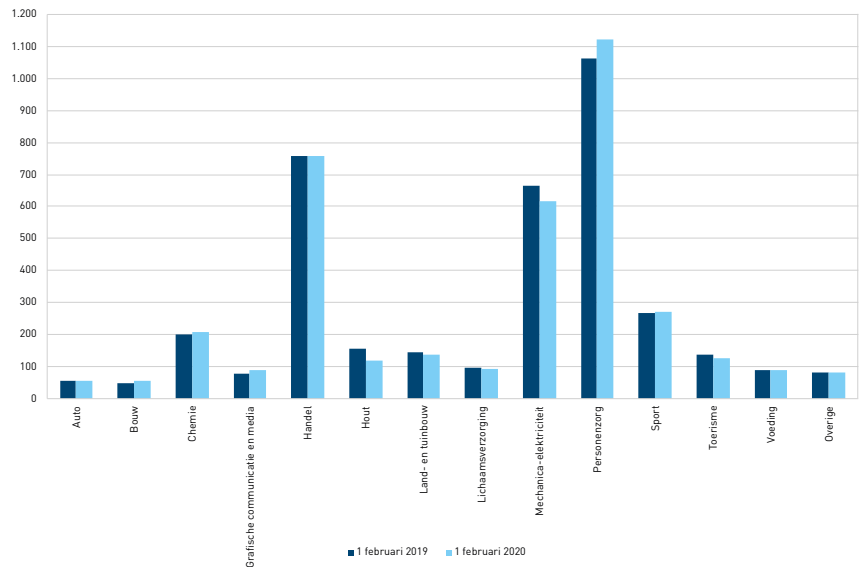
In het schooljaar 2019-2020 lag het aantal West-Vlaamse laatstejaarsleerlingen 1,2% lager dan in het schooljaar 2018-2019. Enkel de onderwijsvorm KSO (+23 leerlingen) kende een toename van laatstejaarsleerlingen in deze periode.

In het schooljaar 2019-2020 telde West-Vlaanderen meer jongens dan meisjes in het laatste jaar secundair onderwijs (51,9% ten opzichte van 48,1%). De jongens waren in de meerderheid in het DBSO (70%), TSO (55,3%) en BSO (54,6%), de meisjes in het KSO (63,6%) en ASO (59%).

Van de 3.815 West-Vlaamse laatstejaarsleerlingen in het TSO in het schooljaar 2019-2020 volgde het merendeel les in de richtingen personenverzorging (29,4%), handel (19,9%) en mechanica-elektriciteit (16,1%). Een aantal TSO-richtingen trekt bijna enkel jongens aan: auto (100%), mechanica-elektriciteit (97,1%), hout (96,6%) en bouw (94,4%). De richtingen lichaamsverzorging (98,8%) en personenverzorging (77,3%) tellen hoofdzakelijk meisjes.

Het schooljaar 2019-2020 telde minder laatstejaarsleerlingen dan het schooljaar 2018-2019 (-24 of -0,6%) binnen het TSO. De afnames in absolute termen waren het grootst in de richtingen mechanica-elektriciteit (-48 of -7,2%) en hout (-39 of -25%). De richting personenverzorging telde de grootste absolute toename (+59 of +5,5%). Verder waren er toenames in de richtingen grafische communicatie en media (+12 leerlingen), chemie (+8 leerlingen), bouw (+6 leerlingen), sport (+4 leerlingen) en voeding (+2 leerlingen).

Figuur 4.4.5: Evolutie van het aantal West-Vlaamse laatstejaarsleerlingen in het voltijds TSO naar studierichting en geslacht, 1 februari 2019 – 1 februari 2020.

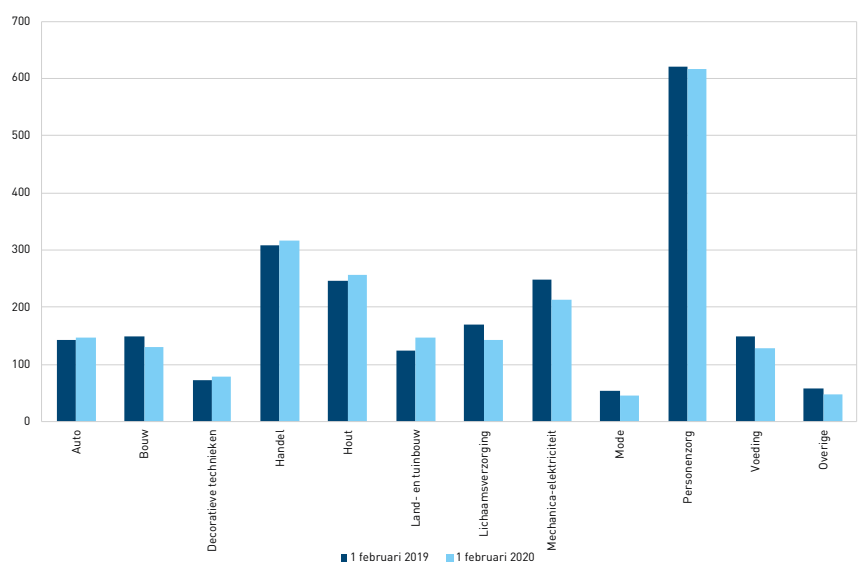

Bron: Departement onderwijs en vorming van de Vlaamse Gemeenschap, Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

Het merendeel van de 2.269 West-Vlaamse laatstejaarsleerlingen in het BSO in het schooljaar 2019-2020 volgde les in de richtingen personenverzorging (27,1%), handel (13,9%), hout (11,3%) en mechanica-elektriciteit (9,4%). Een aantal BSO-richtingen telt bijna uitsluitend jongens: auto (98,6%), hout (98,4%), mechanica-elektriciteit (97,2%) en bouw (89,3%). De richtingen lichaamsverzorging (94,4%), mode (88,9%) en personenverzorging (85,1%) zijn hoofdzakelijk in trek bij meisjes.

Het schooljaar 2019-2020 telde minder laatstejaarsleerlingen dan het schooljaar 2018-2019 (-71 of -3%). De absolute afnames waren het grootst in de richtingen mechanica-elektriciteit (-35 of -14,1%) en lichaamsverzorging (-26 of -15,4%). Bij de richting land- en tuinbouw was de toename in absolute termen het grootst (+23 of +18,5%).

Figuur 4.4.6: Evolutie van het aantal West-Vlaamse laatstejaarsleerlingen in het voltijds BSO naar studierichting en geslacht, 1 februari 2019 – 1 februari 2020.

Bron: Departement onderwijs en vorming van de Vlaamse Gemeenschap, Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

C. HOGER ONDERWIJS

De 38.977 inschrijvingen van West-Vlaamse studenten hoger onderwijs in het academiejaar 2019-2020 bestonden uit 58,7% inschrijvingen aan een hogeschool en 41,3% inschrijvingen aan een universiteit. Bij zowel de West-Vlaamse hogeschool- als universiteitsstudenten koos een meerderheid (respectievelijk 79,7% en 52,8%) voor een richting in de menswetenschappen. Van alle West-Vlaamse studenten hoger onderwijs studeerde 57,4% buiten West-Vlaanderen. Dit hoge uitstroompercentage kan hoofdzakelijk worden toegeschreven aan de hoge uitstroom van West-Vlaamse universiteitsstudenten, nl. 88,6%; als gevolg van het meer beperkte aanbod universitaire opleidingen. Omgekeerd woonde 27,7% van de studenten die in West-Vlaanderen hoger onderwijs volgden niet in West-Vlaanderen.

Tabel 4.4.2: Evolutie van het aantal inschrijvingen van West-Vlaamse en Vlaamse studenten hoger onderwijs, 30 september 2019 – 30 september 2020.

Woonplaats	30/09/2019	30/09/2020	Evolutie 2019-2020
West-Vlaanderen	36.357	38.977	+7,2%
- Hogescholen	20.255	22.890	+13%
- Universiteiten	16.102	16.087	-0,1%
Vlaams Gewest	214.350	232.358	+8,4%
- Hogescholen	112.389	127.404	+13,4%
- Universiteiten	101.961	104.954	+2,9%

Bron: Vlaamse overheid, Agentschap Hoger Onderwijs, Volwassenenonderwijs, Kwalificaties & Studietoelagen, Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

In het academiejaar 2019-2020 (telling op 30 september 2020) telde West-Vlaanderen 38.977 inschrijvingen van studenten in het hoger onderwijs. Hiervan was 58,7% een inschrijving aan een hogeschool en 41,3% een inschrijving aan een universiteit. In vergelijking met West-Vlaamse studenten studeerden Vlaamse studenten naar verhouding minder aan een hogeschool (54,8%) en meer aan een universiteit (45,2%).

Zo'n 16,8% van de Vlaamse studenten hoger onderwijs op 30 september 2020 woonde in West-Vlaanderen; bij de hogeschoolstudenten was dat 18% en bij de universiteitsstudenten 15,3%.

In vergelijking met het academiejaar 2018-2019 telde West-Vlaanderen in het academiejaar 2019-2020 opmerkelijk meer inschrijvingen van studenten hoger onderwijs (+7,2%). Deze toename kan worden toegeschreven aan de grote stijging bij de hogeschoolstudenten (+13%); bij de universiteitsstudenten was er een afname met 0,1%. Ook in Vlaanderen was er een grote toename aan hogeschoolstudenten (+13,4%). In tegenstelling tot West-Vlaanderen kende het aantal universiteitsstudenten in Vlaanderen wel een toename (+2,9%). Dit resulteerde in een stevige toename van het aantal inschrijvingen in het hoger onderwijs in Vlaanderen (+8,4%).

West-Vlaanderen telde in het academiejaar 2019-2020 meer inschrijvingen van vrouwelijke studenten (54,6%) dan van mannelijke (45,4%) in het hoger onderwijs. In Vlaanderen was het aandeel inschrijvingen van vrouwelijke studenten nog groter (55,1%). Dit overwicht aan inschrijvingen van vrouwelijke studenten is zowel in West-Vlaanderen als in Vlaanderen groter in de hogescholen (respectievelijk 55,3% en 56%) dan in de universiteiten (respectievelijk 53,7% en 54%).

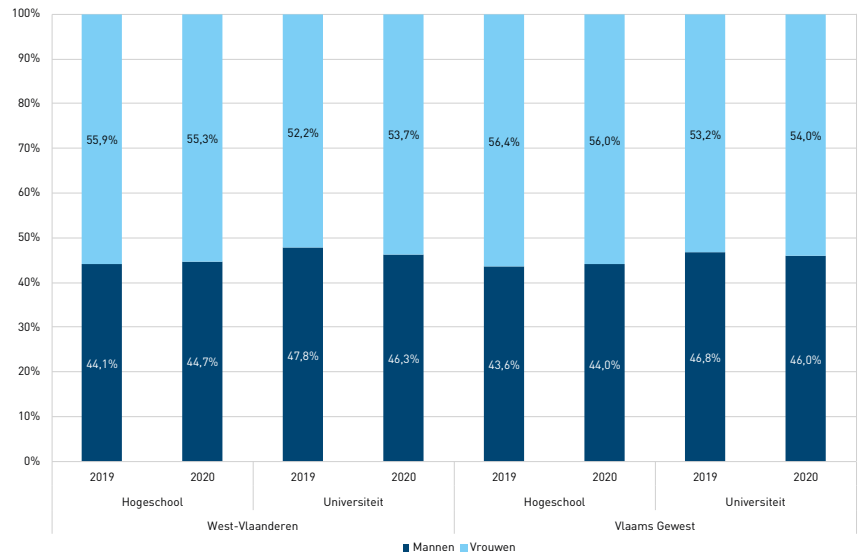
Tussen 30 september 2019 en 30 september 2020 steeg het aantal inschrijvingen bij mannelijke hogeschoolstudenten in zowel West-Vlaanderen als Vlaanderen in relatieve termen iets sterker dan bij vrouwen, in absolute termen is het andersom. Bij de universiteitsstudenten was er een afname in West-Vlaanderen van het aantal inschrijvingen bij mannen en een toename van het aantal inschrijvingen bij vrouwen. In Vlaanderen was er zowel bij mannen als vrouwen een toename van het aantal inschrijvingen aan een universiteit.

De studiegebieden met de grootste aantallen inschrijvingen aan West-Vlaamse hogeschoolstudenten binnen het academiejaar 2019-2020 waren handelswetenschappen en bedrijfskunde (31,3%), sociaal-agogisch werk (15,9%), industriële wetenschappen en technologie (15,4%), gezondheidszorg (14,9%) en onderwijs (12,8%).

De meerderheid (79,7%) van de West-Vlaamse hogeschoolstudenten volgde in het academiejaar 2019-2020 een richting in de menswetenschappen, 18,1% koos voor een richting in de exacte wetenschappen en 2,2% was ingeschreven voor een gecombineerd studiegebied.

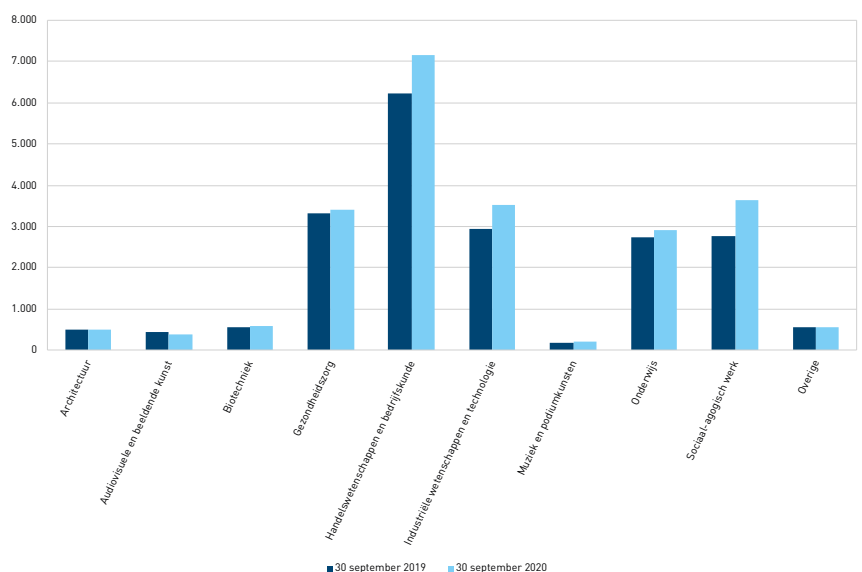
Tussen 30 september 2019 en 30 september 2020 steeg het aantal inschrijvingen in absolute termen het sterkst in de handelswetenschappen en bedrijfskunde (+936), in relatieve termen was dit in het studiegebied sociaal-agogisch werk (+31,4%). De absolute afnames zijn eerder beperkt, de voornaamste dalingen deden zich voor bij de studiegebieden audiovisuele en beeldende kunst (-44 inschrijvingen) en architectuur (-8 inschrijvingen).

Figuur 4.4.7: Evolutie van het aantal inschrijvingen van West-Vlaamse en Vlaamse hogeschool- en universiteitsstudenten naar geslacht, 30 september 2019 – 30 september 2020.

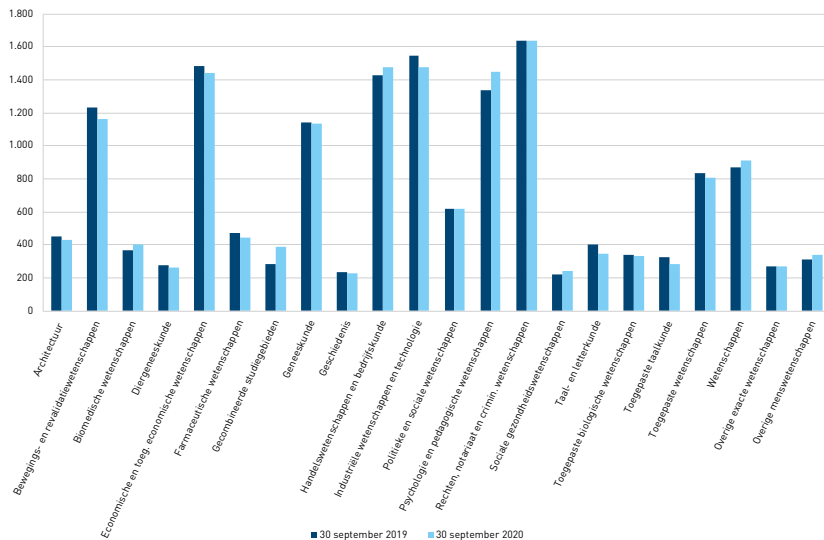
Bron: Vlaamse overheid, Agentschap Hoger Onderwijs, Volwassenenonderwijs, Kwalificaties & Studietoelagen, Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

Figuur 4.4.8: Evolutie van het aantal inschrijvingen van West-Vlaamse hogeschoolstudenten naar studiegebied, 30 september 2019 – 30 september 2020.

Bron: Vlaamse overheid, Agentschap Hoger Onderwijs, Volwassenenonderwijs, Kwalificaties & Studietoelagen, Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

Figuur 4.4.9: Evolutie van het aantal inschrijvingen van West-Vlaamse universiteitsstudenten naar studiegebied, 30 september 2019 – 30 september 2020.

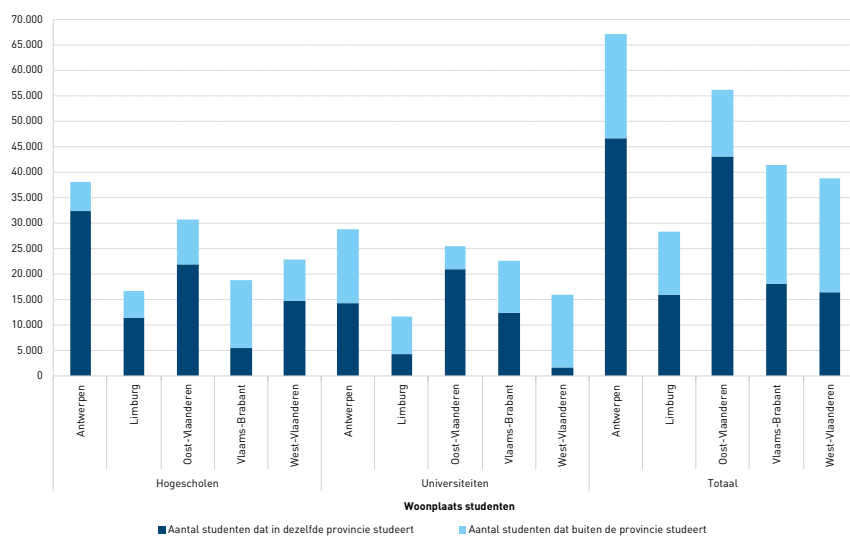
Bron: Vlaamse overheid, Agentschap Hoger Onderwijs, Volwassenenonderwijs, Kwalificaties & Studietoelagen, Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

In het academiejaar 2019-2020 telden de volgende studiegebieden de grootste aantallen aan inschrijvingen van West-Vlaamse universiteitsstudenten: rechten, notariaat en criminologische wetenschappen (10,2%), industriële wetenschappen en technologie (9,2%), handelswetenschappen en bedrijfskunde (9,2%), economische en toegepaste economische wetenschappen (9%), psychologie en pedagogische wetenschappen (9%), bewegings- en revalidatiewetenschappen (7,2%) en geneeskunde (7%).

Eind september 2020 was 52,8% van alle West-Vlaamse universiteitsstudenten ingeschreven in een richting in de menswetenschappen, volgde 44,8% een richting in de exacte wetenschappen en koos 2,4% voor een gecombineerd studiegebied.

Tussen 30 september 2019 en 30 september 2020 steeg het aantal inschrijvingen het meest in de richtingen psychologie en pedagogische wetenschappen (+116) en de gecombineerde studiegebieden (+106). De relatieve toename was eveneens het grootst in de gecombineerde studiegebieden (+37,6%). De richtingen industriële wetenschappen en technologie (-74 of -4,8%) en bewegings- en revalidatiewetenschappen (-73 of -5,9%) kenden de grootste absolute afnames op vlak van inschrijvingen.

Figuur 4.4.10: Aantal inschrijvingen van studenten naar woonplaats, opleidingsvorm en vestigingsplaats van de onderwijsinstelling, 30 september 2020.

Bron: Vlaamse overheid, Agentschap Hoger Onderwijs, Volwassenenonderwijs, Kwalificaties & Studietoelagen, Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

Van alle West-Vlaamse studenten hoger onderwijs in het academiejaar 2019-2020 studeerde 57,4% buiten West-Vlaanderen.

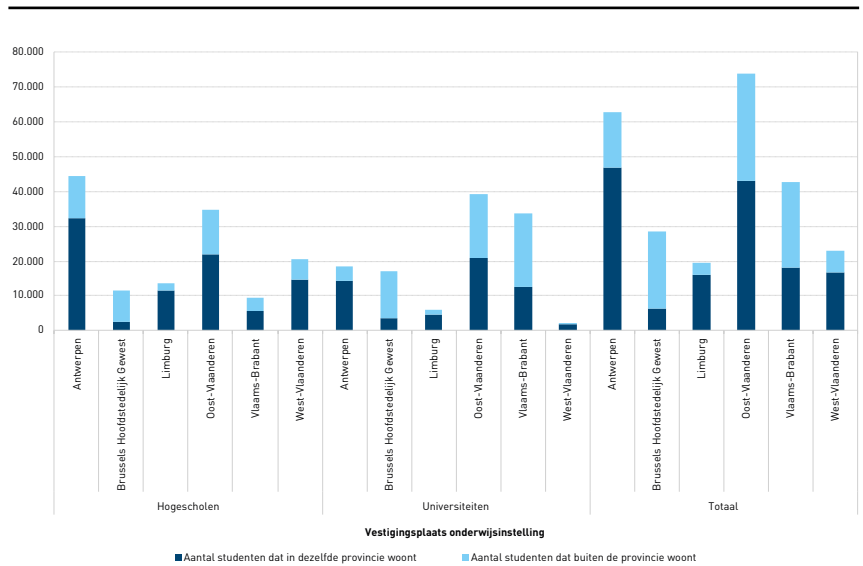
Dit hoge uitstroombepaalde – het hoogste van alle Vlaamse provincies – kan hoofdzakelijk worden toegeschreven aan de hoge uitstroom van de universiteitsstudenten. Als gevolg van het beperkte aanbod aan universitaire opleidingen in West-Vlaanderen volgden er 14.251 West-Vlaamse universiteitsstudenten (of 88,6%) les buiten West-Vlaanderen.

Bij de West-Vlaamse hogeschoolstudenten is de uitstroom kleiner (35,6%), dit is lager dan in Vlaams-Brabant (70,3%) maar nog steeds groter dan in Limburg (30,2%), Oost-Vlaanderen (28,3%) en Anwerpen (15,3%). Er waren 8.138 West-Vlaamse hogeschoolstudenten die in het academiejaar 2019-2020 buiten West-Vlaanderen studeerden.

In het academiejaar 2019-2020 woonde 72,3% van de studenten binnen het West-Vlaamse hoger onderwijs in de provincie West-Vlaanderen. De overige 27,7% is afkomstig van buiten West-Vlaanderen. Enkel bij de provincies Limburg (18,2%) en Antwerpen (25,5%) was er een lagere instroom.

De instroom aan universiteitsstudenten in West-Vlaanderen bedraagt 17,8% (397 studenten), dat van hogeschoolstudenten 28,7% (5.945 studenten). Dit lage instroompercentage van universiteitsstudenten voor West-Vlaanderen kan vooral worden toegeschreven aan het beperkte aanbod aan universitaire opleidingen. Het instroompercentage van universiteitsstudenten is het laagst in West-Vlaanderen (17,8%); in Antwerpen (21,5%) en Limburg (24,4%) blijft het instroompercentage beperkt tot minder dan een kwart. De instroom van hogeschoolstudenten was in Limburg (15,5%) en Antwerpen (27,2%) kleiner dan in West-Vlaanderen (28,7%).

Figuur 4.4.11: Aantal inschrijvingen van studenten naar vestigingsplaats van de onderwijsinstelling, opleidingsvorm en woonplaats, 30 september 2020.

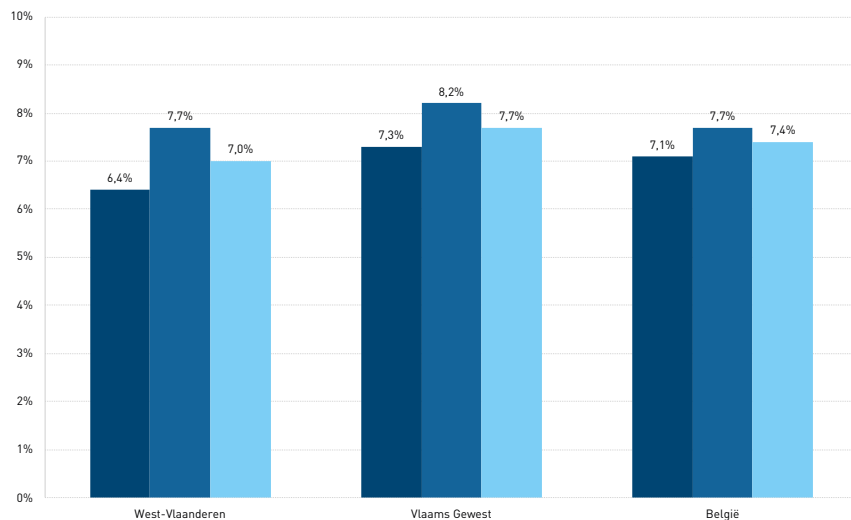

Bron: Vlaamse overheid, Agentschap Hoger Onderwijs, Volwassenenonderwijs, Kwalificaties & Studietoelagen, Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

D. LEVENSLANG LEREN

In 2020 volgde 7% van de West-Vlamingen tussen 25 en 64 jaar een opleiding, cursus of seminarie in het kader van levenslang leren. De participatiegraad ligt hoger bij vrouwen dan bij mannen.

Figuur 4.4.12: Deelname aan levenslang leren bij 25- tot 64-jarigen (a), West-Vlaanderen (b), Vlaams Gewest en België, 2020.

In 2020 nam in West-Vlaanderen 7% van de 25- tot 64-jarigen deel aan levenslang leren. Dit percentage ligt lager dan in België (7,4%) en in Vlaanderen (7,7%).

In zowel West-Vlaanderen, Vlaanderen als België was de participatie aan levenslang leren in 2020 groter bij vrouwen dan bij mannen. Het verschil in participatie tussen mannen (6,4%) en vrouwen (7,7%) is het grootst voor West-Vlaanderen.

(a) Percentage personen van 25-64 jaar dat tijdens de referentiemaand les volgde in het regulier onderwijs of dat heeft deelgenomen aan opleidingen buiten het regulier onderwijs (inclusief studenten in schoolvakantie).

(b) Cijfers voor West-Vlaanderen gebaseerd op een beperkt aantal waarnemingen.

Bron: FOD Economie (ADSEI), Enquête naar Arbeidskrachten, Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

Allochtoon

Origine buiten EU-15.

Arbeidsgehandicapte

Elk persoon met een diploma buitengewoon secundair onderwijs (BuSO) of buitengewoon lager onderwijs (BLO), elk persoon met een beperkte tot zeer beperkte arbeidsgeschiktheid of een persoon die door het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap (het Vlaams Fonds) erkend is als persoon met een handicap inzake tewerkstelling.

EU-15

België, Duitsland, Oostenrijk, Denemarken, Spanje, Finland, Frankrijk, Verenigd Koninkrijk, Luxemburg, Griekenland, Ierland, Portugal, Zweden, Italië en Nederland.

EU-13

Bulgarije, Cyprus, Estland, Hongarije, Letland, Litouwen, Malta, Polen, Roemenië, Slovenië, Slowakije, Tsjechië en Kroatië.

Gedetacheerden

Personen die in jaar x minstens één dag in België gemeld waren via een Limosa-aangifte. Deze Limosa-aangifte is sinds 2007 verplicht voor werkgevers die een werknemer tijdelijk of deeltijds naar België detacheren om er te werken. Het gaat dus om werknemers die gewoonlijk in een ander land dan België werken of zijn aangeworven in een ander land dan België. Voor zelfstandigen is een melding vereist wanneer die tijdelijk een zelfstandige activiteit in België komen uitoefenen, maar er niet permanent verblijven. Sommige categorieën van personen zijn vrijgesteld van het doen van de aangifte gezien de aard of de korte duur van de in België verrichte activiteiten (bvb artiesten, sportlui, internationaal vervoer, diplomaten, overheids-personeel, wetenschappers, deelname aan een wetenschappelijke congressen ...).

Vanaf 1 januari 2019 wordt de Limosa-meldingsplicht voor gedetacheerde zelfstandigen beperkt tot een aantal risicosectoren, namelijk bouwactiviteiten, activiteiten in de vleessector en schoonmaakactiviteiten.

Grensarbeid

De regionale verdeling van de grensarbeiders gebeurt bij het RIZIV op basis van de plaats waar ze ingeschreven zijn in het ziekenfonds. In de praktijk blijkt dat heel wat Franse grensarbeiders die in West-Vlaanderen werken, in Wallonië ingeschreven zijn in een ziekenfonds, wellicht omwille van de taal. Dit fenomeen leidt tot een onderschatting van het aantal Franse grensarbeiders in West-Vlaanderen volgens de RIZIV-cijfers. Vanaf 2010 wordt in de statistieken geen onderscheid meer gemaakt tussen bezoldigde en zelfstandige grensarbeiders.

Wat betreft inkomende pendel zijn er een aantal verschillen tussen de statistieken van de Vlaamse Arbeidsrekening (VAR) en de RIZIV-statistieken. Zo vertrekken de VAR-statistieken rechtstreeks van de aangiftes bij RSZ en RSZPPO. Deze aangiftes bij RSZ en RSZPPO hebben betrekking op jaargemiddelden, terwijl de RIZIV-statistieken de toestand op 30 juni weergeven. Daarnaast kunnen werknemers wel nog ingeschreven zijn bij het RIZIV, terwijl ze bij de RSZ en RSZPPO niet meegeteld worden omwille van bijvoorbeeld loopbaanonderbreking of uitdiensttreding.

Help(st)er

Elke persoon die in België een zelfstandige in de uitoefening van zijn of haar beroep bijstaat of vervangt, zonder dat zij door een arbeids-overeenkomst met elkaar verbonden zijn. Deze persoon valt onder de toepassing van het sociaal statuut van de zelfstandigen.

Hoger onderwijs

Aantal inschrijvingen van studenten met een diplomacontract in een instelling van het hoger onderwijs (hogeschool of universiteit) in het desbetreffende academiejaar. Eén student kan meerdere inschrijvingen hebben in het hoger onderwijs. In voorgaande edities van deze publicatie werd gesproken over aantal studenten hoger onderwijs, maar correcter is te spreken over het aantal inschrijvingen van studenten hoger onderwijs.

Hooggeschoold

Diploma hoger beroepsonderwijs, professionele en academische bachelor of master.

Definities en methodologie

Inkomende pendelintensiteit

Het aantal loontrekkenden dat vanuit een andere regio komt werken in regio X ten opzichte van het totale aantal loontrekkenden dat in regio X werkt.

Jobratio

Deze indicator geeft het totale jobaanbod weer in verhouding tot de bevolking op beroepsactieve leeftijd en wordt uitgedrukt als het aantal jobs voor loontrekkenden, zelfstandigen (in hoofd- en bijberoep en na pensioen) en helpers (in hoofd- en bijberoep en na pensioen) in regio X per 100 inwoners tussen 15 en 64 jaar in regio X.

Kansengroepen

Groepen die op de arbeidsmarkt ofwel ondervertegenwoordigd zijn in de werkzaamheid ofwel oververtegenwoordigd in de werkloosheid (ofwel beide). VESOC definieert kansengroepen als "groepen waarbij de werkzaamheidsgraad (het aandeel van de personen uit de betrokken categorie op beroepsactieve leeftijd (15-64 jaar) die effectief werken, uitgedrukt in percentages) lager ligt dan gemiddeld bij de Vlaamse beroepsbevolking". Aangezien we in onze analyse tot op het niveau van arrondissementen werken, is de berekening van dergelijke graden niet mogelijk. Daarom worden kansengroepen in deze publicatie bepaald door te kijken welke groepen oververtegenwoordigd zijn in de werkloosheidscijfers ten opzichte van het Vlaamse Gewest.

Kortgeschoold

Diploma lager onderwijs, 1ste en 2de graad secundair onderwijs, middenstandopleiding of deeltijds beroepssecundair onderwijs.

Laatstejaarsleerlingen

Leerlingen in het tweede jaar van de derde graad secundair onderwijs. Hoewel er in het BSO en het TSO een mogelijkheid bestaat om in deze laatste graad nog een derde jaar (of zelfs vierde jaar) te volgen, worden in deze publicatie enkel de leerlingen uit het tweede jaar beschouwd. Voor het DBSO worden alle leerlingen meegeteld aangezien het voor deze heterogene groep moeilijk is om de laatstejaarsleerlingen te definiëren.

Levenslang leren

De participatiegraden aan levenslang leren worden berekend aan de hand van de resultaten van de Enquête naar Arbeidskrachten (EAK) die voor België georganiseerd wordt door de FOD Economie (ADSEI). Het gaat om het percentage personen van 25-64 jaar dat tijdens de referentiemaand les volgde in het regulier onderwijs (inclusief leercontract en sociale promotie,

inclusief studenten in schoolvakantie) of dat heeft deelgenomen aan opleidingen (cursussen, seminaries, conferenties, ...) buiten het regulier onderwijssysteem. In 2017 werd de EAK grondig hervormd wat zorgde voor een breuk in de resultaten; de cijfers volgens de oude methode zijn bijgevolg niet meer vergelijkbaar met deze volgens de nieuwe methode. De cijfers voor West-Vlaanderen moeten met enige voorzichtigheid geïnterpreteerd worden omdat ze gebaseerd zijn op een beperkt aantal waarnemingen.

Middengeschoold

Diploma derde graad secundair of vierde graad beroepssecundair onderwijs.

Niet-Belg

Beschikt niet over de Belgische nationaliteit. Ter verduidelijking: het begrip niet-Belg (nationaliteit) mag niet verward worden met het begrip allochtoon (origine).

Niet-werkende werkzoekenden (nwwz)

De werkzoekenden met werkloosheidsuitkeringsaanvraag (WZUA), de jongeren in beroepsinschakelingstijd, de andere verplicht ingeschreven niet-werkende werkzoekenden en de vrij ingeschreven niet-werkende werkzoekenden.

Ondernemersgraad

Het aantal zelfstandigen en helpers naar woonplaats ten opzichte van de bevolking van 15 tot 64 jaar.

Oudere werklozen

Doorheen de jaren werden de voorwaarden voor oudere werklozen om zich te laten uitschrijven als werkzoekende, zonder hierbij het recht op een uitkering te verliezen, steeds strenger. Vanaf 1 juli 2002 kon iedereen vanaf de leeftijd van 58 jaar van deze maxi-vrijstelling genieten of indien men minstens 50 jaar is én een beroepsverleden heeft van minstens 38 jaar als loontrekkende én minstens 1 jaar werkloos is. In 2013 werd de leeftijds-grens opgetrokken van 58 jaar naar 60 jaar. Wie op 31 december 2014 deze maxi-vrijstelling genoot, behoudt de vrijstelling, en wie aan de voorwaarden voldoet, kan de maxi-vrijstelling nog aanvragen. Ook wie op 31 december 2014 jonger was dan 60 jaar (maar ouder dan 58 jaar) én een beroepsverleden heeft van minstens 38 jaar als loontrekkende én minstens 1 jaar werkloos is, kan de maxi-vrijstelling nog aanvragen.

Vanaf 1 januari 2015 zijn oudere werklozen vanaf de leeftijd van 60 jaar onderworpen aan de verplichting van aangepaste beschikbaarheid. Dit betekent dat ze niet meer actief naar werk moeten zoeken, niet meer onderworpen worden aan de procedure voor de activering van het zoekgedrag naar werk en niet meer in het bezit moeten zijn van een controlekaart. Deze arbeidsgeschiedte werklozen zijn wel nog verplicht om ingeschreven te blijven als werkzoekende, beschikbaar te zijn voor de arbeidsmarkt, in België te verblijven, mee te werken aan aangepaste begeleiding die wordt voorgesteld door de VDAB en zich bij de VDAB aan te melden wanneer die hiertoe oproept, geen aangeboden betrekking te weigeren en geen betrekking te verlaten zonder geldige reden. Oudere werklozen van 60 jaar en ouder en met een beroepsverleden van 40 jaar kunnen van deze verplichting van aangepaste beschikbaarheid worden vrijgesteld. Vanaf 2016 werden beide voorwaarden telkens met één jaar opgetrokken. In 2019 moet een oudere werkloze 64 jaar of ouder zijn en een beroepsverleden hebben van 44 jaar; in 2020 zal dat 65 jaar zijn met een beroepsverleden van 44 jaar.

Al deze maatregelen hebben geleid tot een geleidelijke uitstroom van gepensioneerde 50-plussers en een grote instroom van werkloze 50-plussers in de niet-werkende werkzoekendencijfers.

Pendelsaldo

Saldo van in- en uitgaande pendel.

Scholingsgraad

Bevolking volgens niveau van het hoogst behaalde diploma ten opzichte van de totale bevolking, al dan niet ingedeeld naar geslacht. Er wordt onderscheid gemaakt tussen laaggeschoolden (hoogstens diploma lager secundair onderwijs), middengeschoolden (secundair onderwijs afgerond) en hoggeschoolden (diploma hoger onderwijs).

Secundair onderwijs

Het gewoon secundair onderwijs (SO) bestaat meestal uit zes leerjaren ingedeeld in drie graden van twee leerjaren. De eerste graad krijgt de term gemeenschappelijk secundair onderwijs (GSO). Vanaf de tweede graad worden vier onderwijsvormen onderscheiden: Algemeen, Beroeps, Kunst en Technisch secundair onderwijs (respectievelijk ASO, BSO, KSO en TSO). In het BSO en TSO is het

mogelijk om binnen de derde graad nog een derde jaar te volgen om zich voor te bereiden op het hoger onderwijs of om zich te specialiseren. Voor bepaalde specialisaties in het beroepsonderwijs bestaat er zelfs een vierde graad.

Voor jongeren vanaf de leeftijd van 15 of 16 jaar bestaat de mogelijkheid om over te stappen naar een deeltijds systeem. De belangrijkste groep hierin zijn de opleidingen in het deeltijds beroepssecundair onderwijs (DBSO). In het DBSO volgen de leerlingen 15 lessen per week, die aangevuld worden met een tewerkstelling die bij voorkeur aansluit bij de gevolgde opleiding.

Jongeren van 13 tot 21 jaar met een handicap of met leer- of opvoedingsmoeilijkheden kunnen daarnaast terecht in het buitengewoon secundair onderwijs (BuSO). De structuur van het BuSO bestaat niet uit graden maar opleidingsvormen, afhankelijk van de doelstellingen die men nastreeft.

De laatste categorie bevat de leerlingen uit de onthaalklas voor anderstalige nieuwkomers (OKAN). Deze onthaalklassen werden opgericht om anderstalige leerlingen te helpen zich in te passen in het Vlaams secundair onderwijs.

Startersratio

Aantal startende zelfstandigen en helpers in verhouding tot het aantal actieve zelfstandigen en helpers.

Stopzettingsratio

Aantal zelfstandigen en helpers dat de activiteiten stopzet in verhouding tot het aantal actieve zelfstandigen en helpers.

Uitgaande pendelintensiteit

Het aantal loontrekkenden dat vanuit regio X gaat werken in een andere regio ten opzichte van het totale aantal loontrekkenden dat in regio X woont.

Vacatures

Omdat één interim-vacature kan leiden tot een reeks opeenvolgende interim-opdrachten of doorgegeven kan worden via meerdere interim-kantoren, verwijderde de VDAB de interim-vacatures uit het Normaal Economisch Circuit (NEC) en uit haar analyses.

Wegens te grote niet-conjunctuurgerelateerde schommelingen worden de vacatures voor

studentenjobs vanaf 1 januari 2014 niet meer meegeteld in het Normaal Economisch Circuit (zonder uitzendopdrachten). Bovendien worden vanaf 1 januari 2015 in de statistieken enkel die vacatures meegenomen die rechtstreeks aan de VDAB worden gemeld. Door een doorgedreven samenwerking en data-uitwisseling met bedrijven was het aantal vacatures die via wervings- en selectiekantoren wordt gemeld immers sterk toegenomen. Om een beter beeld te krijgen van de reële arbeidsmarktevoluties worden deze vacatures daarom buiten beschouwing gelaten.

Naar aanleiding van bovenstaande wijzigingen werden alle vacaturecijfers herberekend waardoor een nieuwe tijdreeks met vergelijkbare cijfers werd verkregen.

Wijzigingen in het aantal openstaande of ontvangen vacatures bij één of meerdere grote bedrijven kunnen aanzienlijke schommelingen in de statistiek veroorzaken.

Werkloosheidsdruk

Aantal niet-werkende werkzoekenden inclusief oudere werklozen in verhouding tot de bevolking op beroepsactieve leeftijd (18-64 jaar).

Zelfstandige

Iedere natuurlijke persoon die een beroepsbezigheid uitoefent zonder hiervoor door een arbeids-overeenkomst of een statuut gebonden te zijn.

Zelfstandige in bijberoep

Een zelfstandige waarvan de beroepsactiviteit als zelfstandige gelijktijdig wordt uitgeoefend met een andere, gewoonlijke en hoofdzakelijke beroepsbezigheid onder gezag.

Zelfstandige in hoofdberoep

Een zelfstandige waarvan de beroepsactiviteit als zelfstandige de voornaamste of enige beroepsbezigheid is.

5

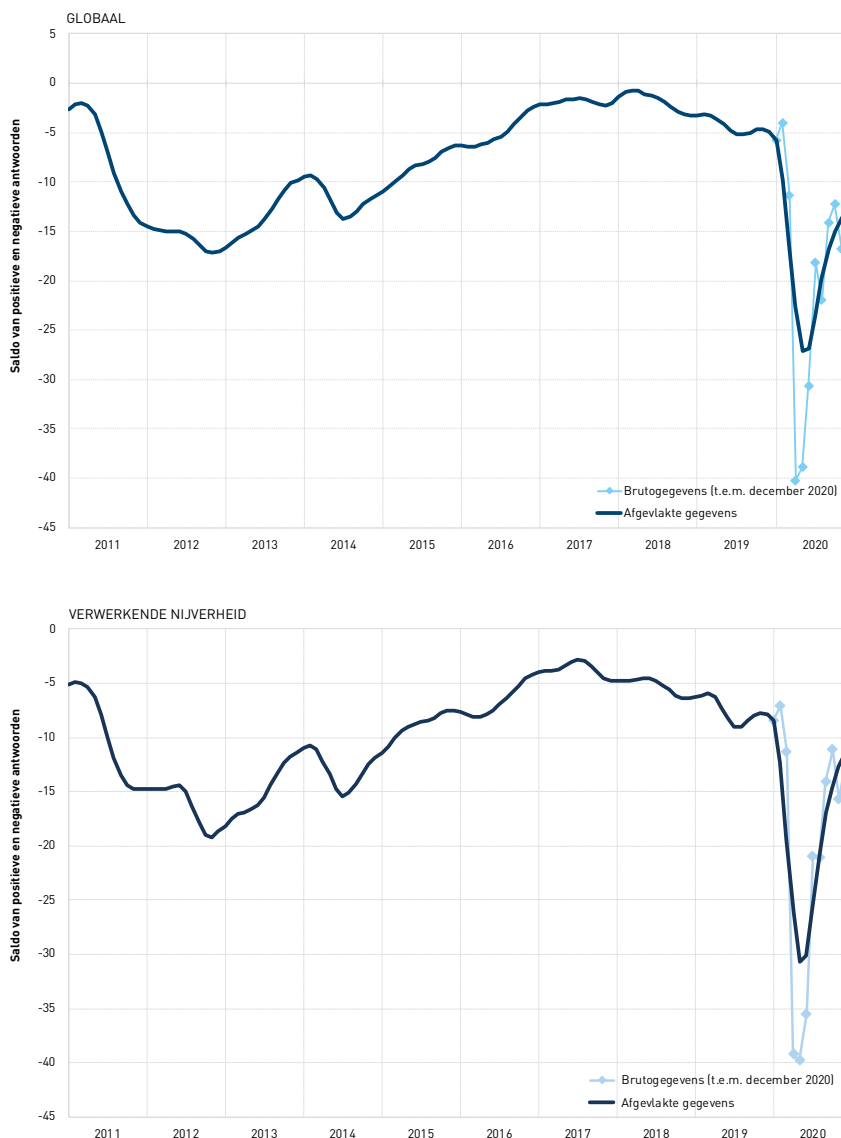
Indicatoren van economische activiteit

1. Conjunctuur
2. Omzet en investeringen
3. Verloop van de ondernemingen
4. Onderzoek en ontwikkeling

1. CONJUNCTUUR

Sinds januari 2020 was de synthetische conjunctuurcurve in West-Vlaanderen steil neerwaarts gericht tot het dieptepunt in de maand mei als gevolg van de COVID-19-crisis. De daarop volgende maanden kenmerkten zich door een lichte verbetering die zich doorzette tot in december 2020. Ook de eerste maanden van 2021 zette deze positieve tendens zich verder. Voor elke sector lag de afgevlakte curve voor december 2020 sterk lager dan in december 2019. Vooral de handel en de dienstverlening aan bedrijven kenden een enorme daling.

Figuur 5.1.1: Conjunctuurcurven voor West-Vlaanderen, 2011-2020.

Globaal

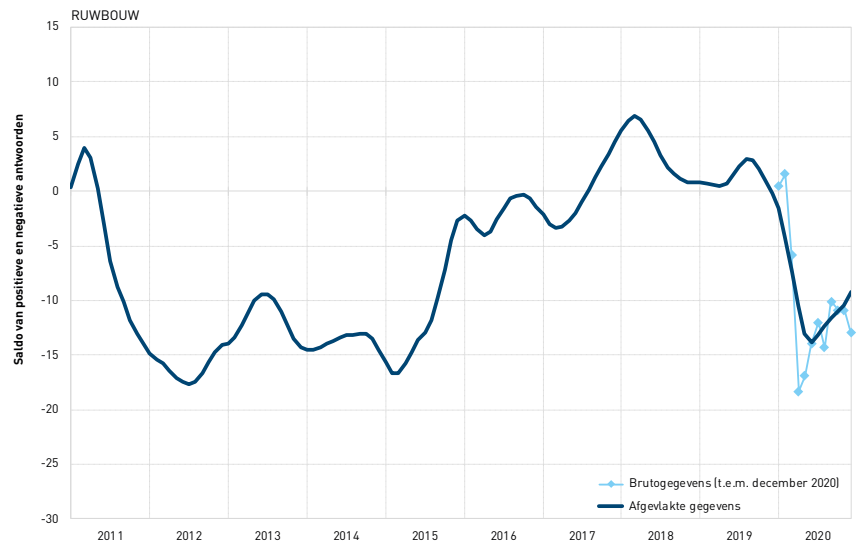
Door de COVID-19-crisis en de maatregelen om de verspreiding van het virus in te dijken vertoonden de brutowaarden vanaf maart 2020 sterke afnames tot een dieptepunt in de maand mei. In de maanden die daarop volgen was er een verbetering zichtbaar en deze zette zich door tot december 2020, waardoor uiteindelijk de afgevlakte curve 7,7 punt lager lag dan in december 2019. In de eerste maanden van 2021 zette de positieve tendens zich voort en was een duidelijk herstel in het vertrouwen zichtbaar.

Verwerkende nijverheid

In het eerste kwartaal van 2019 evolueerde de afgevlakte curve positief, maar van april tot en met augustus 2019 was de curve neerwaarts gericht. In de drie daaropvolgende maanden was er een lichte verbetering, maar volgde in december 2019 opnieuw een daling. Net zoals bij de globale curve was er in 2020 een steile daling tot de maand mei waarna er een keerpunt volgde. In de daaropvolgende maanden was de afgevlakte curve opwaarts gericht. De afgevlakte curve van de verwerkende nijverheid lag in december 2020 3,4 punt lager dan in december 2019.

Ruwbouw

De curve voor de ruwbouw was vanaf september 2019 neerwaarts gericht en ten gevolge van de COVID-19-crisis was er een sterke daling tot in de maand juni 2020 die het dieptepunt inhield. In de daaropvolgende maanden is er een herstel zichtbaar. Eind 2020 lag de afgevlakte curve voor de ruwbouw 9 punten lager dan eind 2019.

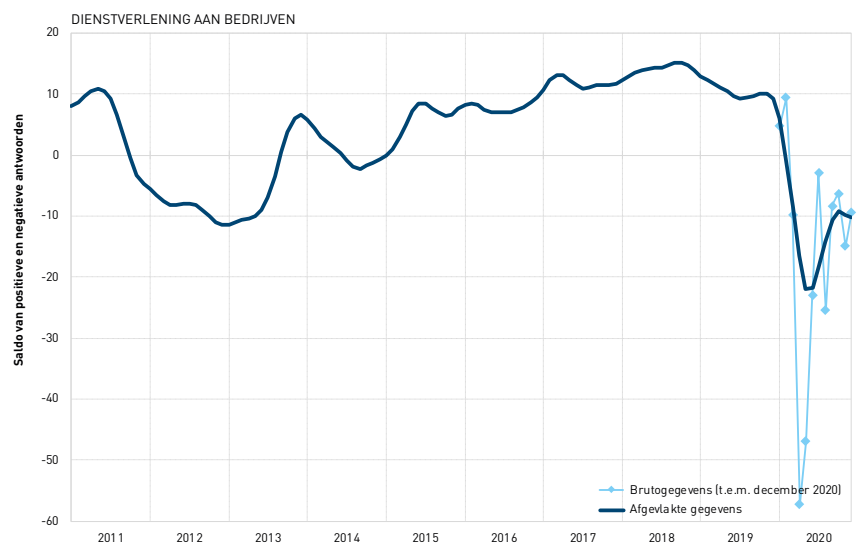
Handel

De afgevlakte curve van de handel die sinds november 2019 opwaarts gericht was kende in 2020 een sterk dalend verloop. Deze dalende trend zette zich het ganse jaar 2020 door. De afgevlakte curve van de handel lag in december 2020 met wel 25,4 punten lager dan in december 2019. Er was dan ook een enorme impact op de handel door de opgelegde maatregelen om de verspreiding van het virus in te dijken. In de maand december werd het dieptepunt bereikt; in januari 2021 was er een lichte verbetering.

Dienstverlening aan bedrijven

De curve van de dienstverlening aan bedrijven kende een gelijkaardig verloop als de globale curve voor 2020 en evolueerde negatief tot en met mei 2020. In de daaropvolgende maanden toonde de afgevlakte curve een verbetering, maar in de maanden november en december was er opnieuw een negatieve evolutie en lag de waarde in december 2020 19,4 punten lager dan in december 2019.

Bron: NBB, Conjuncturenquêtes bij de bedrijven, Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

2. OMZET EN INVESTERINGEN

De COVID-19-crisis had logischerwijs gevolgen voor de omzet en de investeringen voor het jaar 2020. In de periode 2019-2020 nam de omzet van ondernemingen met zetel in West-Vlaanderen af met 5,7% tot 98,4 miljard euro. In dezelfde periode kenden de investeringen van West-Vlaamse ondernemingen een sterke klap en daalden met 13,9% tot 4,3 miljard euro.

Tabel 5.2.1: Evolutie van de omzet (in miljard euro) in West-Vlaanderen, het Vlaamse Gewest en België, 2019-2020 [a].

	2019	2020	Evolutie 2019-2020
West-Vlaanderen	104,3	98,4	-5,7%
Vlaams Gewest	647,2	603,0	-6,8%
België	1.319,5	1.204,1	-8,7%

[a] Berekend op basis van kwartaalcijfers.

Bron: FOD Economie (ADSEI), Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

In 2020 realiseerden de ondernemingen met zetel in West-Vlaanderen samen 98,4 miljard euro omzet. De omzet in West-Vlaanderen daalde in de periode 2019-2020 minder sterk dan in Vlaanderen (respectievelijk -5,7% en -6,8%). Het West-Vlaamse aandeel in de omzet van het Vlaams Gewest steeg van 16,1% tot 16,3%. In sommige sectoren, zoals reisbureaus, kleinhandel, horeca, luchtvaart of cultuur liep het omzetverlies enorm op. Ook voor 2021 wordt nog steeds een grote impact op de omzet verwacht.

Tabel 5.2.2: Evolutie van de investeringen (in miljard euro) in West-Vlaanderen, het Vlaamse Gewest en België, 2019-2020 [a].

	2019	2020	Evolutie 2019-2020
West-Vlaanderen	4,9	4,3	-13,9%
Vlaams Gewest	24,9	23,1	-7,3%
België	41,2	36,8	-10,6%

[a] Berekend op basis van kwartaalcijfers.

Bron: FOD Economie (ADSEI), Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

In 2019 investeerden de ondernemingen met zetel in West-Vlaanderen 4,9 miljard euro, in 2020 was dit gedaald tot 4,3 miljard. De coronacrisis zorgt voor een bruuske rem op de investeringsjiver bij de ondernemers. Veel bedrijven stelden hun investeringsplannen voor 2020 uit. In West-Vlaanderen daalden in de periode 2019-2020 de investeringen veel sterker dan in het Vlaams Gewest. Het aandeel van West-Vlaanderen in het Vlaamse cijfer daalde hierdoor van 19,8% tot 18,4%. De FOD Economie geeft in haar analyse rond de economische impact van het coronavirus aan dat de vooruitzichten voor investeringen er voor 2021 niet op verbeteren en dit vooral in bedrijven met minder dan 50 werknemers. Het feit dat West-Vlaanderen relatief meer kmo's telt dan gemiddeld in het Vlaamse Gewest speelt dan ook een rol in de sterke afname van de investeringen.

3. VERLOOP VAN DE ONDERNEMINGEN

A. ACTIEVE, OPPERICHTE EN VERDWENEN ONDERNEMINGEN

Op 31 december 2020 telde West-Vlaanderen 131.583 actieve ondernemingen of 20,4% van het Vlaamse totaal. De oprichtings-, uittredings-, turbulentie- en nettogroeiratio waren in West-Vlaanderen kleiner dan in Vlaanderen en België. In de periode 2015-2020 steeg het aantal opgerichte ondernemingen in West-Vlaanderen (+18,8%) minder sterk dan in Vlaanderen (+26,1%) en België (+28,4%). In 2020 verdwenen in West-Vlaanderen 21,6% meer ondernemingen dan in 2015; dit is meer dan in België (+5,4%) en Vlaanderen (+17,9%).

De toename van het aantal actieve ondernemingen tussen eind 2019 en eind 2020 was in West-Vlaanderen iets kleiner dan in België en Vlaanderen. Het West-Vlaamse aandeel in het Vlaamse totaal daalde hierdoor miniem van 20,5% in 2019 naar 20,4% in 2020.

West-Vlaanderen en het Vlaams Gewest kenden een gelijkaardige daling van het aantal opgerichte ondernemingen. Enkel België liet een zeer lichte stijging optekenen (+0,3%). Het aandeel van West-Vlaanderen in het Vlaamse totaal daalde net zoals bij de actieve ondernemingen zeer miniem van 17,8% in 2019 naar 17,7% in 2020.

De afname van het aantal verdwenen ondernemingen was in West-Vlaanderen (-5,3%) iets groter dan in Vlaanderen (-3,4%) voor de periode 2019-2020. De afname was het grootst in België (-9,3%). Het West-Vlaamse aandeel in het Vlaamse totaal daalde van 19% naar 18,6%.

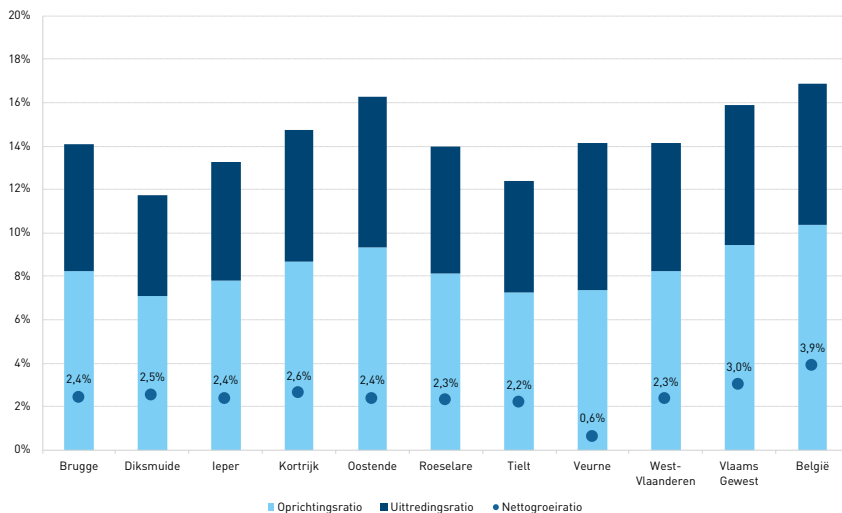
Tabel 5.3.1: Evolutie van het aantal actieve, opgerichte en verdwenen ondernemingen, West-Vlaanderen, Vlaams Gewest en België, 2019-2020 (a).

	2019	2020	Evolutie 2019-2020
West-Vlaanderen			
- Actief	126.831	131.583	+3,7%
- Opgericht	11.988	10.813	-9,8%
- Verdwenen	8.202	7.764	-5,3%
Vlaams Gewest			
- Actief	617.687	646.599	+4,7%
- Opgericht	67.391	61.052	-9,4%
- Verdwenen	43.206	41.721	-3,4%
België			
- Actief	989.255	1.029.074	+4,0%
- Opgericht	106.369	106.655	+0,3%
- Verdwenen	73.644	66.791	-9,3%

(a) Berekend op basis van maandcijfers.

Bron: FOD Economie (ADSEI), Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

Figuur 5.3.1: Verloop van de ondernemingen, arrondissementen van West-Vlaanderen, Vlaams Gewest en België, 2020 (a).

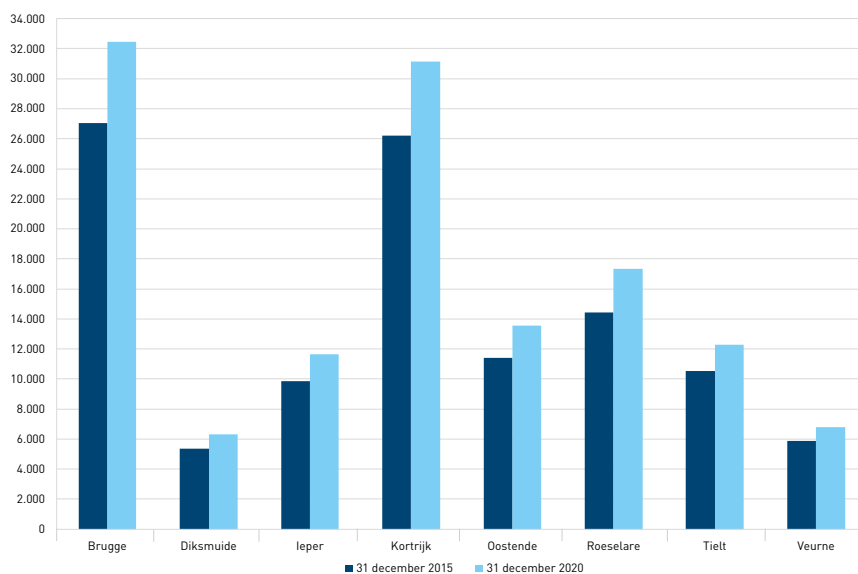
In 2020 was de oprichtingsratio in West-Vlaanderen (8,2%) kleiner dan gemiddeld in België (10,4%) en Vlaanderen (9,4%). Ook de uittrappingsratio was in West-Vlaanderen (5,9%) kleiner dan het Vlaamse (6,5%) en Belgische (6,5%) cijfer, waardoor ook de turbulentie kleiner was (14,1% ten opzichte van respectievelijk 15,9% en 16,9%). De nettogroeiratio was in West-Vlaanderen (2,3%) kleiner dan het Vlaamse (3,0%) en Belgische (3,9%) gemiddelde.

Binnen West-Vlaanderen was in 2020 zowel de oprichtings- als uittrappingsratio, en bijgevolg ook de turbulentie, het grootst in Oostende (dit was ook het geval in 2019). In Diksmuide was zowel de oprichtings- als uittrappingsratio, en bijgevolg ook de turbulentie, het kleinst (in 2019 was dit in Tielt). In Kortrijk lag de nettogroeiratio het verst boven het West-Vlaamse gemiddelde; in Veurne was de nettogroeiratio het kleinst.

(a) Berekend op basis van maandcijfers.

Bron: FOD Economie (ADSEI), Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

Figuur 5.3.2: Evolutie van het aantal actieve ondernemingen, arrondissementen van West-Vlaanderen, 31 december 2015 – 31 december 2020 (a).

Bijna de helft van alle actieve ondernemingen in West-Vlaanderen op 31 december 2020 bevond zich in Brugge (24,7%) en Kortrijk (23,7%). Onderaan de rangschikking vinden we Diksmuide (4,8%) en Veurne (5,2%).

In de periode 2015-2020 steeg het aantal actieve ondernemingen in West-Vlaanderen (+18,8%) minder sterk dan gemiddeld in België (+20,4%) en Vlaanderen (+23,3%). Elk West-Vlaams arrondissement telde in 2020 meer actieve ondernemingen dan in 2015. In absolute termen was de toename het grootst in Brugge (+5.408 of +20,0%) en Kortrijk (+4.950 of +18,9%), in relatieve termen was de toename het grootst in Roeselare (+2.937 of +20,4%). In Veurne (+923 of +15,7%) was de toename in absolute en relatieve termen het kleinst.

(a) Berekend op basis van maandcijfers.

Bron: FOD Economie (ADSEI), Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

Van alle in 2020 in West-Vlaanderen opgerichte ondernemingen vinden we 25,0% in Kortrijk en 24,8% in Brugge. In Veurne (4,6%) en Diksmuide (4,2%) is het aantal opgerichte ondernemingen het kleinst.

In 2020 werden in West-Vlaanderen 18,8% meer ondernemingen opgericht dan in 2015; in Vlaanderen en België was de toename nog groter (+26,1% en +28,4%). In West-Vlaanderen werden in elk arrondissement in 2020 meer ondernemingen opgericht dan in 2015. In absolute termen was het verschil inzake oprichtingen tussen 2015 en 2020 het grootst in Kortrijk (+446 of +19,8%), procentueel was de toename het grootst in Ieper (+180 of +24,7%). In de periode 2015-2020 was de toename van het aantal oprichtingen in zowel absolute als relatieve termen het kleinst in Veurne (+42 of +9,1%).

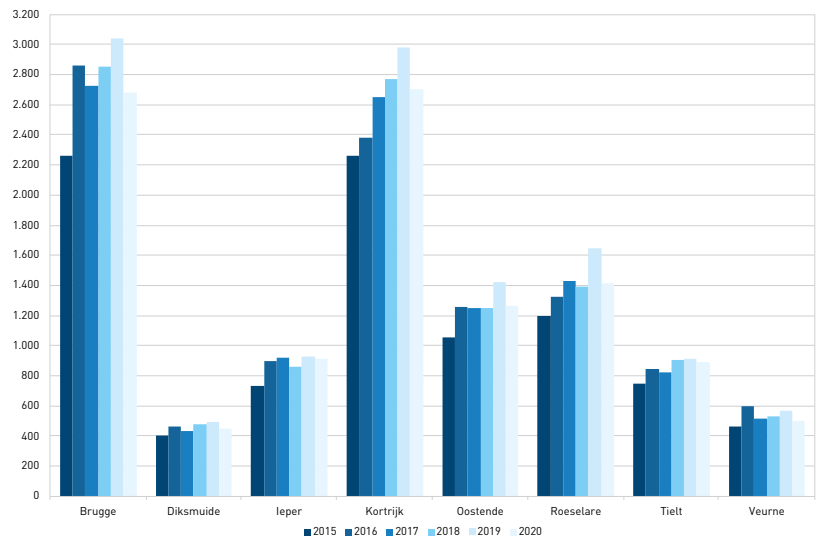
Als we 2020 vergelijken met 2015, vergelijken we twee tijdstippen. Het is echter ook interessant om naar de evolutie in de tussenliggende jaren te kijken. Daaruit blijkt dat we niet van een geleidelijke toename van het aantal oprichtingen kunnen spreken. Zo was er in de periode 2014-2015 in alle West-Vlaamse arrondissementen, Vlaanderen en België een afname. In de daaropvolgende jaren was er in West-Vlaanderen, Vlaanderen en België telkens een toename op jaarbasis. Ook Kortrijk volgde deze trend, bij de overige West-Vlaamse arrondissementen ging het aantal oprichtingen op en neer.

Brugge (24,4%) en Kortrijk (24,4%) vertegenwoordigen bijna de helft van alle West-Vlaamse ondernemingen die in 2020 verdwenen. In Diksmuide (3,7%) en Veurne (5,9%) verdwenen het minst ondernemingen.

In 2020 verdwenen in West-Vlaanderen 21,6% meer ondernemingen dan in 2015; dit is meer dan in Vlaanderen (+17,9%) en België (+5,4%). Binnen West-Vlaanderen verdwenen in alle arrondissementen in 2020 meer ondernemingen dan in 2015. In Kortrijk (+379 of +25,0%) was de toename inzake verdwenen ondernemingen tussen 2015 en 2020 in absolute termen het grootst; in Tielt (+167 of +36,2%) was het procentuele verschil het grootst. In Diksmuide was de toename in zowel absolute als relatieve cijfers het kleinst (+32 of +12,4%).

Het hogere aantal verdwenen ondernemingen in 2020 in vergelijking met 2015 in West-Vlaanderen, Vlaanderen en België is de resultante van afnames op jaarbasis in 2015 en 2016 en toenames in de daaropvolgende jaren. In de periode 2014-2015 telde elk West-Vlaams arrondissement minder verdwenen ondernemingen, maar in de daaropvolgende jaren was er binnen West-Vlaanderen meer variatie in de evoluties. In de periode 2019-2020 zien we enkel voor de arrondissementen Ieper, Roeselare en Tielt een toename van het aantal stopzettingen, Veurne bleef status quo en de overige arrondissementen kenden een afname.

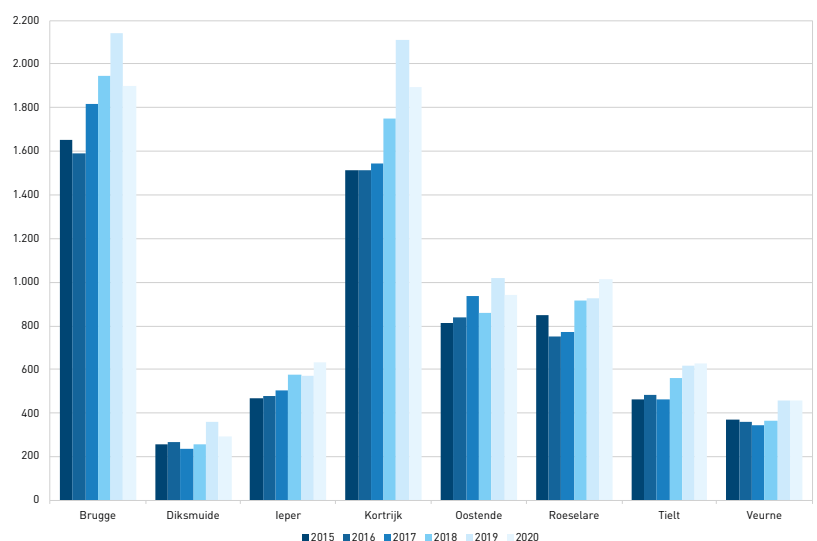
Figuur 5.3.3: Evolutie van het aantal opgerichte ondernemingen, arrondissementen van West-Vlaanderen, 2015-2020 (a).

(a) Berekend op basis van maandcijfers.

Bron: FOD Economie (ADSEI), Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

Figuur 5.3.4: Evolutie van het aantal verdwenen ondernemingen, arrondissementen van West-Vlaanderen, 2015-2020 (a).

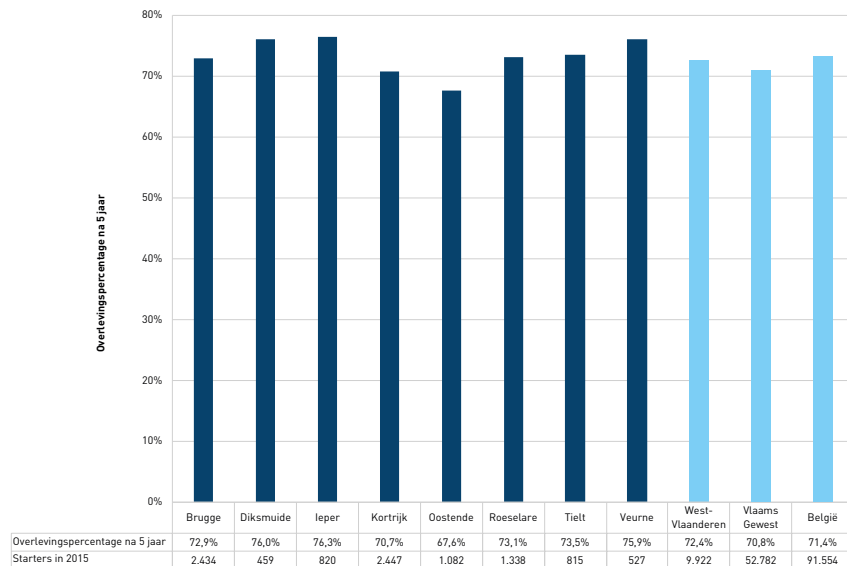
(a) Berekend op basis van maandcijfers.

Bron: FOD Economie (ADSEI), Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

B. OVERLEVINGSPERCENTAGE STARTERS

In 2015 werden in West-Vlaanderen 9.922 ondernemingen gestart. Hiervan waren er vijf jaar na oprichting nog 7.188 (of 72,4%) actief. Het overlevingspercentage in West-Vlaanderen is hiermee groter dan in België (71,4%) en Vlaanderen (70,8%). In de industrie, de bouwsector en de quartaire sector is het overlevingspercentage in West-Vlaanderen groter dan in Vlaanderen en België. In de primaire en tertiaire sector is het overlevingspercentage van starters het grootst in België. In zowel West-Vlaanderen, Vlaanderen als België vormen de starters die het eerste jaar na hun oprichting niet overleven de grootste groep.

Figuur 5.3.5: Overlevingspercentage na vijf jaar van ondernemingen gestart in 2015, arrondissementen van West-Vlaanderen, Vlaams Gewest en België.

Van alle ondernemingen die in 2015 in Vlaanderen werden gestart, situeerde 18,8% zich in West-Vlaanderen. Binnen West-Vlaanderen vertegenwoordigen Brugge (24,5%) en Kortrijk (24,7%) bijna de helft van deze starters. Onderaan de rangschikking vinden we Diksmuide (4,6%) en Veurne (5,3%).

Vijf jaar na hun oprichting in 2015 was in West-Vlaanderen nog 72,4% van deze starters actief, wat meer is dan in België (71,4%) en Vlaanderen (70,8%). Op arrondissementeel niveau staat Ieper op kop met een overlevingspercentage van 76,3%; helemaal onderaan staat Oostende met 67,6%. Vergelijken we dit met de demografische beweging van ondernemingen (cfr. 5.3.A), dan blijkt dat arrondissementen met een hoog overlevingspercentage bij starters de arrondissementen zijn met een eerder lage turbulentie en vice versa.

In de industrie, de bouwsector en de quartaire sector is het overlevingspercentage in West-Vlaanderen groter dan in Vlaanderen en België. In de primaire en tertiaire sector is het overlevingspercentage van starters het grootst in België.

Bron: Lokovest (15/06/2021), Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

In West-Vlaanderen, Vlaanderen en België is het overlevingspercentage het grootst in de primaire sector, gevolgd door de bouwsector. Daarna volgt in West-Vlaanderen de industrie, de quartaire sector en de tertiaire sector. In Vlaanderen en België komt de quartaire sector op de derde plaats gevolgd door de industrie en de tertiaire sector.

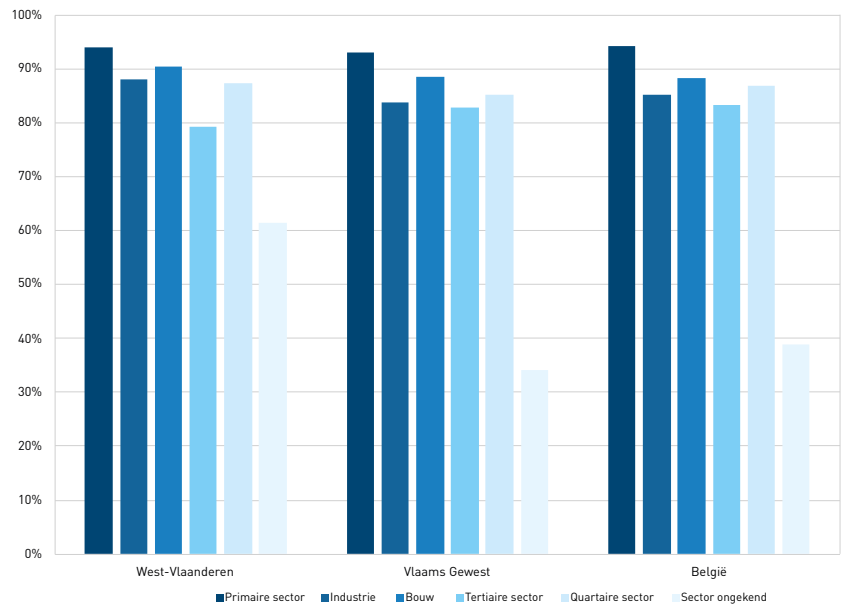
Binnen de tertiaire sector is het aantal stopzettingen in West-Vlaanderen het grootst in de horeca gevolgd door de rechtskundige, boekhoudkundige, bedrijfskundige en technische dienstverlening en de kleinhandel. In Vlaanderen en België komt de rechtskundige, boekhoudkundige, bedrijfskundige en technische dienstverlening op de eerste plaats. De horeca en kleinhandel staan op een gedeelde tweede plaats in Vlaanderen. In België staat de kleinhandel op de tweede plaats gevolgd door de horeca.

Binnen de sectoren zien we grote verschillen tussen de arrondissementen. Zo waren in Kortrijk, Oostende, Roeselare en Veurne alle starters in de primaire sector nog actief vijf jaar na hun oprichting terwijl dat in Ieper voor 84,6% het geval was. In het arrondissement Ieper was het overlevingspercentage het grootst voor de industrie (95,0%) en in Roeselare het laagst (83,3%). Ook in de bouw staat Ieper op de eerste plaats (96,0%), Veurne heeft het laagste overlevingspercentage (80,0%). In de tertiaire sector is het overlevingspercentage het grootst in Diksmuide (92,2%). Oostende staat helemaal onderaan met 79,1%. In de quartaire sector staat Brugge op plaats één met een overlevingspercentage van 91,1% en staat Ieper op de laatste plaats (76,2%).

In zowel West-Vlaanderen, Vlaanderen als België vormen de starters die het eerste jaar na hun oprichting niet overleven de grootste groep. Het percentage starters dat er binnen het jaar na oprichting mee ophoudt is in West-Vlaanderen (22,5%) kleiner dan in Vlaanderen (23,3%) en in België (25,2%).

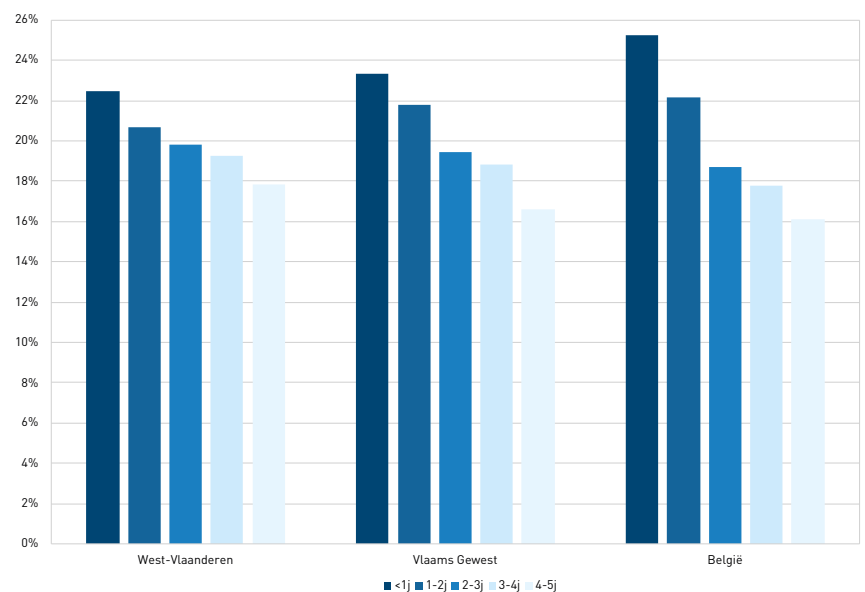
Op arrondissementeel niveau zien we enkele opvallende verschillen. Zo is in Ieper het percentage starters dat er 2 tot 3 jaar na hun oprichting mee ophoudt (23,7%) het grootst terwijl het aandeel starters dat 3 tot 4 jaar en 4 tot 5 jaar na hun oprichting de activiteiten stopzet er het kleinst is (17,0% en 13,9%). In Oostende is het aandeel starters dat er 1 tot 2 jaar na hun oprichting mee ophoudt (23,4%) het grootst, terwijl het aandeel starters dat 2 tot 3 jaar na oprichting de activiteiten stopzet er het kleinst is (17,1%). In Veurne is het aandeel starters dat binnen het jaar na hun oprichting de boeken neerlegt het grootst (25,2%), terwijl het aandeel starters dat 1 tot 2 jaar na oprichting de activiteiten stopzet er het kleinst is (18,9%).

Figuur 5.3.6: Overlevingspercentage na vijf jaar van ondernemingen gestart in 2015, ingedeeld naar sector, West-Vlaanderen, Vlaams Gewest en België.

Bron: Lokovest (15/06/2021), Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

Figuur 5.3.7: Stopzettingen in de periode 2015-2020 van ondernemingen gestart in 2015, ingedeeld naar leeftijd, West-Vlaanderen, Vlaams Gewest en België.

Bron: Lokovest (15/06/2021), Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

C. FAILLISSEMENTEN

In 2020 telde West-Vlaanderen 609 faillissementen; dit zijn er 194 of 24,2% minder dan in 2019. Ongeveer de helft van deze faillissementen situeerde zich in Brugge (23,8%) en Kortrijk (24,6%). De tertiaire sector vertegenwoordigde 64,9% van alle West-Vlaamse faillissementen. Binnen de tertiaire sector situeerden de meeste faillissementen zich in de horeca (135 of 34,2%) en de kleinhandel (64 of 16,2%). Als gevolg van faillissementen gingen in 2020 in West-Vlaanderen 1.108 banen verloren. De helft van dit banenverlies situeerde zich in Brugge (23,9%) en Kortrijk (26,3%). Bij de cijfers voor 2020 moeten echter de nodige kanttekeningen gemaakt worden als gevolg van de overheidsmaatregelen die werden getroffen om de impact van de COVID-19-crisis op de ondernemingen te beperken¹.

Tabel 5.3.2: Evolutie van het aantal faillissementen en totale banenverlies, West-Vlaanderen, Vlaams Gewest en België, 2019-2020.

	2019	2020	Evolutie 2019-2020
West-Vlaanderen			
- Faillissementen	803	609	-24,2%
- Totaal banenverlies	2.764	1.108	-59,9%
Vlaams Gewest			
- Faillissementen	4.920	3.744	-23,9%
- Totaal banenverlies	10.426	11.241	+7,8%
België			
- Faillissementen	10.598	7.203	-32,0%
- Totaal banenverlies	20.379	17.882	-12,3%

Bron: FOD Economie (ADSEI), Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

economie. In West-Vlaanderen ging bijna de helft (49,3%) van de banen verloren bij faillissementen van ondernemingen met minder dan vijf werknemers. In Vlaanderen en België was dit beduidend lager met respectievelijk 28,2% en 34,9% van de verloren banen.

¹ Er zijn een aantal elementen die een grote impact hebben op de cijfers m.b.t. faillissementen en banenverlies. Zo moet er rekening mee gehouden worden dat er een zekere vertraging is tussen de stopzetting van de economische activiteit en de faillietverklaring door de handelsrechtbank. Als gevolg daarvan is een economische impact ook met vertraging zichtbaar in de cijfers. Bovendien werkten veel ondernemingsrechtbanken en griffies door de COVID-19 crisis met een verminderde capaciteit en beperkten ze hun activiteiten. Daarnaast werd op 24 april 2020 een KB gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad dat resulteerde in de

bevrozing van de faillissementsprocedure voor de rechtbanken. Het doel van dit besluit was om bedrijven die vóór 18 maart 2020 in goede gezondheid verkeerden, te beschermen tegen de gevolgen van de COVID-19 crisis. Dit moratorium op faillissementen was in voege tot en met 17 juni 2020. Vervolgens heeft de regering op vrijdag 6 november 2020 een nieuw moratorium op faillissementen goedgekeurd dat in voege was tot en met 31 januari 2021. Enigszins tegen de verwachtingen in werd dit moratorium niet verlengd.

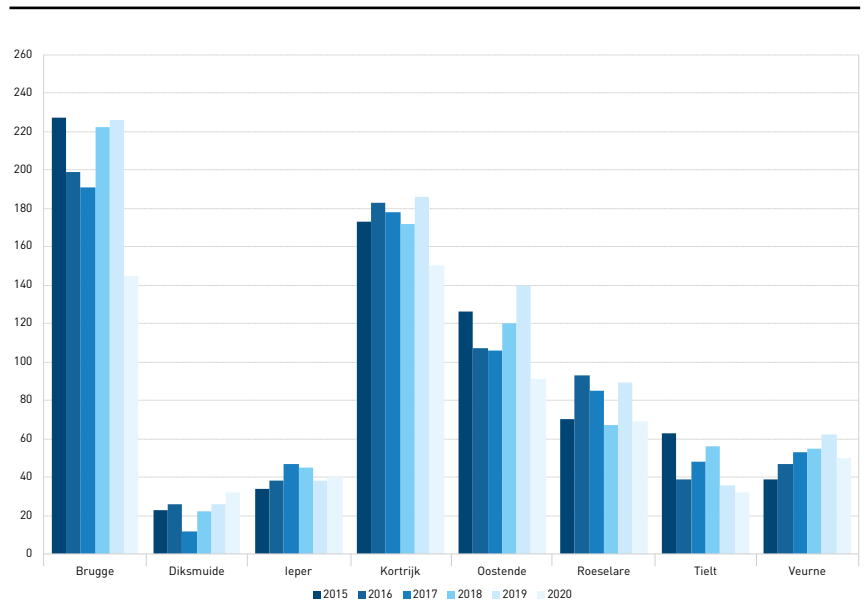
Zoals reeds vermeld geven de cijfers voor 2020 geen realistisch beeld van de werkelijkheid als gevolg van het moratorium dat gedurende 2020 van kracht was. In 2020 waren er in West-Vlaanderen 609 faillissementen met een banenverlies van 1.108 jobs. Er waren in West-Vlaanderen 194 faillissementen minder dan in 2019. In dezelfde periode kende het Vlaamse Gewest een gelijkaardige daling in de faillissementen als in West-Vlaanderen, België kende een sterke afname met bijna een derde. Het West-Vlaamse aandeel in het Vlaamse cijfer bleef gelijk met 16,3%.

In zowel West-Vlaanderen, Vlaanderen als België situeert meer dan 90% van de faillissementen zich bij ondernemingen met minder dan vijf werknemers. Deze ondernemingen zijn qua aantal ook het sterkst vertegenwoordigd in de

Van alle faillissementen in 2020 in West-Vlaanderen situeerde bijna de helft zich in Brugge (23,8%) en Kortrijk (24,6%). Diksmuide en Tielt (beide 5,3%) telden veruit het minst faillissementen. Diksmuide, Kortrijk, Oostende en Veurne hebben een groter aandeel faillissementen dan actieve ondernemingen in West-Vlaanderen; in de overige arrondissementen is het omgekeerde het geval.

In 2020 lag het aantal faillissementen in West-Vlaanderen 19,3% lager dan in 2015. Ook Vlaanderen (-21,5%) en België (-26,2%) telden in 2020 minder faillissementen dan in 2015, maar het verschil was duidelijk groter dan in West-Vlaanderen. Met uitzondering van Diksmuide (+9 of +39,1%), Ieper (+6 of +17,6%) en Veurne (+11 of +28,2%) telden alle West-Vlaamse arrondissementen in 2020 minder faillissementen dan in 2015. In absolute cijfers was het verschil het grootst in Brugge (-82 faillissementen of -36,1%), in relatieve termen was het verschil het grootst in Tielt (-31 faillissementen of -49,2%).

Figuur 5.3.8: Evolutie van het aantal faillissementen, arrondissementen van West-Vlaanderen, 2015-2020.

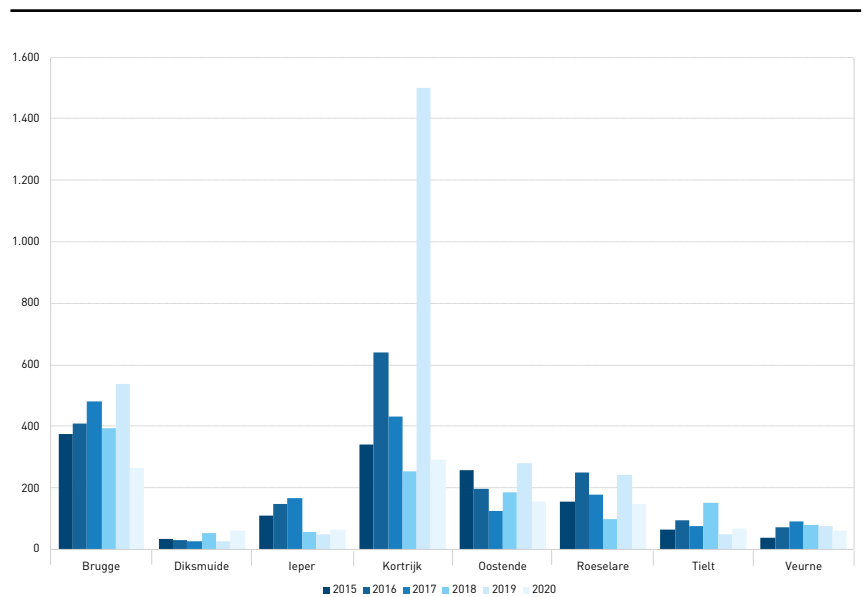

Bron: FOD Economie (ADSEI), Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

Bekijken we de evolutie in de tussenliggende jaren, dan blijkt dat we niet kunnen spreken van een geleidelijke afname van het aantal faillissementen. In 2015 en 2016 waren er in zowel West-Vlaanderen, Vlaanderen als België afnames op jaarbasis, maar in 2017 en 2018 waren er zowel af- als toenames. In 2019 was er in zowel West-Vlaanderen, Vlaanderen als België een toename op jaarbasis. In 2020 was er in zowel West-Vlaanderen, Vlaanderen als België een afname op jaarbasis. Op arrondissementeel niveau ging het aantal faillissementen in West-Vlaanderen op en neer.

In West-Vlaanderen gingen in 2020 19,7% minder banen verloren als gevolg van faillissementen dan in 2015. Ook België kende een afname, namelijk met 17,1%. In Vlaanderen was er daarentegen een toename met 12,2%. In Diksmuide (+25 of +71,4%), Veurne (+22 of +59,5%) en Tielt (+1 of +1,5%) was het totale banenverlies in 2020 groter dan in 2015. In absolute cijfers was de afname het grootst in Brugge (-111 of -29,5%). In Oostende was de afname in relatieve cijfers het grootst (-104 of -40,3%).

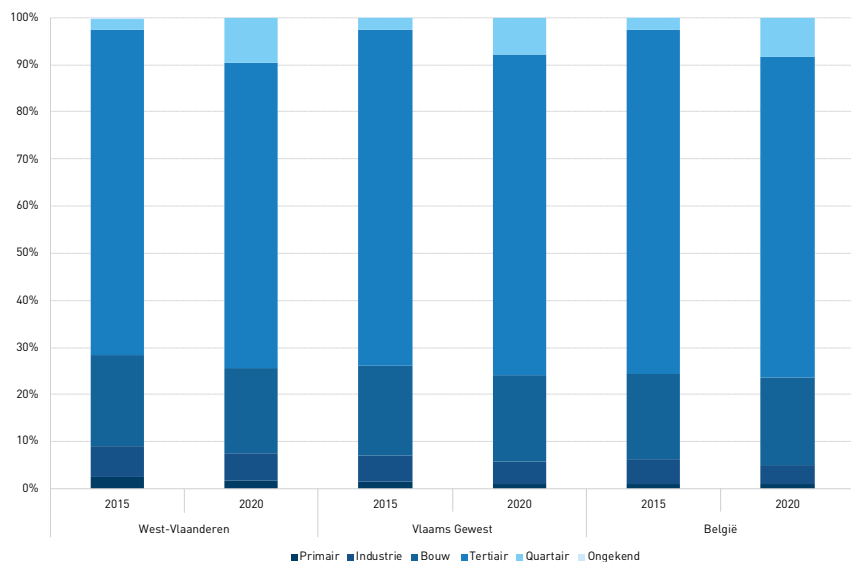
Figuur 5.3.9: Evolutie van het totale banenverlies als gevolg van faillissementen, arrondissementen van West-Vlaanderen, 2015-2020.

Bron: FOD Economie (ADSEI), Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

Ook bij het banenverlies als gevolg van faillissementen was er in de jaren tussen 2015 en 2020 geen geleidelijke toe- of afname. In 2015 was er in alle West-Vlaamse arrondissementen, Vlaanderen en België een afname op jaarbasis. In de daaropvolgende jaren waren er op arrondissementeel niveau afwisselend toe- en afnames. In 2016 zagen West-Vlaanderen en Vlaanderen het banenverlies toenemen in vergelijking met 2015, terwijl er in België een afname was. In 2017 en 2018 gingen op jaarbasis in zowel West-Vlaanderen, Vlaanderen als België telkens minder banen verloren en in 2019 meer. In 2020 gingen dan weer in West-Vlaanderen en België minder banen verloren.

Figuur 5.3.10: Evolutie van het aantal faillissementen naar sector in West-Vlaanderen, het Vlaamse Gewest en België, 2015-2020.

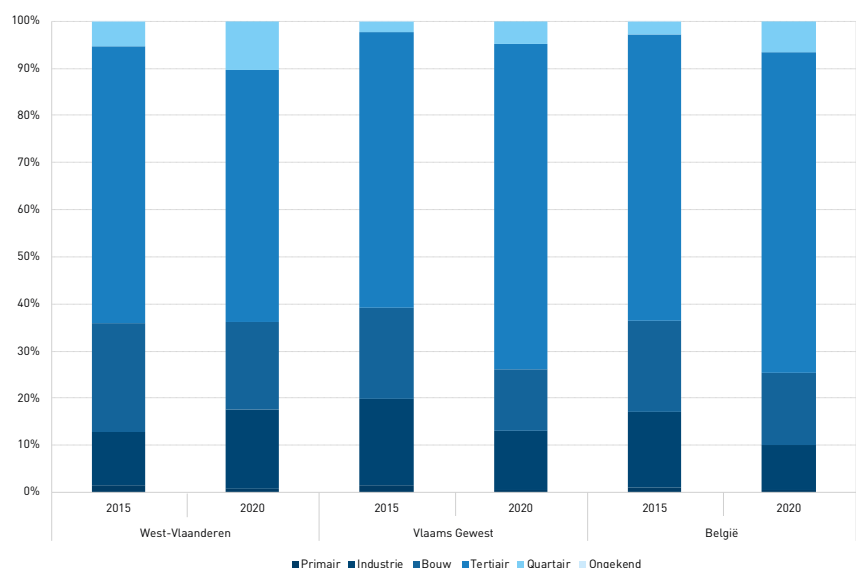

Bron: FOD Economie (ADSEI), Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

In 2020 situeerde 64,9% van de faillissementen in West-Vlaanderen zich in de tertiaire sector, wat iets minder was dan in België en Vlaanderen (beide 68,2%). Binnen de tertiaire sector in West-Vlaanderen situeerden de meeste faillissementen zich in de horeca (34,2%) en de kleinhandel (16,2%). In vergelijking met 2019 was er een lichte toename bij de faillissementen in de horeca en bleef deze min of meer op hetzelfde niveau voor de kleinhandel. Uit deze cijfers kunnen we concluderen dat de genomen overheidsmaatregelen wegens de COVID-19-crisis de evolutie van de faillissementen sterk heeft beïnvloed. De verwachting is dat de werkelijke impact pas zichtbaar zal worden in 2021 en de daaropvolgende jaren. De bouwsector telde in West-Vlaanderen 18,2%, in Vlaanderen 18,2% en in België 18,4% van de faillissementen. De tertiaire sector en de bouwsector zijn ook het sterkst vertegenwoordigd wat betreft actieve ondernemingen. Het aandeel faillissementen in de industrie was in West-Vlaanderen (5,6%) groter dan in Vlaanderen (4,8%) en België (4,2%).

In 2020 lag het aandeel faillissementen in de primaire sector, de industrie en de tertiaire sector in West-Vlaanderen, Vlaanderen en België lager en het aandeel in de quartaire sector hoger dan in 2015.

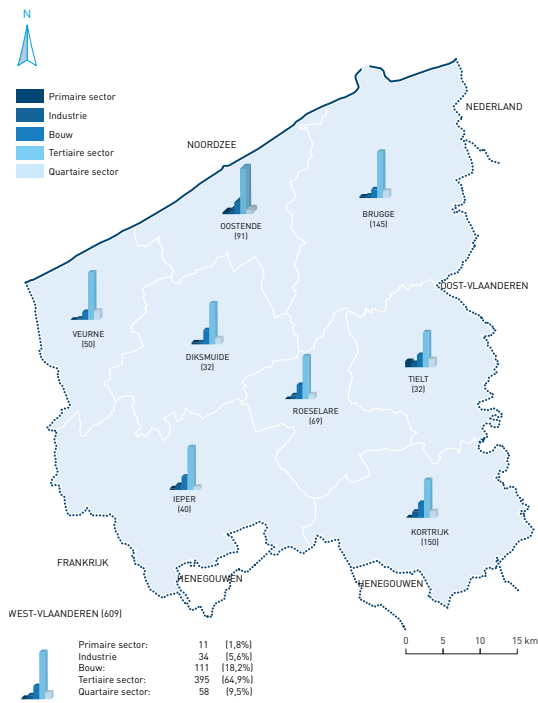
Figuur 5.3.11: Evolutie van het totale banenverlies als gevolg van faillissementen naar sector in West-Vlaanderen, het Vlaamse Gewest en België, 2015-2020.

Bron: FOD Economie (ADSEI), Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

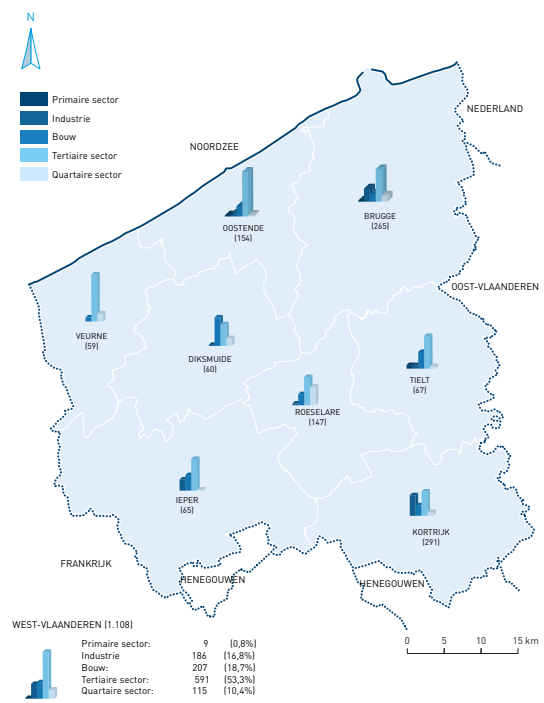
In 2020 situeerde meer dan de helft (53,3%) van de banen die verloren gingen als gevolg van een faillissement in West-Vlaanderen zich in de tertiaire sector. Dit is duidelijk minder dan in Vlaanderen (69,1%) en België (68,0%). Binnen de tertiaire sector in West-Vlaanderen was bijna de helft van de verloren banen toe te wijzen aan de horeca (294 of 49,7%). De kleinhandel volgt op de tweede plaats met 12,4% van de verloren banen in de tertiaire sector. De industrie telde in West-Vlaanderen 16,8%, in Vlaanderen 12,5% en in België 9,6% van de verloren banen. Het banenverlies in de bouwsector was in West-Vlaanderen (18,7%) een stuk groter dan in Vlaanderen (13,1%) en België (15,4%). In vergelijking met 2015 was het aandeel verloren banen in 2020 in de primaire sector en de bouw kleiner en het aandeel verloren banen in de quartaire sector groter, en dat in zowel West-Vlaanderen, Vlaanderen als België. In de industrie was het aandeel groter voor West-Vlaanderen en kleiner voor België en Vlaanderen. Voor de tertiaire sector was het aandeel verloren banen in West-Vlaanderen in 2020 kleiner dan in 2015, in tegenstelling tot het Vlaams Gewest en België waar het aandeel groter was.

Kaart 5.3.1: Verdeling van het aantal faillissementen naar sector, arrondissementen van West-Vlaanderen, 2020.

Bron: FOD Economie (ADSEI), Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

Kaart 5.3.2: Verdeling van het totale banenverlies als gevolg van faillissementen naar sector, arrondissementen van West-Vlaanderen, 2020.

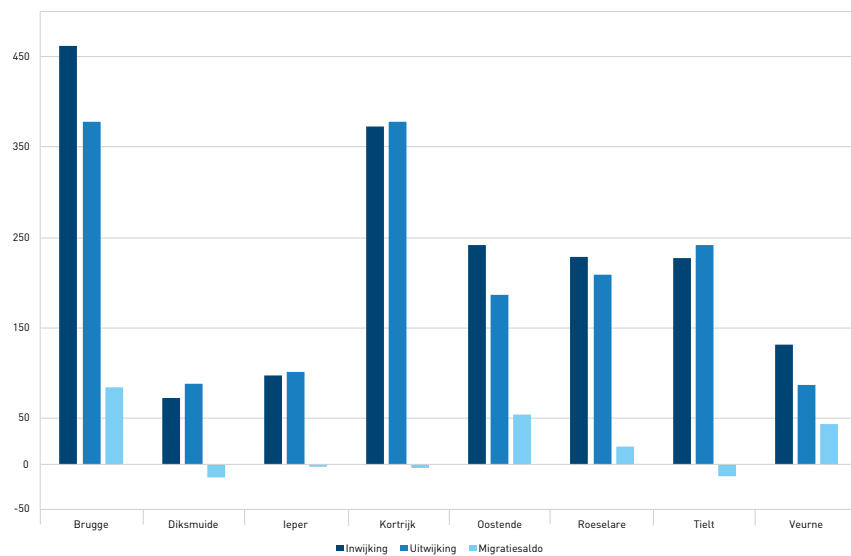

Bron: FOD Economie (ADSEI), Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

D. VERHUISBEWEGINGEN

Met respectievelijk 840 en 749 bewegingen telden de arrondissementen Brugge en Kortrijk in 2020 het grootste aantal verhuisbewegingen van vestigingen. In Diksmuide, Ieper, Kortrijk en Tielt vertrokken in 2020 meer vestigingen dan er zich kwamen vestigen; in de andere arrondissementen was er een inwijkingsoverschot.

Figuur 5.3.12: Aantal verhuisbewegingen van vestigingen in de arrondissementen van West-Vlaanderen, 2020.

Het grootste aantal verhuisbewegingen in 2020 is terug te vinden in de arrondissementen Brugge (840) en Kortrijk (749). Onderaan de rangschikking vinden we Ieper (199) en Diksmuide (161). De arrondissementen met het grootste aantal verhuisbewegingen zijn ook de arrondissementen die eind 2020 het grootste aantal vestigingen telden.

In vier arrondissementen – Diksmuide, Ieper, Kortrijk en Tielt – was het aantal vestigingen dat er weg trok groter dan het aantal vestigingen dat er zich kwam vestigen. De andere arrondissementen kenden een inwijkingsoverschot.

Uitgedrukt per 1.000 vestigingen op 31 december 2020 telde Tielt in 2020 de meeste verhuisbewegingen (30), gevolgd door Veurne (21,9). Ieper kende slechts 13 verhuisbewegingen per 1.000 vestigingen. Brugge en Kortrijk die het grootste aantal verhuisbewegingen kenden in 2020 staan respectievelijk op de zesde en zevende plaats wat de verhuisintensiteit betreft.

Bron: Lokovest (15/06/2021), Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

E. COLLECTIEVE ONTSLAGEN

In 2020 telde West-Vlaanderen zes collectieve ontslagen of 10,9% van het Vlaamse totaal. De 166 jobs die in West-Vlaanderen verloren gingen als gevolg van deze collectieve ontslagen vertegenwoordigden slechts 4,5% van het Vlaamse totaal.

West-Vlaanderen telde in 2020 bijna evenveel collectieve ontslagen als in 2019 maar er gingen 476 jobs minder verloren. Hierdoor daalde het gemiddeld aantal werknemers per collectief ontslag van 80,3 in 2019 tot 27,7 in 2020.

In 2020 telde Vlaanderen 55 collectieve ontslagen en 3.724 verloren jobs. Dit is 12 bedrijven en 1.383 jobs meer dan in 2019. De provincies Antwerpen en Vlaams Brabant staan in voor bijna drie vierde van de 3.724 verloren jobs. Het gemiddeld aantal werknemers per collectief ontslag steeg in Vlaanderen van 54,4 in 2019 tot 67,7 in 2020.

In 2020 vertegenwoordigden de volledig uitgevoerde collectieve ontslagen in West-Vlaanderen 10,9% van het Vlaamse totaal. Het ermee gepaard gaande banenverlies vertegenwoordigde amper 4,5% van het Vlaamse cijfer. Dit is een afname van beide aandelen in vergelijking met 2019.

In West-Vlaanderen zijn in 2020 naast de uitgevoerde collectieve ontslagen geen intenties tot collectief ontslag gemeld. In Vlaanderen werden in 2020 wel nog 16 intenties tot collectief ontslag gemeld waarbij in totaal 690 jobs worden bedreigd.

Tabel 5.3.3: Evolutie van het aantal collectieve ontslagen, bedrijven en werknemers, West-Vlaanderen en Vlaams Gewest, 2019-2020.

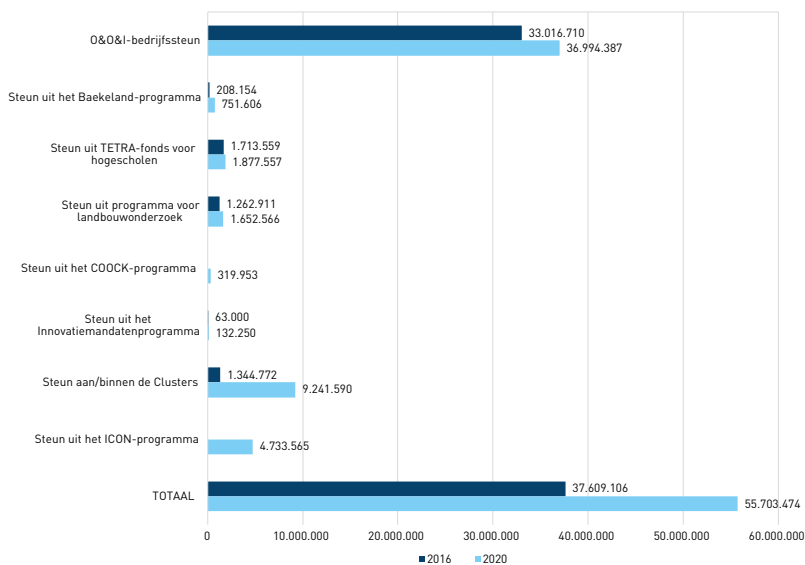
	2019		2020	
	Bedrijven	Werknemers	Bedrijven	Werknemers
West-Vlaanderen				
- Volledig uitgevoerd	8	642	6	166
- Intentie gemeld	0	0	0	0
Vlaams Gewest				
- Volledig uitgevoerd	43	2.341	55	3.724
- Intentie gemeld	7	282	16	690

Bron: VDAB (maart 2021), Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

4. ONDERZOEK EN ONTWIKKELING

West-Vlaanderen ontving in 2020 55,7 miljoen euro projectsteun van VLAIO voor onderzoek, ontwikkeling en innovatie. Dit is 14,2% van de totale VLAIO-steun die in Vlaanderen werd toegekend in 2020. Op 31 december 2019 was ruim de helft (50,7%) van alle werknemers in West-Vlaanderen actief in hoogtechnologische sectoren en kennisintensieve diensten. In 2020 waren in West-Vlaanderen 183.900 personen tewerkgesteld in wetenschap en technologie, waarvan 47.400 wetenschappers en ingenieurs.

Figuur 5.4.1: VLAIO-projectsteun (in euro) voor onderzoek, ontwikkeling en innovatie, West-Vlaanderen, 2016-2020.

Bron: VLAIO, Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

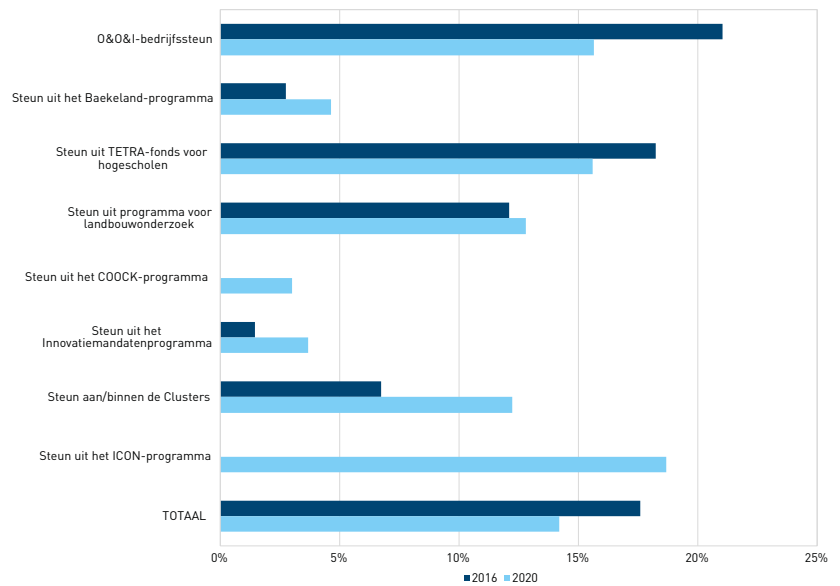
Voor alle programma's ontving West-vlaanderen meer steun dan in 2016. Voor drie programma's – Clusterwerking, Baekeland en het Innovatiemandatenprogramma - ontving West-Vlaanderen in 2020 aanzienlijk meer middelen dan in 2016.

1 Sinds 2017 is de steun via de innovatieplatformen (lichte structuren) met de cluster innovatiebedrijfsnetwerken (competentiepolen) gebundeld tot de 'Clusters'. Projecten die onder de paraplu van de speerpuntclusters zitten, worden in de classificatie toegewezen aan de clusterlijn, ongeacht hun aard (O&O&I, Tetra, SBO, iCON, ...)

Enkel voor steun uit het Baekeland-programma, landbouwonderzoek, het Innovatiemandatenprogramma en de clusters lag het West-Vlaamse aandeel in 2020 hoger dan in 2016. Het ICON-programma, waarvoor West-Vlaanderen voor de eerste maal steun ontving, had een aandeel van 18,7% in het Vlaamse Gewest.

In 2020 werd in tegenstelling tot 2016 door West-Vlaanderen wel steun ontvangen binnen het COOCK-programma² (aandeel van 3,0%). Ondanks het feit dat West-Vlaanderen in 2020 meer steun ontving voor alle programma's, daalde het globale aandeel van West-Vlaanderen in het Vlaamse Gewest.

Figuur 5.4.2: VLAIO-projectsteun voor onderzoek, ontwikkeling en innovatie, aandeel van West-Vlaanderen in het Vlaamse Gewest, 2016-2020.

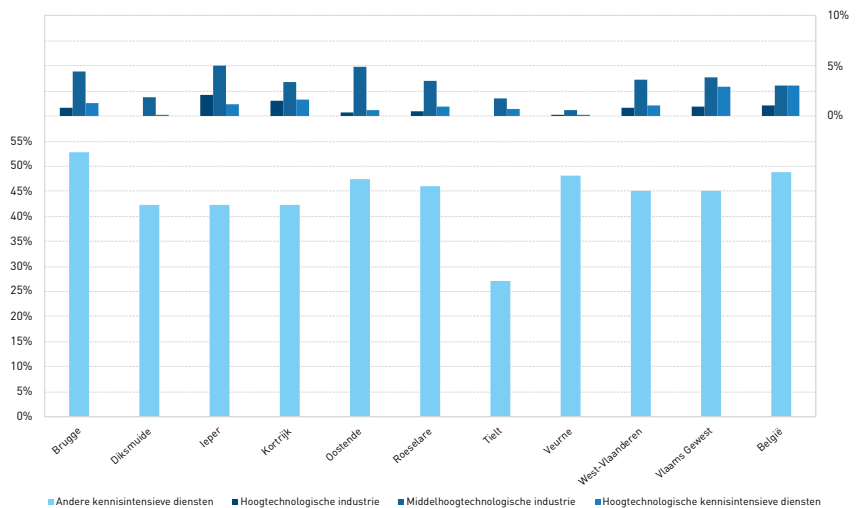
Bron: VLAIO, Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

Eind 2019 was in zowel West-Vlaanderen als Vlaanderen 0,9% van alle loontrekkenden actief in de hoogtechnologische industrie; in België was dit 1,1%. Binnen West-Vlaanderen staan Ieper (2,1%) en Kortrijk (1,5%) op kop.

Het aandeel werknemers in de middelhoogtechnologische industrie was in West-Vlaanderen (3,7%) en in Vlaanderen (3,9%) groter dan in België (3,0%). In de arrondissementen Ieper (5,0%), Oostende (4,9%) en Brugge (4,4%) was het aandeel werknemers in de middelhoogtechnologische industrie het grootst.

In West-Vlaanderen was 1,1% van alle werknemers actief in de hoogtechnologische kennisintensieve diensten, wat minder is dan in Vlaanderen (2,9%) en België (3,1%). Binnen West-Vlaanderen is het percentage het hoogst in Kortrijk (1,6%) en Brugge (1,3%).

Figuur 5.4.3: Aandeel van de tewerkstelling in hoogtechnologische sectoren en kennisintensieve diensten in de totale tewerkstelling, arrondissementen van West-Vlaanderen, Vlaams Gewest en België, 31 december 2019.

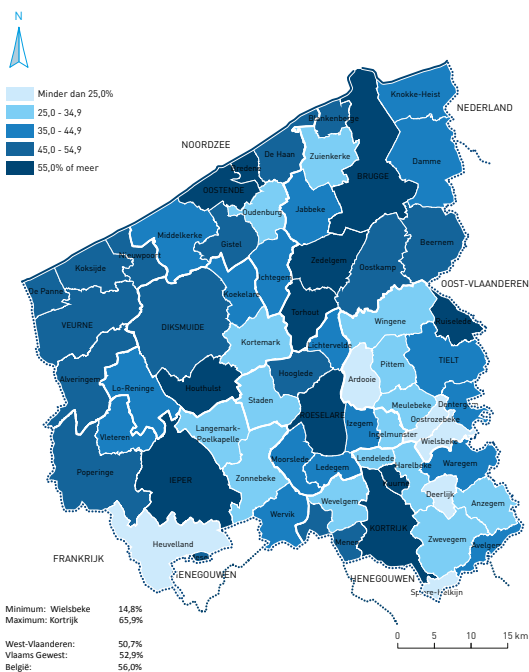

Bron: Gedecentraliseerde statistieken RSZ, Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

Met 45,1% van alle werknemers was het aandeel van de andere kennisintensieve diensten in West-Vlaanderen iets kleiner dan in Vlaanderen (45,2%) en duidelijk kleiner dan in België (48,8%). Enkel in Brugge (52,8%) lag het percentage werknemers in de andere kennisintensieve diensten boven het Belgische cijfer.

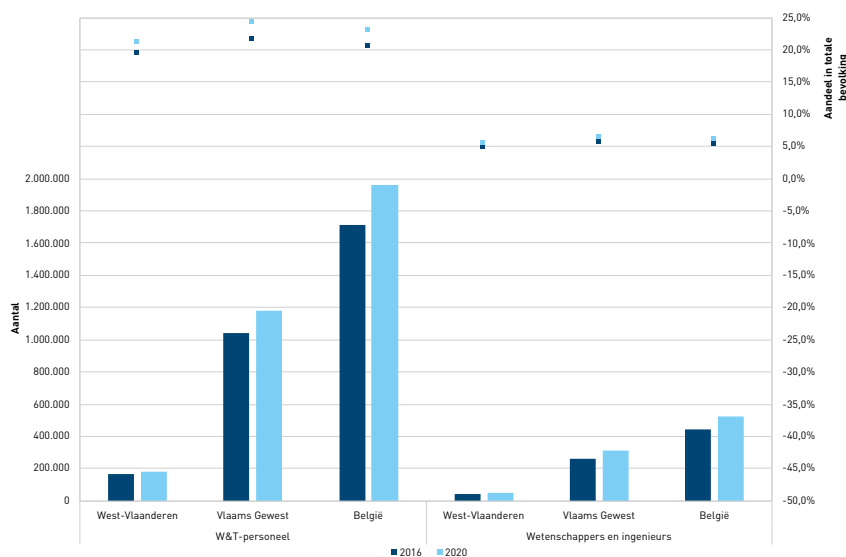
² In 2019 werd het VIS-programma opgevolgd door het COOCK-programma

Kaart 5.4.1: Aandeel van de tewerkstelling in hoogtechnologische sectoren en kennisintensieve diensten in de totale tewerkstelling, gemeenten van West-Vlaanderen, 31 december 2019.

Bron: Gedecentraliseerde statistieken RSZ, Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

Figuur 5.4.4: Evolutie van personen tewerkgesteld in wetenschap en technologie, West-Vlaanderen, Vlaams Gewest en België, 2016-2020.

Bron: Eurostat, Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

In 2020 waren in West-Vlaanderen 183.900 personen actief in wetenschap en technologie (W&T), waarvan 47.400 wetenschappers en ingenieurs. Het West-Vlaamse aandeel in het Vlaamse aantal W&T-personeelsleden (15,6%) en wetenschappers en ingenieurs (15,0%) is kleiner in vergelijking met andere indicatoren van economische activiteit. Het aandeel W&T-personeelsleden en wetenschappers en ingenieurs in de totale bevolking ligt in West-Vlaanderen ook lager dan in België en Vlaanderen.

In de periode 2016-2020 groeide zowel het aantal W&T-personeelsleden als het aantal wetenschappers en ingenieurs in West-Vlaanderen (respectievelijk +8,6% en +11,8%) minder sterk dan in Vlaanderen (respectievelijk +13,1% en +18,8%) en in België (respectievelijk +14,1% en +17,8%). In zowel West-Vlaanderen, Vlaanderen als België lag het aandeel W&T-personeelsleden en het aandeel wetenschappers en ingenieurs in de totale bevolking in 2020 wel hoger dan in 2016.

Definities en methodologie

Actieve, opgerichte en verdwenen ondernemingen

Het aantal actieve, opgerichte en verdwenen ondernemingen werd berekend op basis van maandcijfers in plaats van jaarcijfers. Maandcijfers tellen elke levensgebeurtenis van een onderneming ((her)oprichtingen, schrappingen, in- of uitwijkingen). Jaarcijfers daarentegen vloeien voort uit een vergelijking van de toestand van de onderneming op 31 december van het huidige en het vorige jaar. Hierdoor zal het aantal opgerichte en verdwenen ondernemingen bij jaarcijfers lager liggen dan het aantal opgerichte en verdwenen ondernemingen dat werd berekend op basis van maandcijfers. Enkel het aantal actieve ondernemingen op 31 december is hetzelfde bij maand- en jaarcijfers.

Conjunctuurcurven

De conjunctuurcurven van de Nationale Bank van België (NBB) worden samengesteld op basis van een enquête bij de bedrijfsleiders, met vragen over de facetten van de vraag, de activiteiten en de vooruitzichten. Men kan antwoorden met 'stijgend' (positief), 'dalend' (negatief) of 'gelijkblijvend'. De bruto-indicator is het saldo van de antwoorden op die vragen. Met enkele maanden vertraging wordt op basis van de brutogegevens een afgevlakte curve berekend.

Midden 2009 wijzigde de NBB de methodologie voor het samenstellen van de synthetische curven. Enerzijds omvat de globale curve naast de curven van de verwerkende nijverheid (industrie), ruwbouw en handel nu ook de dienstverlening aan bedrijven. Anderzijds baseren de synthetische curven van iedere activiteitstak en bijgevolg dus ook de globale curve zich nu op een selectie van vragen, dit in tegenstelling tot de vorige curven die alle vragen van de enquête omvatten.

De provinciale curven worden volgens eenzelfde methode berekend als de nationale synthetische curven. De basis wordt gevormd door de individuele antwoorden van de ondernemingen die in de provincie gevestigd zijn, maar ze worden ongewogen in de berekeningen opgenomen.

Hoogtechnologische industrie

Deze omvat volgende sectoren: vervaardiging van farmaceutische grondstoffen en producten (Nace-Bel 21) en vervaardiging van informatica-producten en elektronische en optische producten (Nace-Bel 26).

Kennisintensieve diensten

Deze omvatten de hoogtechnologische kennisintensieve diensten (productie van films en video- en televisieopnames, maken van geluidsopnames en uitgeverijen van muziekopnamen (Nace-Bel 59), programmeren en uitzenden van radio- en televisieprogramma's (Nace-Bel 60), telecommunicatie (Nace-Bel 61), informatica (Nace-Bel 62+63) en speur- en ontwikkelingswerk op wetenschappelijk gebied (Nace-Bel 72)) en de andere kennisintensieve diensten (vervoer over water en luchtvaart (Nace-Bel 50+51), uitgeverijen (Nace-Bel 58), financiële activiteiten en verzekeringen (Nace-Bel 64 t/m 66), rechtskundige, boekhoudkundige, bedrijfskundige en technische dienstverlening (Nace-Bel 69 t/m 71), reclame en overige gespecialiseerde wetenschappelijke en technische activiteiten (Nace-Bel 73 t/m 75), terbeschikkingstelling van personeel (Nace-Bel 78), beveiligings- en opsporingsdiensten (Nace-Bel 80), openbaar bestuur (Nace-Bel 84), onderwijs (Nace-Bel 85), menselijke gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening (Nace-Bel 86 t/m 88) en kunst, amusement en recreatie (Nace-Bel 90 t/m 93)).

Middelhoogtechnologische industrie

Deze omvat volgende sectoren: vervaardiging van chemische producten (Nace-Bel 20), vervaardiging van elektrische apparatuur (Nace-Bel 27), vervaardiging van machines, apparaten en werktuigen (Nace-Bel 28), vervaardiging van transportmiddelen (Nace-Bel 29+30).

Nettogroeiratio

Saldo van het aantal oprichtingen en het aantal stopzettingen en faillissementen in verhouding tot het aantal actieve ondernemingen. De nettogroeiratio drukt uit hoeveel ondernemingen er per saldo bijkwamen

Omzet en investeringen

Enkel voor bedrijven met een omzet van 500.000 euro of meer is informatie beschikbaar omtrent omzet en investeringen aangezien enkel deze grote bedrijven een btw-aangifte doen.

Oprichtingsratio

Aantal oprichtingen in verhouding tot het aantal actieve ondernemingen.

Overlevingspercentage van starters

Om het overlevingspercentage van starters te berekenen wordt gebruik gemaakt van de start- en stopzettingsdatum van ondernemingen in Lokovest, een extract van de Kruispuntbank van Ondernemingen (KBO). Op basis hiervan kon de exacte leeftijd van de onderneming bij stopzetting worden berekend. De definiëring van starters en stopzettingen is in deze statistiek wel administratief. Zo vinden we onder de starters ook ondernemingen die worden omgevormd van "natuurlijk persoon" naar "rechtspersoon". Dit zorgt ervoor dat deze ondernemingen tweemaal worden geregistreerd, namelijk als een schrapping (van de natuurlijke persoon) en een inschrijving (als rechtspersoon). In werkelijkheid gaat het echter om dezelfde onderneming, zij het dan onder een andere juridische vorm. Het is niet mogelijk om dergelijke administratieve starters uit de statistiek te filteren. De redenen waarom een onderneming de activiteiten stopzet kunnen vrij divers zijn (vrijwillige stopzetting van de activiteiten, faillissement, het ontbreken van attesten of vergunningen, een fusie tussen twee of meer ondernemingen, een administratieve wijziging, enz.).

Turbulentieratio

Som van het aantal oprichtingen en het aantal stopzettingen en faillissementen in verhouding tot het aantal actieve ondernemingen. De turbulentieratio geeft weer in welke mate het economisch weefsel zich vernieuwde.

Uittredingsratio

Aantal stopzettingen en faillissementen in verhouding tot het aantal actieve ondernemingen.

Verhuisbeweging

In Lokovest, een extract van de Kruispuntbank van Ondernemingen (KBO), werd een selectie gemaakt van alle vestigingen die tussen 1 januari 2020 en 31 december 2020 verhuisden naar een adres binnen een geselecteerd arrondissement (= inwijking) en vestigingen die verhuisden naar een adres buiten een geselecteerd arrondissement (= uitwijking). Het verschil tussen in- en uitwijking is het migratiesaldo. Verhuisbewegingen binnen een bepaald arrondissement worden niet meegeteld.

VLAIO

Op 1 januari 2016 werden het Agentschap Ondernemen en het Agentschap voor Innovatie door Wetenschap en Technologie (IWT) geïntegreerd in het Vlaams Agentschap voor Innoveren & Ondernemen (VLAIO). Voor meer informatie omtrent de verschillende steunprogramma's: www.vlaio.be.

6

Blik op sectoren

1. Land- en tuinbouw
2. Zeevisserij
3. Fabrieken voor de Toekomst
4. Grootste sectoren
5. Relatieve aanwezigheid en groei

1. LAND- EN TUINBOUW

Van alle land- en tuinbouwbedrijven in Vlaanderen in 2020 telde West-Vlaanderen er 7.973 of 34,3%. Tussen 2015 en 2020 daalde het aantal land- en tuinbouwbedrijven in West-Vlaanderen met 4,3%, maar de gemiddelde grootte van een West-Vlaams land- en tuinbouwbedrijf nam wel toe van 24,5 ha in 2015 tot 26,2 ha in 2020. Van de totale oppervlakte cultuurgrond in Vlaanderen lag 201.842 ha of 32,4% in West-Vlaanderen. De West-Vlaamse veestapel telde bijna 19,5 miljoen dieren, wat 38,4% is van het Vlaamse totaal.

Tabel 6.1.1: Evolutie van het aantal land- en tuinbouwbedrijven, West-Vlaanderen, Vlaams Gewest en België, mei 2015 – mei 2020.

	Mei 2015	Mei 2020	Evolutie 2015-2020
West-Vlaanderen	8.332	7.973	-4,3%
Vlaams Gewest	23.995	23.225	-3,2%
België	36.913	35.996	-2,5%

Bron: FOD Economie (ADSEI), Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

In mei 2020 telde West-Vlaanderen 7.973 land- en tuinbouwbedrijven. Aangezien het aantal land- en tuinbouwbedrijven in de periode 2015-2020 in West-Vlaanderen iets sterker daalde dan in Vlaanderen en België, daalde het West-Vlaamse aandeel in het Vlaamse totaal van 34,7% in 2015 tot 34,3% in 2020.

De arrondissementen Ieper (19,4%), Tielt (16,3%) en Brugge (15,8%) vertegenwoordigen samen meer dan de helft van alle West-Vlaamse land- en tuinbouwbedrijven. Onderaan de rangschikking vinden we Oostende en Veurne met aandelen van respectievelijk 6,7% en 6,6%.

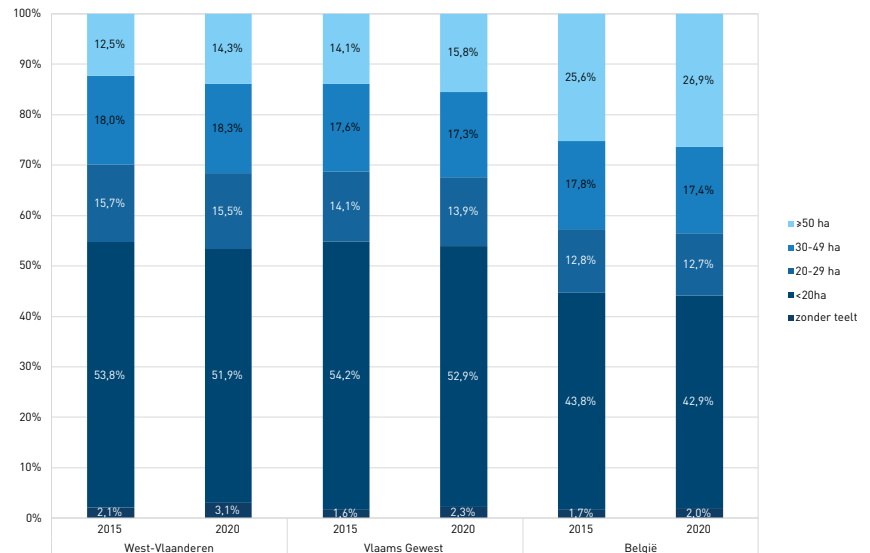
Elk West-Vlaams arrondissement kende in 2020 minder land- en tuinbouwbedrijven dan in 2015. In Ieper was de afname in absolute termen het grootst (-94 bedrijven of -5,7%) terwijl in Roeselare de relatieve afname het grootst was (-86 bedrijven of -6,2%).

In 2020 werd in 3,1% van de West-Vlaamse land- en tuinbouwbedrijven uitsluitend vee gehouden; in Vlaanderen en België was het aantal land- en tuinbouwbedrijven zonder teelt kleiner (respectievelijk 2,3% en 2,0%). De kleinere landbouwbedrijven zijn in West-Vlaanderen en Vlaanderen duidelijk sterker vertegenwoordigd dan in België. In 2020 was in zowel West-Vlaanderen (51,9%) als Vlaanderen (52,9%) ruim de helft van alle land- en tuinbouwbedrijven minder dan 20 ha groot; in België was dit bij slechts 42,9% van alle land- en tuinbouwbedrijven het geval. Ook de land- en tuinbouwbedrijven die 20 tot 29 ha groot zijn, zijn in West-Vlaanderen (15,5%) en Vlaanderen (13,9%) sterker vertegenwoordigd dan in België (12,7%). De land- en tuinbouwbedrijven van 30 tot 49 ha vertegenwoordigden in 2020 in West-Vlaanderen 18,3% terwijl dit in België 17,4% en in Vlaanderen 17,3% bedroeg. Het grootste verschil tussen West-Vlaanderen en Vlaanderen enerzijds en België anderzijds zit bij de hele grote land- en tuinbouwbedrijven. In België is ruim een kwart [26,9%] van alle land- en tuinbouwbedrijven minstens 50 ha groot; in West-Vlaanderen en Vlaanderen vertegenwoordigt deze groep respectievelijk slechts 14,3% en 15,8% van alle land- en tuinbouwbedrijven.

Behalve bij de land- en tuinbouwbedrijven zonder teelt en de land- en tuinbouwbedrijven van minstens 50 ha groot was er in de periode 2015-2020 in elke grootteklasse een afname van het aantal bedrijven, en dit in zowel West-Vlaanderen, Vlaanderen als België. Zowel in absolute als relatieve termen was de afname telkens het grootst bij de bedrijven die minder dan 20 ha groot zijn. In West-Vlaanderen (+8,0%) en Vlaanderen (+8,3%) steeg het aantal land- en tuinbouwbedrijven met meer dan 50 ha relatief sterker dan in België (+2,2%).

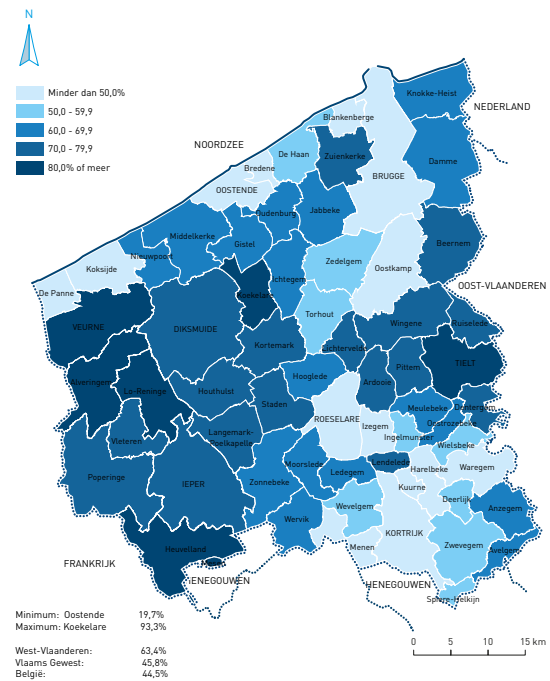
Dit proces van schaalvergroting blijkt ook uit de evolutie van de gemiddelde grootte van land- en tuinbouwbedrijven in de periode 2015-2020. In West-Vlaanderen telde een land- en tuinbouwbedrijf in 2015 gemiddeld 24,5 ha grond; in 2020 was dit 26,2 ha. In Vlaanderen nam de gemiddelde grootte toe van 25,8 ha tot 27,5 ha en in België steeg de gemiddelde grootte van 37,0 ha tot 38,7 ha. De verklaring voor dit grote verschil tussen België en (West-) Vlaanderen ligt in het feit dat in Wallonië de nadruk ligt op akkerbouw en extensieve grondgebonden veeteelt waarbij meer cultuurgrond wordt gebruikt.

Figuur 6.1.1: Evolutie van het aantal land- en tuinbouwbedrijven naar grootteklasse (in ha), West-Vlaanderen, Vlaams Gewest en België, mei 2015 – mei 2020.

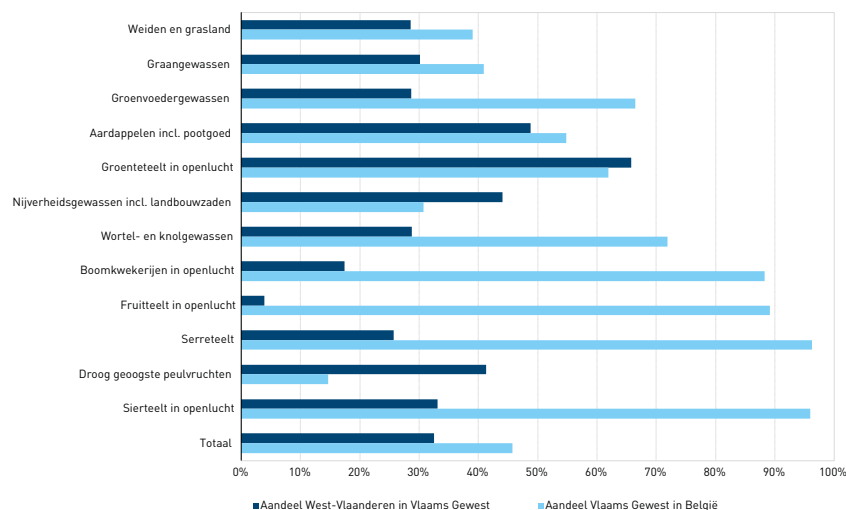
Bron: FOD Economie (ADSEI), Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

Kaart 6.1.1: Aandeel oppervlakte cultuurgrond in de totale kadastrale oppervlakte, gemeenten van West-Vlaanderen, april/mei 2020 (a).

(a) De oppervlakte cultuurgrond wordt geteld bij de gemeente waar de landbouwer gevestigd is, ongeacht of die cultuurgrond in dezelfde gemeente ligt. Hierdoor wijken percentages soms af van de reële situatie. Bron: FOD Economie (ADSEI), Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

Figuur 6.1.2: Aandeel van de teelten in West-Vlaanderen ten opzichte van de teelten in het Vlaamse Gewest en aandeel van de teelten in het Vlaamse Gewest ten opzichte van de teelten in België (gemeten in oppervlakte cultuurgrond), gemiddelde april/mei 2019 - april/mei 2020.

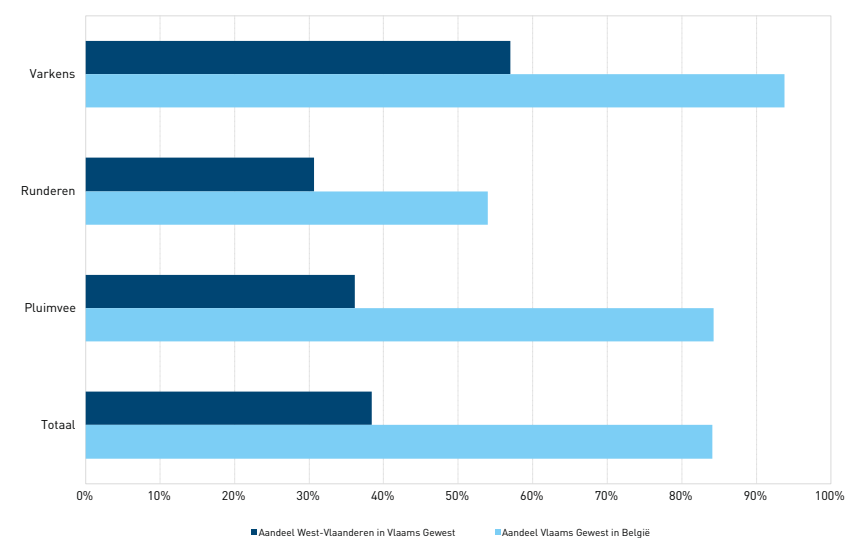
Bron: FOD Economie (ADSEI), Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

De 200.386 ha die in West-Vlaanderen in 2019/2020 werd aangewend als cultuurgrond vertegenwoordigt 62,7% van de totale kadastrale oppervlakte, wat veel meer is dan in Vlaanderen (45,3%) en België (44,0%).

Van de totale oppervlakte cultuurgrond in Vlaanderen situeert 32,5% zich in West-Vlaanderen. Voor vijf teelten - groenteteelt in openlucht (65,7%), aardappelen (48,8%), nijverheidsgewassen (44,0%), droog geogoste peulvruchten (41,3%) en sierteelt in openlucht (33,2%) - lag het West-Vlaamse aandeel in het Vlaamse totaal boven dit gemiddelde.

Voor vier gewassen - serreteelt (96,3%), sierteelt in openlucht (95,9%), fruitteelt in openlucht (89,2%) en boomkwekerijen in openlucht (88,2%) - situeert ruim vier vijfde van de oppervlakte die deze gewassen in België innemen zich in Vlaanderen. Met uitzondering van de sierteelt in openlucht is het West-Vlaamse aandeel van deze teelten in de Vlaamse oppervlakte klein.

Figuur 6.1.3: Aandeel van West-Vlaanderen in de Vlaamse veestapel en van het Vlaamse Gewest in de Belgische veestapel (a), gemiddelde oktober/november 2019 - oktober/november 2020.

(a) Enkel runderen, varkens en pluimvee.

Bron: FOD Economie (ADSEI), Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

In 2019/2020 telde de West-Vlaamse veestapel ongeveer 19,5 miljoen dieren. Het aandeel pluimvee in de West-Vlaamse veestapel (81,1%) was kleiner dan in België (85,9%) en Vlaanderen (86,1%), net als het aandeel runderen (2,0% in West-Vlaanderen ten opzichte van 2,5% in Vlaanderen en 3,9% in België). Daartegenover staat dat in West-Vlaanderen het aandeel varkens (16,9%) duidelijk groter is dan in Vlaanderen (11,4%) en België (10,2%).

In West-Vlaanderen werd 38,4% van de Vlaamse veestapel gekweekt. Inzake de varkenshouderij lag het West-Vlaamse aandeel (57,0%) ver boven dit gemiddelde; de West-Vlaamse aandelen inzake pluimvee (36,1%) en rundvee (30,7%) lagen onder dit gemiddelde.

Binnen België blijkt de varkenshouderij een bijna uitsluitend Vlaamse aangelegenheid: maar liefst 93,8% wordt in Vlaamse bedrijven gekweekt. Ook pluimvee wordt voornamelijk in Vlaanderen gekweekt (84,3% van het Belgische totaal). Bij de rundveeteelt is het Vlaamse overwicht veel minder uitgesproken; iets meer dan de helft (54,0%) van alle Belgische runderen wordt in Vlaamse bedrijven gekweekt.

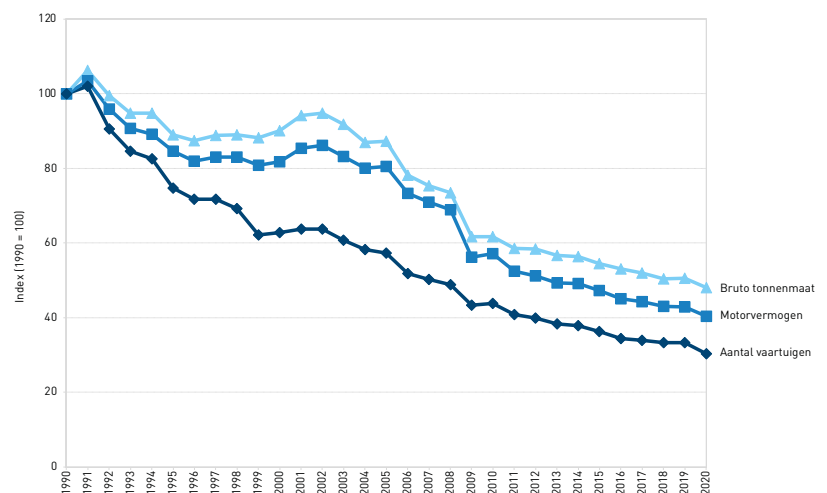
2. ZEEVISSERIJ

De Belgische zeevisserijvloot telde in 2020 61 vaartuigen, wat zes vaartuigen minder is dan in 2019. In 2020 voerden de Belgische vaartuigen 12.588 ton vis aan in Belgische havens met een totale waarde van 56,4 miljoen euro. Hiermee lag de aangevoerde hoeveelheid vis bijna een kwart lager dan in 2016.

In 2020 telde de Belgische zeevisserijvloot zes vaartuigen minder dan in 2019 (67). In Zeebrugge daalde het aantal vaartuigen van 43 naar 38. Oostende kende een beperktere daling van 17 vaartuigen in 2019 naar 15 in 2020. In Nieuwpoort kwam er één vaartuig bij en in Blankenberge bleven er twee vaartuigen. Door de afname in de totale visserijvloot daalde de bruto tonnenmaat in 2020 met 4,8% ten opzichte van 2019. Het motorvermogen kende een iets sterkere afname met 6%. Vanaf 1992 kende de visserijvloot een sterke inkrimping waardoor ook de capaciteit en het motorvermogen sterk daalden. In de afgelopen 30 jaar daalde het aantal vaartuigen in de vloot met 69,7%. Bij het motorvermogen (-59,7%) en de capaciteit (-51,9%) waren de afnames iets minder groot. Dat betekent wel dat de Belgische zeevisserijvloot in 2020 grotere vaartuigen telde dan in 1990.

Wegens het ontbreken van cijfers van het Departement Landbouw en Visserij voor 2020 werden als alternatief data gebruikt van de FOD Economie. Hierdoor wijkt onderstaande analyse af van de voorgaande edities van West-Vlaanderen Ontcijferd.

Figuur 6.2.1: Evolutie van de Belgische zeevisserijvloot, 1990-2020.

Bron: FOD Mobiliteit en Vervoer, Directoraat-generaal Maritiem Vervoer, Directie Scheepvaartbeleid, Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

Tabel 6.2.1: Evolutie van van de aanvoer door Belgische vaartuigen in Belgische havens, aangevoerde hoeveelheid en totale besomming, 2016-2020.

	2016	2020	Evolutie 2016-2020
Nieuwpoort			
- Tonnage	185	321	+73,4%
- Totale waarde (1.000 euro)	1.018	1.267	+24,5%
Oostende			
- Tonnage	5.859	5.610	-4,2%
- Totale waarde (1.000 euro)	22.251	25.275	+13,6%
Zeebrugge			
- Tonnage	10.591	6.657	-37,1%
- Totale waarde (1.000 euro)	41.695	29.861	-28,4%
Totaal			
- Tonnage	16.635	12.588	-24,3%
- Totale waarde (1.000 euro)	64.964	56.403	-13,2%

Bron: FOD Economie (ADSEI), Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

In 2020 voerden de Belgische vaartuigen 12.588 ton vis aan, waarvan 52,9% in Zeebrugge, 44,6% in Oostende en 2,6% in Nieuwpoort. In vergelijking met 2016 werd 4.047 ton vis minder (of -24,3%) aangevoerd. Deze afname kan vooral worden toegeschreven aan de afname van de aanvoer in Zeebrugge (-3.934 ton of -37,1%) en in mindere mate aan de afname van de aanvoer in Oostende (-249 ton of -4,2%). Enkel in Nieuwpoort steeg de aanvoer (+136 ton of +73,4%).

De aangevoerde hoeveelheid vis had in 2020 een totale waarde van 56,4 miljoen euro. Dit is een afname met 13,2% ten opzichte van 2016. De totale waarde daalde aanzienlijk minder dan de aangevoerde hoeveelheid (-24,3%), wat betekent dat er een gevoelige toename was van de gemiddelde prijs van de aangevoerde vis (+14,7%).

3. FABRIEKEN VOOR DE TOEKOMST

In de Fabriek Nieuwe Materialen varieert het West-Vlaamse aandeel in het Vlaamse totaal voor de verschillende indicatoren - loontrekkenden, vestigingen, zelfstandigen, actieve ondernemingen en toegevoegde waarde – in 2019 tussen 31,5% en 40,3%. Bij de Fabriek Voeding vertegenwoordigen de diverse indicatoren in West-Vlaanderen 25,5% tot 29,8% van het Vlaamse totaal. In de Fabriek Machinebouw en Mechatronica varieert het West-Vlaamse aandeel van 29,0% voor actieve ondernemingen tot 58,7% voor zelfstandigen en helpers.

In de Fabriek Nieuwe Materialen varieert het West-Vlaamse aandeel in het Vlaamse totaal voor de verschillende indicatoren tussen 31,5% en 40,3%. Aangezien het West-Vlaamse aandeel loontrekkenden iets groter is dan het aandeel vestigingen, tellen West-Vlaamse vestigingen gemiddeld iets meer loontrekkenden dan in Vlaanderen. Met een specialisatiegraad van 218,9 is West-Vlaanderen duidelijk gespecialiseerd in de nieuwe materialen ten opzichte van Vlaanderen. Tussen 2014 en 2019 was er in West-Vlaanderen een minieme afname van het aantal werknemers (-0,4%). Deze afname was echter beduidend kleiner dan in Vlaanderen (-2,0%). Zowel de gemiddelde startersratio als de gemiddelde stopzettingsratio waren in deze periode in West-Vlaanderen kleiner dan in Vlaanderen.

Tabel 6.3.1: Kerncijfers voor de Fabriek Nieuwe Materialen, West-Vlaanderen en Vlaams Gewest.

	West-Vlaanderen	Vlaams Gewest	Aandeel WVL in VLG
Loontrekkenden (31/12/2019)	14.706	36.517	40,3%
Vestigingen (31/12/2019)	410	1.066	38,5%
Loontrekkenden per vestiging (31/12/2019)	35,9	34,3	-
Specialisatiegraad (31/12/2019)	218,9	100,0	-
Evolutie loontrekkenden (2014-2019)	-0,4%	-2,0%	-
Zelfstandigen en helpers (a) (31/12/2019)	648	1.816	35,7%
Actieve ondernemingen (2019)	925	2.939	31,5%
Gem. startersratio (2014-2019)	5,2%	7,9%	-
Gem. stopzettingsratio (2014-2019)	5,1%	5,7%	-
Toegevoegde waarde (in mln euro) (2019)	1.221,8	3.626,1	33,7%

(a) Exclusief zelfstandigen in bijberoep.

Bron: Gedecentraliseerde statistieken RSZ, FOD Economie (ADSEI), Belfirst (Bureau van Dijk Electronic Publishing), Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

Tabel 6.3.2: Kerncijfers voor de Fabriek Voeding, West-Vlaanderen en Vlaams Gewest.

	West-Vlaanderen	Vlaams Gewest	Aandeel WVl in VLG
Loontrekkenden (31/12/2019)	18.587	62.290	29,8%
Vestigingen (31/12/2019)	809	3.122	25,9%
Loontrekkenden per vestiging (31/12/2019)	23,0	20,0	-
Specialisatiegraad (31/12/2019)	162,2	100,0	-
Evolutie loontrekkenden (2014-2019)	+12,9%	+6,8%	-
Zelfstandigen en helpers (a) (31/12/2019)	1.522	5.330	28,6%
Actieve ondernemingen (2019)	1.505	5.700	26,4%
Gem. startersratio (2014-2019)	5,1%	6,7%	-
Gem. stopzettingsratio (2014-2019)	4,7%	5,6%	-
Toegevoegde waarde (in mln euro) (2019)	1.553,9	6.084,8	25,5%

(a) Exclusief zelfstandigen in bijberoep.

Bron: Gedecentraliseerde statistieken RSZ, FOD Economie (ADSEI), Belfirst (Bureau van Dijk Electronic Publishing), Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

Tabel 6.3.3: Kerncijfers voor de Fabriek Machinebouw en Mechatronica, West-Vlaanderen en Vlaams Gewest.

	West-Vlaanderen	Vlaams Gewest	Aandeel WVl in VLG
Loontrekkenden (31/12/2019)	12.224	28.953	42,2%
Vestigingen (31/12/2019)	205	641	32,0%
Loontrekkenden per vestiging (31/12/2019)	59,6	45,2	-
Specialisatiegraad (31/12/2019)	229,5	100,0	-
Evolutie loontrekkenden (2014-2019)	+2,6%	+1,6%	-
Zelfstandigen en helpers (a) (31/12/2019)	105	179	58,7%
Actieve ondernemingen (2019)	405	1.397	29,0%
Gem. startersratio (2014-2019)	4,3%	5,4%	-
Gem. stopzettingsratio (2014-2019)	2,6%	3,7%	-
Toegevoegde waarde (in mln euro) (2019)	1.780,8	4.817,6	37,0%

(a) Exclusief zelfstandigen in bijberoep.

Bron: Gedecentraliseerde statistieken RSZ, FOD Economie (ADSEI), Belfirst (Bureau van Dijk Electronic Publishing), Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

Voor de diverse kerncijfers vertegenwoordigt de Fabriek Voeding in West-Vlaanderen 25,5% tot 29,8% van het Vlaamse totaal. Een West-Vlaamse vestiging in de voedingssector telde eind 2019 gemiddeld meer werknemers dan in Vlaanderen. Met een specialisatiegraad van 162,2 heeft West-Vlaanderen ten opzichte van Vlaanderen ook een specialisatie in de voedingssector. In de periode 2014-2019 groeide het aantal werknemers in de voedingssector in West-Vlaanderen (+12,9%) een stuk sterker dan in Vlaanderen (+6,8%). Zowel de gemiddelde starters- als stopzettingsratio in de voedingssector waren in de periode 2014-2019 kleiner in West-Vlaanderen dan in Vlaanderen.

In de Fabriek Machinebouw en Mechatronica varieert het aandeel van West-Vlaanderen in Vlaanderen van 29,0% voor actieve ondernemingen tot 58,7% voor zelfstandigen en helpers. Het aantal zelfstandigen en helpers in deze fabriek is in absolute aantallen zeer laag. Aangezien het West-Vlaamse aandeel loontrekkenden een stuk groter is dan het West-Vlaamse aandeel vestigingen, ligt het gemiddeld aantal loontrekkenden per vestiging in West-Vlaanderen een eind boven het Vlaamse gemiddelde. Ook in de machinebouw en mechatronica bezit West-Vlaanderen duidelijk een specialisatie ten opzichte van Vlaanderen (specialisatiegraad van 229,5). In West-Vlaanderen was de toename van het aantal werknemers (+2,6%) in de periode 2014-2019 iets groter dan in Vlaanderen (+1,6%). In dezelfde periode was zowel de gemiddelde starters- als stopzettingsratio in de machinebouw en mechatronica in West-Vlaanderen kleiner dan in Vlaanderen.

4. GROOTSTE SECTOREN

De metaalsector was op 31 december 2019 de grootste industriële sector in West-Vlaanderen met 29.942 loontrekkenden, of 24,1% van het Vlaamse totaal. De 27.926 werknemers die eind 2019 actief waren in de West-Vlaamse bouwsector vertegenwoordigden 20,8% van het Vlaamse totaal. Binnen de handel en diensten was de gezondheidszorg in West-Vlaanderen met 76.359 werknemers, of 20,8% van het Vlaamse totaal, de grootste sector.

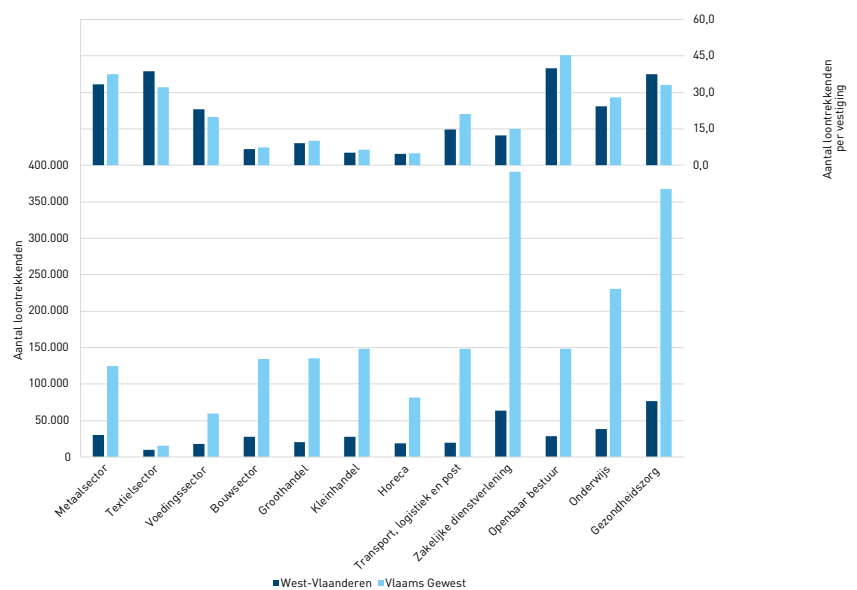
A. INLEIDING

De metaal-, voedings- en textielsector waren eind 2019 de grootste industriële sectoren in West-Vlaanderen; ze vertegenwoordigden respectievelijk 24,1%, 30,0% en 64,1% van de werknemers in deze sectoren in Vlaanderen. Een vestiging in de metaalsector telt in West-Vlaanderen gemiddeld minder werknemers dan in Vlaanderen; in de voedings- en textielsector zien we het omgekeerde.

De 27.926 werknemers binnen de West-Vlaamse bouwsector zijn goed voor 20,8% van het Vlaamse totaal. Het gemiddeld aantal werknemers per vestiging is in West-Vlaanderen iets kleiner dan in Vlaanderen.

Binnen de handel en diensten is de gezondheidszorg in West-Vlaanderen de grootste sector met 76.359 werknemers, of 20,8% van het Vlaamse totaal. De top drie wordt vervolledigd door de zakelijke dienstverlening en het onderwijs, goed voor respectievelijk 16,2% en 16,5% van het Vlaamse cijfer. De werknemers in de West-Vlaamse horeca vertegenwoordigen 23,1% van het Vlaamse totaal; in de sectoren transport, logistiek en post en groothandel blijft het West-Vlaamse aandeel beperkt tot respectievelijk 13,3% en 14,7%. De gezondheidszorg is de enige van de acht grootste sectoren in de handel en diensten waar de tewerkstelling per vestiging in West-Vlaanderen groter is dan in Vlaanderen.

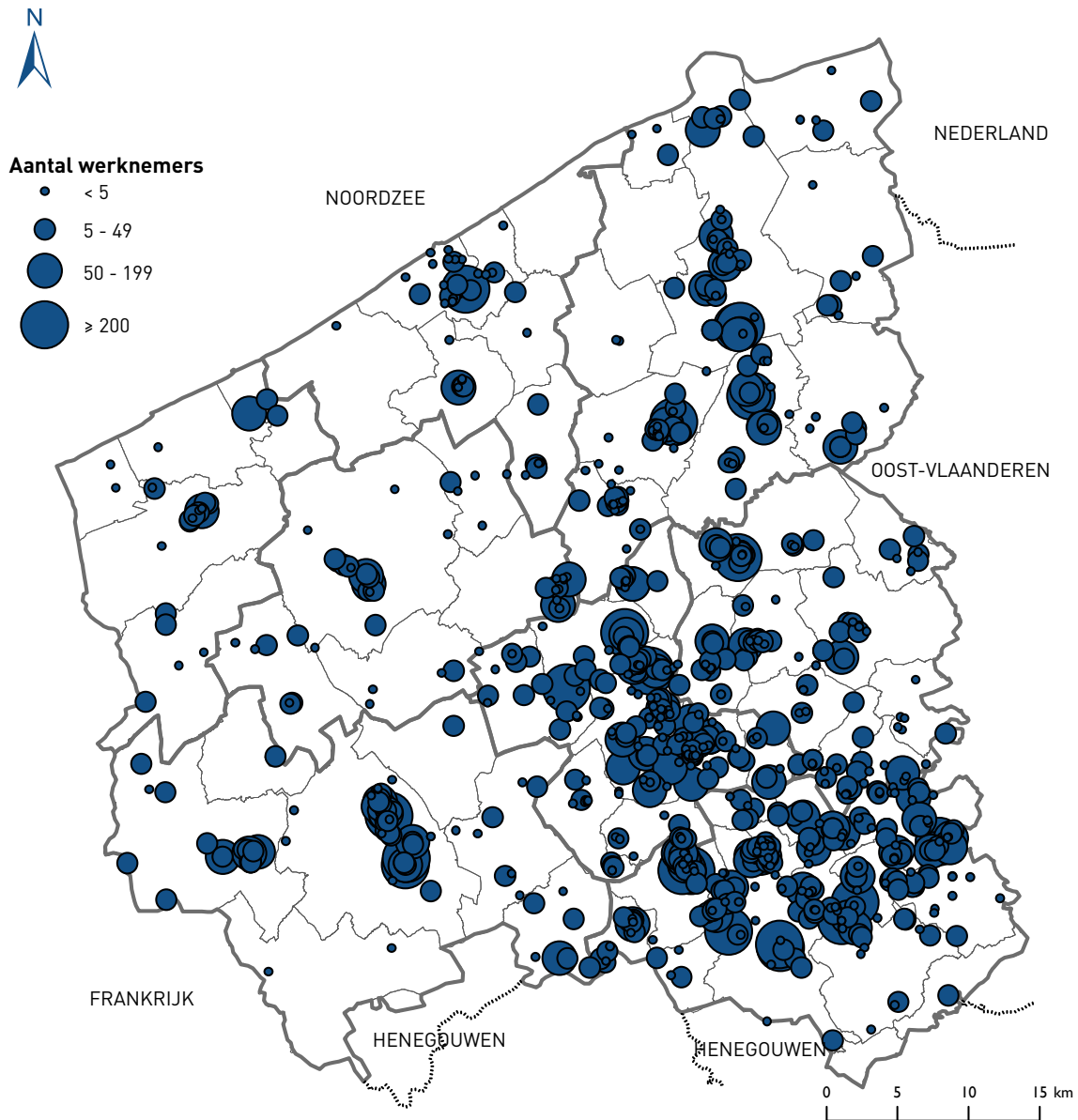
Figuur 6.4.1: Aantal loontrekkenden en aantal loontrekkenden per vestiging, West-Vlaanderen en Vlaams Gewest, 31 december 2019.

Bron: Gedecentraliseerde statistieken RSZ, Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

B. METAALSECTOR

Kaart 6.4.1: Geografische spreiding van de vestigingen in de metaalsector in West-Vlaanderen, 31 december 2019.

TOP 10

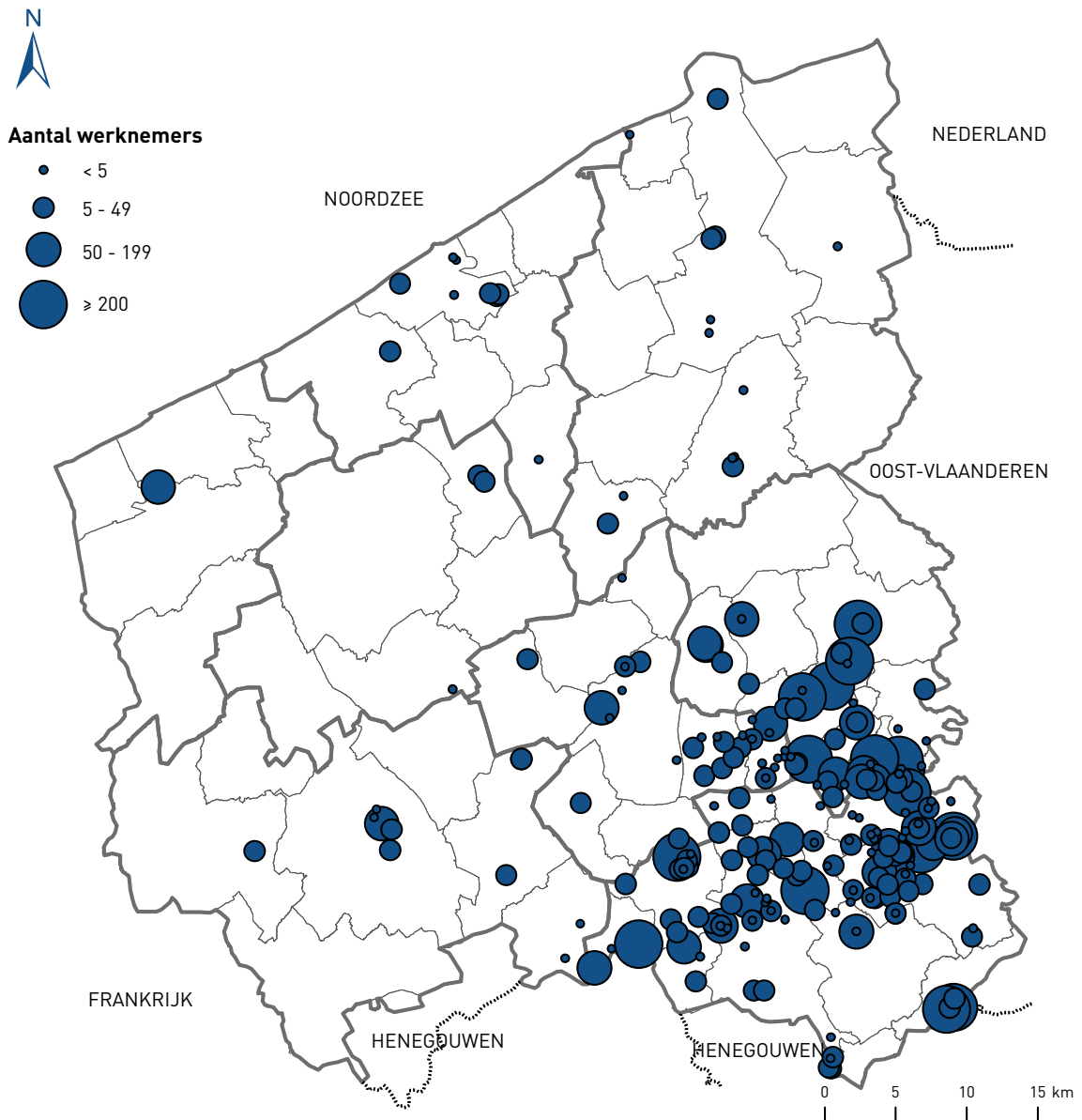
1. CNH INDUSTRIAL, Zedelgem	6. MICHEL VAN DE WIELE, Kortrijk
2. DAIKIN EUROPE NV, Oostende	7. TE CONNECTIVITY BELGIUM, Oostkamp
3. BARCO, Kortrijk	8. VOESTALPINE SADEF, Hooglede
4. BEKAERT SA NV, Zwevegem	9. RENSON VENTILATION, Waregem
5. PICANOL, Ieper	10. PROFERRO, Ieper

Bron: Kubus POM West-Vlaanderen o.b.v. RSZ en DIBISS,
Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

West-Vl.	metaalsector	Vlaams G.
35,4%	in tewerkstelling industrie	33,8%
6,8%	in totale tewerkstelling	5,2%

C. TEXTIELSECTOR

Kaart 6.4.2: Geografische spreiding van de vestigingen in de textielsector in West-Vlaanderen, 31 december 2019.

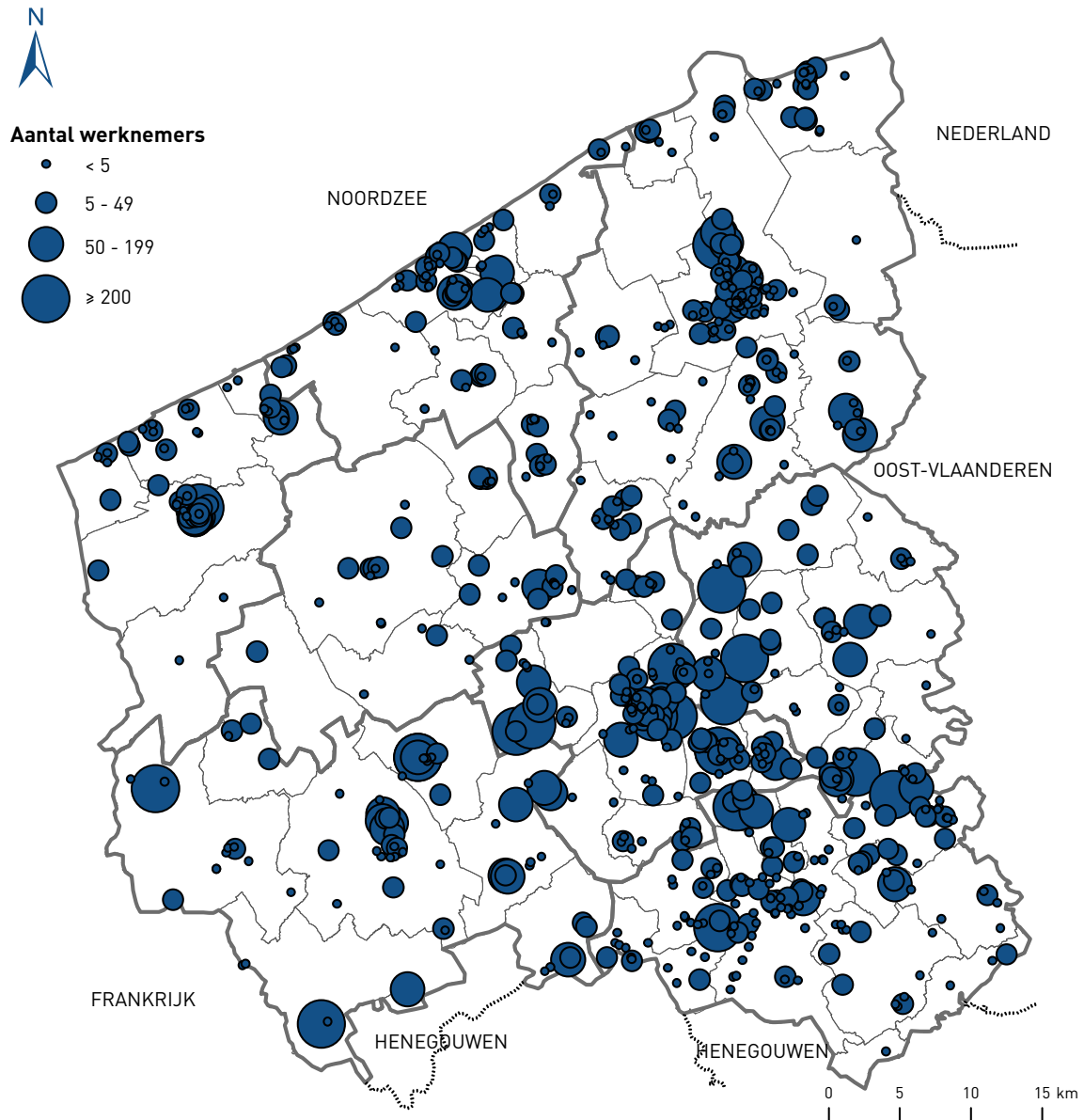
TOP 10	
1. IVC BVBA, Avelgem	6. BALTA INDUSTRIES NV, Wielsbeke
2. BALTA INDUSTRIES NV Divisie I.T.C, Tielt	7. B.I.G. FLOORCOVERINGS NV, Wielsbeke
3. BALTA INDUSTRIES NV, Wielsbeke	8. MC THREE CARPETS NV, Waregem
4. BALTA INDUSTRIES NV, Avelgem	9. BFS EUROPE NV, Oostrozebeke
5. LANO NV, Harelbeke	10. TWE NV, Meulebeke

Bron: Kubus POM West-Vlaanderen o.b.v. RSZ en DIBISS,
Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

West-Vl.	textielsector	Vlaams G.
11,8%	in tewerkstelling industrie	4,2%
2,3%	in totale tewerkstelling	0,7%

D. VOEDINGSSECTOR

Kaart 6.4.3: Geografische spreiding van de vestigingen in de voedingssector in West-Vlaanderen, 31 december 2019.

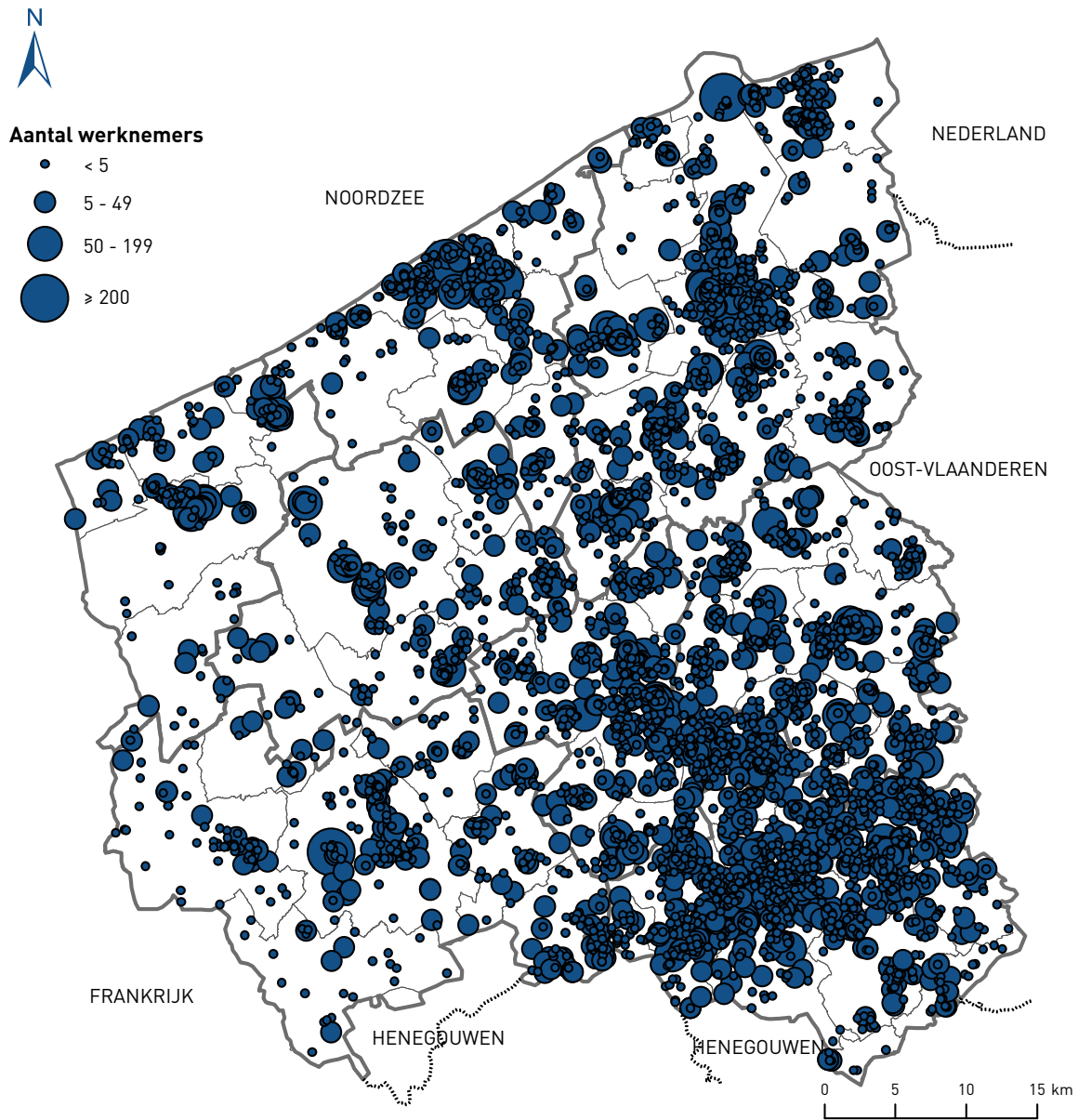
TOP 10		
	1. WESTVLEES NV, Staden	6. VEURNE SNACK FOODS BVBA, Veurne
	2. ALPRO CVA, Wevelgem	7. ARDOVRIES NV, Ardoeie
	3. CLAREBOUT-POTATOES NV, Heuvelland	8. D'ARTA MENU NV, Ardoeie
	4. SNACK FOOD POCO LOCO NV, Roeselare	9. VOLYS STAR NV, Lendeled
	5. YSCO NV, Langemark-Poelkapelle	10. DUJARDIN FOODS - Vestiging Koolskamp, Ardoeie

Bron: Kubus POM West-Vlaanderen o.b.v. RSZ en DIBISS, Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

West-Vl.	voedingssector	Vlaams G.
21,2%	in tewerkstelling industrie	16,2%
4,1%	in totale tewerkstelling	2,5%

E. BOUWSECTOR

Kaart 6.4.4: Geografische spreiding van de vestigingen in de bouwsector in West-Vlaanderen, 31 december 2019.

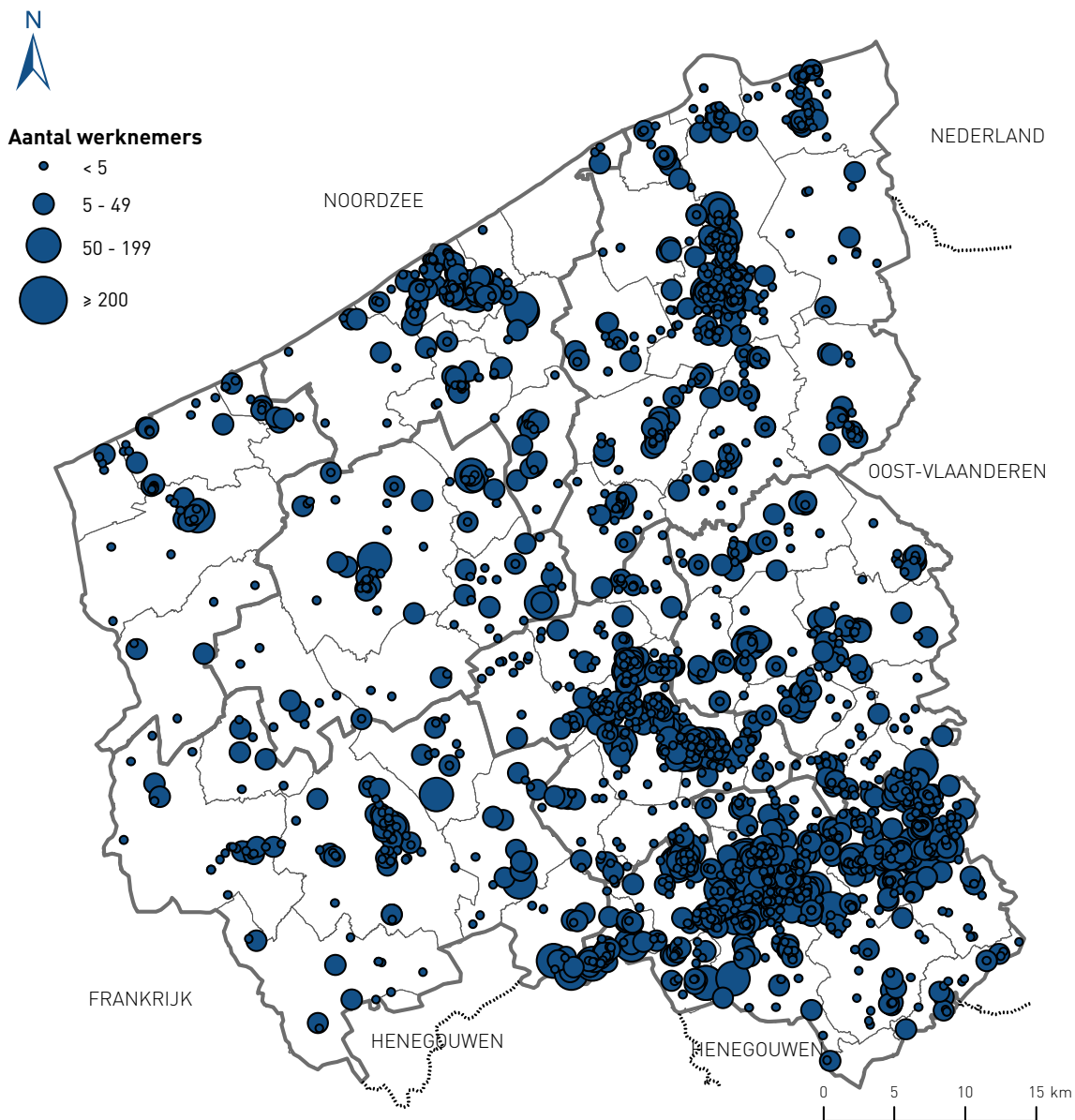
TOP 10	
1. STADSBADER NV, Harelbeke	6. MONUMENT-VANDEKERCKHOVE NV, Ingelmunster
2. VALCKE PREFAB BETON NV, Ieper	7. ARTES DEPRET NV, Brugge
3. JACOBS NV, Deerlijk	8. VERHELST AANNEMINGEN NV, Oostende
4. EEG NV Divisie Electro Entrepise, Wevelgem	9. BEKAERT BUILDING COMPANY NV, Waregem
5. BAGGERWERKEN DECLOEDT & ZOON NV, Oostende	10. DECAT ENERGY TECHNICS NV, Diksmuide

Bron: Kubus POM West-Vlaanderen o.b.v. RSZ en DIBISS,
Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

West-Vl.	bouwsector	Vlaams G.
24,8%	in tewerkstelling secundaire sector	26,7%
6,4%	in totale tewerkstelling	5,6%

F. GROOTHANDEL

Kaart 6.4.5: Geografische spreiding van de vestigingen in de groothandel in West-Vlaanderen, 31 december 2019.

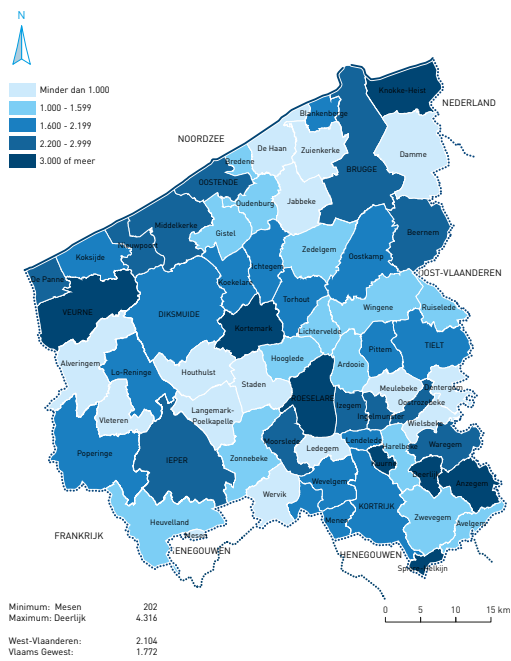
TOP 10	
	<ol style="list-style-type: none"> 1. TVH PARTS NV, Waregem 2. LECOT NV, Kortrijk 3. TVH PARTS NV, Waregem 4. KAASIMPORT JAN DUPONT NV, Brugge 5. BRENNTAG NV, Deerlijk 6. VERHELST BOUWMATERIALEN NV, Oudenburg 7. SKYLINE COMMUNICATIONS NV, Izegem 8. HORECA TOTAAL BRUGGE BVBA, Brugge 9. VAN MARCKE DISTRIBUTIECENTRUM NV, Kortrijk 10. VAN MARCKE NV, Kortrijk

Bron: Kubus POM West-Vlaanderen o.b.v. RSZ en DIBISS,
Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

West-Vl.	groothandel	Vlaams G.
11,6%	in tewerkstelling tertiaire sector	12,7%
4,6%	in totale tewerkstelling	5,7%

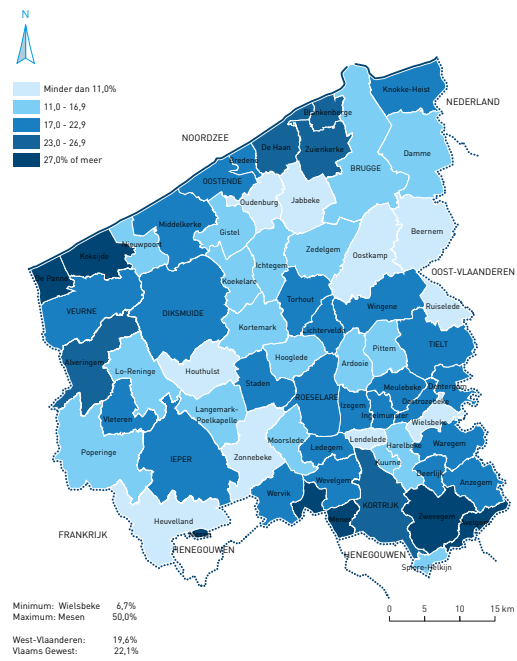
G. KLEINHANDEL

Kaart 6.4.6: Winkelvloeroppervlakte (in m²) van detailhandelszaken (a) per 1.000 inwoners, gemeenten van West-Vlaanderen, 1 januari 2020.

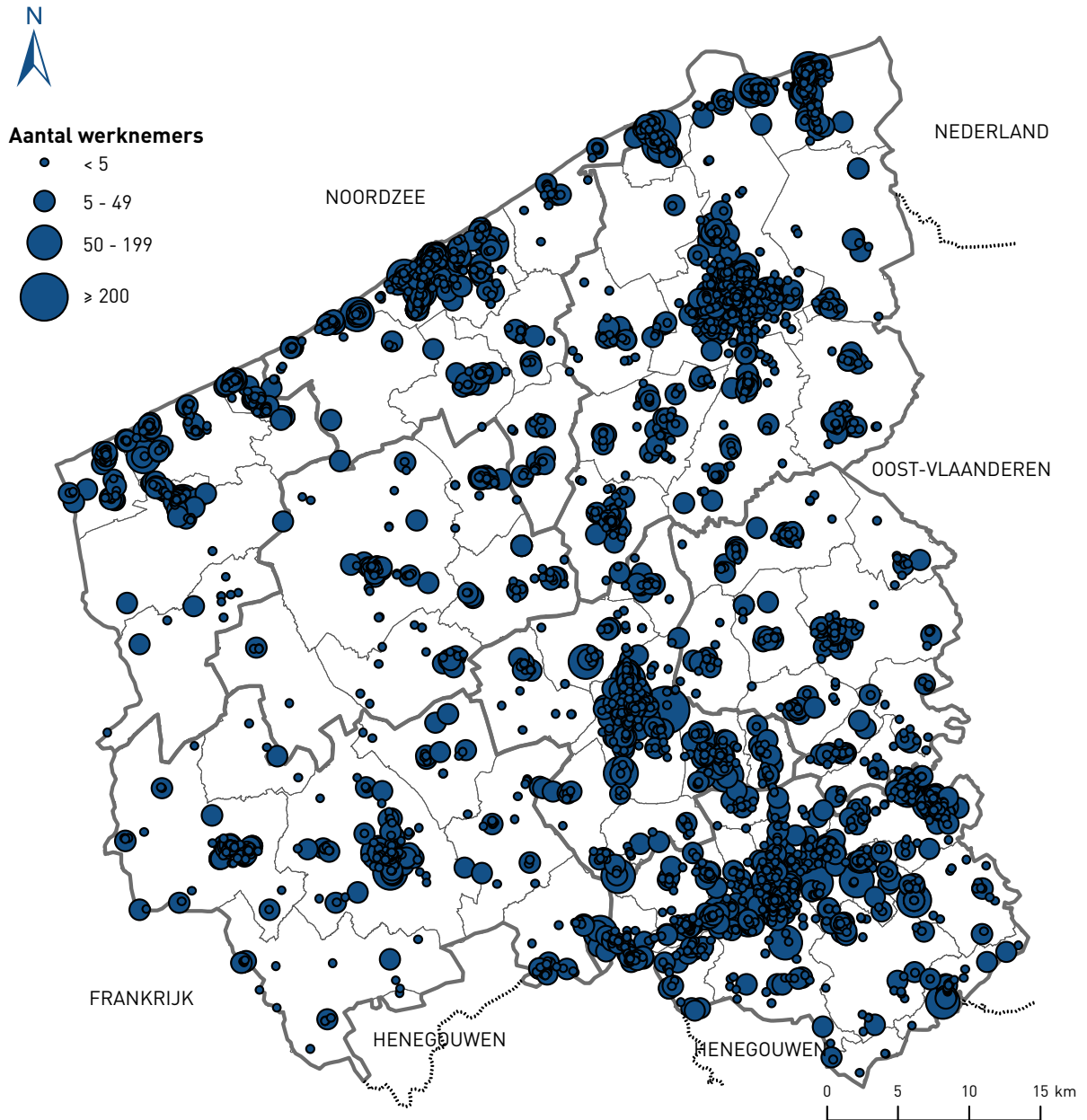
(a) Exclusief horeca, commerciële dienstverlening en leegstand.
Bron: Locatus, FOD Economie (ADSEI), Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

Kaart 6.4.7: Leegstand bij detailhandelszaken (in %) (a), gemeenten van West-Vlaanderen, 1 januari 2020.

(a) Gemeten in aantal panden.
Bron: Locatus, Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

Kaart 6.4.8: Geografische spreiding van de vestigingen in de kleinhandel in West-Vlaanderen, 31 december 2019.

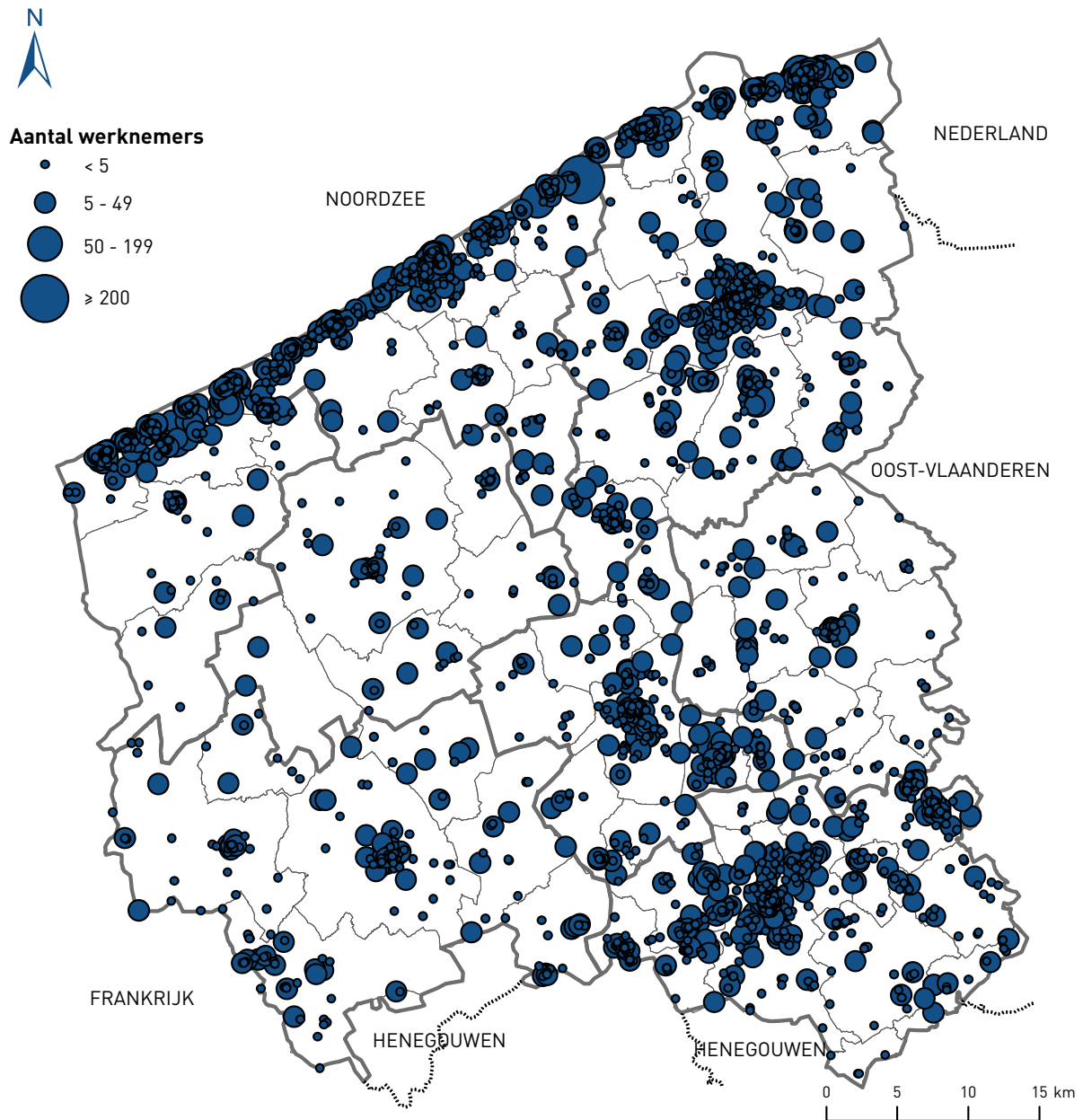
TOP 10	
1. ALDI MARKT NV, Roeselare	6. COLRUYT IEPER NV, Ieper
2. FLORALUX NV, Moorslede	7. COLRUYT KUURNE NV, Kuurne
3. CARREFOUR BELGIUM NV, Koksijde	8. DELHAIZE - ST-KRUIS NV, Brugge
4. BRUGGE RETAIL NV, Brugge	9. DELHAIZE - ST-MICHIELS NV, Brugge
5. THUISZORGWINKEL NV, Roeselare	10. M.D.D. PHARMA NV, Kortrijk

Bron: Kubus POM West-Vlaanderen o.b.v. RSZ en DIBISS,
Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

West-Vl.	kleinhandel in tewerkstelling tertiaire sector in totale tewerkstelling	Vlaams G.
16,0%		13,9%
6,3%		6,2%

H. HORECA

Kaart 6.4.9: Geografische spreiding van de vestigingen in de horeca in West-Vlaanderen, 31 december 2019.

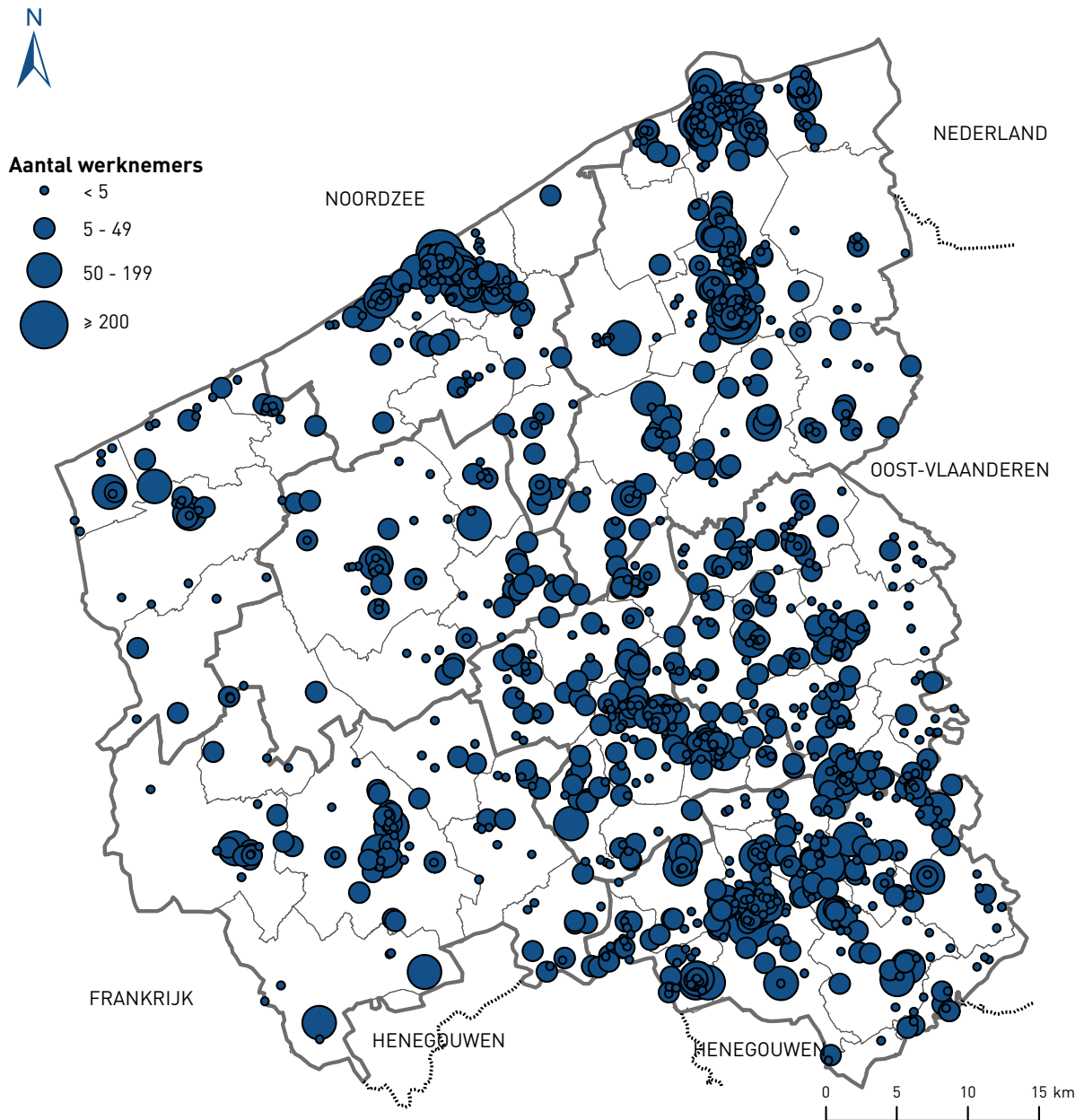
TOP 10	
1. SUNPARKS DE HAAN NV, De Haan	6. INTERNAAT MEDISCH PEDAGOGISCH INSTITUUT POTTELBERG, Kortrijk
2. SUNPARKS OOSTDUINKERKE NV, Koksijde	7. INTERNAAT MEDISCH PEDAGOGISCH INSTITUUT, Koksijde
3. HUIS AAN ZEE INTERNAAT, De Haan	8. FLOREAL CLUB VZW, Blankenberge
4. VAYAMUNDO OOSTENDE CVBA, Oostende	9. PARKHOTEL BVBA, Kortrijk
5. VERKINDERE, Izegem	10. HOTEL CROWNE PLAZA NV, Brugge

Bron: Kubus POM West-Vlaanderen o.b.v. RSZ en DIBISS,
Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

West-Vl.	horeca	Vlaams G.
11,0%	in tewerkstelling tertiaire sector	7,7%
4,3%	in totale tewerkstelling	3,4%

I. TRANSPORT, LOGISTIEK EN POST

Kaart 6.4.10: Geografische spreiding van de vestigingen in transport, logistiek en post in West-Vlaanderen, 31 december 2019.

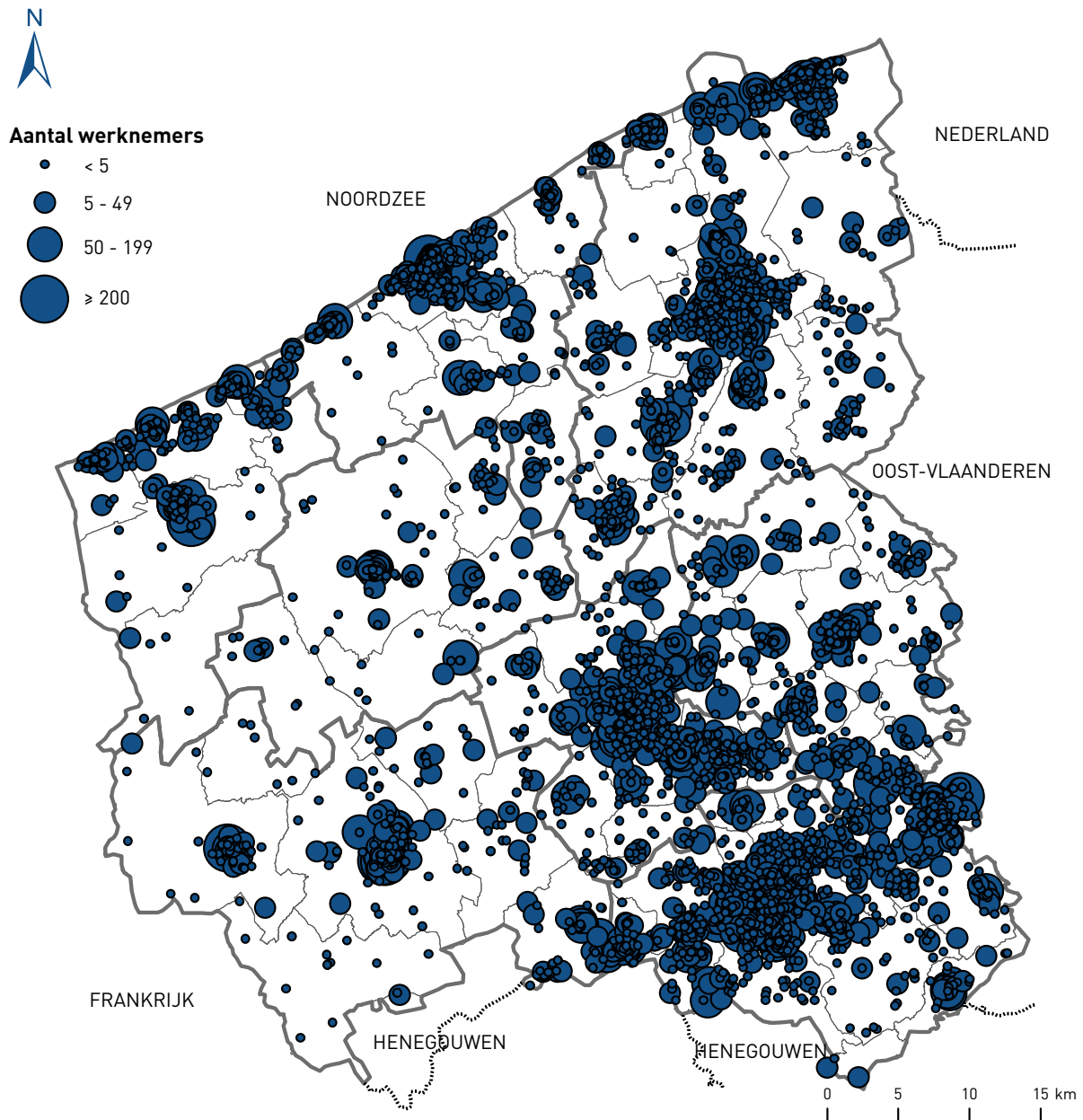
TOP 10	
	<ol style="list-style-type: none"> 1. DE LIJN, Brugge 2. NMBS, Brugge 3. AGENTSCHAP MDK, Oostende 4. DE LIJN, Oostende 5. NMBS, Oostende 6. BPOST, Kortrijk 7. MAINFREIGHT LOGISTIC SERVICES BELGIUM, Oostende 8. CROP'S COLD STORE, Wielsbeke 9. NMBS, Oostende 10. ICO, Brugge

Bron: Kubus POM West-Vlaanderen o.b.v. RSZ en DIBISS,
Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

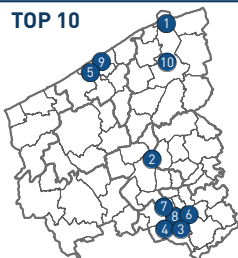
West-Vl.	transport, logistiek en post in tewerkstelling tertiaire sector	Vlaams G.
11,4%	4,5%	13,9%
	in totale tewerkstelling	6,2%

J. ZAKELIJKE DIENSTVERLENING

Kaart 6.4.11: Geografische spreiding van de vestigingen in de zakelijke dienstverlening in West-Vlaanderen, 31 december 2019.

TOP 10

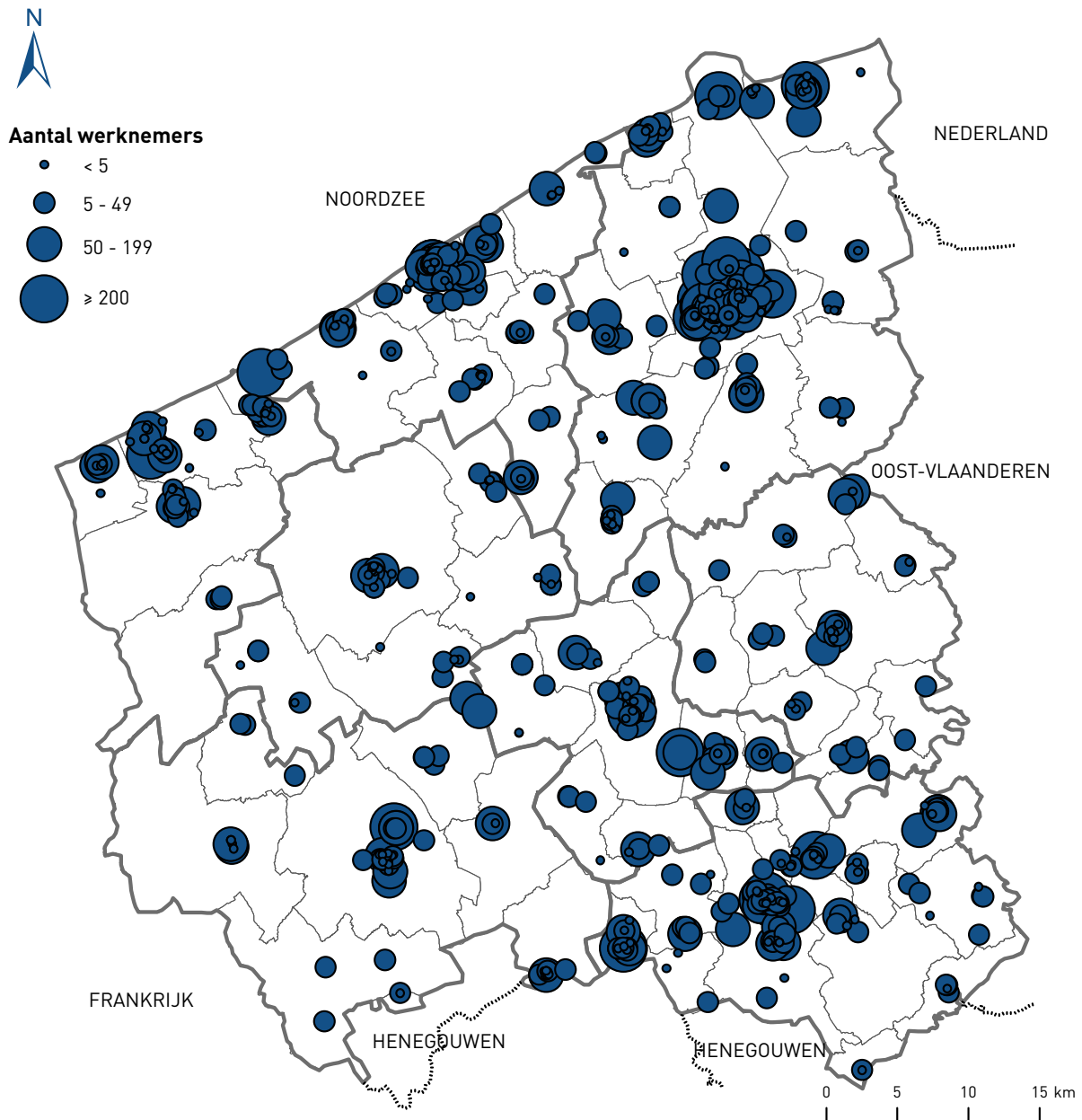
1. CEWEZ VZW, Brugge	6. DIENSTENCHEQUES H. HART, Kortrijk
2. ACCENT SELECT SERVICES NV, Roeselare	7. FORUM JOBS NV, Kortrijk
3. AGO INTERIM NV, Kortrijk	8. RANDSTAD BELGIUM NV, Kortrijk
4. AGO INTERIM NV, Kortrijk	9. RANDSTAD BELGIUM NV, Oostende
5. TUI BELGIUM NV, Oostende	10. CLEANDIENST NV, Brugge

Bron: Kubus POM West-Vlaanderen o.b.v. RSZ en DIBISS,
Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

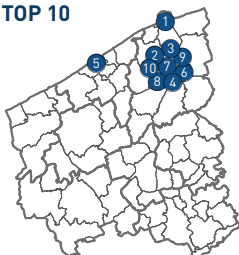
West-Vl.	zakelijke dienstverlening in tewerkstelling tertiaire sector in totale tewerkstelling	Vlaams G.
37,0%		36,8%
14,5%		16,4%

K. OPENBAAR BESTUUR

Kaart 6.4.12: Geografische spreiding van de vestigingen in openbaar bestuur in West-Vlaanderen, 31 december 2019.

TOP 10

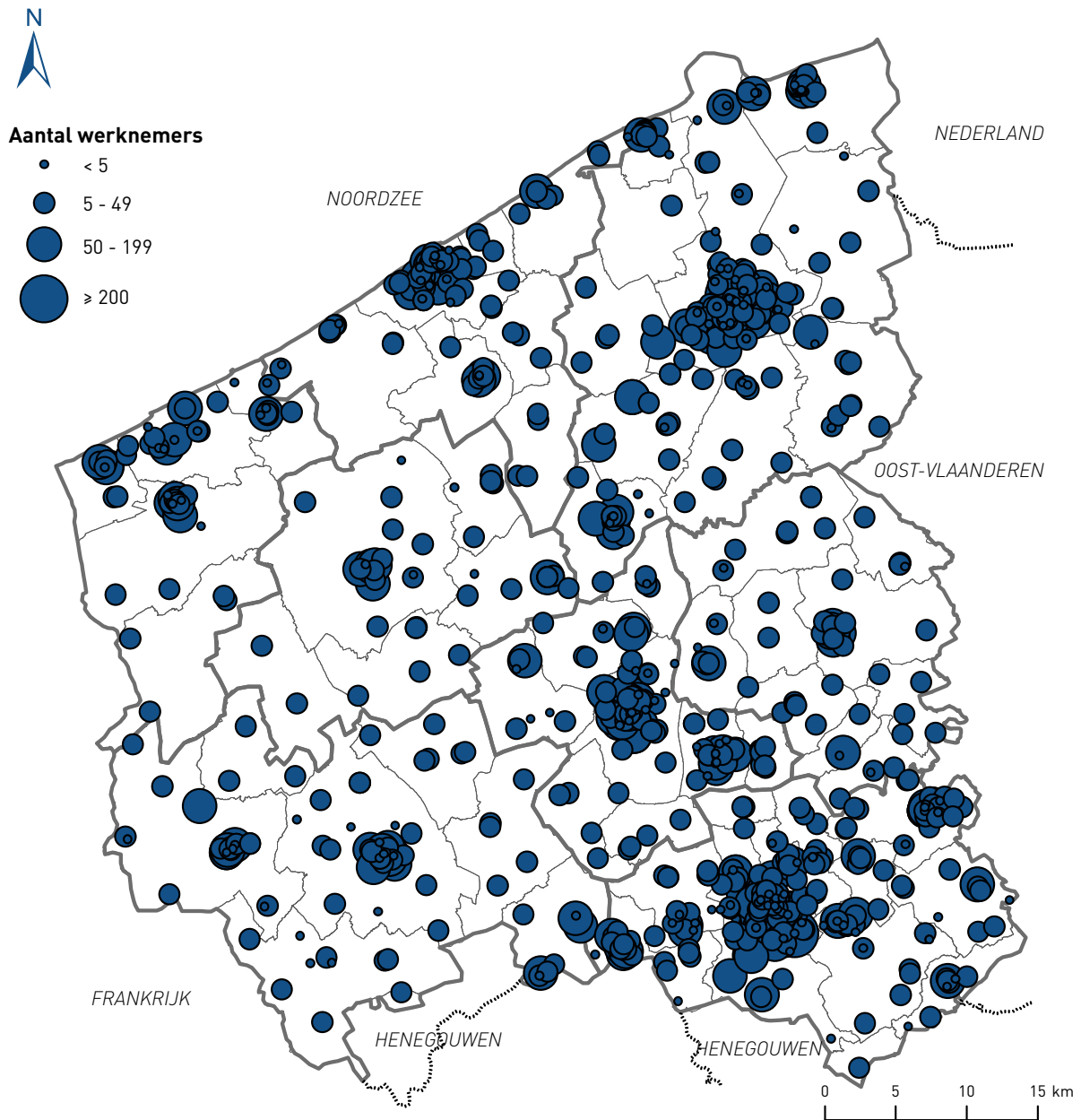
1. MARINEBASIS ZEEBRUGGE, Brugge	6. MINISTERIE VAN LANDSVERDEDIGING, Brugge
2. PENITENTIAIR COMPLEX, Brugge	7. POLITIEZONE BRUGGE, Brugge
3. FOD FINANCIEN, Brugge	8. PROVINCIEHUIS BOEVERBOS, Brugge
4. VLAAMSE GEMEENSCHAP, Brugge	9. GERECHTSGEBOUW, Brugge
5. OCMW OOSTENDE, Oostende	10. DIENST VREEMDELINGENZAKEN, Brugge

Bron: Kubus POM West-Vlaanderen o.b.v. RSZ en DIBISS,
Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

West-Vl.	openbaar bestuur	Vlaams G.
18,6%	in tewerkstelling	18,5%
6,4%	in totale tewerkstelling	6,2%

L. ONDERWIJS

Kaart 6.4.13: Geografische spreiding van de vestigingen in het onderwijs in West-Vlaanderen, 31 december 2019.

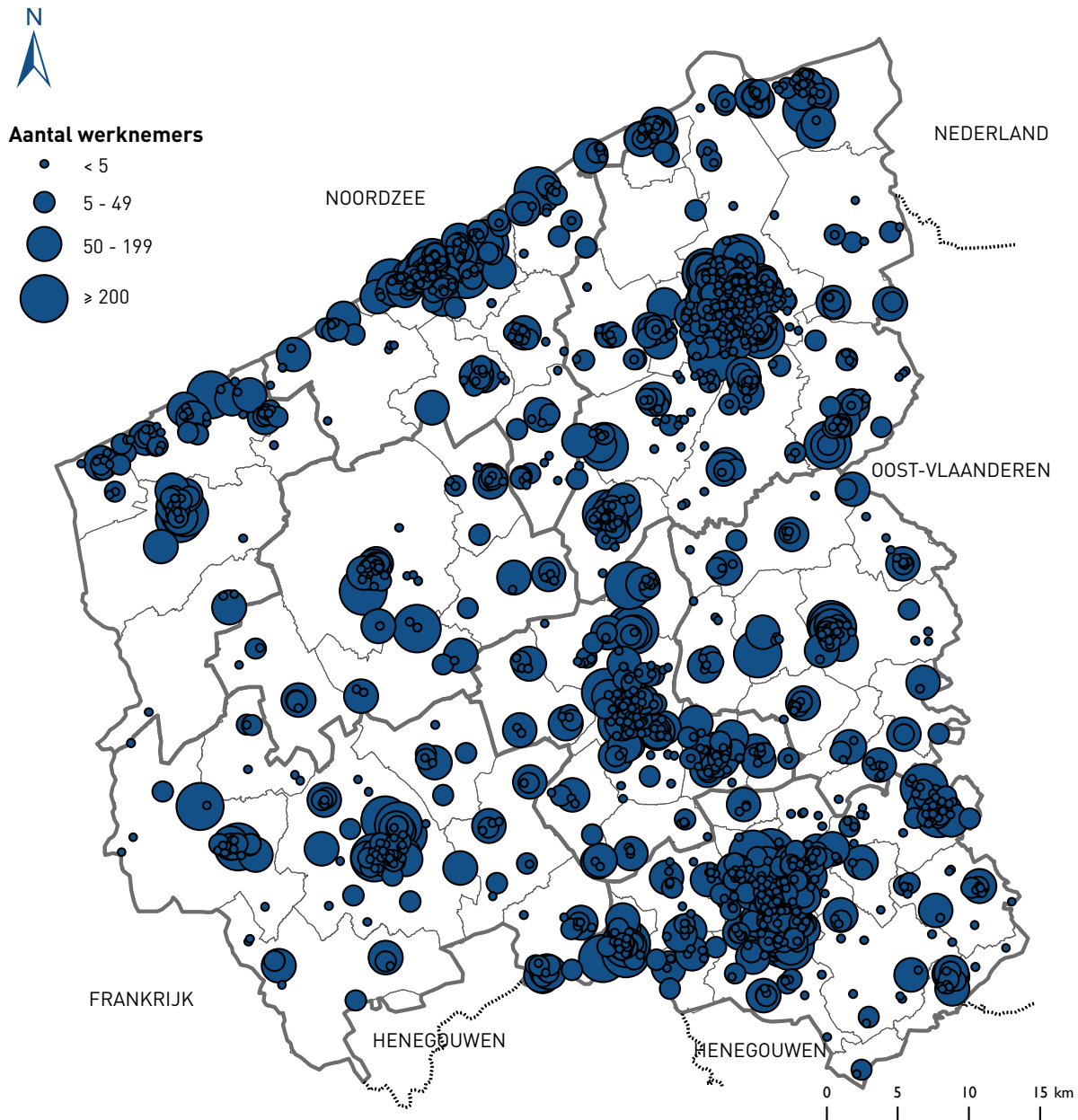
TOP 10		
	1. KH VIVES ZUID, Kortrijk	6. SYNTRA VLAANDEREN, Brugge
	2. HOWEST CAMPUS WEIDE, Kortrijk	7. KU LEUVEN - CAMPUS KORTRIJK, Kortrijk
	3. KTA VESALIUSINSTITUUT, Oostende	8. CVO SCALA, Roeselare
	4. KH VIVES NOORD, Brugge	9. RHIZO 4 VZW, Kortrijk
	5. KTA, Brugge	10. TECHNISCH INSTITUUT HEILIGE FAMILIE VZW, Brugge

Bron: Kubus POM West-Vlaanderen o.b.v. RSZ en DIBISS,
Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

West-Vl.	onderwijs	Vlaams G.
25,2%	in tewerkstelling	28,8%
8,7%	in totale tewerkstelling	9,7%

M. GEZONDHEIDSZORG

Kaart 6.4.14: Geografische spreiding van de vestigingen in de gezondheidszorg (a) in West-Vlaanderen, 31 december 2019.

(a) Menselijke gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening.

TOP 10	
1. AZ SINT-JAN, Brugge	6. AZ SINT-LUCAS, Brugge
2. AZ GROENINGE KENNEDYLAAN, Kortrijk	7. WAAK VZW, Kuurne
3. AZ DELTA WILGENSTRAAT, Roeselare	8. AZ SINT-JAN CAMPUS SERRUYS, Oostende
4. AZ DAMIAAN, Oostende	9. WAAK VZW, Kuurne
5. JAN YPERMANZIEKENHUIS, Ieper	10. FAMILIEHULP, Roeselare

Bron: Kubus POM West-Vlaanderen o.b.v. RSZ en DIBISS,
Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

West-Vl.	gezondheidszorg	Vlaams G.
50,6%	in tewerkstelling quartaire sector	45,9%
17,4%	in totale tewerkstelling	15,4%

5. RELATIEVE AANWEZIGHEID EN GROEI

Vier van de vijf grootste industriële subsectoren – metaal, voeding, textiel en vervaardiging van meubelen – zijn sterke sectoren die een specialisatiegraad groter dan 100% combineren met een betere tewerkstellingsevolutie dan het Vlaamse Gewest. De rubber- en kunststoffensector staat binnen de industrie op de vierde plaats inzake tewerkstelling en bevindt zich in het verbeterend kwadrant. Bij de handel en dienstensector vinden we de zes grootste subsectoren zowel in het sterke kwadrant (kleinhandel), het verbeterende kwadrant (groothandel, zakelijke dienstverlening en onderwijs) en het achterblijvende kwadrant (menselijke gezondheidszorg en openbaar bestuur).

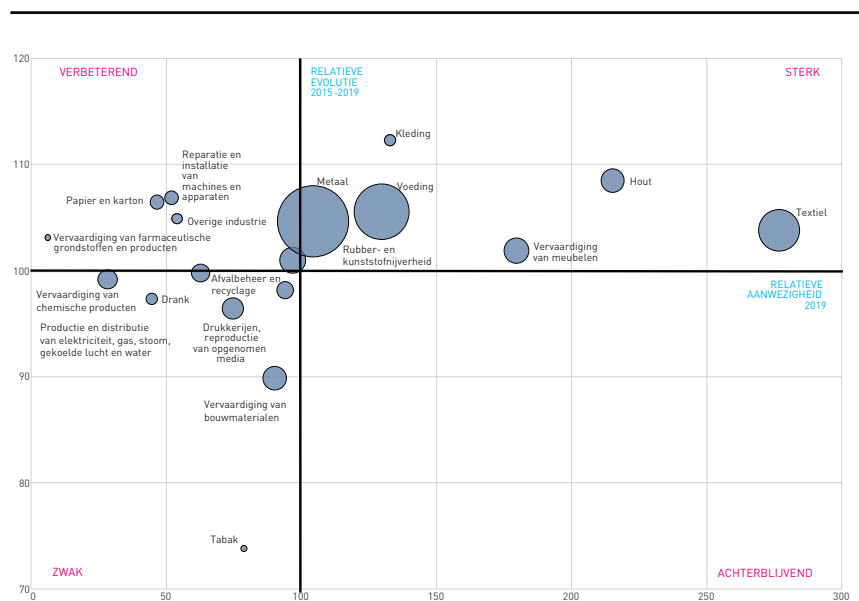
West-Vlaanderen telt zes **sterke** industriële subsectoren die een specialisatiegraad groter dan 100% combineren met een betere tewerkstellingsevolutie dan in Vlaanderen. De drie grootste industriële subsectoren in West-Vlaanderen op vlak van loontrekken – metaal, voeding en textiel – bevinden zich in dit kwadrant, net als de subsector vervaardiging van meubelen die binnen de industrie op de vijfde plaats staat inzake tewerkstelling.

Zes **verbeterende** subsectoren kenden in West-Vlaanderen een betere tewerkstellingsevolutie dan in Vlaanderen, maar geen specialisatie. De subsector rubber- en kunststofnijverheid, die binnen de industrie op de vierde plaats staat inzake tewerkstelling, bevindt zich in dit kwadrant.

West-Vlaanderen heeft geen **achterblijvende** industriële subsectoren die een specialisatie ten opzichte van Vlaanderen combineren met een minder goede evolutie van de tewerkstelling.

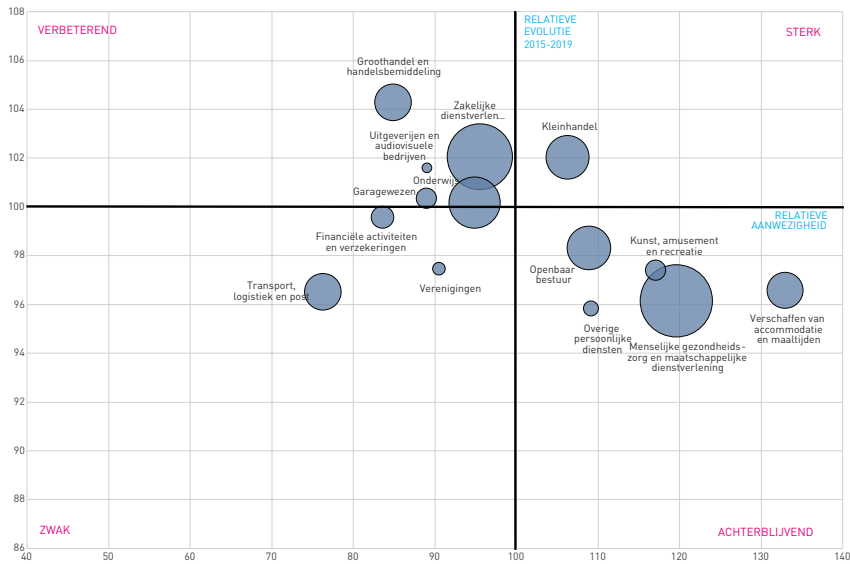
Acht **zwakke** subsectoren combineren een specialisatiegraad kleiner dan 100% met een tewerkstellingsevolutie die in West-Vlaanderen minder goed was dan in Vlaanderen. De subsectoren winning van delfstoffen en leder zijn niet weergegeven op de figuur.

Figuur 6.5.1: Relatieve aanwezigheid (2019) en relatieve groei (2015-2019) van de subsectoren van de industrie in West-Vlaanderen ten opzichte van het Vlaamse Gewest op basis van de loontrekkende tewerkstelling.

Bron: Gedecentraliseerde statistieken RSZ, Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

Figuur 6.5.2: Relatieve aanwezigheid (2019) en relatieve groei (2015-2019) van de subsectoren van de handel en dienstensector in West-Vlaanderen ten opzichte van het Vlaamse Gewest op basis van de loontrekkende tewerkstelling.

Bron: Gedecentraliseerde statistieken RSZ, Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

De West-Vlaamse handel en dienstensector telt twee **sterke** subsectoren, waaronder de kleinhandel die op de vijfde plaats staat inzake loontrekkende tewerkstelling. Niet weergegeven op de figuur is de subsector reparatie van computers en consumentenartikelen (specialisatiegraad 160,1%, relatieve groei 146,1%).

Bij de vijf **verbeterende** subsectoren vinden we de zakelijke dienstverlening die binnen de handel en dienstensector op de tweede plaats staat inzake tewerkstelling, het onderwijs dat op de derde plaats staat, de groothandel die op de zesde plaats staat, garagewezen en de uitgeverijen en audiovisuele bedrijven.

In het kwadrant van de **achterblijvende** subsectoren vinden we vijf subsectoren, waaronder de grootste op vlak van tewerkstelling: menselijke gezondheidszorg. Ook de subsectoren openbaar bestuur, dat op de vierde plaats staat inzake loontrekkende tewerkstelling, kunst, amusement en recreatie, overige persoonlijke diensten en verschaffen van accommodatie en maaltijden bevinden zich in dit kwadrant.

De handel en dienstensector telt zes subsectoren die tot de **zwakke** sectoren worden geteld, waaronder de subsectoren transport, logistiek en post, informatica, financiële activiteiten en verzekeringen en de verenigingen. Niet weergegeven op de figuur is de subsector telecommunicatie (specialisatiegraad 55,5%, relatieve groei 75,5%) en huishoudens als werkgever van huishoudelijk personeel (specialisatiegraad 97,7%, relatieve groei 83,9%).

Definities en methodologie

Fabrieken voor de Toekomst (FvT)

De Fabrieken voor de Toekomst (FvT's) geven vorm aan het Nieuw Industrieel Beleid dat door de Vlaamse Regering werd ontwikkeld. In West-Vlaanderen vormen de Fabrieken voor de Toekomst een basispijler van West Deal, het strategisch economisch beleidsplan van de Provincie West-Vlaanderen. Er zijn vijf Fabrieken voor de Toekomst, namelijk Nieuwe Materialen, Voeding, Blue Energy, Machinebouw en Mechatronica en Zorgeconomie. Er zijn drie FvT's die aan de hand van de Nace-Belnoemenclatuur kunnen worden afgebakend, namelijk Nieuwe Materialen, Voeding en Machinebouw en Mechatronica. Voor een uitgebreide analyse van deze sectoren verwijzen we naar de rapporten op onze website (<http://www.pomwwl.be/studie-focusdomeinen-pom>).

De Fabrik Nieuwe Materialen omvat volgende sectoren: textiel (Nace-Bel 13), kleding (Nace-Bel 14) en rubber- en kunststofnijverheid (Nace-Bel 22). De Fabrik Voeding omvat de sectoren voeding (Nace-Bel 10) en dranken (Nace-Bel 11). De Fabrik Machinebouw en Mechatronica omvat volgende sectoren: vervaardiging van elektronische onderdelen en printplaten (Nace-Bel 26.1), vervaardiging van meet-, controle- en navigatie-instrumenten en -apparatuur (Nace-Bel 26.5), vervaardiging van bestralingsapparatuur en van elektromedische en elektrotherapeutische apparatuur (Nace-Bel 26.6), vervaardiging van andere elektrische apparatuur (Nace-Bel 27.9) en vervaardiging van machines, apparaten en werktuigen (Nace-Bel 28).

Kubus POM West-Vlaanderen o.b.v. RSZ en DIBISS

De kubus van de POM West-Vlaanderen bestaat uit RSZ- en DIBISS-data.

Op 1 januari 2015 fuseerden de vroegere Rijksdienst voor Sociale Zekerheid van de Provinciale en Plaatselijke Overheidsdiensten (RSZPPO) en de Dienst voor de Overzeese Sociale Zekerheid (DOSZ) tot de Dienst voor de Bijzondere Socialezekerheidsstelsels (DIBISS).

DIBISS betreft de lokale sociale zekerheid van plaatselijke instanties zoals provincies, gemeenten, intercommunales en OCMW's en de overzeese sociale zekerheid voor expats die tewerkgesteld zijn buiten de Europese Economische Ruimte.

Landbouwtelling

Tot en met 2007 was de analyse van de land- en tuinbouw in West-Vlaanderen gebaseerd op de resultaten van de land- en tuinbouwtelling die elk jaar in mei wordt uitgevoerd door de Algemene Directie

Statistiek en Economische Informatie van de FOD Economie. Om de administratieve lasten voor de land- en tuinbouwers tot een minimum te herleiden werd de landbouwtelling in 2008 en 2009 vervangen door een enquête bij 75% van alle land- en tuinbouwbedrijven. In 2010 was er een land- en tuinbouwtelling, maar vanaf 2011 wordt opnieuw een enquête gehouden. Voor 2013 werden de resultaten van de landbouwenquête gecombineerd met administratieve data. In 2014, 2015, 2017, 2018, 2019 en 2020 werd geen landbouwenquête gehouden en zijn de gegevens afkomstig uit administratieve databanken, in combinatie met doelgerichte enquêtes. De cijfers voor 2016 zijn afkomstig uit gewestelijke administratieve databanken die vervolledigd werden met gegevens van de landbouwenquête van november 2016. De referentieperiode voor de teeltstatistiek is april/mei, voor de veeteeltstatistiek is dat oktober/november. Voor meer informatie verwijzen we naar <https://statbel.fgov.be/nl/themes/landbouw-visserij/land-en-tuinbouwbedrijven#figures>.

In tegenstelling tot afnames in de voorgaande jaren bleef het aantal landbouwbedrijven vrij stabiel tussen 2015 en 2016. Dit wordt hoofdzakelijk verklaard door een verbetering van het register van landbouwbedrijven. Hiervoor wordt nu een beroep gedaan op de administratieve registers van de gewesten, en niet meer op de gemeentelijke registers.

Relatieve aanwezigheid

De relatieve aanwezigheid van een industriële subsector wordt berekend door het aandeel van de loontrekkende tewerkstelling in deze subsector in de West-Vlaamse industriële tewerkstelling te delen door het aandeel van de loontrekkende tewerkstelling in diezelfde subsector in de Vlaamse industriële tewerkstelling. Op dezelfde manier wordt de relatieve aanwezigheid van een subsector in de handel en dienstensector berekend.

Relatieve groei

De relatieve groei van een subsector wordt berekend als het verschil tussen de groei in West-Vlaanderen en de groei in het Vlaamse Gewest. Een positieve waarde betekent dat de subsector in West-Vlaanderen beter is geëvolueerd dan dezelfde subsector in Vlaanderen. Dit kan zowel betekenen dat de groei groter was, de krimp kleiner of dat er een groei was in West-Vlaanderen tegenover een krimp in Vlaanderen.

AFKORTINGEN

ADSEI

Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie

AG

Autonom Gemeentebedrijf

ASO

Algemeen secundair onderwijs

BBP

Bruto Binnenlands Product

BLO

Buitengewoon lager onderwijs

BSO

Beroepssecundair onderwijs

BuSO

Buitengewoon secundair onderwijs

COOCK

Collectief Onderzoek & Ontwikkeling en Collectieve Kennisverspreiding

DBSO

Deeltijds beroepssecundair onderwijs

DIBISS

Dienst voor de Bijzondere Socialezekerheidsstelsels

DSA

Data, Studie en Advies

EAK

Enquête naar arbeidskrachten

FEBIAC

Belgische Federatie van de Automobiel- en Tweewielerindustrie

FOD

Federale Overheidsdienst

FVT

Fabriek voor de Toekomst

GSO

Gemeenschappelijk secundair onderwijs

KBO

Kruispuntbank van Ondernemingen

KMO

Kleine en middelgrote ondernemingen

KSO

Kunstsecundair onderwijs

MBZ

Maatschappij van de Brugse zeehaven

NACE

Nomenclature statistique des activités économiques dans la Communauté européenne (Statistische nomenclatuur van de economische activiteiten in de Europese Gemeenschap)

NBB

Nationale Bank van België

NECzU

Normaal Economisch Circuit zonder uitzendopdrachten

NWWZ

Niet-werkende werkzoekenden

O&O(&I)

Onderzoek & ontwikkeling (& innovatie)

OKAN

Onthaalklas voor anderstalige nieuwkomers

POM

Provinciale Ontwikkelingsmaatschappij

RIZIV

Rijksinstituut voor Ziekte- en Invaliditeitsverzekering

RSZ

Rijksdienst voor Sociale Zekerheid

RSVZ

Rijksinstituut voor de Sociale Verzekeringen
der Zelfstandigen

RVA

Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening

SOC ICON

Strategisch Onderzoekscentrum
Interdisciplinair Coöperatief Onderzoek

SVR

Studiedienst Vlaamse Regering

TETRA

Technologie transfer

TSO

Technisch secundair onderwijs

VAR

Vlaamse Arbeidsrekening

VDAB

Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en
Beroepsopleiding

VESOC

Vlaams Economisch Sociaal Overlegcomité

VIS

Vlaams Innovatiesamenwerkingsverband

VLAIO

Vlaams Agentschap voor Innoveren & Ondernemen

WIV

West-Vlaamse Intercommunale Vliegveld Wevelgem-Bissegem

WVO

Winkelvloeroppervlakte

WZUA

Werkzoekenden met werkloosheidsuitkeringsaanvraag

ANDERE STUDIES OF PUBLICATIES

Naast “West-Vlaanderen Ontcijferd – Sociaal-economisch profiel van de provincie” brengt POM West-Vlaanderen periodiek ook andere studies of publicaties uit.

Conjunctuuranalyses

POM West-Vlaanderen maakt elk jaar een aantal conjunctuuranalyses voor West-Vlaanderen. Aan de hand van arbeidsmarktindicatoren en indicatoren die het producenten- en consumentenvertrouwen weerspiegelen, onderzoekt de POM de recente economische evolutie in West-Vlaanderen. www.pomwvl.be/data

Dataset voor de regio’s

Deze dataset (met jaarlijkse update) bevat een selectie sociaal-economische gegevens die relevant zijn voor de socio-economische streekwerking van POM West-Vlaanderen. Thema’s zijn: demografie, huisvesting en ruimtelijke ordening, welvaart, arbeidsmarkt en opleiding, indicatoren van economische activiteit, land- en tuinbouw en detailhandel.

De statistieken zijn op arrondissementeel en op regio-niveau weergegeven, en waar mogelijk ook op gemeentelijk niveau. www.pomwvl.be/data

Rapport detailhandel

Jaarlijks maakt POM West-Vlaanderen samen met de vier andere Vlaamse provincies het rapport op met cijfers over detailhandel per stad of gemeente. Een dashboard met kerncijfers of het uitgebreid rapport met meer informatie over de detailhandelsvraag, het -aanbod en de koopstromen (koopvlucht en koopattractie) kan u raadplegen op www.provincies.incijfers.be.

Gemeentelijke steekkaarten

POM West-Vlaanderen maakt elk jaar een steekkaart op per gemeente met een relevante selectie van sociaal-economische gegevens, zoals demografie, huisvesting en arbeidsmarkt.

De recentste gemeentelijke steekkaarten kan u raadplegen via www.provincies.incijfers.be (Thematische rapporten – Tabellenrapport Economie). Oudere versies vindt u terug via www.pomwvl.be/data. U kan deze ook opvragen.

Publicatie “Tewerkstelling en participatie van personen uit de kansengroepen in West-Vlaanderen”

Jaarlijks inventariseert POM West-Vlaanderen het aantal tewerkstellings- en participatieplaatsen voor personen uit de kansengroepen. In deze publicatie werd voor het eerst de participatieladder geïntroduceerd waarmee de diverse tewerkstellings- en participatieplaatsen voor kansengroepen logisch worden geordend en voorgesteld. www.pomwvl.be/data

Ruimtemonitor

De ruimtemonitor is een kwantitatieve inventaris van het aanbod aan bedrijventerreinen in West-Vlaanderen. De ruimtemonitor houdt bij welke terreinen beschikbaar zijn, welke terreinen sinds 1 januari 2012 (de start van de monitor) werden ingevuld, welke uit het aanbod zijn verdwenen en welke nog via RUP’s in de pijplijn zitten. De ruimtemonitor inventariseert voorlopig geen terreinen in zeehavengebied.

De ruimtemonitor wordt tweemaal per jaar geactualiseerd. De update van 1 januari van elk jaar kan u raadplegen via www.pomwvl.be/ruimtemonitor. Mail data@pomwvl.be voor meer informatie over deze tool.

Koning Leopold III-laan 66, B-8200 Brugge
info@pomwvl.be | T +32 50 14 01 50

Meer info en activiteiten via
www.pomwvl.be
 @pomwvl

